ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

«5В020200 – ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР» мамандығы бойынша

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

*** * ***

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

по специальности «5В020200 – МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ»

Алматы 2016

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

«5В020200 – ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР» мамандығы бойынша

ТИПТІК ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

*** * ***

ТИПОВАЯ УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА

по специальности «5В020200 – МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ»

Алматы 2016

1. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде ӘЗІРЛЕНГЕН ЖӘНЕ ҰСЫНҒАН.

2. Типтік оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министірінің 2016 жылғы 05 шілдедегі №425 бұйрығы негізінде бекітілген типтік оқу жоспарына сәйкес әзірленген.

3. Республикалық оқу-әдістемелік жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру кеңесінің 2016 жылғы 30 маусымындағы №2 мәжіліс хаттамасының шешімімен **БЕКІТІЛДІ**

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің рұқсатынсыз осы типтік бағдарламаларын көбейтуге және таратуға болмайды.

РАЗРАБОТАНА и ВНЕСЕНА Казахским национальным университетом им. аль-Фараби.

Типовая учебная программа разработана в соответствии с типовым учебным планом, утвержденным приказом МОН РК от 05 июля 2016 года №425.

2.**УТВЕРЖДЕНА** протокольным решением №2 заседания Республиканского учебно-методического совета высшего и послевузовского образования от 30 июня 2016 года.

Настоящая типовая учебная программа не может быть тиражирована и распространена без разрешения Министерства образования и науки Республики Казахстан

@ КазНУ аль-Фараби, 2017

ККТ 2201 - КӘСІБИ ҚАЗАҚ ТІЛІ

Көлемі 2 кредит

Авторлар:
Байкушикова Г.С. – PhD докторы, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.
Чукубаев Е.С. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының меңгерушісі
Иманқұлова С.М. – филология ғылымдарының кандидаты, доцент
Егізбаева Н.Ж. – филология ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Әліпбаев А.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценті
Нұрша А.Қ. – тарих ғылымдарының кандидаты, Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президенті – Елбасы Қорының жанындағы әлемдік экономика және саясат Институтының сыртқы саясат бойынша жобаларды ұйымдастырушы

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

Қазіргі таңда қызмет етудің барлық саласында белгілі бір білімге, шеберлік пен дағдыға, жеке адами қасиетке ие, өзінің кәсіби қызметін жоғары деңгейде атқаратын, бәсекеге қабілетті білікті мамандарға сұраныс артып келеді. Мұндай сұраныс жоғары кәсіби білім мақсатын анықтауға себепші болды.

Қоғамдағы тілдік жағдай еңбек нарығының нақты сұраныстарына сай мамандардан тек қазақ тілінде сөйлеу дағдысын талап етіп қана қоймай, таңдаған қызмет саласында табысты жұмыс істеп, жеке әлеуметтік қасиеттерін (азаматтық, мақсатқа талпынушылық, ұйымдастырушылық, еңбекқорлық, коммуникативтілік, төзімділік, әлеуметтік бейімделушілік) қалыптастыру мен дамытуды мақсат етеді. Сондай-ақ алған тілдік білімін қатысымда (іскерлік кездесулерде, қызмет барысында, мәжіліс, жиындарда және т.б.) ұтымды пайдалана алу дағдысын да көздейді.

Бүгінгі студент – болашақ маман өзінің алға қойған мақсатына жетуі үшін үнемі ізденіп, білімі мен біліктілігін арттырып, бірнеше тілді жетік меңгеруге, әсіресе қызметіне қатысты кәсіби қазақ тілін үйренуге қызығушылығы артады. Бұл өз кезегінде қазіргі студенттің кәсіби қазақ тіліне деген сұранысының артуына ықпалын тигізіп, тілдік тұлғаның сөздік қорын, кәсіби лексикасын дамытуға жол ашады

Студенттердің тілдік білімін, сөйлеу мәдениеті мен тілдік құзіреттілік деңгейін жетілдіру «Кәсіби қазақ тілінің» жалпы білім беру бағдарламасындағы оқу пәні ретінде маңызын арттырады.

Кәсіби қазақ тілі оқу пәні ретінде төмендегідей сипатқа ие:

- ✓ пәнаралық (қазақ тіліндегі сөйлеу мазмұны түрлі білім салаларынан: халықаралық қатынастар, мәдениеттану, тарих, экономика, ақпараттану, химия, физика, биология, география, математика, және т.б. хабар береді);
- ✓ сан салалы (бір жағынан – сан алуан тілдік құралдарды тілдің түрлі аспектілерімен: фонетика, лексика, грамматикамен байланысты меңгеру, екінші жағынан – сөйлеу әрекетінің төрт түрлі әрекетін (тыңдалым, оқылым, жазылым, айтылым) жетілдіру қажеттілігі;
- ✓ сан алуан қызметтілігі (оқыту мақсатында және түрлі білім саласынан ақпарат алу құралы ретінде).

Кәсіби қазақ тілін меңгеру студентті шығармашылық ойлауға, көзқарасын кеңейтуге, өзінің жеке қасиеттерін жан-жақты ашуға, яғни кәсіби білімін дамытуға әсерін тигізеді. Студент өзіндік жұмыс орындаудың дағдысын қалыптастырады, шығармашылық дербестікке қол жеткізеді, сол арқылы тілдік түсініктерді, логиканың барлық түрлерін (талдау, синтездеу, салыстыру, тұжырымдама жасау) жетілдіреді.

Бұл айтылғандардың бәрі *кәсіби білімді жетілдіруге әсерін тигізетінін, жоғары білікті мамандарды даярлау міндетін шешудің жолдарын көрсетеді.*

Пәнді оқытудың міндеттері:

«Кәсіби қазақ тілі» пәні қазақ тілін меңгерудің негізгі В1 және В2 деңгейлері игерілген жағдайда жүзеге асырылады. Болашақ маманның тілдік біліктілігін жетілдіріп, мемлекеттік тілді мамандық деңгейінде коммуникация құралы ретінде қолдану дағдыларын қалыптастыруды көздейді. Болашақ маманның кәсіби дағдыларды қолдану салаларына байланысты арнаулы тілдік білім жиынтығы өте кең болуы керек. Себебі кәсіби міндеттерді атқару барысында арнаулы терминдерді қолдану жиілігі артады, осылайша кәсіби тілдік дағдысы дамиды, жетіледі.

«Кәсіби қазақ тілі» пәнін оқыту тіл үйренушілердің белгілі бір тілдік құзыреттіліктерін қалыптастыруға бағытталған. Кредиттік білім беру бағдарламасы бойынша модульдік технологияға негізделген талаптарға сай «бакалавр» төмендегідей құзыреттілік талаптарын меңгеруі тиіс:

А – құралдық құзырет: түрлі дереккөздерден алынған, ақпараттармен жұмыс істей алу, алған мәліметтерді кеңейту; өз көзқарасын дәлелдеу мақсатында немесе түрлі мәселелерді шешуде қолдана алу. Пайымдау түрлерін логикалық тұрғыдан талдай алу, көпшілік ортада сөйлеу дағдысын меңгеру, дәлелдер келтіру, пікірталас жүргізе білу.

В – тұлғааралық құзырет: жеке және ұжымда жұмыс істей алу қабілеті, ұлтаралық, мәдениетаралық қарым-қатынас ережелерін сақтай білуге қабілеттілік.

С – жүйелілік құзырет: кәсіби қазақ тілін Қазақстандағы, әлемдегі әлеуметтік-экономикалық, мәдени-тарихи, саяси жағдайлармен, ҚР конституциялық-құқықтық негіздерімен үйлестіруге бейімділік.

D – пәндік құзырет: қазақ тілінің даму тенденциясы мен қазіргі жағдайын, Қазақстандағы тарихи-мәдени және тарихи-әдеби үдерісті меңгеруге қабілеттілік; кәсіби бағдарлы қазақ тілінің жүйесін пысықтау, қазақ тіл бірліктерінің

құрылымы мен қолданылуын халықтың тарихы мен мәдениетімен байланыстыру, ауызша және жазбаша мәтіндерді құрастырғанда берілген коммуникативтік жағдаяттарға байланысты іргелі білімдерді қолдана алу қабілеті; жаңа терминдерді өз мамандығына бейімдеп тиімді меңгеруге дайындық.

«Кәсіби қазақ тілі» пәнін оқытудағы құзыреттілік дағды төмендегідей негізгі міндеттер бойынша анықталады:

лингвистикалық құзыретті қалыптастыру – тақырыпқа қатысты лексикалық бірлікті дамыту дағдысы; негізгі терминдер мен ұғымдардан тұратын пәрменді сөздіктердің дамуы; грамматикалық дағдыларды жетілдіру;

прагматикалық құзыретті қалыптастыру – кәсіби мазмұндағы мәтіндер негізіндегі сұқпаттық және монологтік айтылымдарды қалыптастыру шеберлігі, жазылым дағдыларын жетілдіру, коммуникативтік стратегияны өңдеу шеберлігі (белгілі бір сөйлесім жағдайына бейімделу);

когнитивтік құзыретті қалыптастыру – мәселелік тапсырмалар, ойын тапсырмалары, мәтіндер бойынша: мәтінді біріздендіру дағдысы (мазмұнның мәнін анықтау, сыни қабылдау, негізгі және қосымша ақпараттарды айыра білу); мәтіннің мазмұнын ұғыну (сәйкестендіру, түсіндіру, жинақтау) дағдысы; мәтіннің мазмұнын өзгерту (толықтыру, қайта құру, қажетті мазмұнды таңдау);

ақпараттық құзыретті қалыптастыру – тілдік тұлғаның білім алу шеңберіндегі, сондай-ақ қоршаған әлем туралы ақпаратты қолдана білу дағдылары. Түрлі нысандар (теледидар, үнтаспа, телефон, компьютер) және ақпараттық технологиялар (бейне, электрондық почта, әлеуметтік желілер, Интернет т.б.) көмегімен ізденімпаздық біліктері қалыптасып, ақпаратты талдау, саралау, сараптау, сақтау және оны тарата білуге үйренеді.

Курс соңында студент:

1. Халықаралық қатынастар мамандығы саласындағы белсенді қолданылатын терминологияны білуі және оны кәсіби ортада тиімді қатынас жасау үшін ұтымды қолдана алуы;

2. Кәсіби-іскери қарым-қатынас кезіндегі «маманданған» сөздерді (ұйғару, мақұлдау, сенім білдіру, келіспеу, негіздеу, дерек келтіру, бағалау, қорытынды) логикалық жүйемен құра білуі;

3. Халықаралық қатынастар саласындағы мәтіннен қажетті ақпаратты сұрыптап, оны кәсіби мақсатта сипаттай, қорыта білуі;

4. Халықаралық қатынастар саласындағы мәтіннің түзілу тәртібіне көңіл аудару, оның логикалық құрылымдық негізін құра білу.

5. Маманданған тақырыпқа сай өзіндік ой-пікір білдіре білу құзіретін қалыптастыра **білуі керек.**

Пәнді меңгерудің болжамды нәтижесіне жету үшін СТУДЕНТ төмендегідей жүйелі, саналы және тұрақты білім, **білік пен шеберлік** қалыптастыруы қажет:

- Негізгі кәсіби лексиканы білу (сағат санына байланысты оқу бірлігі көлеміндегі жалпы және терминологиялық сипаттағы лексикалық минимум) шеберлігі;

- Халықаралық қатынастар мамандығына қатысты белсенді терминдердің мағынасын білу және оны кәсіби мақсатта қолдана білу дағдысы;
- Халықаралық қатынастар мамандығына қатысты тақырып бойынша өз ойын дұрыс, жүйелі түрде жеткізе білу және мәтінге талдау жасай алу шеберлігі;
- Халықаралық қатынастар мамандығы, елтанымдық, жалпы сыртқы саясаты саласына қатысты тақырып аясында, диалог пен монолог құрап пікірсайыстарға қатыса алу дағдысы;
- құжаттардың жеке түрлерін (қызмет бабындағы хат-хабар, іскери байланыс, келіссөздер, сұраныс жіберу, ұсыныс, сервистік қызмет көрсету, тезис, хабарлама және т.б.) сауатты жаза алу дағдысы;
- түрлі жағдаяттық сұхбаттарға орынды араласа алу;
- қазақ тіліндегі дереккөздерден өз мамандығына қатысты аутентикалық ақпараттарды алып, қызмет саласында ұтымды пайдалана білу және т.б білік пен шеберлікті қалыптастыру.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

р/с	Тақырыптың атауы
1	«Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша кәсіби лексика. Терминдік норма
2	«Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша кәсіби тілдің термин жүйесі. Терминжасам
3	Кәсіби тілдегі грамматикалық нормалардың қолданысы
4	Халықаралық қатынастар саласындағы кәсіби мәтіннің грамматикалық-стильдік ерекшеліктері
5	«Халықаралық қатынастар» мамандығының кәсіби саласындағы іскери қарым-қатынас. Диалог. Монолог
6	Мәтін – ауызша қарым-қатынас құзіретінің негізі. Жоспар құру
7	Халықаралық қатынастар саласындағы тілдің функционалды-мағыналық ерекшеліктері. Сипаттау. Хабарлау
8	Баяндау. Баяндаудың құрылымы және ерекшеліктері
9	Халықаралық қатынастар саласындағы мәтінді құрылымдық-мағыналық талдау негіздері. Аннотация.

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Пәннің мақсаты – студенттердің қатысымдық құзыреттілік деңгейін көтеріп, қазақ тілін кәсіби (іскери және ғылыми) қызметте, сондай-ақ өз білімін жетілдіру мақсатында пайдалана алуына бағыттау. Болашақ маманды таңдаған саласына қатысты терминдермен жұмыс істеуге, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдана білуге дайындау.

Бағдарламаның мазмұны студенттердің ғылыми-кәсіби саладағы қажеттіліктерімен, қазақ тілін ғылыми салада қолдана алу мүмкіндіктерімен анықталады. Тілді практикалық жағынан меңгерудегі коммуникативтік мақсаттар пен міндеттер ең басты тұжырымдама болып табылады. Бакалавр студенттері ғылыми ортаға байланысты жаңа тілдік дағды мен білімін жетілдіре отырып, терең әрі сапалы тілдік білімін қалыптастырады.

Пәннің міндеті бірқатар қатысымдық (коммуникативтік) және танымдық (когнитивтік) міндеттердің орындалуы барысында жүзеге асырылады. Атап айтқанда:

- кәсіби мазмұндағы орта көлемді мәтіндерді, нұсқаулықтарды, анықтамалықтарды, БАҚ өнімдерін жатық оқу;
- Аударма, кәсіби бағыттағы сөздіктерді пайдалана білуге үйрету;
- кәсіби аяда жиі қолданылатын белсенді (актив) сөздер мен сөз тіркестерін, кәсіби лексика, салалық ұғым, атаулар мен терминдердің мән-мағынасын еркін түсіну;
- Әртүрлі стильде жазылған мәтін, өз мамандықтарына сәйкес еңбектер мен ғылыми зерттеулерді оқып, негізгі ақпараттарды ала білу дағдысын қалыптастыру;
- кәсіби аяда ауызша монолог, диалог түрінде *(хабарлама, таныстырылым (презентация), баяндама, дискуссия және т.б.)* әңгіме құру, сұхбат жүргізу;
- кәсіби аяда жазба жұмыстарын *(эссе, аннотация, түйіндеме, жоспар, тезис, мәлімдеме, пресс-релиз, өтініш, хат, аударма, аннотация, реферат және т.б.)* орындау;
- кәсіби аяда қолданылатын қалыпты сөйлеу (этикет) үлгілерін қолдану және белгілі бір кәсіби қатынас саласындағы танымдық-қатысымдық міндетті шешуге керекті ақпарат тыңдау арқылы түсіне білуге дағдыландыру;
- Өз мамандығы бойынша ғылыми мәтіндерге пікір беруге, ғылыми мақала, баяндама жазуға машықтандыру;
- Сонымен қатар, кәсіби бағыттағы тақырыптар бойынша тіл үйренушіні қазақ тілінде жүйелі талдау жасауға, өз ойын еркін жеткізуге және ұсынылған материалдар бойынша сипаттама, салыстырма, қорытынды жасай білу сияқты т.б. тілдік біліктілікті жетілдіруші әрекеттерге дағдыландыру.

Білім беру технологиясы

«Кәсіби қазақ тілі» пәнін жүргізу барысында тіл үйретудің заманауи үлгілері, отандық және шетелдік ғалымдардың авторлық озық әдіс-тәсілдері басшылыққа алынады. Жұмыс барысында уақыт көлемі, тақырып ерекшелігі, тіл үйренушінің қабілет-қарымы, оқытушының шеберлігі сияқты т.б. маңызды факторлар есепке алынып, соған сәйкес *белсенді оқыту әдісі, жеке-бағдарлы оқыту әдісі, сыни ойлау әдісі, жобалық оқыту әдісі, ақпараттық әдіс, түсіндіру әдісі, практикалық әдіс, кейс әдісі, ізденіс әдісі, іскери ойын әдісі* сияқты т.б. әдіс түрлері мақсат-міндетке сәйкес қолданылады.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

«Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша кәсіби лексика. Терминдік норма

Кәсіби лексика – табысты жұмыс істеу кепілі. Кәсіби лексиканың негізін анықтаудағы мәтіннің лексикалық құрамын сараптау. Кәсіби лексиканы қолданудағы пікірталастар. Ғылыми тақырыпты құрастыру және кәсіби лексиканы қолданудағы мәселелер. «Халықаралық қатынастар» мамандығы, Халықаралық қатынастар саласында әңгімелесу, пікірлесу. Терминдік норма. Оған тән белгілер. Термин қолдануға қойылатын нормативті талаптар.Кәсіби лексика: жалпықолданыстағы сөздер, жалпығылыми және терминологиялық лексикалар. Жалпыланған және дерексізденген мағынадағы терминдерді қолдану. Өзге тілдерден енген сөздердің таралуы. Жалпыланған және дерексізденген мағынадағы терминдермен жұмыс. Терминологиялық және терминологиялық емес мағынадағы сөздердің межесі. Халықаралық қатынастар саласы бойынша кәсіби лексикаға тиесілі негізгі терминдер бойынша мәтіндерді құрастыру.

Гуманитарлық бағытта жиі қолданылатын ғылыми ұғым атаулары мен арнайы лексиканың қолданылу аясын, жазба нұсқаларын кәсіби мақсатта игеріп, жұмсай білудің өзектілігі. «Ұғымдар тарихы» – тарихи және халықаралық қатынастар формасы. Халықаралық қатынастарда қазақ тілінде ауызша және жазбаша түрде сапалы жеткізілуін қамтамасыз ететін тәсілдерді меңгеру. Қазақ тіліндегі немесе қазақ тілінде жеткізілуі тиіс халықаралық қатынастар, сыртқы саясат мәтіндерінің мазмұнын ашып, талдай білу дағдыларын жетілдіруді ұйымдастыру. Кәсіби қазақ тілінің халықаралық қатынастар маманының коммуникативті құзіреттілігін қалыптастырудағы орны. Халықаралық қатынастар, сыртқы саясат саласындағы ұғымдар мен түсініктердің қазақ тіліндегі кәсіби баламаларының жаңа қолданысы. Қазіргі қазақ тіл білімінің ғылыми-іскери лексикасы мен стилистикасын меңгерудің маңызы.

«Халықаралық қатынастар» мамандығы бойынша кәсіби тілдің термин жүйесі. Терминжасам

Терминдер мен олардың ерекшеліктері жайлы түсінік. Терминология ғылыми стильдің негізгі белгісі ретінде. Халықаралық қатынастар, сыртқы саясат кәсіби саласына қатысты терминжасам. Оның негізгі шарттары. Жасалу жолдары. Кәсіби тіл сапасы. Ғылыми тіл лексикасы. Ғылыми тілдің лексикалық құрылымы: терминология, жалқы, жалпы мәндес сөздер және т.б. Терминді қолданудағы даулы мәселелер. Мәтіндегі латын және грек элементтері. Терминдер құрамына енген халықаралық сөзжасамдық элементтермен жұмыс. Халықаралық қолданыстағы терминдердің аударылу мәселесі. Тіл қызметінің жалпы сипаттамасы. Ғылыми тіл ерекшеліктері.

Халықаралық қатынастар және жалпығылыми терминология. Терминдердің бірмағыналығы. Халықаралық қатынастар, сыртқы сяасат саласындағы терминологиялық сөздіктер. Термин анықтамасы. Лебіздік қызметтегі

терминологиялық лексика туралы алынған білімдердің қолдана алуды дамыту алынған білімге терминологиялық лексиканы қолдана алуды дамыту. Мәтіндегі жалпығылыми және сыртқы саяси терминдерді табу, сараптау. Сыртқы саясат бойынша терминологиялық сөздіктерді құрастыру. Ақпарат қайнары, алу тәсілі, санын сипаттаудағы құрастыру. Халықаралық қатынастар бойынша мәтіндерді оқу. Халықаралық қатынастар бойынша терминдерді активті сөздікке енгізу, олардың сөйлеудегі қолданылуы. Терминологиялық сөздіктермен жұмыс.

Халықаралық қатынастар, сыртқы саясат саласындағы терминдердің қазақ тіліндегі қолдану деңгейі.

Кәсіби тілдегі грамматикалық нормалардың қолданысы. Ғылыми стильдің морфологиялық ерекшеліктері. Ғылыми лебіздің сипаттамаларына қатысты морфологиялық тәсілдерді анықтау. Түйін сөздерді ескере отырып мәтінді құрастыру. Ғылыми стильге, сөйлеудегі жүзеге асуына қатысты морфологиялық бірліктерді сараптау. Кәсіби тілдегі грамматикалық(морфологиялық, синтаксистік) нормадан ауытқу.

Халықаралық қатынастар саласындағы кәсіби мәтіннің грамматикалық-стильдік ерекшеліктері.

Халықаралық қатынастар саласындағы кәсіби мәтіннің морфологиялық құрылымы: атаулық сипаты, етістіктердің қолданылу ерекшеліктері. Ғылыми стильдің синтаксистік ерекшеліктері. Ғылыми стильдің синтаксистік ерекшеліктері сипаттамаларын шығару. Мағынасы бойынша жақын, бірақ түрлі синтаксистік бірліктермен айтылған құрылымдар (параллель синтаксистік құрылымдар). Оқыған мәтінінің негізінде ғылыми лебіздің синтаксистік ерекшеліктерін қолдана отырып өзіндік монолог-пайымдауларын құрастыру.«Халықаралық қатынастар» мамандығының кәсіби саласындағы іскери хат-хабар. Грамматикалық-стильдік ерекшеліктері. Іскери хат-хабардағы тілдік құрылымдар. Іскери хат-хабарда жиі кездесетін сөз орамдарының қызметі мен мағынасы.

«Халықаралық қатынастар» мамандығының кәсіби саласындағы іскери қарым-қатынас. Диалог. Монолог

Ғылыми стиль жанрлары. Ғылыми лебіз қызметінің талаптары: сұхбаттасудың ғылыми кеңістігі, жазба формаларының ауызшадан, монологияның диологиядан үстемдігі. Ғылыми стильдің негізгі белгілері: қисындылық, нақтылық, қамту және тарта алу, терминдердің толықтығы. Ғылыми мәтіндерде тілдік тәсілдерді ауызша және жазбаша қолдану. Ғылыми стиль ерекшеліктерінің анықтамасы. Белгілерді, пәнді, құбылысты сипаттаудағы құрастырушылық. Ғылыми стиль мәтіндеріне сараптама: оқу, ғылыми стильдің негізгі белгілерін анықтайтын тәсілдерді анықтау (қисындылық, анықтылық, қамту және тарта алу). Лебіздің ғылыми жанрларымен танысу. Мәтінді мағыналық бөлімдерге бөлу, мәтіннің мазмұны бойынша әңгімелесу.

Кәсіби саладағы диалогтік қатынастар. Қарым-қатынас жасаушылардың тіл табыса алу/алмауы. Диалог – сөздің коммуникативтік сапасын айқындаудағы негізгі құрал. Ғылыми стиль жайлы әңгіме-полилог, берілген философиялық тақырып бойынша микромәтін құрастыру, ғылыми стильге жататын тілдік тәсілдерді қолдана отырып монолог пішінінде шағын баяндама жасау. Монологтің оқырманға арналуы.

Мәтін – ауызша қарым-қатынас құзіретінің негізі. Жоспар құру

Мәтін ерекше құрастыру заңдылығы мен ойлауды дамытудағы қатаң жүйе; композициялық нақтылық, логикалық мазмұндамалар, ақпараттық ғылыми мәтіннің белгісі ретінде. Мәтіннің негізгі белгілері. Мәтіннің құрылымы мен мағынасы. Тақырып мәтінде қарастырылатын пән немесе құбылыс. Ғылыми-оқу тақырыптар мәтіндегі тақырыптың сөйлемдері ретінде. Мәтіннің коммуникативті тапсырмалары. Мағыналық-сөйлемдік жағдайлар. Мәтіннің коммуникативті тапсырмалары мәтінді ашудағы автормен сұхбаттасу мақсаты ретінде. Мәтіннің микротақырыбы. Микротақырып мағыналық жағынан ортақ және мәтіннің коммуниктивті тапсырмаларының түрлі тұстарын ашатын бір немесе бірнеше сөйлемдерден тұратын жалпы тақырыптың бөлігі. Мәтіннің мәліметтері және жаңа ақпараттары. Мәтінді мағыналық жағынан бөлу. Ойды әлдебір бастапқы, белгілі ақпараттан белгісізге қарай дамыту. Мәліметтер мен жаңа ақпараттар ойды дамыту мен мәтін байланыстарының элементтері ретінде. Күрделі синтаксистік тұтастық мәтіннің негізгі құрамдас бөлігі. Мәтін сөздерін байланыстыру әдістері: жалғаспалы және параллель байланыс. Мәтін арқылы автордың ұстанымын анықтау.

Халықаралық қатынастар саласындағы тілдің функционалды-мағыналық ерекшеліктері. Сипаттау. Хабарлау. Сипаттау мен хабарлау тілдің функционалды-мағыналық ерекшеліктері ретінде. Тілдік ерекшеліктері, құрылымы. Қатынастың әр сатысындағы сипаттау. Қоғамдық байланыстағы хабарлау. Ғылыми хабарлау ерекшеліктері. Сөйлеу мәдениетінің анықтамасы. Кәсіби қазақ тілін меңгерудегі екі негізгі деңгей: 1) сөйлеу ережелері, 2) сөйлеу шеберлігі. Тіл қалыптарының түрлері (міндетті) және диспозитивті (нұсқалық) қалыптар. Жақсы (үлгілі сөйлеудің) сапасы. Сөйлеудің дұрыстығы. Дұрыс сөздер мен сөз пішіндерін таңдауда. Сөз тазалығы. Канцеляризмдер, сөйлеудің мөрлері. Сөйлеудің қисындылығы. Логика заңдары. Сөйлеудегі алогизмдерді алып тастау. Стилистикалық қателер және сөйлеудің мәдени кемшіліктері. Тіл жүйесінің жекелей бөлімдері бойынша қателіктер. Практикалық стилистиканы анықтау. Ой мен қисынды сөздерді құрастыру үдерісіндегі сөздік бірліктерді таңдау мәселелері.

Баяндау. Баяндаудың құрылымы және ерекшеліктері. Ауызша лебіз адамның білімділігі мен мәдени көрсеткіші ретінде. Түсіндіру, баяндау, оқыған жайлы пікір алмасу, берілген тақырып бойынша пікірсайыс, кәсіби

шығармашылыққа қатысты белгілі бір коммуникативті жағдай жайлы сұхбаттасу түріндегі лебіз жаттығулары. Лебіз әрекеттерінің этикасын жетілдіру. Баяндаудың құрылымы және ерекшеліктері. Баяндау түрлері: баяндау-түсіндіру, баяндау-дәлелдеу және баяндау-ойлау. Баяндаудың логикалық құрылымы. Философиялық тұрғыда баяндаудың сипаты мен ерекшеліктері. Қазақы ауызша мәдениет. Қазақ ойшылдарының баяндау түрлері. Шешендік сөздердегі коммуникация жүйесі мен дүниетанымының дәстүрлі ұлттық логикасы.

Халықаралық қатынастар саласындағы мәтінді құрылымдық-мағыналық талдау негіздері. Аннотация.

Мәтінді құрылымдық-мағыналық талдау негіздері. Аймақтану мамандығына сәйкес тақырыпты анықтау. Тақырып – мәтін негізі. Тақырыптың түрлі септіктердегі зат есімдік мәні. Мәтін тақырыбын есімдікпен немесе синоним сөздермен алмастыру. Ғылыми тақырыпшалардың халықаралық қатынастар, сыртқы саясат саласындағы мәтіннің мазмұнын ашудағы орны. Дәйексөздерді рәсімдеудегі негізгі ережелер. халықаралық қатынастар, сыртқы саясат саласындағы мәтіндерді аннотациялау. Тұтынушының ерекшелігіне қатысты аннотация түрлері. Библиографиялық-анықтамалық көрсеткіш. Библиографиялық көрсеткіштің құрылымы. Халықаралық қатынастар, сыртқы саясат саласындағы мәтіндерге мазмұндама жазу. Репродуктивті және продуктивті рефераттардың түрлері. Ғылыми мәтінге рецензия жазу. Ғылыми рецензияның құрылымы. Ғылыми жұмыс жайлы пікір. Ғылыми пікір құрылымы. Аннотация-қорытындылар екінші ақпараттық мәтін ретінде. Аннотация-қорытынды құрастырудағы тілдік тәсілдерді таңдау.

СӨЖ түрі

Ұсынылған лексика-грамматикалық тақырыптар аясында төмендегідей өзіндік жұмыс түрлерін ауызша және жазбаша орындауға болады:

- Сөздік
- Эссе
- Резюме
- Аннотация
- Жоспар
- Реферат
- Сөзжұмбақ
- Аударма жұмысы
- Сұрақ-жауап
- Тест тапсырмалары
- Сканворд
- Іскери ойындар
- Рөлдік ойындар
- Мақала

- Жарнама
- Пресс релиз
- Анықтамалық
- Нұсқаулық
- Шолу
- Сұхбат
- Сауалнама
- Бейнебаян
- Таныстырылым
- Комментарий *және т.б.*

СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫ

«Кәсіби қазақ тілі» пәні бойынша студенттердің өзіндік жұмысы алған білімдерін тереңдету мен кеңейту, оны практикалық тұрғыда қолдану мақсатын көздейді:

- Болашақ халықаралық қатынастар саласындағы маманның жеке шығармашылық қасиеттерін қалыптастырады;
- өзін-өзі дамыту, өз бетінше білім қорын жинау дағдысын жетілдіреді;
- мәселені тұжырымдай алу, оның шешу жолдарын талдау, тиімді нәтиже шығару, оның дұрыстығын дәлелдеу дағдысын қалыптастырады.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Тіл және оның негізгі ерекшеліктері. Әлем тілдері. Тілдің түрлері: ауызша, жазбаша, монологикалық, диалогикалық, активті, ішкі және сыртқы.
2. Өзіндік монолог құру (ауызша, жазбаша). Халықаралық қатынастар мамандығына сәйкес сипаттау, хабарлау мәтіндерін даярлау.
3. Ауызша баяндама, тақырыпқа байланысты эссе жазу: «Халықаралық қатынастар саласының ғылыми тілі», «Әйгілі дипломаттар - ... », «Халықаралық қатынастар ғылымы саласындағы жетістіктер»
4. Халықаралық қатынастар, сыртқы саясат және дипломатия ара қатынасы
5. Халықаралық қатынастардың өзекті мәселесіне талдау жасау.
6. Халықаралық қатынастар ғылымы саласында дәйексөз келтіру. Дәйексөздерді рәсімдеу ережелері.
7. Дипломатиялық хаттаманың үлгісі бойынша дипломатиялық лексиканың презентациясы
8. Халықаралық қатынастар мамандығына сәйкес тақырыпқа реферат жасау: рефератты презентациялау, таңдалған тақырыпты рефераттау-сипаттау.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Ақбұзауова Б. «Кәсіби қазақ тілі» оқу құралы. Алматы:«Қазақ университеті», 2011.
2. Ақжанова А.К., Утегенова К.Б. Кәсіби қазақ тілі: оқу құралы. Астана, 2010. –128 б.
3. Әліпбаев А.Р. Дипломатиялық құжаттама: оқу құралы. – Алматы: Қазақ ун-ті, 2009. – 235 б.
4. Әліпбаев А.Р. Халықаралық келіссөздер: оқу құралы. – Алматы: Қазақ ун-ті, 2012. – 404 б.
5. Бөрібаева С.Б. «Қазақ тілінде дипломатиялық және мемлекеттік құжаттарды рәсімдеу» оқу құралы.Алматы, «Қазақ университеті», 2011
6. Құлжанова Б.Р. «Қазақ тілі» оқу құралы. Алматы, «Қазақ университеті», 2010.
7. Бөрібаева С.Б. «Мемлекеттік тілде іс қағаздарын жүргізу» оқу құралы, - «Zият- Press».- Алматы, 2006.
8. Современные международные отношения / под ред. А.В. Торкунова; РОССПЭН. — М., 2013.

Қосымша:

1. Тоқсанбай С.Р., Тоқсанбай Г.С., Тоқсанбаев А.С.. Іскер адамдарға арналған орысша қазақша тілашар. – Алматы, 2007. – 160 б.
2. Белғара Б., Жүнісбеков Б., Жүсіпова Г., Салықбаева А.. Кәсіпкерлік, іскерлік қарым қатынас салалары қызметкерлеріне арн. тілашар. – Астана, 2010. – 266 б.
3. Қазақша-орысша, орысша-қазақша терминологиялық сөздік. – Алматы, 2014. Т: 1-30.

Интернет - ресурстар:

terminkom.kz.
tilalemi.kz.
emle.kz.
atau.kz
www.sozdik.kz
www. soylem.kz
til.gov.kz anatili.kz

KBSHT 2202 – КӘСІБИ-БАҒДАРЛЫ ШЕТ ТІЛІ

Көлемі 2 кредит

Авторлар:

Сарбаева Р.Е. – тарих ғылымдарының кандидаты, дипломатиялық аударма кафедрасының доценті
Сарыбаев М.С. – PhD докторы, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.
Байкушикова Г.С. – PhD докторы, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.

Пікір жазғандар:
Кукеева Ф.Т. – тарих ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының профессоры
Исмагулова А.Е. - филология ғылымдарының кандидаты, Ш.Ш.Уалиханов атындағы КМУ ағылшын тілі және халықаралық құқық кафедрасының доценті м.а.

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

Кәсіби шет тілі бойынша тілдік дайындық инновациялық үлгідегі қазіргі заманғы ЖОО түлегінің кәсіби бағдарланған білім бағдарламасының ажырамас компоненті болып табылады. Шет тілін білу – халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асырудың және ғылыми-зерттеу университетінің даму принциптерімен сәйкес академиялық мобильділік аясындағы біліктілікті арттырудың ең негізгі шарттарының бірі. Кәсіби-бағытталған шет тілі студенттердің кәсіби білімдерін қолдануда және тілді жан-жақты игеруде кәсіпке бағытталған материалды қолдану мен іріктеу арқылы көрініс табады.

Пәнді оқыту барысында басқа тілде қарым-қатынас жасаудың базалық біліктілігін ары қарай жетілдірумен қатар тілді кәсіби қарым-қатынас мақсатында қолдану үшін жүйелі, пәндік және тұлғааралық құзыреттердің кәсіби бағдарлы деңгейіне қол жеткізіледі. Кәсіби-бағытталған тіл – жалпы білім беретін мектеп бағдарламасында оқытылатын пәндерінің базалық ағылшын тілі курсының жалғасы болып табылады. Релеванттық студентті оқыту траекториясының жалпы кәсіби және мәдениаралық бағытталуының күшеюін, болашақ мамандыққа, туған мәдениеттің семантикалық және құндылықты қорын өзге мәдениетпен салыстырудағы феноменге шынайы қызығушылықты қалыптастыру болып табылады. Курстың оқу материалын таныстыру кезінде қарым-қатынас аясының және оқытылатын тақырыптардың мазмұнын анық көрсететін түпнұсқалық мәтіндерді, аудио және бейне материалдарды, оқытылатын тіл елінің мемлекеттік

құрылымымен және экономикасымен, мәдени-тарихи қауымдастығымен, қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерімен, маңызды тарихи оқиғалармен байланысты реалийлерді білдіретін тілдік бірліктерді қолдану қарастырылады. Бағдарлама В2-С1 деңгейдегі тіл туралы білімді беруге; мәдениаралық қарым-қатынас құзыреттілігін дамытуға; кәсіби ортада тілді қолдану дағдасын қалыптастыруға бағытталған.

«Кәсіби бағытталған шет тілі» пәнін оқу нәтижесінде студент келесі құзыреттерге ие болуы қажет:

жүйелі құзыреттер:

білуі тиіс:

- ауызша және жазбаша кәсіби бағытталған мәтіндердің функционалды ерекшеліктерін білу;
- кәсіби қарым-қатынаста қабылданған құжат жүргізудің (бағдарлама аясында) негіздерін практикалық түрде білу;
- халықаралық кәсіби қарым-қатынас жағдайларындағы (бағдарлама аясында) қарым-қатынасының жосықтардың стратегиясы мен әдістерін білу;
- Өз бетінше ұғынуда және Қазақстан Республикасының дипломатиялық, консулдық қызметінің сыртқы саяси іскерлік жұмыстарын жетілдіру үрдістерін талдауда шет тілінде теориялық, әдістемелік және анықтамалық-ақпараттық материалдарды пайдалану.

пәндік құзыреттер:

жасай алуы тиіс:

- кәсіби тақырып аясында ауызша (монолог, диалог) сөздерді түсіну;
- мамандыққа байланысты тақырыптарды талқылауға қатысу;
- кәсіби тақырыптарға ауызша хабарламаларды өз бетімен дайындау, соның ішінде мультимедиялық технологияларды қолданып жасау;
- кәсіби-іскерлік қарым-қатынастың типтік жағдайларында түрлі таңбалық жүйелерде (мәтін, кесте, график, диаграмма, аудиовизуалды қатар және т.б.) қалыптасқан ағылшын тілді деректерден қажетті ақпараттарды алу;
- қажет болса сөздікті қолданып ана тілінен мамандық бойынша мәтіннің негізгі мазмұнын ана тіліне аннотациялау, қысқаша мазмұндау және баяндау;

дағдылану тиіс:

- кәсіби тақырыптарға хабарламалар, мақалалар, тезистер, рефераттар жазу;
- ауызша және жазбаша пікір айтқанда кәсіби сөйлеуге тән негізгі грамматикалық бірліктерді тану және қолдану;
- ауызша және жазбаша пікір айтқанда терминологиялық сипаттағы белсенді және пассив лексикалық минимумды қамтыған өзінің кең және тар мамандығының негізгі терминологиясын тану және қолдану;
- кәсіби қызметте коммуникативті міндеттерді орындауға қажетті ақпаратты сыни тұрғыдан бағалау және ақпараттық дерек көздерін іріктеу;

- оқу және коммуникативті міндеттерге қойылған жетістікке жету тәсілін өз бетінше анықтау.

Әлеуметтік-мәдени құзыреттер:

- меңгерілетін шет ел тілінің мәдениеті тұрғысында іс-әрекет нормасына бағытталған сөйленіс әрекетін құрастыра алу қабілеттілігі;
- қазіргі маманның (іздеу сайттарымен, шетелдік ЖОО-дары мен кәсіби қоғамдастықтардың беттерімен, электрондық энциклопедиялармен және т.б. шет тіліндегі электрондық пошталармен жұмыс істеу) іскерлік қарым-қатынас саласында кәсіби құзыретті қалыптастыратын маңызды құрал ретінде ақпараттық технологияларының мүмкіндіктерін мақсатты және белсенді қолдануда;
- жобалық қызметте, оқу және ғылыми-зерттеу жұмысын ұйымдастыру мен жүргізуде (конференцияларда баяндама жасау, академиялық мобильділік және т.б. бағдарламалар бойынша гранттар мен машықтануларға өтініштерді рәсімдеу).

Пререквизиттер: ЖОО-дағы «Шет тілі (ағылшын тілі)».

Постреквизиттер:«Дипломатиялық және консулдық қызмет», «Дипломатиялық құжаттама» , «English for specific purposes».

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№ №	Тақырыптардың атауы
1	"Халықаралық қатынастар" мамандығына "Кәсіби-бағдарланған шет тілі" курсын енгізу
2	Шет тілінде негізгі қоғамдық-саяси терминдердің кәсіптік сөздігін қалыптастыру
3	Халықаралық қатынастар мамандығының пәндік саласындағы кәсіби бағытталған шет тілінде (ағылшын) арнайы мәтіндермен жұмыс істеу: Халықаралық қатынастар тарихы және Дипломатияның қысқаша құрылымы. Көпжақты дипломатияның эволюциясы
4	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі негізгі теорияларды оқуға шетел тілін пайдалану. Халықаралық қатынастар саласындағы көрнекті ғалымдар. Халықаралық қатынастардың классикалық теориялары.
5	Мамандыққа байланысты арнайы мәтіндерді аудару тәжірибесі: негізгі халықаралық ұйымдар - БҰҰ, ЕҚЫҰ, ШЫҰ, НАТО, ҰҚШҰ, АӨСШК.
6	Дипломатиялық хат алмасудағы шетел (ағылшын тілі) тілі. Шетел тіліндегі кәсіби дипломатиялық хат алмасу (Formal, informal letters; notes verbales, agreement, Letters of credence and recall etc.).
7	Бизнес-коммуникациядағы шетел тілі (ағылшын). Шетел тілінде дипломаттың кәсіби коммуникациясы(келіссөздер, кездесулер, пікірталастар, тұсаукесерлер, конференциялар және т.б.).

	Дипломатиялық хаттама және дипломатиялық этикет.
8	Арнайы кәсіби-бағытталған материал және берілген кәсіби жағдайларда шет тілін пайдалану (кейс-стадиз, рөлдік ойындар, т.б.).
9	Халықаралық қатынастардағы кәсіби-бағытталған шет тілі арқылы құралған кәсіби құзыреттілік. Кәсіби шет тіліндегі академиялық хат. Дипломатияның кәсіби тілі (ағылшын және француз).
10	Оқу үдерісіндегі академиялық қатынас (ағылшын тіліндегі кәсіби бағытталған пәндер бойынша дәрістер мен семинарлар) Дипломатиялық кадрлар. Дипломатиялық корпус. Дипломатиялық иммунитет.

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

«Кәсіби бағытталған шет тілі» – оқытылатын шет (ағылшын) тілі форматында филологияның пәндік аясы туралы теориялық білім жиынтығын ұсынуда студенттердің құзыретін қалыптастыратын оқу пәні.

«Кәсіби бағдарланған шет тілінің» **нысаны** мамандық аясында оқылатын шет тілі ағылшын тілінің термині мен түсінігінде білімнің негізгі бағыттарын, мәнін сипаттау.

Кәсіби бағдарланған шет тілі оқу пәнінің **пәні** кәсіби бағытталған шет тілі кәсіби ағылшын тілінің арнайы ғылым ретіндегі метатілі болып табылады.

Тілдік дайындықтың екінші кезеңі студенттерде мәдениаралық деңгейде когнитивті және кәсіби құзыретті қалыптастырады, студент тұлғасының зияткерлік және эмоциялық дамуын ынталандырады. Бұл кезеңде студенттердің дамуы шешілетін проблемалық мәселе негізінде коммуникативті-ойлау қызметіне дайындықты көрсетеді. Жазба сөз саласында үйреншікті тіл материалы шегінде бейтарап және ресми сипаттағы жазба сөздің өнімді үлгілерін жазу машығы мен іскерлігін қалыптастыру қарастырылады.

Бағдарлама мәтіндік материалдарды тереңірек үйренуге: түсіндіру, аудару, мәтінді айту, сондай-ақ студенттердің сөздік қорын молайтуға және оқылатын лексикалық бірліктерді талдауға және шет тілін игерудің жеткілікті әлеуметтік, жалпы білімдік деңгейін қалыптастыруды талап етуге есептелген. Оқытудың бұл кезеңінде сөйлеу қызметінің төрт түрінде коммуникативті машық пен шеберлік қалыптасады, ол қоғамдық өмірдің түрлі салаларында тұлғарааралық және мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде шет тілін жеткілікті дәрежеде еркін қолдануды қамтамасыз етеді.

Шет тілін оқытудың бұл курсы қызметтің төрт түрінде: тыңдау, сөйлеу, оқу және жазуда коммуникативті-интермәдени құзырет негізін қамтиды. Бұл көлем шеңберінде құзыреттің жалпыеуропалық шкаласы (ОЕК) В2 деңгейі – базалық стандарттылық деңгейі меңгеріледі.

Пәнді оқыту мақсаты:

Үйренушілерде көпмәдениетті және көптілді орта жағдайында

әлеуметтік мәдени, академиялық және кәсіби салаларда тиімді, дербес қатынас үшін басқа тілді коммуникативті құзырет қалыптастыру бұл бағдарламаның **стратегиялық мақсаты** болып табылады.

Оның **практикалық мақсаты** күнделікті және академиялық қарым-қатынастағы шынайы жағдайларда, сондай-ақ кәсіби қарым-қатынастағы әдеттегі жағдайда ағылшын тілін қолдану шеберлігін қалыптастырудан тұрады.

Оқу-танымдық мақсаты ретінде үйренушілердің танымдық қызығушылығын ынталандыру, олардың когнитивтік қабілеттерін дамыту, танымдық қызметтің стратегиясы мен әдістерін қалыптастыру, ағылшын тілінде оқу жұмысының шеберлігі мен машығы ерекшеленеді. Бағдарламаның білімдік мақсатын аталған мамандық бакалаврларының жалпы мәдениет деңгейін көтеру мен ой-өрісін кеңейту құрайды.

Тиісінше, курстың **міндетіне** мыналар кіреді:

- студенттерді филология бойынша жалпы ғылыми, ғылыми-көпшілік және арнайы мәтіндердің жалпы мазмұнын түсіну мен талдауға үйрету;

- жалпы ғылыми және арнайы ауызша мәтіндердің жалпы мазмұнын қоса алғанда ағылшын тіліндегі ауызекі тілді түсіну машығын қалыптастыру мен дамыту, олардан кәсіби қызмет үшін қажет ақпараттар алу мен арнайы ауызша мәтіндерді конспектілеуге машықтандыру;

- жалпы коммуникативті, академиялық және кәсіби талаптарға сай жазбаша мәтіндерді құру машықтарын қалыптастыру мен дамыту;

- пікірталас жүргізу, ақпараттарды ұсыну мен сұрау, ережелерді/тезисті және өз көзқарасын дәлелдеуді қоса алғанда жалпы коммуникативті және кәсіби міндетті шешу үшін қажет сөйлеу машығын дамыту;

- аталған жалпы коммуникативті және кәсіби міндетті шешу үшін студенттерге қажетті грамматиканы білу және лексикалық қорды қалыптастыру мен дамыту;

- тілдік мәселелерді өз бетінше шешу машығын дамыту;

- үйренетін тілдің бір тілді сөздігін қоса алғанда сөздікпен, анықтамалықтармен, мультимедиялық және интернет-ресурстармен жұмыс жасау машығын қалыптастыру мен дамыту;

- күнделікті және кәсіби саладағы көпмәдениетті қарым-қатынас жағдайында шет тілін тиімді қолдану мақсатында мәдениетаралық құзыретті қалыптастыру мен дамыту.

Осы міндеттерді ойдағыдай орындау **түпкі мақсатқа** – кәсіби бағдарланған басқа тілді коммуникативті құзыретті қалыптастырудың тұрақты жүйесін жасауға алып келеді, ол үйренушілердің білімін жалғастыруда, сондай-ақ еңбек нарығында білім мобильділігін іске асыруда бәсекелі басымдықты қамтамасыз етеді.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

"Халықаралық қатынастар" мамандығына "Кәсіби-бағдарланған шет тілі" курсын енгізу.

Білімді маман қалыптастырудағы шет тілін (ағылшын) білуі. Кәсіби қарым-қатынастағы шет тілінің (ағылшын) рөлі. Кәсіби шет тілінің (ағылшын) бакалавриаттың негізгі пәндерімен байланысы: «Мамандыққа кіріспе» және т.б. «Кәсіби-бағдарлы шет тілі» пәнінің болашақ халықаралық салада жұмыс жасайтын мамандарды дайындаудағы алатын рөлі мен орны. Курстың мақсаттары мен міндеттері. Кәсіби бағдарланған шет тіліндегі халықаралық қатынастар пәнінің түсінігі. Халықаралық қатынастар субъектілері мен нысандары. Халықаралық қатынастардың формалары.

Шет тілінде негізгі қоғамдық-саяси және дипломатиялық терминдердің арнайы сөздігін құрастыру.

Мамандықтар аясында қолданылатын метатіл: қазақ тілі (орыс тілі) мен ағылшын тілінің сәйкестілігі. Терминжасамның интернационалдық қоры. Ағылшын тілінде термин қалыптастыру түсінігі. Шетел (ағылшын) тіліндегі кәсіби-бағытталған терминология. Халықаралық қатынастар басты санаттарының шетел тіліне аударудағы ерекшеліктері.Глоссарий құрастыру ерекшеліктері. Шет тілінде саяси, дипломатиялық сөздігін игеру. Шет тілінде кәсіби дипломатиялық сөздіктер пайдалану дағдылары.Электрондық сөздіктерді пайдалану. Уикипедияны (Wikipedia) пайдалану. Халықаралық қатынастардың негізгі категориялары: «Дипломатия», «Халықаралық қатынастар», «әлемдік жүйе», «халықаралық ұйым», «саяси процесс», «Дипломатиялық этикет», «шарттар мен келісімдер» және т.б. Шет тілінде негізгі түсініктер мен терминдерге: «экзекватура», «агреман», «депозитарий», «саяси акторлар», «коммюнике», «дипломатиялық корпус», «дуайен», «конвенция», «меморандум», «декларация», «бірлескен мәлімдемелер», «ноталар» «дипломатиялық артықшылықтар мен иммунитеттер» және басқаларына анықтамалар.

Халықаралық қатынастар мамандығының пәндік саласындағы кәсіби бағытталған ағылшын тілінде арнайы мәтіндермен жұмыс істеу: Халықаралық қатынастар тарихы және Дипломатияның қысқаша құрылымы. Көпжақты дипломатияның эволюциясы.

Арнайы мәтіндермен жұмыс жасау. Ғылым туралы мәлімдеме. Ғылыми саланың ішкі құрылымы. Дипломат мамандығының негізгі функциялары. Кәсіби ауданы және мәдениеті. Профильдік мамандық және оның білім беру жүйесіндегі орны. Халықаралық қатынастар саласының тарихын зерттеу және талдау үшін шет тілін пайдалану. Дипломатияның қысқаша тарихы. Дипломатияның тарихын зерттеп және талдау үшін шет тілін пайдалану. “Old diplomacy” and “new diplomacy” ұғымдары. Халықаралық қатынастардың тарихи деректерін шолу. Қазақ хандығының дипломатиясы. Халықаралық қатынастар саласындағы қазіргі

әлемдегі негізгі ғылыми парадигмалары. Көрнекті ғалымдардың еңбектеріндегі кәсіби саладағы жалпы және арнайы мәселелері (Халықаралық қатынастар саласындағы ғалымдардың еңбектеріне рефераттау). Қазіргі кезеңдегі қазақстандық ғылым өкілдері. Шетелдік кәсіби сала бағыттарының негізгі тенденциялары. Кәсіптік мектептер мен концепциялар.

Халықаралық қатынастар жүйесіндегі негізгі теорияларды оқуға шетел тілін пайдалану. Халықаралық қатынастар саласындағы көрнекті ғалымдар. Халықаралық қатынастардың классикалық теориялары.

Шет тілінде қоғамдық-саяси мәтіндерді аудару (ғылыми монография, оқулық, газет, ғылыми журнал, зерттеу есептемесі, ғылыми атақты баспалар). Халықаралық қатынастардың классикалық теориялары. Халықаралық қатынастарда ең танымал теориялары - бұл реализм, либерализм, марксизм. Классикалық теориялардың негізгі идеялары (Э.Х Карр и Ганс Моргентау және басқалар.). Халықаралық қатынастар саласында негізгі ғылыми мектептер мен жаңалықтар: реализм және либерализм, әлеуметтік конструктивизм. Мамандық саласындағы белгілі ғалымдар еңбектерінің мәтіндерімен таныстыру (халықаралық қатынастар бойынша оқу-әдістемелік құралдар материалдары бойынша шет тілінде (ағылшын) мәтіндерді оқу, аудару және айтып беру).

Мамандыққа байланысты арнайы мәтіндерді аудару тәжірибесі: негізгі халықаралық ұйымдар - БҰҰ, ЕҚЫҰ, ШЫҰ, НАТО, ҰҚШҰ, АӨСШК.

Кәсіби біліктілік: шет тіліндегі (ағылшын) арнайы мәтіндерге бағдарлану. Оқу, аударма, шет тілінде мамандыққа байланысты мәтіндерде пікір айту. Аударма: ауызша және жазбаша. Ресми және бейресми. Аударма тәсілдері: дәлме-дәл, адекватты, еркін, әдеби-шығармашылық. Мамандыққа қатысты мәтіндерді аудару. Жалпы және қоғамдық-саяси сипаттағы мәтіндерді аудару. Алғашқы халықаралық ұйымдардың пайда болуы. Негізгі халықаралық ұйымдар - БҰҰ, ЕҚЫҰ, ШЫҰ, ҰҚШҰ, АӨСШК және т.б. Халықаралық ұйымдардың рөлі мен маңызы. Халықаралық ұйымдарды ашу және оның құрылымы. Халықаралық ұйымдардың мақсаттары, міндеттері, қызметтері. БҰҰ және оның мамандандырылған ұйымдары.

Дипломатиялық хат алмасудағы шетел (ағылшын тілі) тілі. Шетел тіліндегі кәсіби дипломатиялық хат алмасу (Formal, informal letters; notes verbales, agrement, Letters of credence and recall etc.).

Шетел тілінде кәсіби дипломатиялық хат-алмасу: formal, informal letters, notes verbales, agrement, letters of credence and recall etc. Түйіндеме/CV, іскерлік хаттар (сұрату хат, растау хат, ұсыныс хат, хабарлама хат, хат хабар, шақыру хат, өтініш хат, алғыс хат, кешірім хат, ілеспе хат,) және басқа бизнес - корреспонденциялар. Іскерлік хаттағы шет тіліндегі терминологиялық тіл. Жиі кездесетін терминдер мен іскерлік хат алмасудағы ағылшын тіліндегі бастапқы түсініктер мен анықтамалар.

Бизнес-коммуникациядағы шетел тілі (ағылшын). Шетел тілінде дипломаттың кәсіби коммуникациясы (келіссөздер, кездесулер, пікірталастар, тұсаукесерлер, конференциялар және т.б.). Дипломатиялық хаттама және дипломатиялық этикет.

Дипломатияның маңызды құралы ретінде дипломатиялық келіссөздерді дайындау және өткізу, кездесулер, әңгімелесулер үшін арнайы кәсіби-бағытталған материал. Дипломатиялық этикет. Дипломатиялық этикеттің негізгі элементтері. Дипломатиялық лауазым мәселелері. Дипломатиялық хаттама, мәні және маңызы. Дипломатиялық хаттаманың негізгі принциптері. Ресми байланыстар, сапарлар және дипломаттардың әңгімелесуінің рөлі. Қазіргі кезеңдегі келіссөздер ерекшеліктері. Келіссөздердің негізгі өлшемдері және оның типологиясы, құрылымы, формасы, негізгі функциялары. Келіссөздерді ұйымдастыруға дайындық. Келіссөздерді жүргізу процесінің технологиясы. Келіссөздерді жүргізудегі тәсілдер мен мінез-құлықтар. Келіссөздер жүргізу тактикасы мен әдістері. Кәсіби дебаттар шешендік өнердің жоғарғы сапасы ретінде. Кәсіби сөйлеу құрылымы. Берілген тақырып бойынша конференция және кішігірім баяндама дайындау.

Арнайы кәсіби-бағытталған материал және берілген кәсіби жағдайларда шет тілін пайдалану (кейс-стадиз, рөлдік ойындар, т.б.). Дипломатиялық бөлім және СІМ өкілдері түсінігі және құрылымының негізгі құрамдас бөліктері. Кәсіби біліктілік: шетел (ағылшын) тілінде нақты мәтіндерге бағытталған. Мамандық бойынша кәсіби-бағдарланған ағылшын тілінде тақырып бойынша оқу, тыңдау, мәтіндерге түсініктеме жасау. Халықаралық қатынастар мамандығы проблемалары бойынша шет тілінде реферат дайындау, мәтіндерді жазу. Берілген кәсіби жағдайларда шет тілін пайдалану(case-studies, role-plays etc.), сонымен қатар қазіргі әлемдегі қоғамдық-саяси іс-шараларды зерделеу мен талдау. Тілдік және мәдениаралық байланыс. Шет тіліндегі тілдік және мәдениаралық байланыстардың формалары. Мәдениаралық байланыс және аударма. Жекеаралық байланыс. Басқа мәдени өкілдермен қатынас барысында мәдениаралық ерекшеліктермен танысу. Мамандық саласында мәдениаралық байланыстың дамуында тренингтер. Дипломатиялық байланыс барысындағы жағдайлар (дипломатиялық кездесулер, байланыстар, келіссөздер, т.б.). Дипломатиялық бөлім және СІМ өкілдері түсінігі және құрылымының негізгі құрамдас бөліктері. ҚР-ның СІМ қызметі және құрылымы.

Халықаралық қатынастардағы кәсіби-бағытталған шет тілі арқылы құралған кәсіби құзыреттілік. Кәсіби шет тіліндегі академиялық хат. Дипломатияның кәсіби тілі (ағылшын және француз).

Кәсіби құзірет: шетел (ағылшын) тілінде нақты мәтіндерге бағытталған.

Саяси-әлеуметтік және дипломатиялық мәтіндер негізінде шет тілінде негізгі дағдылар және академиялық хат дайындау ерекшеліктерін оқыту (эссе, реферат, аннотация, тезистер, мақала, баяндама, курстық жұмыс, диплом

жұмысы, диссертация, сыни талдау және басқалары). Шетел тілінде ғылыми жұмыс дайындау, әдебиеттер іздеу. Шет тілінде ғылыми мақалалардың әдебиеттер тізімін және деректерді сілтемелер талаптарын дайындау. Ғылыми мақаланы жазу. Оның құрылымы және безендіру. Дипломатия тілі (ағылшын және француз).

Оқу үдерісіндегі академиялық қатынас (ағылшын тілінде кәсіби пәндер бойынша дәрістер мен семинарлар). Дипломатиялық кадрлар. Дипломатиялық корпус. Дипломатиялық иммунитет.

Академиялық оқу қарым-қатынасындағы сөйлеу мәдениеті (ағылшын тілінде). Академиялық оқу (ағылшын тілінде мамандықтар бойынша мәтін түрі, ақпарат көздері). Академиялық қатынастың ауызша формалары (презентация, ғылыми баяндама, баяндама, талқылау, пікірсайыс). Академиялық оқу ісі қарым-қатынасы (лекция және семинар). Оқу процесін ұйымдастыру негізгі нысандарының бірі ретінде шетел тілінде семинар сабағы. Дипломатиялық қызмет және дипломатиялық кадрларды кәсіби даярлау. Консулдық қызмет мемлекеттік дипломатиялық қызметтің бөлігі ретінде . Консулдық мекеме туралы түсінік. «Дипломатиялық артықшылықтар мен иммунитеттер» ұғымы.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Халықаралық қатынастар мен дипломатияның қазіргі таңдағы мәселелері.
2. Халықаралық қатынастардың негізгі критерийлері, шет тіліндегі негізгі ұғымдар мен терминдердің анықтамасы.
3. Дипломатия тарихы. «Көне» және «жаңа» дипломатия ұғымдары.
4. Дипломатиялық доктрина және оның эволюциясы. Халықаралық қатынастардың тарихы қайнар көзіне шолу. Қазақ хандығының дипломатиясы.
5. Халықаралық ұйымдар - БҰҰ, ЕҚЫҰ, ШЫҰ, НАТО, ҰҚШҰ, АӨСШК.
6. Дипломатиялық хат алмасудағы шетел (ағылшын тілі) тілі.

Шетел тіліндегі кәсіби дипломатиялық хат алмасу (Formal, informal letters; notes verbales, agreement, Letters of credence and recall etc.).

7. Шетел тілінде дипломаттың кәсіби коммуникациясы (келіссөздер, кездесулер, пікірталастар, тұсаукесерлер, конференциялар және т.б.).

Дипломатиялық хаттама және дипломатиялық этикет. ҚР дипломатиялық тәжірибесі.

8. ҚР СІМ дипломатиялық қызметінің ұйымдастырылуы мен құрылымы. XIX ғасырда сыртқы саяси ведомстваларының эволюциясы.
9. Дипломатияның кәсіби тілі.
10. Дипломатиялық персонал. Дипломатиялық корпус. Дипломатиялық иммунитеттер.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА АРНАЛҒАН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Құжаттарға талдау жасау: а)1961 жылғы дипломатиялық қатынастар жөніндегі Вена конвенциясы; б) 1963 жылғы консулдық қатынастар жөніндегі Вена конвенциясы.
2. Кәсіби шет тілінде сөздікті қолдана отырып негізгі қоғамдық-саяси терминдердің дипломатиялық глоссарийін құрастыру.
3. «Қазақстан Республикасының штандарты» (Мемлекеттік егемендіктің ресми нышандары елтаңба, ту, әнұран, штандарт – олардың сипаттамасы , қолдану ережелері) тақырыбына қысқаша сипаттама және презентация.
4. Қазақ хандығы дипломатиясының тарихы бойынша кітапқа талдау жасау.
5. Н.Назарбаевтың, Қ.Тоқаевтың сыртқы саясат жөніндегі кітапқа талдау.
6. Құжаттарға талдау жасау: 2002 жылдың 13 мамырында қабылданған Қазақстан Республикасының «Дипломатиялық қызмет» туралы Заңы .
7. Біріккен Ұлттар Ұйымының артықшылықтары мен иммунитеттері туралы конвенция.
8. Қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастардығы өзекті мәселелер бойынша кәсіби шет тілінде саяси мақалаларға аннотация жазу.
9. Шет тілінде «Қазіргі таңдағы халықаралық қатынастар мәселелері» тақырыбына эссе жазу.
10. «Дипломатия және оның халықаралық қатынастардағы рөлі» тақырыбына қысқаша реферат жазу.
11. Қазақстан Республикасының Консулдық Жарғысы.
12. Қазақстан Республикасы Сыртқы Істер Министрлігі туралы ереже.
13. Қазақстан Республикасының дипломатиялық өкілділігі туралы ереже.

СТУДЕНТТЕРДІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫНА АРНАЛҒАН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. «ҚР Сыртқы саясаты» бойынша шет тіліндегі қоғамдық саяси әдебиеттен және монография бөлімінен мәтінді жазбаша және ауызша баяндау.
2. Шет тілінде «Халықаралық қатынастар бойынша терминологиялық саяси сөздік» құрастыру.
3. Консулдық қызмет: жалпы ережелер. Дипломатиялық үлкенділік қағидасы. «Құрметті консулдық қызметкерлер және олардың басқару нысандары» тақырыбы бойынша презентация жасау
4. Шетелдік баспасөзден алынған мақаланы аудару және мазмұнын баяндау.Елде және әлемде болып жатқан оқиғаларға байланысты өзекті саяси тақырыпта ауызша баяндау.

5. Кәсіби терминологияны қолданып халықаралық қатынастар тақырыбы бойынша презентация-конференция өткізу. Халықаралық конференциялардың регламенті: төрағалық, ресми тіл, күн тәртібі, жүргізу ережелері және т.б .

6. Шет тілінде ҚР сыртқы саясаты туралы саяси материалдар қолдану.

7. Дипломатиялық материалдарды ауызша және жазбаша аудару , және оның кәсіби шет тілін меңгерудегі маңызы .

8. Кәсіби шет тілінде академиялық хаттардың әр түрлі үлгісіндегі саяси мәтіндерге жазбаша талдау жасау.

ҰСЫНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. R.G. Feltham. Diplomatic Handbook. Longman. London and New York, 2000.
2. Борисенко И. И., Евтушенко Л. И. Английский язык в международных документах. – учеб. Пособие. К.: Логос-М, 2007.
3. Monographs by English and American authors, (2000-2010).
4. Murphy R.English Grammar in Use.Cambridge University Press, 1999.
5. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995.
6. Дипломатиялық қызмет туралы Заң. Алматы, 2002.
7. Современный словарь русско-английских, англо-русских слов (кез-келген басылым).
8. Дипломатический словарь. М., 1984-1986. Т.1-3.
10. Kairbaeva R.S., Makisheva M.K. Reader for Students of International Relations department. – Алматы, Қазақ Университеті, 2007.

Қосымша:

1. Английский для специалистов-международников.English for experts in International Relations/ Кубьяс Л.Н., Кудачкина И.В.- М: АСТ: Восток – Запад. 2008.
2. The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations. Edited by John Baylis and Steve Smith. Oxford, 1997.
3. European Foreign Policy. Key Documents. Edited by Christopher Hill and Karen E. Smith. London and New York, 2000.
4. International Relations/ F.Pearson, J. Rochester. II Title, 1994.
5. The Evolution of International Organizations. Luard, 1996.
6. Назарбаев Н. А. На пороге XXI в. Алматы, 1996.
7. Назарбаев Н. А. Критическое десятилетие. Алматы, 2003.
8. Токаев К. Дипломатия Республики Казахстан. – Астана, 2001
9. Barston. Modern diplomacy.– Moscow, 1988
10. Султанов Б.К. Становление внешней политики Казахстана. – Алматы, 2005.

11. Международные отношения: теории, конфликты, организации. Под ред. Цыганкова П.А. – Москва, 2004.
12. Мамандық бойынша арнайы әдебиет.
13. Борковская Н.И. Костенко С.М. и др. Пособие для научных работников по развитию навыков устной речи. Английский язык. 1970.
14. Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеясының жыл сайынғы есебі.
15. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml
16. Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/consular.pdf
17. Казахстан Республикасының 2002 жылғы 7 наурызда қабылданған «Дипломатиялық қызмет туралы Заңы» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm
18. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.

Интернет ресурстарының қосымша тізімі:

1. Сөздіктер:
1.1. http://www.multitran.ru
1.2 http://dictionary.com
1.3 http://dictionary.cambridge.org
1.4 http://dictionary.reference.com
1.5 http://www.multilex.ru/English-Russian_Multilex.html
1.6 http://lingvo.ru
1.7 http://www.thefreedictionary.com

2. Энциклопедиялар:
2.1. http://encarta.msn.co.uk
2.2. http://en.wikipedia.org
2.3. http://www.encyclopedia.com
2.4. http://www.britannica.com
2.5. http://www.probert-encyclopaedia.co.uk
2.6. http://dic.academic.ru

3. Жаңалықтар сайты:
3.1. http://www.voanews.com/specialenglish
3.2. http://www.en.wikipedia.org
3.3. http://www.findarticles.com

4. Ұйым сайттары:
4.1. БҰҰ сайты: http://www.un.org/

4.2. Дүниежүзілік банк: http://www.worldbank.org
4.3. ДҚҚ: http://www.imf.org
4.4. ДСҰ: http://www.wto.org
4.5. ОЭСР: http://www.oecd.org/statistics
4.6. МОТ: http://www.ilo.org
4.7. ҚР статистика жөніндегі агентттілігі: http://www.stat.kz

DKK 2203 – ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ЖӘНЕ КОНСУЛДЫҚ КЫЗМЕТ

Көлемі 3 кредит

Авторлары:
Әліпбаев А.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Чукубаев Е.С. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Иембекова М.О. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент, «Нархоз» университеті
Бюжеева Б.З. – тарих ғылымдарының кандидаты, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценті

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

«Дипломатиялық және консулдық қызмет» оқу пәні болашақ халықаралық қатынастар мамандарына дипломатияның мемлекеттік қызметтің ерекше бір түрі ретінде түсінік қалыптастыруды, дипломаттың мамандығының өзіне тән ерекшеліктерін ашып көрсетуді, мемлекеттердің дипломатиялық және консулдық қызметінің функционалдық мақсаттарымен таныстыруды көздейді.

Аталмыш пәннің мазмұны осы мамандық бойынша қазіргі кезде өтіп жатқан үрдістерге және ҚР-ның сыртқы саяси міндеттеріне сәйкес келеді.

Пәнді игеру барысында студент:

дипломатия тарихы мен дипломатиялық қызметтің әлемдік тәжірибесінен және Қазақстан Республикасының қазіргі дипломатиялық қызметінен т*үсінігі болуға тиіс.*

негізгі дипломатиялық ұғымдар мен терминологияны; 1961 жылғы Дипломатиялық қатынастар туралы Вена конвенциясының негізгі анықтамаларын; дипломатиялық өкілдіктердің иммунитеттері мен артықшылықтарын; Қазақстан Республикасының дипломатиясы мен дипломатиялық қызметінің қағидаларын; дипломатиялық жұмыстың негізгі түрлері мен әдістерін *білуге тиіс*.

Дипломатиялық жұмыстың қазіргі үрдістері мен өзгерістерін сараптау; дипломатиялық стратегия мен тактиканы, дипломатиялық және консулдық қызметтің өзіндік ерекшеліктері мен өзіне тән белгілерін саралауға *икемді болуға тиіс.*

Орталық Сыртқы істер ведомствосының және шетелдік өкілдіктерінің рөлі мен қызметін айқындау, оның қызметін үйлестіру; дипломатиялық құжаттардың негізгі түрлерімен жұмыс жасау және мемлекеттік және дипломатиялық протокол қызметінің ұйымдастырушылық және тәжірибелік д*ағдысы болуға тиіс.*

Қазақстан Республикасының сыртқысаяси қызметі шеңберінде дипломатиялық және консулдық қызметінің жұмыстарын жетілдіруде

теоретикалық, әдістемелік және анықтамалық-ақпараттық мәліметтерді дербес сараптай алу үшін *құзыретті болуы тиіс.*

«Дипломатиялық және консулдық қызмет» пәнінің бағдарламасы «5В020200-халықаралық қатынастар» мамандығының типтік оқу жоспарына сәйкес құрастырылған. Пәнді тиімді игеру үшін студенттер келесі пәндерді теоретикалық және тәжірибелік тұрғыдан жетік меңгерулері тиіс:

Пререквизиттері: «Еуропа және Америка елдерінің жаңа және қазіргі заман тарихы», «Азия және Африка елдерінің тарихы», «Мамандыққа кіріспе: халықаралық қатынастар».

Постреквизиттері: «Дипломатиялық құжаттама», «Дипломатиялық протокол және этикет», «Көпжақты дипломатия», «Қазақстан Республикасының Консулдық қызметі».

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

1.	Кіріспе
2.	Дипломатиялық қатынастар
3.	Сыртқы қатынастардың мемлекеттік органдары
4.	Дипломатиялық өкілдік
5.	Халықаралық үкіметаралық ұйымдар жанындағы мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктері
6.	Консулдық қызмет және оның жұмыс істеуі
7.	Дипломатиялық протокол
8.	Дипломатия мамандары
9.	Қазақстан Республикасының дипломатиялық тәжірибесі
10.	Дипломатиялық жұмыстың негізгі түрлері мен әдістері
11.	Протоколдық жұмыс
12.	Дипломатиялық байланыстар, жеке сапарлар мен сұхбаттар
13.	Келіссөздер дипломатияның құралы ретінде
14.	Келіссөздер барысының технологиясы
15.	Қазіргі кездегі дипломатияның ұйымдастырылуы мен тәжірибесіндегі өзгерістер

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Қазақстан Республикасының өз тәуелсіздігін жариялауы еліміздің әлемдік қауымдастық жүйесіне енгендігін білдірді. Егеменді еліміздің өзінің сыртқы саяси функцияларын жүзеге асыруда дипломатиялық және консулдық қызметтің негізін жетік білетін халықаралық қатынастар мамандарына деген қажеттілік туындады. Қазақстан Республикасының халықаралық қатынастар алаңында егеменді ел

ретінде шығуы, мемлекетіміздің шетелдік мемлекеттермен қатынасының ауқымын кеңейте түсті.

Сыртқы саяси қатынастардың кең саласында мемлекетер арасындағы дипломатиялық және консулдық қатынастар, олардың даму деңгейі, осыған сәйкес нормативтік-құқықтық негіздің болуы және т.б. маңызды орынды иемденеді.

Пән *мақсаты:* мемлекеттің сыртқы саясатын жүзеге асыруда дипломатиялық және консулдық қызметтің функционалды міндеттері мен рөлін оқыту.

Міндеттері: дипломатиялық қарым-қатынастар жүргізудің негізгі қағидаларымен таныстыру; дипломатиялық және консулдық қызметтің рөлі мен мәнін көрсету; дипломатиялық және консулдық қызметтің негізгі түрлерін, әдістері мен техникалық қабылдауларын аша тусу; 1961 жылғы Дипломатиялық қатынастар туралы Вена конвенциясының негізгі анықтамаларын, дипломатиялық өкілдіктердің иммунитеттері мен артықшылықтарын, Қазақстан Республикасының дипломатиясы мен дипломатиялық қызметінің қағидаларын зерделеу.

«Дипломатиялық және консулдық қызмет» курсының бағдарламасы, 1992 жылдан бері қарай оқу үрдісі барысында сыналған бірінші басылымға негізделген.

Дипломатиялық және консулдық пәні. Тарихы. Елшілік құқығының субъектілері. Дипломатиялық және консулдық құқықтың қайнар көздері. Дипломатиялық және консулдық қызмет туралы көпжақты және екіжақты келісім-шарттар. Дипломатиялық өкілдік: оның қызметін құқықтық реттеу. Дипломатиялық өкілдіктің құрамы және міндеттері. Агреман. Жағымсыз тұлға (персона нон грата), консулдық патент. Дипломаттардың міндеттері. Консулдардың міндеттері. Дипломатиялық артықшылықтар мен жеңілдіктер. Консулдық артықшылықтар мен жеңілдіктер. Дипломатиялық және консулдық артықшылықтардың ортақтығы және айырмашылығы. Халықаралық ұйымдардың дипломатиялық құқығы. Халықаралық ұйымдардағы мемлекеттердің тұрақты өкілдіктері. Халықаралық конференциядағы делегациялардың құқықтық жағдайы.

Консулдық қызметтің құқықтық реттелуі. Қазақстан Республикасындағы шет мемлекеттер консулдық өкілдіктерінің құқықтық мәртебесі. Штаттан тыс консулдың құқықтық мәртебесі. Дипломатиялық қатынастар жөніндегі 1961 жылғы Вена конвенциясы; Консулдық қатынастар жөніндегі 1963 ж. Вена конвенциясы; Қазақстанның басқа мемлекеттермен жасасқан екіжақты келісімдері.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Дипломатиялық қатынастар

«Дипломатиялық қатынастар» ұғымы. Дипломатиялық қатынастарды орнату. Дипломатиялық өкілдіктермен алмасу.

Құжаттардың түрлері, келісімдер, келісім туралы құжаттарды жариялау тәртібі мен мерзімдері, коммюникенің мәтінін келісу. “Үшінші елдерде” өкілдік ету.

1961 ж. дипломатиялық қатынастар туралы Вена конвенциясы. Қазақстан Республикасының 1997 және 2002 ж. ”Дипломатиялық қызмет туралы ” заңы.

Дипломатиялық қатынастарды уақытша тоқтату және үзу тәртібі. Дипломатиялық қатынастарды қайта қалпына келтіру.

Сыртқы қатынастардың мемлекеттік органдары

Сыртқы саясат мәселелері бойынша шешім қабылдауға қатысатын сыртқы қатынастар органдары. Мемлекет басшысының сыртқы қатынастарды іске асырудағы рөлі. Елдің сыртқы саясатын жүзеге асырудағы үкімет басшысы мен үкіметтің өкілеттілігі мен қызметтері. Парламенттердің сыртқы саясат пен сыртқы қатынастар бойынша мәселелерді шешудегі рөлі. Сыртқы саясат ведомствосы (СІМ) басшысының өкілеттіліктері мен қызметі.

Арнайы сыртқысаяси ведомстволардың рөлі, олардың құрылымы.

Сыртқы қатынастардың шетелдік органдары. Сыртқы қатынастардың тұрақты шетелдердегі органдары. Сыртқы қатынастардың шетелдердегі уақытша органдары.

Сыртқы істер министрлігінің міндеттері. Дипломатиялық қызмет органдарының негізгі қызметтері. СІМ-нің ұйымдастырылуы мен құрылымы.

Дипломатиялық өкілдік

Дипломатиялық өкілдік түсінігі. 1961 ж. дипломатиялық қатынастар туралы Вена конвенциясының дипломатиялық өкілдіктер туралы баптары.

Дипломатиялық өкілдіктің негізгі міндеттері мен қызметтері. Дипломатиялық өкілдік персоналы. Дипломатиялық өкілдік басшысы. Агреман, оны сұрау және алу процедурасы. Персона грата. Персона нон грата. Сенім грамотасын тапсыру. Кері шақырып алу грамотасы. Босату грамотасы. Таныстыру және визалар. Дипломатиялық өкілдікке кумулятивті негізде жетекшілік жасау.

Дипломатиялық өкілдік құрылымының негізгі құрамдас бөліктері. Дипломатиялық өкілдік қызметкерлерін тағайындау тәртібі.

Дипломатиялық өкілдіктер мен оның персоналының халықаралық-құқықтық мәртебесі. Дипломатиялық өкілдіктердің мәртебелері мен функцияларын анықтайтын халықаралық келісімдер.

Дипломатиялық өкілдіктер мен олардың персоналы мәртебесінің ұлттық заңнамалық құжатарда мемлекеттік-құқықтық реттелуі.

«Дипломатиялық иммунитеттер мен артықшылықтар» ұғымы. Дипломатиялық өкілдіктің негізгі иммунитеттері мен артықшылықтары.

Дипломатиялық өкілдік мәртебесінің мәселесі.

Дипломатиялық өкілдіктер мен олардың персоналының мәртебесін халықаралық-құқықтық реттеудегі қазіргі кездегі тенденциялар.

Халықаралық үкіметаралық ұйымдар жанындағы мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктері

Халықаралық ұйымдардың түсінігі және классификациясы. Халықаралық ұйымдардың жалпылай сипаттамасы, олардың шарттық базасы. Халықаралық ұйымдарға мүше болу. Халықаралық ұйымдар арасындағы үлкендік.

Халықаралық ұйымдар жанындағы өкілдіктердің түсінігі және функциялары. Дипломатиялық протоколдың халықаралық ережелері. Халықаралық ұйымдардың орналасқан елдегі құқықтық мәртебесі. Халықаралық лауазымды қызметтің ерекше сипаты.

Халықаралық ұйымдарға мүше-мемлекеттердің жалпы иммунитеттері мен артықшылықтары. Арнайы миссиялар. Арнайы миссиялардың функциялары мен құқықтық мәртебесі. Арнайы миссиялар жөніндегі 1969 ж. конвенция.

Консулдық қызмет және оның жұмыс істеуі

Консулдық қызмет мемлекеттің дипломатиялық қызметінің құрамдас бөлігі ретінде. Консулдық қызметтің құқықтық негізі.

Консулдық мекемелердің түрлері. Консулдардың екі түрі: штаттағы консулдар, құрметті консулдар. Консулдық өкілдік персоналы. Консулдық округ. Консулдық корпус. Дуайен.

Консулдық қызметтің жалпылама сипаты. Консулдық артықшылықтар мен иммунитеттер. Консулдық иммунитеттер мен артықшылықтардың дипломатиялық иммунитеттер мен артықшылықтардан айырмашылығы, оларды анықтаудағы функционалдық әдістің басымдылығы.

Дипломатиялық протокол

Дипломатиялық протокол, мәні мен маңызы. Дипломатиялық қатынастар туралы 1961 ж. Вена конвенциясының протоколдық нормалары. Дипломатиялық протокол нормаларының міндеттілік сипаты.

Дипломатиялық протоколдың негізгі ұстанымдары. Дипломатиялық протоколдың халықаралық сипаты. Дипломатиялық протокол нормаларын сақтаудың ұлттық ерекшеліктері.

Дипломаттық өкілдердің сыныптары мен дәрежелері. Дипломаттық дәрежелерді беру тәртібі. “Дипломатиялық корпус” түсінігі. Дуайен, оның өкілеттігінің сипаты, функциялары. Дипломатиялық протокол нормаларын қатаң сақтаудың міндеттілігі. Халықаралық ізеттілік ережелерін сақтау. Дипломатиялық этикеттің негізгі элементтері.

Дипломатиялық протокол нормаларын жетілдіру. Дипломатиялық протокол дипломатияның саяси құралы ретінде.

Дипломатия мамандары

Дипломатиялық қызмет және кәсіби дипломатия мамандарын дайындау.

Дипломаттарды дайындау мен кәсібиліктеріне қойылатын талаптардың эволюциясы. Көрнекті дипломаттар дипломат кадрлардың үлгісі ретінде.

Дипломатиялық қызметтің үлгілері. Кәсіби қызметтің сыртқы саяси жүйедегі мәртебесі. Дипломатиялық академиялар, мектептер, факультеттер. Дипломатиялық сипаттағы шетелдердегі оқу орталықтары. Дипломат мамандарды дайындаудағы елтанымдық ерекшеліктер.

Қазақстан Республикасында дипломат мамандарының қалыптасу үрдісі. Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызмет кадрларының құрамы. Дипломатиялық қызмет қызметкерлерін таңдап алу және дайындау жүйесі.

Қазақстан Республикасының дипломатиялық тәжірибесі

Дипломатиялық қызмет органдарының негізгі функциялары: әлемдегі қазіргі даму үрдістерін сараптау. ҚР өкілдіктерінің шетелдік мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен қатынасуы. ҚР халықаралық саясат стратегиясын жүзеге асыру шетелдерде ҚР-ның сыртқы және ішкі саясаты туралы ақпараттар таратуға ықпал жасау.

Мемлекеттік және дипломатиялық протокол. ҚР дипломатиялық протокол нормаларының халықаралық тәжірибемен сәйкестігі. Мемлекеттік протоколды өткізу салтанатының ұлттық ерекшеліктері.

Дипломатиялық жұмыстың негізгі түрлері мен әдістері

Дипломатиялық өкілдік жұмысының дәстүрлі бағыттары. Дипломатиялық қызметкерлердің қабылдаушы елдегі ақпараттық қызметтері және оның маңызы. Өз елінің ұстанымы туралы ақпараттық-түсіндірме жұмыс. Сараптамалық жұмыс. Дипломатиялық өкілдіктің протоколдық функциялары. Дипломатиялық жазбалардың дипломатиялық өкілдік жұмысындағы маңызы.

Дипломатиялық өкілдіктің дәстүрлі емес жұмыс түрлері: мәдени, лингвистикалық, экономикалық, әскери көмек, гуманитарлық көмек. Істерді шешудің қарапайым түрлері, жұмысты үйлестіру.

Протоколдық жұмыс

Дипломатиялық қызметтегі протоколдық жұмыстың рөлі. Протоколдық шаралардың негізгі міндеттері. Елшіліктерді ұйымдастыру мен ашу рәсімдері. Ресми сапарлар мен ресми байланыстардың протоколы. Жоғары деңгейдегі мемлекеттік сапардың өлшемдері мен тәжірибесі. Шетелдік дипломаттар мен делегацияларды қарсы алу дайындығы.

Дипломатиялық қабылдаулар: қабылдаулардың мақсаттары, негізгі түрлері. Қабылдауларды дайындау әдістерінің халықаралық тәжірибесі және оның дипломатиялық этикеті. Халықаралық протоколдық тәжірибенің этикеті. Өкілеттілік шаралардың түрлері. Дипломаттың визиттік карточкалары.

Дипломатиялық өкілдіктің негізгі протоколдық функциялары. Жекелеген елдердің дипломатиялық протоколының ерекшеліктері. Қазақстан Республикасының дипломатиялық протоколы.

Дипломатиялық байланыстар, жеке сапарлар мен сұхбаттар

Дипломаттардың байланыстарының, сапарларының және сұхбаттарының рөлі. Ресми байланыстар. Байланыстарды дипломатиялық қабылдаулар, протоколдық шаралар және басқа да кездесулер көмегімен дамыту. Дипломатиялық сұхбаттардың маңызы. Дипломатиялық сұхбаттарды дайындау техникасы. Дипломатиялық сұхбаттардың схемасы. Тапсырмалар бойынша сұхбаттар және олардың сипаты. Жеке өз бастамасымен өткізілетін сұхбаттар. Баспасөз өкілдерімен кездесу.

Сұхбаттарды өткізудегі дипломаттардың жеке қасиеттері мен өнері. Дипломатиялық сұхбаттар жазбасының ережелері.

Келіссөздер дипломатияның құралы ретінде

Келіссөздер дипломатиялық жұмыстың маңызды түрлерінің бірі ретінде. Қазіргі келіссөздер барысының ерекшеліктері. Келіссөздердің түрлері және оның негізгі белгілері. Келіссөздер құрылымы. Келіссөздердің негізгі қызметі. Келіссөздерге теориялық негізде дайындалу. Келіссөздерді ұйымдастыру дайындығы. Келіссөздерге дайындалу әдістері.

Келіссөздердің кезеңдері: пікір алмасу (бастапқы); дәйектеу және болашақ келіссөздердің жалпы ауқымын анықтау; ұстанымдарды келістіру және уағдаластыққа қол жеткізу (қорытынды). Келіссөздердің мазмұнды бөлігі. Ортақ тәсілдің қалыптасуы және оның келіссөздер барысындағы маңызы. Келіссөздердің қорытынды құжаттары және олардың түрлері.

Келіссөздер барысының технологиясы

Келіссөздерді жүргізу техникасы және оның маңызы. Келіссөздерді жүргізудің стратегиясы мен тактикалық тәсілдері. Өз ұстанымдарына жалған сипат бере білу әдістері. Бопсалау және әріптесті тығырыққа тіреу әдісі. “Салями” тәсілі және оның маңызы. Қоқан-лоқы өзін-өзі ұстау түрі ретінде. Өз ұсынысынан бас тарту. Екіжақты талқылау. Топтау. “Лас айла” тәсілін қолдану және оның ережелері. “Бастапқы деңгейді барынша көтеру” тәсілдері.

Әріптестік тәсілінің ерекшеліктері. Екіжақты мүдделерді қалыптастыру және іске асыру мәселелері және оның келіссөздер барысындағы маңызы. Ымыраға келу жолдары. Келіссөздердегі бітістірушілік және оның маңызы. Кәсіби дипломаттардың келіссөздер мен құжаттарды саяси ресімдеудегі рөлі. Келіссөздердегі ұлттық стильдің өзіндік ерекшеліктері.

Қазіргі кездегі дипломатияның ұйымдастырылуы мен тәжірибесіндегі өзгерістер

Мемлекеттердің санқырлы сыртқы саяси қызметінің күн санап арта түсуі және қазіргі дипломатия қызметінің жаңа салалары. Коммуникацияның қазіргі кездегі құралдары және дипломатия. Технологиялық революцияның жаңа мүмкіндіктерін пайдалану.

Халықаралық ұйымдар ауқымындағы дипломатиялық әрекет. Жетекші елдер мен кіші мемлекеттердің, “үшінші дүние” елдерінің, микро мемлекеттердің

қазіргі кездегі дипломатиялық қызметі. Дипломатияның ұлттық стилінің жүйеленуі; дипломатиялық әдістердің әмбебаптылығы. Келіссөздер саласындағы сындарлы параллелизм.

Дипломатиялық институттардың модификациясы. Дипломатиялық қызметтің даму болашағы. Қазіргі дипломатиялық стиль. Қазіргі дипломатияның іскерлігі, ашықтығы, қуаттылығы.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. «Көне» және «жаңа» дипломатия.
2. Қазақ хандығының дипломатиясы.
3. Дипломатиялық доктрина және оның дамуы.
4. XIX ғасырдағы сыртқысаяси ведомстволық дамуы.
5. Халықаралық қатынастардың халықаралық-құқықтық негізі.
6. Шет мемлекеттерінің дипломатиялық тәжірибесі.
7. Халықаралық үкіметаралық ұйымдар жанындағы дипломатиялық өкілдіктер.
8. Дипломатиялық иммунитеттер: дипломатиялық корпуске қажеттілігі.
9. Дипломат мамандар.
10. Дипломатиялық үлкенділік мәселесі.
11. ҚР дипломатиялық қызметінің қалыптасуы.
12. ҚР дипломатиялық тәжірибесі.
13. Дипломатиялық этикет.
14. Қазіргі кездегі халықаралық қатынастар және дипломатия мәселелері.
15. Дипломатиялық тіл.

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Қазақстан Республикасының 2002 ж. ”Дипломатиялық қызмет туралы ” заңы.
2. Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі туралы Ережесі.
3. Қазақстан Республикасының Консулдық Жарғысы
4. 1963 ж. Консулдық қатынастар туралы Вена Конвенциясы.
5. 1969 ж. Халықаралық шарттар құқы туралы Вена Конвенциясы.

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Ежелгі Шығыс елдерінің дипломатиялық қызметі.
2. Ежелгі Грекияның дипломатиялық қызметінің қалыптасуы.

3. Ежелгі Римнің дипломатиялық қызметінің қалыптасуы.
4. Ежелгі Византия мен Венеция Республикасының дипломатиялық қызметі.
5. 1961 ж. Дипломатиялық қатынастар туралы Вена Конвенциясы.
6. Қазіргі Франция мен Германияның дипломатиялық қызметі.
7. Ұлыбританияның дипломатиялық қызметі.
8. Ресей дипломатиясының қалыптасуы және даму жолдары..
9. Қытай Халық Республикасының дипломатиясы.
10. Испания мен Италияның дипломатиялық қызметі.
11. Араб елдерінің дипломатиясы
12. Жапония дипломатиясы
13. АҚШ-тың дипломатиялық қызметі.
14. Қазақстан Республикасының дипломатиялық және оған теңестірілген өкілдіктері туралы Ережесі.
15. ҚР-сы СІМ-нің орталық аппараты, оның құрылымы.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml

Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http: // www. un. Org /ru /documents/ decl_conv /conventions/pdf/consular.pdf

2. Венская конвенция о праве международных договоров от 23 мая 1969 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/law_treaties.shtml
3. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 7 марта 2002 года» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm
4. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 октября 2004 года № 1118. Вопросы Министерства иностранных дел Республики Казахстан (по состоянию на 22.10.2007 г.) // http://mfa.kz/ru/#!/legal-status/
5. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.
6. Смағұлова Г.М., Төлеуова Б.Т. Дипломатиялық және консулдық қызмет. Оқу құралы. -Қарағанды, 2011.
7. Лапин Г.Э. Консульская служба. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2012.

Қосымша:

1. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. –Алматы, 2009.
2. Әліпбаев А.Р. «Дипломатия тарихы». Оқу құралы. – Алматы, 2013.

3. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.
4. Исағалиев Қ., Исағалиев А.Қ. Дипломатия дәрістері. – Алматы, 2013.
5. Батырша-ұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. Оқулық. -Астана,2011.
6. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2010.
7. История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
8. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
9. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.
10. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.
11. Официальный сайт Министерства иностранных дел РК// http://www.mfa.kz/

ZhKHK 2204 – ЖАҢА КЕЗЕҢДЕГІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ТАРИХЫ

Көлемі 3 кредит

Авторлар:
Байзақова Қ.Е. – тарих ғылымдарының докторы, профессор
Идрышева Ж.Қ. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Сұлтанов Б.Қ. – тарих ғылымдарының докторы, Қазақ-Неміс университеті халықаралық және аймақтық ынтымақтастықты зерттеу институтының директоры
Макашева К.Н. – тарих ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

«Жаңа кезендегі халықаралық қатынастар тарихы» пәні «5В020200 – халықаралық қатынастар» мамандығының типтік оқу жоспарының Мемлекеттік білім беру стандартына сәйкес дайындалды.

«Жаңа кезеніндегі халықаралық қатынастар тарихы» курсының тақырыптары XVII ғасырдан бастап 1918 ж. дейінгі кезеңдегі халықаралық қатынастар тарихының маңызды мәселелерін қамтиды.

Халықаралық қатынастар тарихын және сыртқы саясатты тұтастай меңгеру үшін пән мазмұны ірі аймақтардың, әлемнің жетекші мемлекеттерінің сыртқы саяси тарихындағы негізгі оқиғаларға ерекше мән беріп, осы көпғасырлық үрдістің даму заңдылықтары мен негізгі кезеңдерін қамтиды. Материалды беруде жүйелік, хронологиялық, жағрапиялық және маңызды мәселелік қағидалар пайдаланылған.

Бұл пәнді меңгеру аясында студент тиіс:

халықаралық қатынастардың тарихы, әлемдік саясат және оның даму перспективасының негізгі тенденциялары туралы *түсінігі болуы.*

оқытылып отырған пәннің негізгі түсініктері мен терминдерін; салыстырмалы дипломатия тұрғысынан жаңа заманның негізгі оқиғаларын; құпия дипломатияның принциптерін және жетекші еуропалық державалардың саясатын *білуі*;

халықаралық қатынастар саласында болып жатқан үрдістерді талдау; алынған білімнің тұтас жүйесінің өзара байланыстылығын талдау; халықаралық қатынастар саласындағы алынған білімді халықаралық ынтымақтастық жөніндегі құрылымдар жұмысын ұйымдастыруда қолдану *біліктілігінің болуы.*

жаңа заман кезеңіндегі әлем аймақтарының тарихи-саяси картасын қолданудың; халықаралық саяси, жалпы әлемдік демографиялық, миграциялық,

экономикалық, экологиялық үрдістерді, халықаралық қауіпсіздік пен халықаралық қатынастарды қолданбалы талдау және болжау *дағдысының болуы*.

халықаралық қатынастардың даму логикасы, мемлекетаралық қатынастарға әсер ететін халықаралық қатынастар дамуының факторларын анықтауда, тарихи даму үрдісіндегі халықаралық дипломатияның рөлі мен орнын түсіну мәселесінде *құзыретті болуы*.

Курста берілген білім мен біліктілік жиынтығы тарихи даму үрдісіндегі халықаралық дипломатияның рөлі мен орнын түсінуге негіз болады. Оқиғаларды салыстырмалы және сыни талдау арқылы студенттерде халықаралық қатынастар тарихы мәселесіндегі білім мен біліктің қажетті кешені қалыптасады.

Пререквизиттері: «Жаңа кезеңдегі Еуропа және Америка елдерінің тарихы және дипломатиясы», «Еуропа және Америка елдерінің қазіргі заманғы тарихы және дипломатиясы», «Шығыс елдерінің тарихы және дипломатиясы», «Дипломатиялық және консулдық қызмет»

Постреквизиттері: «Қазіргі заманғы халықаралық қатынастар тарихы», «Халықаралық қатынастардың қазіргі жүйесі», «Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты», «Көпжақты дипломатия».

«Жаңа заман кезеңіндегі халықаралық қатынастар тарихы» пәнінің бағдарламасы 1992 ж. басталған оқу үрдісі барысында шындалған осы бағдарламаның бірнеше басылымдарына негізделеді.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Тақырыптың атаулары
	Кіріспе
1	XVII ғасырдағы халықаралық қатынастар және халықаралық қатынастардың Вестфальдік жүйесінің қалыптасуы
2	XVIII ғасырдағы халықаралық қатынастар
3	XVII – XIX ғ.басында отарлық империялардың қалыптасуы
4	Солтүстік американдық отарлардың тәуелсіздік үшін соғысы. XVIII ғ.аяғы – XIX ғ.басындағы халықаралық қатынастар жүйесіндегі АҚШ
5	XVIII ғ.аяғы - XIX ғ.басындағы халықаралық қатынастар
6	XIX ғасырдың бірінші отыз жылдығында халықаралық қатынастардың Веналық жүйесінің қалыптасуы
7	"Шығыс мәселесі" және еуропалық дипломатия
8	XIX ғасырдың бірінші жартысында Орта Шығыс пен Үндістандағы халықаралық қатынастар
9	XIX ғасырдың бірінші жартысындағы Қиыр Шығыстағы халықаралық қатынастар
10	XIX ғасырдың 40-60-шы жж. халықаралық қатынастар
11	XIX ғасырдың соңғы отыз жылдығындағы халықаралық қатынастар
12	XVIII ғ.аяғы - XIX ғ.басындағы Қиыр Шығыстағы халықаралық

	қатынастар
13	XIX ғ. екінші жартысы – XX ғ.басындағы Солтүстік және Латин Америкасындағы халықаралық қатынастар
14	Әлемді территориялық бөлісудің аяқталуы
15	Бірінші дүние жүзілік соғыс қарсаңында және соғыс барысындағы дипломатиялық күрес (1900-1918 жж.)

ПӘН МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Студенттерде XVII ғасырдан бастап XX ғ.басына дейінгі аралықтағы халықаралық қатынастар және дипломатия тарихы туралы қажетті білімді қалыптастыру курстың мақсаты болып табылады.

Курстың міндеттері:

- оқытылып отырған пәннің негізгі түсініктері мен терминдерін оқып-зерттеу;
- халықаралық келісім-шарттардың қабылдануы және белгілі бір тарихи оқиғалардың түрлі баяндалуы мен тарихын оқып-зерттеу;
- халықаралық саяси, жалпы әлемдік демографиялық, миграциялық, экономикалық, экологиялық үрдістерді, планетарлық ортаның өзараықпал механизмдерін, халықаралық қауіпсіздік пен халықаралық қатынастарды қолданбалы талдау және болжауды үйрену;
- жаңа заман кезеңіндегі отарлық иелену күресіндегі жетекші еуропалық державалардың құпия дипломатиясының принциптерін оқып-зерттеу;
- мемлекетаралық қатынастарға ықпал етуші халықаралық қатынастар дамуының факторларын анықтауда құзырлы болуы.

Халықаралық қатынастар тарихын кезеңге бөлу мәселесі. Хронологиялық, формациялық, өркениетті тәсілдер. Халықаралық қатынастар тарихының жалпы сипаттамасы. «Сыртқы саясат», «сыртқы саяси қатынастар», «екіжақты және көпжақты қатынастар» ұғымдары. Сыртқы саяси қызметке ықпал ететін факторлар мен сыртқы саяси құралдар.

Жаңа заман кезеңінің жалпы және ереше белгілері. Капитализмнің қалыптасуы мен дамуы кезеңіндегі халықаралық қатынастардың маңызды кезеңдері мен даму заңдылықтары. Мемлекеттер жүйесі және олардың сипатты белгілері. Негізгі халықаралық қайшылықтар. Халықаралық құқықтың қалыптасуы.

Курс деректері: құжаттық және мемуарлық әдебиет, дипломатиялық сөздіктер, баспасөз, парламенттік құжаттар, заңдық актілер, статистика, мұрағат құжаттары.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

XVII ғасырдағы халықаралық қатынастар және халықаралық қатынастардың Вестфальдік жүйесінің қалыптасуы

XVII ғасыр қарсаңындағы халықаралық және саяси жағдай. Ұлы жағрафиялық ашулар мен алғашқы отарлық басып алулардың халықаралық қатынастар жүйесінің қалыптасуына ықпалы. Ұлттық мемлекеттер жүйесі. Орыс мемлекетінің, Осман империясының, Англияның, Францияның, Испанияның, Португалияның, Данияның, Швециянын, Құрама провинциялар республикасының халықаралық рөлі.

Ресейдің халықаралық жағдайының нығаюы. Осман империясының Шығыс және Орталық Еуропадағы, Кавказ бен Ирандағы жаулап алушылық соғыстары. Жетекші еуропалық әулеттердің бақталастығы. Еуропадағы француз үстемдігінің күшеюі. «Мемлекеттік мүдде», «табиғи шекара», «саяси тепе-теңдік» қағидалары. Француз дипломатиясының үстемдігі. Отыз жылдық соғыс. 1648 ж. Вестфаль бейбіт бітімі және оның мәні. Буржуазиялық революция жылдарындағы Англияның сыртқы саясаты. О.Кромвельдің дипломатиясы. Ирландияны басып алуы. Шотландия мен Ирландияның Англияға қосылуы. Ағылшын-голланд бәсекелестігі. Күштердің жаңа тепе-теңдігінің қалыптасуы. Испания, Франция, Англия және Голландияның сауда және отарлық мүдделерінің қақтығысы. Халықаралық қатынастардың Вестфальдік жүйесі, оның ерекшеліктері.

Қазақ хандығының құрылуы. XYI-XYII ғг. Қазақ хандығының сыртқы саяси және сауда байланыстары. Қазақ хандығын біріктіру әрекеттері.

XVIII ғасырдағы халықаралық қатынастар

Еуропадағы күштер ара-қатынасының өзгеруі. Англия мен Франция бақталастығының басталуы. Испан мұрасы үшін соғыс және оның қорытындысы. Францияның халықаралық ықпалының төмендей бастауы. Австрия мен Ұлыбританияның халықаралық рөлінің күшеюі. Пруссияның нығаюы. XYIII ғасырдағы Англияның сыртқы саясаты.

Халықаралық қатынастардағы Солтүстік және Балтық мәселесі. I Петр тұсындағы Ресейдің сыртқы саясаты. 1700-1721 жж. Солтүстік соғысы. Ресейдің жетекші еуропалық мемлекетке айналуы. XYIII ғасырдың бірінші жартысында халықаралық қатынастардағы поляк мәселесі. 1733-1735 жж. поляк мұрасы үшін соғыс және оның қорытындысы. Пруссияның ұлғаюы және оның әскери державаға айналуы. Австрия-пруссиялық бақталастықтың күшеюі. 1740-1748 жж. австриялық мұра үшін соғыс және оның қорытындысы. Ағылшын-француз және австрия-пруссиялық бақталастықтың басты мәні.

Еуропалық мемлекеттердің негізгі қайшылықтары. 1756-1763 жж. Жетіжылдық соғыс және оның қорытындысы. Отарлар және әлемдік үстемдік үшін ағылшын-француз күресінің жаңа кезеңі. Австрия-прусстық бақталастықтың күшеюі. Халықаралық қатынастардағы поляк мәселесінің күшеюі. Польшаның бірінші бөлінуі.

Осман империясының халықаралық жағдайы. XVII-XVIII ғг. орыс-қытай қатынастары. Амур жағалауын Ресейдің игеруі. орыс-қытай қатынасындағы алғашқы Нерчин келісім-шарты. XYIII ғ. Ресей мен Қытай арасындағы сауда және

шекара мәселелері. XVII-XVIII ғғ. Қытайдың батысеуропалық державалармен қатынасы.

ХҮIII ғ. басындағы қазақ хандығының сыртқы саяси жағдайы. Қазақ жерлерінің Ресейге қосыла басталуы. Ортаазиялық хандықтарының Оңтүстік Қазақстан мен Жетісу жерлерін жаулап алуы.

XVII – XIX ғ.басында отарлық империялардың қалыптасуы

Жаңа заман кезеңіндегі отарлық жүйенің жалпы сипаттамасы. Отарлық саясат ірі державалардың сыртқысаяси қызметіндегі түйінді мәселе ретінде. "Отар"(колония) және "отарлаушы"(метрополия) ұғымдары. Отарлық империялардың пайда болуы және дамуы. Отарлық экспансияның типологиясы: кейінгі феодалдық Испания, Португалия және Ресей; абсолюттік Франция; ерте буржуазиялық Нидерланды және Англия.

Испания мен Португалияның отарлық империя құруларының ерекшеліктері. Голланд отарлық империясының пайда болуы және голланд отарлық саясатының негізгі бағыттары.

Англияның отарлық империя құруының басталуы. Ағылшын отарлаушылығының негізгі бағыттары. Англияның отарлық, сауда және теңіздегі үстемдік үшін күресі. Француз отарлық империясының пайда болуы. Францияның отарлық саясатының негізгі бағыттары. Меркантилизм саясаты. ХҮIII ғасырдың екінші жартысынан XIX ғасырдың 70-ші жылдарына дейінгі аралықтағы еуропалық державалардың отарлық жаулап алулары және бақталастығы. Англияның қоныс аударушы отарлары. Доминиондардың құрылуы. XIX ғ. ортасында Америка Құрама Штаттарының Латин Америкасына отарлық экспансиясының басталуы.

Солтүстік американдық отарлардың тәуелсіздік үшін соғысы. XVIII ғ.аяғы – XIX ғ.басындағы халықаралық қатынастар жүйесіндегі АҚШ

Тәуелсіздік үшін соғыстың себептері. Соғыстың басталуы. АҚШ-тың тәуелсіздігі үшін соғыс жылдарындағы Францияның ұстанымы. Сауда және одақ туралы американ-француз келісім-шарты бағытындағы келіссөздер. Осы келісім-шарт айналасындағы дипломатиялық күрес.

Англияның солтүстікамерикандық отарларының соғысы және оның халықаралық қатынастарға тигізген ықпалы. Еуропалық мемлекеттердің ұстанымы. Францияның Англиямен соғысқа кіруі. Испанияның АҚШ-қа қатысты ұстанымы. Ресейдің «қарулы теңіздік бейтараптық жүйесін» құруы және Ұлыбританияның дипломатиялық оқшауланыу.

1783 жылғы Версаль келісім-шарты және АҚШ-ты тәуелсіз мемлекет деп тануы. АҚШ-тың сыртқы саясатының қалыптасуы, қағидаттары, құралдары. Тәуелсіздік үшін соғыстан кейінгі ағылшын-американ қатынастары.

XIX ғ.басында АҚШ сыртқы саясатының белсендірілуі. АҚШ сыртқы саясатындағы екі бағыт. АҚШ мемлекеттік аумағының кеңею үрдісі оның сыртқы

саясатына тән ерекшелік ретінде. 1810-1812 жж. Ағылшын-американ соғысы және оның қорытындысы.

Латын Америкасы елдеріндегі АҚШ және еуропалық мемлекеттердің экспансиясы. Монро сыртқы саяси доктринасының жариялануы. Оқшауланушылық саясатының басталуы. АҚШ пен Мексика арасындағы соғыс: соғыстың нәтижелері.

XVIII ғ.аяғы - XIX ғ.басындағы халықаралық қатынастар

Еуропалық мемлекеттердің дворяндық-династиялық дипломатиясының түрлері мен әдістерінің өзгеруі. Еуропалық мемлекеттердің сыртқы саясатындағы жаңа принцип – «араласпау принципі».

XVIII ғ.аяғындағы француз буржуазиялық революциясының халықаралық қатынастарға ықпалы. Францияның дипломатиялық қызметін ұйымдастыру жүйесіндегі өзгерістер. Пильниц декларациясы және бірінші антифранцуздық коалицияның құрылуы. Францияның революциялық соғыстары. Антифранцуздық коалицияны кеңейтудегі Англияның рөлі. Польшаның екінші бөлінуі. 1794-1799 жж. Термидориандық реакция және директория жылдарындағы еуропалық дипломатия. Польшаның үшінші бөлінуі. Польша мемлекетінің жойылуы.

1796-1799 жж. Францияның сыртқы саясаты және соғыстары. Францияның басқыншылық соғыстарының басталуы. Еуропада француздық басымдықтың орнығуы. „Еншілес республикалардың“ құрылуы. Наполеон соғыстарының сипаты. Еуропа және Таяу Шығыстағы француз экспансиясы және екінші антифранцуздық коалицияның құрылуы.

Наполеон Бонапарттың дипломатиясы. Әлемдік үстемдік үшін ағылшын-француз күресі. Наполеондық Франциямен соғыстардағы Ресейдің рөлі. Үшінші коалициямен соғыс. Еуропадағы француз үстемдігінің орнауы. Наполеон Бонапарттың әскери және дипломатиялық жетістіктерінің себептері.

1807 ж. Тильзит бітімі және Франция мен Ресей арасында Еуропадағы ықпал ету аймағын бөлісуі. Бесінші коалициямен соғыс. Наполеонның Ресейге басып кіруі. 1812 жылғы Отан соғысы. Алтыншы және жетінші антинаполеондық коалициялар. Наполеондық әскердің талқандалуы. Наполеондық империяның құлдырауы.

XIX ғасырдың бірінші отыз жылдығында халықаралық қатынастардың Веналық жүйесінің қалыптасуы

Наполеондық соғыстардың қорытындысы мен мәні. Вена конгресі. Конгрестегі еуропалық мемлекеттердің мақсаттары және олардың арасындағы қайшылықтар. А.Талейранның дипломатиясы және легитизм қағидасы. Еуропада аумақтық-мемлекеттік құрылым мәселесі жөніндегі еуропалық мемлекеттердің дипломатиялық күресі. Ресейге қарсы Англия, Австрия және Францияның құпия одағы. Поляк және саксондық мәселелер. Герман одағының құрылуы.

Вена конгресінің Қорытынды актісі. Дипломатиялық қызмет және дипломатиялық құжаттама туралы Вена регламенті. Халықаралық қатынастардың Веналық жүйесінің қалыптасуы. Еуропадағы жаңа саяси тепе-теңдік.

«Қасиетті Одақтың» құрылуы. «Қасиетті Одақ» қызметінің үш кезеңі. «Қасиетті Одақтың» ыдырауының басталуы. 1822 жылы Англияның сыртқы саясатындағы бетбұрыс. Испаниядағы француздық басқыншылық. Еуропа державалары және Латын Америкасы. 1830-1831 жж. Еуропадағы революциялық және ұлттық қозғалыстар және олардың еуропалық дипломатияға әсері.

«Шығыс мәселесі» және еуропалық дипломатия

«Шығыс мәселесінің» мәні. Осман империясының дағдарысы. XVIII ғ.аяғы - XIX ғ.басындағы орыс-түрік соғыстарыРесейдің қаратеңіздік державаға айналуы. 1806-1812 жж. орыс-түрік соғысы.

Балкандағы ұлт-азаттық қозғалыстың дамуы. «Грек мәселесінің» пайда болуы. Грек мәселесі төңірегіндегі дипломатиялық күрес және жетекші еуропалық мемлекеттердің ұстанымы. 1828-1829 жж. орыс-түрік соғысы және тәуелсіз грек мемлекетінің құрылуы.

XIX ғасырдың 30-шы жылдарындағы «шығыс мәселесіндегі» халықаралық қайшылықтар. Түрік-египет қайшылықтары және египеттік дағдарыс. Еуропалық мемлекеттердің ұстанымы. 1841 ж.бұғаздар жөніндегі Лондон конвенциясы.

1848-1849 жылдардағы революцияның балкан халықтарының халықаралық жағдайына әсері. 50-ші жылдардың басындағы «шығыс мәселесі». Ресей мен еуропалық мемлекеттер арасындағы қайшылықтың «шығыс мәселесіндегі» шиеленісуі. 1853-1856 жж. Қырым соғысы, оның сипаты. 1856 ж. Париж конгресі және оның шешімдері. Қырым соғысының халықаралық салдары. Орыс сыртқы саясатының жаңа бағытының басталуы. Құрлықтағы күштер тепе-теңдігінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардың Веналық жүйесінің күйрей бастауы.

XIX ғасырдың бірінші жартысында Орта Шығыс пен Үндістандағы халықаралық қатынастар

Шығыс мемлекеттерінің экономикалық және әскери әлсіздігі. Орта Шығыс мемлекеттері мен Үндістан дипломатиясына тән белгілері. XIX ғасырдың бірінші жартысындағы еуропалық державалардың отарлық өктемдігі: олардың мақсаттары мен әдістері. Ағылшын-француз және ағылшын-орыс қайшылықтары. Англияның жаулап алушылық саясатының мәні. Ост-Инд компаниясының монополиясының алып тасталуы және Үндістанды отарлық эксплуатациялаудың жаңа кезеңі. Ағылшын-сикх соғыстары. Үндістанды отарлық жаулап алудың аяқталуы. 1857-1859 жж. Үнділік халық көтерілісі және Үндістандағы отарлық аппараттың құрылымы мен отарлық саясаттың формасының өзгеруі. Англияның Шығыстағы жаулап алу жоспарлары.

XIX ғ.басында еуропалық мемлекеттердің саясатындағы Иран. Ирандағы еуропалық державалардың өктемдік жүргізуі. Орта Шығыстағы Англия мен Франция арасындағы күрес. Закавказьенің Ресейге қосылуы. Ирандағы ағылшын-

орыс бақталастығы. Кавказдағы Ресей шекарасының кеңеюі. Орыс-иран соғыстары және оның қорытындылары. Герат мәселесі.

Англия мен Ресей саясатындағы Ауғанстан. Бірінші ағылшын-ауған соғысы. Англияның жеңілуі және оның «мүлде әрекетсіздік» саясатына көшуі. Ортаазиялық хандықтардағы орыс және ағылшын миссиялары. Ресейдің Орта Азиядағы ұстанымы.

XIX ғасырдың бірінші жартысындағы Қиыр Шығыстағы халықаралық қатынастар

Еуропа елдері мен АҚШ-тың Шығыс және Оңтүстік-Шығыс Азиядағы отарлық өктемдік жүргізуінің күшеюі. Қытайдың «өзін-өзі оқшаулау» саясаты, оның дипломатиясының ерекшеліктері. XIX ғасырдың басына қарай Қытайдың халықаралық жағдайы. XIX ғасырдың басында Қытайды «ашу» үшін өнеркәсіпті державалардың күресі.

Бірінші апиын соғысы және 1842 ж. Нанкин келісім-шарты. Бірінші тең құқықсыз келісім шарттар. Қытайдың халықаралық қатынастарының тәжірибесіне «принципа наибольшего благоприятствования» енгізуі. Англия, АҚШ, Францияның Қытайдағы ұстанымдары. Цин үкіметінің дипломатиясы. 1858 ж. Тяньцзинь келісім-шарттары және ұлы державалардың Қытайды ықпал ету аймағына бөлісе бастауы. 1860 ж. Пекиндік тең құқықсыз конвенциялары. XIX ғасырдың бірінші жартысындағы орыс-қытай қатынастары. Қытайдың отарлық тәуелділігінің күшеюі.

Жапонияның еуропалық мемлекеттермен қатынасы. Жапония мен Кореяның оқшауланыуы: себептері мен салдарлары. Ресейдің Тынық мұхиты жағалауына шығуы және орыс-жапон қатынастарында территориялық мәселенің пайда болуы. XIX ғасырдың 50-ші жж. АҚШ-тың Қиыр-Шығысқа отарлаушылық түрде енуі. Батыс державаларының Жапониямен жасасқан тең құқықсыз келісім-шарттары. Еуропалық державалардың дипломатиясы және 60-шы жж. Корея. Қиыр Шығыстағы ағылшын-орыс және ағылшын-американдық қайшылықтар.

XIX ғасырдың 40-60-шы жж. халықаралық қатынастар

XIX ғ. 40-шы жж. австрия-прусстық және орыс-прусстық қайшылықтардың күшеюі. Францияның веналық жүйені сақтауға ұмтылысы. Ұлыбританияның «еуропалық тепе-теңдік» саясаты.

1848-1849 жж. революцияның еуропалық дипломатияға ықпалы. Шлезвиг-Гольштейн және 1848 ж. Германияның ұлттық бірігуі мәселлеріне еуропалық державалардың көзқарасы. 1848-1849 жж. Италиядағы революция және Австрияға қарсы ұлт-азаттық соғыс. «Вена жүйесі» негізінің әлсізденуі.

1856 ж. Париж бітімінен кейінгі Англия, Франция, Ресей дипломатиясы. Халықаралық қатынастардың Қырымдық ішкіжүйенің құрылуы. Франция ықпалының өсуі. Ұлыбританияның сауда-өнеркәсіптік және отарлық қуатының нығаюы. Ресейдің жаңа сыртқысаяси бағытының негіздері.

Италияны біріктіру жолындағы күрестегі екі ағым. Біріктірудің дипломатиялық дайындығы. 1859 ж. Франция мен Италияның Австриямен соғысы. Итальян корольдігінің құрылуы. Италияның бірігуінің қорытындысы мен мәні.

Германияның бірігуінің негізгі кезеңдері. Австрия-пруссия бақталастығының себептері мен барысы. Австрия-прусс-дат соғысы. Австрия-прусс-итальян соғысы. Франко-прусс соғысы, соғысушы тараптардың мақсат-мүдделері. Франкфурт бейбіт келісім-шарты. Герман империясының құрылуы. Италия мен Германия бірігуінің халықаралық мәні. Халықаралық қатынастардың Веналық жүйесінің күйреуі.

XIX ғ. бірінші жартысындағы қазақ-орыс қатынастары. Ресейдің Ұлы жүз аумағын жаулап алуы.

XIX ғасырдың соңғы отыз жылдығындағы халықаралық қатынастар

Индустриалды қоғамға өту. Отарлар және ықпал ету аймағы үшін күрестің күшеюі. Халықаралық қатынастар дамуындағы екі ағым: халықтар ынтымақтастығы және әрқайсысының жекелілігі. Еуропаның саяси картасындағы негізгі өзгерістер. Жаңа мемлекеттердің пайда болуы және олардың сыртқы саяси ұмтылыстары. Үш император Одағының құрылуы. XIX ғ. 70-ші жж. француз-герман қарама-қайшылықтары.

Австро-Венгрия және Ресей мүдделерінің қақтығысуы. 1875-1878 жж. Балқан дағдарысының ерекшеліктері. 1877-1878 жж. орыс-түрік соғысы. Берлин конгресі: қатысушылары, мақсаттары және негізгі шешімдері.

Австрия-орыс және орыс-герман қатынастарының шиеленісуі. Ресей мен Германияның кедендік соғыстары. Австрия-герман одағының құрылуы. Үштік Одақтың құрылуы. 1885 ж. Ағылшын-француз және ағылшын-орыс қарама-қайшылықтары. Жерорта теңіз Антантасының құрылуы. Англияның «керемет оқшаулану» саясаты. Франко-орыс одағының құрылуы. Еуропада әскери-саяси одақтар жүйесінің құрылуы. АҚШ-тың американдық құрылықтағы және Оңтүстік-Шығыс Азиядағы үстемдікке талпынысы.

Еуропалық мемлекеттердің саясатындағы Таяу Шығыс. Түркия үстінен қаржылық бақылаудың орнатылуы. XIX ғ. 70-ші жж. Ауғанстанның халықаралық жағдайы.

XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басындағы Қиыр Шығыстағы халықаралық қатынастар

XIX ғ. аяғында Қиыр Шығыстағы ұлы державалар күресінің шиеленісуі. Жапонияның сыртқы саяси доктринасы. Қиыр Шығыстағы Ресей саясатының белсенуі. Сахалин жөніндегі мәселе бойынша орыс-жапон келіссөздері. Кореядағы жапон өктемдігі. АҚШ, Англия, Германия және басқа мемлекеттердің Кореямен тең емес келісім-шарттарды жасасуы.

Жапон-қытай соғысы. Қытайды ықпал ету аймағына бөлісудің аяқталуы. 1899-1900 жж. Қытайдағы халық көтерілісі. Еуропалық мемлекеттердің Қытайға

интервенциясы және «Қорытынды хаттамаға» қол қойылуы. Қытайдың жартылай отарға айналуы.

ХХ ғ. басында Қиыр Шығыстағы ықпал ету аймағын бөлісу бойынша ұлы державалар күресінің шиеленісуі. Қиыр Шығыстағы ағылшын-орыс бәсекелестігі. ХХ ғ. басындағы орыс-жапон қарама-қайшылықтары. 1902 ж. ағылшын-жапон. Қиыршығыстық қақтығысты өршітудегі АҚШ-тың рөлі.

1904-1905 жж. орыс-жапон соғысы. Портсмут бейбіт келісім-шарты. Орыс-жапон соғысында Ресейдің жеңілісінен кейінгі Қиыр Шығыстағы халықаралық жағдайдағы өзгерістер. Жапонияның Кореяны аннекциялауы. Жапонияның толық теңқұқықты болуы. Қиыр Шығыста Жапонияның басымдылығының бекітілуі.

XIX ғ. екінші жартысы – XX ғ.басындағы Солтүстік және Латин Америкасындағы халықаралық қатынастар

Солтүстік Америкадағы Азаматтық соғыс барысындағы Англия, Франция және Испанияның дипломатиясы. АҚШ территориясына еуропалық державалар интервенциясының басталуы. Американдық мемлекеттердің сыртқы саясатында панамериканизм идеологиясының қалыптасуы. АҚШ отарлық экспансиясының басталуы. АҚШ-тың әскери-теңіз флотының күшеюі. Гавай аралдарының АҚШ иеліктеріне қосылуы. 1898 ж. Испан-американ соғысы және оның қорытындылары

Латин Америкасындағы АҚШ-тың сыртқы саясаты. XIX ғ. екінші жартысындағы латынамерикандық мемлекеттердің өзара аумақтық қақтығыстары. АҚШ-тың Латын Америкасындағы экспансиясы және «Монро доктринасының» жаңа интерпретациясы. Т.Рузвельттің «үлкен шоқпар» саясаты. Орталық Америка және Кариб бассейні елдеріне АҚШ-тың қарулы басқыншылығы. «Доллар дипломатиясы» және АҚШ-тың Латын Америкасына экономикалық енуі. Латын Америкасындағы Германия мен АҚШ арасындағы экономикалық бақталастығы. Венесуэла дағдарысы. Американ-герман қарама-қайшылықтарының күшеюі. Панамерикан одағының құрылуы. Латын және Солтүстік Америкадағы халықаралық қатынастардың аймақтық ішкіжүйесінің құрылуы.

Әлемді территориялық бөлісудің аяқталуы

Өнеркәсіптік даму кезеңіндегі отарлардың рөлі. Азия мен Африкада еуропалық мемлекеттердің отарлау өктемдігін жүргізудің жалғасуы. Германия империясының, Италия және АҚШ-тың отарлау өктемдігінің басталуы.

Азияда еуропалық державалардың отарлау өктемдігін жүргізудің күшеюі. Англия мен Францияның Оңтүстік-Шығыс Аазиядағы жерлерді жаулап алу үшін күресі. Осман империясындағы ықпал үшін ұлы мемлекеттердің бақталастығы. XIX-XX ғасырлар тоғысында жетекші державалардың теміржол құрылысы саласындағы бақталастығы.

Ауғанстанда Англия протекторатының орнатылуы. Иранның жартылай отарға айналуы. Ресейдің Орта Азиядағы саясаты. Отарлау мәселесіндегі ағылшын-орыс және ағылшын-француз қарама-қайшылықтары.

Африка ұлы державалардың саясатында. XIX ғ. 70-90-шы жж. Тропикалық Африканың отарлық бөлінуі. Ағылшын-бур соғысы. Африканы отарлық бөлісудің аяқталуы. Африкадағы ағылшын, француз, неміс, итальян отарлары.

Тынық мұхиттағы аралдар үшін ұлы державалардың күресі. XX ғасырдың басында әлемді отарлық бөлісудің аяқталуы және халықаралық қатынастардың ғаламдық жүйесінің құрылуы.

Бірінші дүние жүзілік соғыс қарсаңында және соғыс барысындағы дипломатиялық күрес (1900-1918 жж.)

XX ғасырдың басындағы дүниежүзілік саясатты айқындайтын негізгі халықаралық қарама-қайшылықтар. Ағылшын-герман қарама-қайшылықтарының үдей түсуі. 1904 ж. ағылшын-француз келісімі 1907 ж. Орталық Шығыста ықпал ету аймағын бөлісу жөніндегі ағылшын-орыс келісімі. Антантаның немесе Үштік келісімнің құрылуы.

Ағылшын-герман теңіз бақталастығы. Босния дағдарысы және ұлы державалар ұстанымдары. Бірінші дүниежүзілік соғыс қарсаңындағы ұлы державалар арасындағы экономикалық және саяси қарама-қайшылықтар. Италияның Жерорта теңізінде стратегиялық ұстанымын нығайту үшін күресі. Балқан соғыстары және күштердің қайта топталуы. Осман империясында және Болгарияда австро-герман одағы ықпалының күшеюі.

Әскери-саяси одақтардың мақсаттары мен міндеттері. Сараеводағы оқиғалар және шілде дағдарысы. Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері және сипаты. Соғысушы державалардың экономикалық мүмкіндігі, әскери күштері мен стратегиялық жоспарлары. Қарама-қарсы одақтардың кеңеюі. Төрттік Одақтың құрылуы. Жапонияның соғысқа кіруі. Лондон келісімі және Италияның Антантаға қосылуы.

Соғыстан шығу үшін дипломатиялық күрес. АҚШ-тың соғысқа кіруі. В.Вильсонның «14 пункті» бағдарламасы. Сепараттық Брест-Литовск бітімінің бекітілуі және оның халықаралық салдары. Азамат соғысының басталуы және Антанта елдерінің Ресейге басқыншылығы. Австро-Венгрия, Түркия, Болгарияның соғыстан шығуы. Компьендік уақытша бітім.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. XVII ғ.аяғы – XVIII ғ.бірінші жартысында халықаралық қатынастарда Англияның өрлеу процессінің басталуы
2. Еуропадағы династиялық соғыстар және олардың салдарлары
3. Англия және Франция отарлық империяларының құрылуы
4. XIX ғасырдың бірінші жартысындағы халықаралық қатынастар жүйесіндегі АҚШ
5. Наполеон Бонапарттың дипломатиясы және антифранцуздық коалицияның құрылуы

6. 1815 жылғы Вена конгресінің негізгі шешімдері
7. Қырым соғысы: себептері, барысы және салдарлары
8. Үндістанның отарға айналуының аяқталуы
9. XIX ғ. бірінші жартысында Қытайдағы еуропалық державалардың саясаты
10. Италия және Германияның бірігуі үшін дипломатиялық күрес
11. 1875-1878 жж. Балқан дағдарысы
12. Қытайдың жартылай отар елге айналуы
13. XX ғ.басындағы АҚШ-тың сыртқысаяси доктринасы
14. XIX ғ.аяғында Африкадағы жетекші елдердің отарлық мүдделері
15. Бірінші дүние жүзілік соғыс қарсаңында әскери-саяси блоктардың қалыптасуы

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. «Мемлекеттік мүдде», «табиғи шекаралар», «саяси тепе-теңдік» принциптері.
2. XVIII ғ.бірінші жартысындағы династиялық соғыстар
3. Халықаралық қатынастардағы Балтық мәселесі
4. Отарлық империяларының құрылуы (XVII-XIX ғғ.)
5. АҚШ сыртқы саясатының қалыптасуы, оның принциптері, құралдары
6. Наполеон Бонапарттың әскери және дипломатиялық жетістіктерінің себептері
7. 1814-1815 жж. Вена конгресінің қорытындылары.
8. «Шығыс мәселесі» және еуропалық дипломатия
9. Халықаралық қатынастардағы Қырымдық ішкіжүйенің құрылуы
10. XIX ғ.ортасына қарай Қытайдың отарлық тәуелділігінің күшеюі
11. Италия және Германияның бірігуінің халықаралық маңызы
12. Латин және Солтүстік Америкадағы халықаралық қатынастардың аймақтық ішкіжүйесінің қалыптасуы
13. XX ғ.басындағы негізгі халықаралық қарама-қайшылықтар.
14. Бірінші дүние жүзілік соғыс қарсаңындағы дипломатиялық күрес
15. Бірінші дүние жүзілік соғыстың себептері мен сипаты.

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. XVII ғ. ағылшын-голланд бақталастығы
2. Вестфаль бейбіт бітімінің талдауы
3. 1756-1763 жж. жеті жылдық соғыс және оның қорытындылары
4. «Монро доктринасы» және оның мәні
5. «Қасиетті Одақ» қызметінің үш кезеңі

6. XVIII ғ.аяғы – XVIII ғ.басындағы орыс-түрік соғыстары жіне оның қорытындылары

7. Қырым соғысының халықаралық салдарлары

8. Үндістан мен Орта Шығыстағы дипломатиялық күрес

9. XIX ғ.50-ші жылдарында АҚШ-тың Қиыр Шығысқа отарлық енуі

10. Үштік Одақтың құрылуы және оның маңызы

11. 1904-1905 жж. орыс-жапон соғысы және оныг қорытындысы

12. XX ғ.басында әлемді территориялық бөлісудің аяқталуы

13. Антантанын құрылуы, оның мақсаттары

14. В.Вильсонның «14 пункттері» Бағдарламасы

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. История международных отношений в новое время /Под ред. К.И. Байзаковой. – Алматы, 2006

2. История международных отношений /Под ред. Акд. А.В. Торкунова, проф. М.М. Наринского. – Т.1. – М., 2015

3. История дипломатии. Т. 1-2. – М., 1963

4. Протопопов, А.С. История международных отношений и внешней политики России: 1648-2005: учеб.для студентов вузов / Анатолий Сергеевич Протопопов, Владимир Матвеевич Козьменко, Наталья Сергеевна Елманова; под ред. А. С. Протопопова.- 2-е изд., испр. и доп.- М.: Аспект Пресс, 2008.

5. Ревякин А.В. История международных отношений в новое время. – М.,2004

6. Системная история международных отношений. В 4-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1-2. – М.,2000.

Қосымша:

1. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т., Умаров К.Е. История внешней политики США. Учебное пособие /Под ред. Кукеевой Ф.Т. – Алматы: КазНУ, 2007

2. Губайдуллина, М.Ш. Внешняя политика Германии: (1871-2004): учеб. пособие.- Алматы: Қазақ ун-ті, 2004

3. Дебидур, А. Дипломатическая история Европы: Священный союз от Венского до Берлинского конгрессов:1814-1878. – Т.1-2. - Ростов-на-Дону, 1995

4. Китай в мировой и региональной политике: История и современность / Ин-т Дальнего Востока РАН. - Отв. ред. А.Г. Яковлев. – М., 2002

5. Мажиденова, Д.М. Дипломатическая служба в контексте эволюции мировой политики: (с древнейших времен до Венского регламента).- Астана: Күлтегін, 2003.

6. Никитина Ю.А. Международные отношения и мировая политика. Учебное пособие для студентов вузов. – М.,2014.

HZHT 2205 – ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ТАРИХЫ

Көлемі 3 кредит

Авторлар:
Байзакова Қ.Е. – тарих ғылымдарының докторы, профессор
Идрышева Ж.Қ. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Сұлтанов Б.Қ. – тарих ғылымдарының докторы, Қазақ-Неміс университеті халықаралық және аймақтық ынтымақтастықты зерттеу институтының директоры
Макашева К.Н. – тарих ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

«Қазіргі заманғы халықаралық қатынастар тарихы» пәнінің бағдарламасы мемлекеттік білім беру стандартының типтік оқу-әдістемелік жоспарына сәйкес «Халықаралық қатынастар – 050202» мамандығы бойынша құрастырылған. Курс тақырыптары халықаралық қатынастар тарихының 1918-1990 жылдар кезеңіндегі басты мәселелерді қамтиды.

Халықаралық қатынастар тарихы мен сыртқы саясат жөнінде толық білім беру үшін пән мазмұны осы үдерістің басты кезеңдері мен даму заңдарымен қоса, ірі аймақтар мен алдыңғы қатарлы әлем мемлекеттерінің сыртқы саяси тарихының басты оқиғаларын ерекше атап көрсетеді. Мәліметтің мазмұндамасында жүйелік, хронологиялық, географиялық және мәселелік қағидалар қолданылған.

Бұл пәнді меңгеру аясында студент тиіс:

халықаралық қатынастардың тарихы және халықаралық қатынастардың қазіргі жағдайы, әлемдік саясат дамуының негізгі тенденциялары мен оның дамуының перспективалары туралы *түсініктері болуы* тиіс.

оқытылатын пәннің негізгі ұғымдары мен терминдерін; салыстырмалы дипломатия тұрғысынан алғанда қазіргі кезеңнің негізгі оқиғаларын; көпжақты дипломатияның қағидаларын мен жетекші державалардың сыртқы саясатты жүргізудің әдістері мен құралдарын б*ілуі тиіс.*

қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастардың жетекші мәселелері бойынша жиналған фактілік материалды ой елегінен өткізу; халықаралық қатынастар саласында болып жатқан үдерістерді талдау; алып жатқан білімнің біртұтас жүйесінің өзара байланысын талдау; геосаяси жағдайды; өзекті халықаралық мәселелерге бейімделу; халықаралық қатынастар саласы бойынша алған білімдерін сәйкес ведомстволарға ұсынымдама жасау үшін халықаралық

ынтымақтастық құрылымдарының жұмысын ұйымдастыруда білікті түрде қолдана білу *біліктілігінің болуы тиіс.*

қазіргі кезеңдегі әлемдегі аймақтардың тарихи-саяси картасын қолдану дағдысы; халықаралық саяси үдерістердің, жалпыәлемдік демографиялық, миграциялық, экономикалық, экологиялық үдерістердің, халықаралық қауіпсіздік пен халықаралық қатынастардың өзара әсер механизмдерінің қолданбалы талдауы мен болжауы *дағдысын меңгеруі тиіс.*

халықаралық қатынастар дамуының логикасы мәселесінде, мемлекетаралық қатынастарға ықпал ететін халықаралық қатынастар дамуының факторларын анықтауда *құзыретті болуы тиіс.*

Пререквизиттері: "Европа және Америка елдерінің қазіргі заманғы тарихы және дипломатиясы", «Шығыс елдерінің тарихы және дипломатиясы», "Дипломатиялық және консулдық қызмет", «Жаңа кезеңдегі халықаралық қатынастар тарихы».

Постреквизиттері: «Халықаралық қатынастардың қазіргі жүйесі», «Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты», «Көпжақты дипломатия».

«Қазіргі заманғы халықаралық қатынастар тарихының» бағдарламасы 1992 жылдан бастап оқу үдерісі кезінде мақұлданған бірнеше басылымдарға негізделеді.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Тақырыптың атаулары
	Кіріспе
1	Халықаралық қатынастардағы Версаль-Вашингтон жүйесінің құрылуы
2	XX ғ. 20-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар
3	XX ғ. 30-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар
4	1925-1939 жылдардағы Қиыр Шығыстағы халықаралық қатынастар
5	Еуропадағы соғыс қарсаңындағы саяси дағдарыс және екінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы державалардың дипломатиялық күресі
6	Соғыстан кейінгі әлемді бейбіт реттеу және Потсдам-Ялта халықаралық қатынастар жүйесінің құрылуы
7	Отарлық жүйенің ыдырауы үдерісі
8	XX ғасырдың 60-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар
9	XX ғасырдың 70-ші жылдарындағы халықаралық қатынастар
10	XX ғасырдың 80-ші жылдарындағы халықаралық қатынастар
11	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі БҰҰ Еуропадағы бәсеңдік. Жалпыеуропалық (Хельсинкий) үдерісі
12	Еуропадағы интеграциялық үдерістердің дамуы
13	Биполярлық жүйе кезеңінде халықаралық қатынастар жүйесіндегі Таяу

	және Орта Шығыс елдері
14	Биполярлық жүйе кезеңіндегі Азия-Тынық мұхит аймағындағы халықаралық қатынастар
15	Биполярлық жүйе кезеңінде халықаралық қатынастар жүйесіндегі АҚШ және Латынамерикандық мемлекеттер

ПӘН МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Студенттерде XX ғ. 20-90-шы жылдары аралығындағы халықаралық қатынастар және дипломатия тарихы туралы қажетті білімді қалыптастыру курстың мақсаты болып табылады.

Курстың міндеттері:

- оқытылып отырған пәннің негізгі түсініктері мен терминдерін оқып-зерттеу;

- халықаралық қатынастардың Версаль-Вашингтондық, биполярлық жүйе кезеңіндегі жетекші еуропалық державалардың саясаты мен көпжақты дипломатиясының принциптерін оқып-зерттеу;

- Азия және Африка елдеріндегі отарлық жүйе үрдісінің күйреуінің ерекшеліктерін және оның халықаралық қатынастарға ықпалын оқып-зерттеу;

- халықаралық қатынастардың даму логикасы, мемлекет аралық қатынастарға әсер ететін халықаралық қатынастар дамуының факторын анықтау мәселесінде құзыретті болуы.

Қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастар тарихының кезеңделуі. Қазіргі кезеңдегі қоғамдық дамудың негізгі тенденциялары. Хронологиялық, формациялық, өркениетті тәсілдер. Әлемнің жетекші елдерінің сыртқы саясатының жалпы заңдылықтары мен ерекшеліктері. Соғысаралық және соғыстан кейінгі кезеңдегі халықаралық қатынастар дамуының негізгі мәселелері. Әлеуметтік және экономикалық үрдістердің ғаламдануы. Дамыған елдердің экономикасының әлемдік экономикаға интеграциялануы. Экологиялық мәселелердің ғаламдануы. Мемлекет аралық өзара қарым-қатынастардың халықаралық-құқықтық негізі. Халықаралық қатынастардағы құқықтық институттардың рөлі.

Дипломатияның жаңа ұстанымдары. XX ғасырдағы дипломатияның сипаттамасы. Халықаралық қатынастар тарихын зерттеудегі жүйелік әдіс. Версаль- Вашингтон халықаралық қатынастар жүйесінің құрылуы және оның ерекшеліктері. Халықаралық қатынастардың Потсдамдық-Ялталық жүйесінің құрылуы. Супер-державалардың блоктық саясаты. Екі блок арасындағы идеологиялық күрестің мәні. Көпжақты және ұжымдық дипломатияның ерекшеліктері.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Халықаралық қатынастардағы Версаль-Вашингтон жүйесінің құрылуы

Дипломатиялық дайындық және Париж бейбіт конференциясының ашылуы. Конференцияның басты мәселелері. Ондық кеңес. Бейбіт реттеу мәселелеріне қатысты жеңген мемлекеттердің басты көзқарастары.

Версаль бейбіт келісім-шарты, оның басты тараулары мен баптары. Келісімнің сипаттамасы мен шарттары. Ұлттар Лигасы статутының қабылдануы. 1921 жылғы американ-герман келісімі. Германияның әлсіреуі және оның ұлы держава мәртебесінен айырылуы.

Бірінші дүниежүзілік соғыс бойынша Германияның одақтастарымен бейбіт бітімнің талаптары бойынша шарттары. Австрияның жағдайы. Сен-Жермен бейбіт келісім-шарты. Трианон бейбіт келісім-шарты. Болгария үшін бейбіт келісімнің шарттары. Нейи бейбіт келісім-шарты. Орталық және Оңтүстік Шығыс Еуропадағы территориялық-мемлекеттік қайта құрулар. Жаңа мемлекеттердің құрылуы.

Севр бейбіт келісімі, оның шарттары. Бейбіт келісім-шартқа қол қою кезеңіндегі Түркияның халықаралық және саяси жағдайы. Осман империясын бөлісудің шарттары. Конференциядағы шығыс және отарлық мәселелер. Мандаттық жүйенің құрылуы. Репарациялық мәселе. Париж конференциясындағы орыс мәселесі. АҚШ-тың оқшаулану саясатына оралуы. Еуропадағы Версаль халықаралық қатынастар жүйесі.

Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Қиыр Шығыстағы күштердің ара-қатынасы. Ағылшын-американ бақталастығы. Жапон-американ қарама-қайшылықтары. Жапон-орыс қарама-қайшылықтары. Вашингтон конференциясының шақырылуы және ашылуы. Конференцияның қатысушылары. Конференцияның мақсаты. Теңіз қаруларын шектеу мәселесі. Төрттік державалардың трактаты, оның мазмұны. Теңіз қаруларын шектеу мәселесі. Бестік держава келісім-шарты. Қытай мәселесі. Тоғыз держава трактаты. Ұлы державалардың Қытайдағы ықпал ету саясатынан бас тартуы. Вашингтон конференциясындағы орыс мәселесі. Кеңес-қытай және кеңес-жапон мәселелерінің реттелуі.

Азия-Тынық мұхит аймағындағы жаңа күштер теңдігінің қалыптасуы. АТА-дағы Вашингтон халықаралық қатынастар жүйесі, оның ерекшеліктері мен қарама-қайшылықтары. Латын Америкасындағы халықаралық қатынастардың ішкі жүйесінің қалыптасуы. Версаль-Вашингтон жүйесі, оның артықшылықтары мен қарама-қайшылықтары.

XX ғ. 20-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар

Версаль халықаралық қатынастар жүйесін нығайту мәселесі. Таяу және Орта Шығыстағы ұлы державалар арасында қақтығыстардың шиеленісуі. Қара теңіздік бұғаздар режимі туралы жобалар мен конвенциялар. Капитуляция

режимінің алынуы. Мосул қақтығысы. Лозанна бейбіт келісім-шарты. Халықаралық қатынастардың таяушығыстық ішкі жүйесінің қалыптасуы. Соғыстан кейінгі көпполярлылықтың ерекшеліктері.

Халықаралық қатынастар мен соғысаралық кезең дипломатиясындағы орыс мәселесі. Кеңес-поляк соғысы. Кеңестік Ресейдің дипломатиялық танылуы. Ресейдің Шығыс елдерімен жасаған келісімдері. Еуропаның экономикалық жағынан қалыпқа келу мәселесі. 1922 жылғы Канн конференциясы, Генуя конференциясы, оның мақсаты, қатысушылары. Кеңес-герман жақындасуы. Гаага қаржы-экономикалық конференциясы.

Халықаралық қатынастар мен соғысаралық кезең дипломатиясындағы герман мәселесі. Германияны қарусыздандыру және репарация туралы мәселе. Германияның репарация төлеуден бас тартуы және Рур қақтығысы. 1924 жылғы Лондон конференциясы және Дауэс жоспарының қабылдануы. Ұлттар Лигасы және 1924 жылғы халықаралық дауларды бейбіт түрде тұрақтандыру жөніндегі Женева хаттамасы. Ұлттар Лигасындағы қарусыздандыру мәселесі.

Орта Азия мен Орта Шығыстағы халықаралық қатынастардың ішкі жүйесінің қалыптасуы. Аймақтық қатынастардағы Иранның жағдайы. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін аймақтық қатынастар жүйесіндегі Ауғаныстан. Ортаазиялық мемлекеттері жағдайының халықаралық қатынастардағы ерекшеліктері. Түркістан аумағындағы кеңестік биліктің орнауы.

Еуропадағы халықаралық қатынастардың тұрақтануы. Ұлттар Лигасы және 1924 жылғы халықаралық дауларды бейбіт түрде реттеу жөніндегі Женева хаттамасы. XX ғ. 20-шы жылдарының екінші жартысындағы еуропалық тәртіптің басты ерекшеліктері. Араб Шығысындағы ағылшын дипломатиясы. Марокко мен Сириядағы соғыстың дипломатиялық салдары. Рейн пактісі бойынша герман меморандумы. 1925 жылғы Локарно конференциясы. Рейн кепілдік пактісінің мазмұны мен мақсаты. Бірқатар төрелік келісімдердің қабылдануы. Локарнодан кейінгі Германияның ұстанымы.

Локарнодан кейін ағылшын-итальян жақындасуы. Итальян фашизімінің басты мақсаты мен орынсыз әрекеттері. Жерорта теңізі мәселесі. Еуропадағы қауіпсіздік жөніндегі аймақтық пактілерді құрудағы Ұлыбритания мен Францияның бастамалары. «Жаңа Локарно» құру жобалары: Балтықтық, Балқандық, Солтүстік, Шығыс, Орталық Еуропалық. КСРО мен Локарно үдерісі. Кіші Антанта. Ұлттар Лигасы және Кіші Антанта мемлекеттері. «Пан-Европаны» құру жобалары. Франко-германдық экономикалық жақындасуы. Ұлттар Лигасы, оның қызметі. Ұлттар Лигасындағы қарусыздандыру мәселесі. Бриан-Келлог пактісіне қол қойылуы.

XX ғ. 30-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар

Теңіз қаруларын шектеу жөніндегі Лондон конференциясы. 30-шы жылдардың басына қарай державалар арасындағы қарама-қайшылықтың шиеленісуі. Халықаралық қатынастардағы Германияның орны мен рөлі. Халықаралық қатынастардағы Германия. 1929-1933 жж. әлемдік экономикалық

дағдарыс және оның халықаралық қатынастарға ықпалы. Державалар арасында қайшылықтың шиеленісуі. 1931 жылғы австро-германдық кедендік одақ. Версаль келісімін қайта қарау жөніндегі мәселе.

Италиядағы фашизм және оның жаулап алу жоспарлары. Национал-социалистердің сыртқы саясаты. Фашистік үгіт-насихаттың идеялық негізі. Гитлерлік дипломатияның бағдарламасы, міндеттері және әдісі. Фашистік Германияның аумақтық экспансиялау жоспары. Фашистік державалардың ашық агрессиясы. Италияның Эфиопияға басып кіруі. Саар плебисциті. Германияның қайта қарулануы. Германияның Версаль келісім-шартының әскери баптарынан бас тартуы және батыс державаларының ұстанымы. Ұлттар Лигасынан Германияның шығуы. Халықаралық қатынастардың Версальдік жүйесінің күйреуі.

XX ғасырдың 30-жылдарындағы бейбітшілік пен қауіпсіздік үшін күрес. 1932-1934 жж. Женевадағы қарусыздандыру туралы халықаралық конференция және державалар ұстанымы. Ұлттар Лигасындағы қарусыздандыру мәселесі. Германияның қарсы әрекетіне қатысты Францияның ұстанымы. КСРО-ның Ұлттар Лигасына кіруі және өзара көмек туралы келісім жасасуы. 1935-1936 жж. Лондондық теңіз конференциясы. 1936 жылғы Монтрёдағы конференция және қаратеңіздік бұғаздар жайлы Лозанна конвенциясының қайта қаралуы. Нион конференциясы және оның шешімдері.

«Оқшаулану» доктринасы және араласпау (қол сұқпаушылық) саясаты. Араласпау саясатының дамуы. 1936 ж. австро-герман келісімі және Испаниядағы фашистік бүлік және итальян─германдық интервенция. Испандық мәселелерге «қол сұқпаушылық» саясаты және оның сәтсіздігі. Араласпау жөніндегі комитет, оның құрамы. Араласпау жөніндегі комитеттен КСРО-ның шығуы. Агрессиялық мемлекеттер одағының құрылуы. «Берлин─Рим» осінің құрылуы. 1936 жылғы антикоминтерндік пакт, оның қатысушылары, мазмұны. Италияның антикоминтерндік пактқа қосылуы.

Еуропадағы «агрессорды тыныштандыру» саясаты. Фашистік мемлекеттер агрессиясының күшеюі. Австрия аншлюсі және еуропалық дипломатияның ұстанымы. Судет мәселесі. Мюнхен конференциясы, оның мақсаты, қатысушылары. Мюнхен конференциясынан кейінгі Англия, АҚШ, Франция дипломатиясының ұстанымдары.

1925-1939 жылдардағы Қиыр Шығыстағы халықаралық қатынастар

Халықаралық жүйенің ерекшелігі және аймақтық державалар саясаты. Қиыр Шығыста және Тынық мұхиты бассейніндегі державалар бәсекелестігі. Тынық мұхитындағы Жапонияның стратегиялық ұстанымдарының бекітілуі. Қытай мен КСРО арасындағы қатынастардың реттелуі. 20-жылдардың ортасындағы кеңес-жапон қатынастарының реттелуі.

1925-1927 жылдардағы Қытайдағы ұлттық төңкеріс және оның Вашингтон жүйесіне ықпалы. Гоминьдан мемлекетін Батыс елдерінің мойындауы және

Қытаймен тең дәрежеде емес жасалған халықаралық келісім-шарттардың қайта қаралуы.

АТА-дағы әскери-теңіз шектеулері тәртібінің күшеюі. Бес державаның 1930-жылғы Лондонда өткен теңіз конференциясы. Жапонияның сыртқы саясаты, оның мақсаты. Паназияттық доктрина. Жапонияның Маньчжурияны жаулап алуы. Маньчжурия дүниежүзілік соғыстың алғашқы ошағы ретінде. Маньчжоу-Го мемлекетінің құрылуы. Ұлттар Лигасындағы жапон-қытай қақтығысы.

АҚШ пен Англияның Жапонияға қысымының күшеюі. КСРО мен Қытайға қатысты Жапонияның саясаты. Соғыс ашпау туралы Кеңес─Қытай келісім-шарты. Жапон─Кеңес қарама-қайшылықтары. Шығыс─Қытай темір жолының сатылуы. Вашингтон жүйесінің дағдарысы және Жапонияның тікелей экспансияға көшуі. Жапонияның әрі қарай экспансиялау жөніндегі 1936 жылғы бағдарламасы. Жапонияның Германия және Италиямен жақындасуы. Жапонияның антикоминтерндік пактіге қатысуы.

1937 жылғы Солтүстік Қытайдағы Жапония агрессиясы. АҚШ пен Англияның «агрессорды тыныштандыру» саясаты. Қиыр Шығыста КСРО мен Жапония мүдделерінің тоғысуы. Хасан көлі мен Халхин─Гол өзені аймағындағы әскери қақтығыстар.

Еуропадағы соғыс қарсаңындағы саяси дағдарыс және екінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы державалардың дипломатиялық күресі

Агрессорды тыныштандыру саясаты. Чехословакияны басып алу және бөлу (1939 ж.). Словакия мемлекетінің құрылуы. Отарлар туралы батыс елдерінің Германиямен келіссөздері. Германияның Польша мен Литваға талаптары. Германия агрессиясының қауіптілігі және ағылшын-француз одағы. Кепілдік саясаты және ағылшын-француз кепілдіктері. 1939 жылғы Мәскеудегі ағылшын-француз-кеңес келіссөздері, мемлекеттер ұстанымдары. Шабуыл жасамау туралы кеңес-герман пактісі. Келісімнің құпия баптары. КСРО мен Германияның Польшаны бөлісуі. Шекара сызығы.

Екінші дүниежүзілік соғыс алдындағы халықаралық күштердің орналасуы. Германияның Польшаға әскери шабуылы. Соғыстың басталуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен сипаты. Соғысушы мемлекеттердің мақсаттары. Ұлы державалардың дипломатиясы.

1939 жылғы кеңес-герман сауда келісімі. Германия мен КСРО арасындағы "Достық және шекара туралы" келісім-шарты, оның салдарлары. КСРО-ға Батыс Украина, Батыс Белорссия және Балтық жағалауы республикаларының қосылуы. 1939 жылғы фин компаниясы. 1940 жылғы кеңес-фин келісім-шарты. КСРО-ғы Бессарабияның қосылуы.

1940 жылғы Үштік пакт. Батыс Европадағы «Оғаш соғыс» және Франция капитуляциясы. «Еркін Франция» қозғалысы. Германия-Италия-Жапония әскери одағы. Американ дипломатиясының ұстанымы.

Соғыстағы одақтастар үшін дипломатиялық күрес. Ағылшын-американ жақындасуы. КСРО-ның соғысқа кіруі. 1941 жылғы Атлантикалық хартия.

Антигитлерлік коалицияның құрыла бастауы. Ағылшын-кеңес келісімі.Тынық мұхиты бассейніндегі американ-жапон және ағылшын-жапон қатынастарының шиеленісуі. Жапонияның Пёрл-Харборға шабуылы. АҚШ-тың соғысқа араласуы. Одақаралық қатынастар.

Берлин пактісіне Болгария, Венгриия Румыния, Словакия және Хорватияның қосылуы. Германиия, Италия және Жапония арасындағы өзара көмек туралы келісім-шарт.

Ағылшын-кеңес келісім-шарты және КСРО мен АҚШ арасындағы келісім (1942 ж.). Екінші майданды ашу мәселесі. Антигитлерлік коалиция мемлекеттерінің ынтымақтастығы және олардың келіспеушіліктері. Тегеран конференциясы және оның шешімдері. Екінші майданды ашу. Каирдағы және Думбартон-Окстағы конференциялар. Антигитлерлік коалицияның соғыстан кейінгі Германияны құру жоспарлары. Қырым (Ялта) конференциясы және оның шешімдері. Германияның капитуляциясы. БҰҰ-ның құрылуы. Ұлы державалар басшыларының Потсдам конференциясы және оның шешімдері. КСРО мен Жапония арасындағы соғыс. Жапония капитуляциясы. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі әлемнің саяси картасы.

Соғыстан кейінгі әлемді бейбіт реттеу және Потсдам-Ялта халықаралық қатынастар жүйесінің құрылуы

Соғыстан кейінгі әлемдік тәртіп. Соғыстан кейінгі Еуропа құрылымы мәселесі. Потсдам конференциясы және оның шешімдері. Әлемнің екі жүйеге бөлінуі және екі ұлы державаның саяси бағыттарының қарама-қайшылығы. Атом мәселесі. Қарусыздандыру мәселесі. Соғыстан кейінгі бейбіт реттеу мәселелері. Париж бейбіт конференциясы. Еуропалық мемлекеттердің шекарасы мәселесі. Италиямен, Румыниямен, Венгриямен, Болгариямен, Финляндиямен бейбіт келісім-шарттар. Австрия және Германиямен бейбіт келісімдерге келу мәселелері. Жапониямен бейбіт келісімнің негізгі баптары және державалардың Қиыр Шығыстағы қарама-қайшылықтары.

«Қырғи қабақ соғыстың» басталуы. «Қырғи қабақ соғыс» түсінігі және оның себептері. Қалыптасу көздері, ыакторлары. КСРО мен АҚШ-тың иделогиялық қарама-қарсылығы. Жанталаса қарулану. Екі әскери-саяси блоктың қалыптасуы. Биполярлы Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің қалыптасуы.

Коммунизмді ұстап тұру доктринасы. Трумэн доктринасы және Маршалл жоспары. КСРО қамқорлығындағы социалистік жүйенің құрылуы. Германия мәселесі. «Берлин дағдарысы» және Германияның бөлінуі. Соғыстан кейінгі халықаралық қатынастар жүйесіндегі Германия мәселесі және жетекші державалар ұстанымы.

Әскери-саяси одақтардың құрылуы. Солтүстік Атлантикалық ұйымның (НАТО) құрылуы. Варшава Шарты Ұйымы, оның екі жүйе арасындағы әскери-саяси қақтығыстардағы рөлі. Ұлы державалардың әскери қақтығыстары. Кореядағы соғыс және жетекші державалардың ұстанымы. АНЗЮС, СЕАТО,

СЕНТО секілді әскери-саяси одақтардың құрылуы. Бейбіт күштердің соғыс қаупімен күресі.

Отарлық жүйенің ыдырауы үдерісі

Ұлт-азаттық төңкерістер. Отарсыздандыру үдерісінің үш кезеңі. Отарлық жүйенің ыдырауының басталуы. Азия мен Африкада тәуелсіз мемлекеттердің құрылуы. Отарлық соғыстар.

Оңтүстік және Оңтүстік-Шығыс Азияның елдері үшін екінші дүние жүзілік соғыстың экономикалық және саяси салдарлары. Отарлық мемлекеттердің тәуелсіздіктерін алуы. Үндіқытайдағы соғыс және ұлы державалар дипломатиясы. Женевалық келісімдер және Францияның Вьетнам, Лаос, Камбоджаның тәуелсіздігін мойындауы. Сирия мен Ливанның тәуелсіздігі. Француз империясының Француз одағына айналуы.

Бирманың ұлттық тәуелсіздік жолындағы күресі. Отарлауға қарсы Индонезия халқының ұлт-азаттық соғысы. “Марионеттік мемлекеттердің” Шығыс Индонезия, Шығыс Суматра, Шығыс Яваның құрылуы және ұлттық бірлік үшін күрес. Филиппин аралдарының тәуелсіздігі. Мандаттық жүйенің жойылуы. Жаңа мемлекеттер - Үндістан мен Пәкістанның құрылуы. Дж.Нерудің сыртқы саясаты. Британ ұлттар достастығының құрылуы.

Африкадағы азат ету қозғалыстары және халықаралық қатынастар. Африканы азат етудің негізгі кезеңдері. Суэц каналының мемлекетік меншікке өтуі және Египетке қарсы ағылшын-француз-израильдік Үштік агрессия. Итальяндық отарлардың тағдыры. Тунис, Мавритания, Марокко тәуелсіздігінің жариялануы. Алжирдегі отарлық соғыс. 1962 ж. Эвиан келісімдері. Тропикалық Африка мемлекеттерінің оянуы. Панафрикалық қозғалыс. Африка жылы.

Азия мен Африканың жас тәуелсіз мемлекеттері халықаралық қатынастардың субъектілері ретінде. Халықаралық аренадағы күштер ара-қатынасының өзгеруі. БҰҰ және отарсыздану мәселелері.

Қосылмау қозғалыстары және оның негізгі принциптері. Панча Шила принциптерін жасау және оның халықаралық қатынастардағы рөлі. Азия және Африка елдерінің Бандунг конференциясы және «Бейбіт өмір сүрудің бес пирнципінің» қабылдануы. Қосылмау қозғалысының әртектілігі. Араб мемлекеттері Лигасының қызметі. «77 тобының» құрылуы. Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттері Ассоциациясының (АСЕАН) құрылуы.

XX ғасырдың 70-80-ші жж. Оңтүстік Африкадағы ағылшын және португалдық отарлардың тәуелсіздік алуы. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі дамушы мемлекеттер.

XX ғасырдың 60-шы жылдарындағы халықаралық қатынастар

Халықаралық саясаттағы негізгі тенденциялар. АҚШ және басқа батыс державаларының сыртқы саясатына тән ерекшеліктер. Ірі мемлекеттердің сыртқысаяси доктриналары.

АҚШ-тың «орамды елеу» доктринасы. Конвергенция доктринасы. Оның иделогтары. Кариб дағдарысы. Ядролық соғыстың басталу мүмкіндігі. Үш салада ядролық қаруды сынақтан өткізуге тыйым салу жөніндегі Мәскеу келісімі. Ядролық қаруды таратпау туралы келісім. Францияның НАТО-дан шығуы.

Еуропадағы жағдайды жақсарту мәселесі және қарусыздандыру. БҰҰ және қару-жарақты қысқарту мәселесі. АҚШ және КСРО мемлекет басшыларының Венадағы кездесуі (1961 ж.). Герман мәселесі. Берлин қабырғасының құрылуы. Хальштейн доктринасы. ГФР мен Францияның жақындасуы және 1963 жылғы Елисей келісімі. Варшава пактісі қатысушыларының Еуропадағы ұжымдық қауіпсіздік мәселесі бойынша еуропалық мемлекеттер кеңесін шақыру жөніндегі бастамасы. Орталық және Оңтүстік-Шығыс Еуропа мемлекеттері халықарлық қатынастар жүйесінде.

Социалистік мемлекеттердің сыртқысаяси доктринасы. “Брежнев доктринасы”. Социалистік елдер лагері арасында келіспеушіліктердің туындауы. Кеңес әскерлерінің Чехословакияға енгізілуі. Кеңес-қытай қақтығысы. Аймақтық шиеленістер. Вьетнамдағы АҚШ агрессиясы.

XX ғасырдың 70-ші жылдарындағы халықаралық қатынастар

Халықаралық қатынастар жүйесіндегі күштердің жаңаша орналасуы. Қазіргі әлемнің қарама-қайшылықтың төрт тобының құрылуы. Халықаралық қатынастардағы жаһандық мәселелердің өсуі. 70-жж. халықаралық қатынастар жүйесі дамуындағы екі кезең. Бірінші кезең және 70-жж. бірінші жартысындағы халықаралық жағдайдың жағымды дамулары.

70-жж. бірінші жартысындағы кеңес-американ қатынастары және халықаралық шиеленістің бәсеңдеуі. Бәсеңдеу саясаты, оның екі негізгі компоненті. КСРО мен АҚШ мемлекет басшыларының кездесуі. КСРО мен АҚШ арасындағы әскери-стратегиялық тепе-теңдік. Никсонның «Гуам доктринасы». Никсонның бәсеңдеу ісіне қосқан үлесі. Париж бейбіт келісімдері. Солтүстік және Оңтүстік Вьетнамның қосылуы. СЕАТО и СЕНТО әскери блоктарының қызметін тоқтатуы. Ортақеуропалық үрдістің басталуы. Бүкіләлемдік бейбітшілік Кеңесінің қызметі.

70-ші жылдардағы халықаралық қатынастардың екінші кезеңі. 70-ші жж.екінші жартысындағы халықаралық қатынастар дамуының негізгі тенденциялары. Революциялық жаңару үдерістері. АҚШ пен КСРО-ның бәсеңдеуден қатаң қарсыластыққа өтуі. КСРО-дағы «жаңа бағытқа» қарсы оппозиция. Кеңес және американ сыртқы саясаттарының жаһандануы. Бәсеңдеу саясатындағы кедергінің туындауы. Ауғанстандағы көтеріліс және кеңестік әскердің енуі. Аймақтық қақтығыстардың өткірленуі. Халықаралық қатынастардағы шиеленістердің өріс алуы. Бейбіт қатар өмір сүру 70-ші жылдардағы халықаралық қатынастардың бір түрі ретінде. Бейбіт қатар өмір сүру концепциясының кеңестік интерпретациясы, оның идеологиялық аспектісі.

XX ғасырдың 80-ші жылдарындағы халықаралық қатынастар

1980-жылдардағы халықаралық қатынастар дамуының басты үдерістері. 80-ші жылдардағы халықаралық қатынастардың екі кезеңі және олардың сипаттамалары. 80-ші жылдардың бірінші жартысындағы халықаралық текетірестердің шиеленісуі. Қарсыласуды күшейтудің факторлары. Халықаралық әскери-стратегиялық жағдайдың шиеленісуі. КСРО мен АҚШ-тың әскери қарсыластығы. Қаруланудан жарыстың өсуі. АҚШ-тың стратегиялық қорғаныс бастамасын (СҚБ) жариялауы. АҚШ Президенті Р. Рейган және оның «ядролық шектелген соғыс» тұжырымдамасы.

«Қайта құру» саясаты мен КСРО-дағы саяси жаңаша ойлаудың басталуы. Бәрін тегіс қамти алатын халықаралық қауіпсіздіктің кеңестік тұжырымдамасы. 80-ші жылдардың екінші жартысындағы кеңес-американ қатынастары. Орта және жақын арақашықтықтағы зымырандарды қысқарту туралы Вашингтон келісім-шарты. Шағын және орта қашықтықтағы зымырандарды қысқарту жөніндегі келісім. КСРО-ның «Брежнев доктринасынан» бас тартуы. Орталық және Оңтүстік-Шығыс Еуропа елдеріндегі демократиялық көтерілістер және олардың нәтижелері. Еуропадағы күштер ара-салмағының жаңадан қалыптасуы. ООШЕ-дағы алмасу, өзгеру үдерісі. еуропаның жаңа саяси картасы. Варшава пактісінің таратылуы (ВКҰ).

Халықаралық және аймақтық жанжалдар. Жанжалдарды шешудегі бітімгершілік қызметі жағынан БҰҰ рөлінің артуы.

Халықаралық қатынастар жүйесіндегі БҰҰ

БҰҰ-ның құрылуы. Сан-Францискода өткен конференция және БҰҰ Жарғысы. БҰҰ мақсаттары мен ұстанымдары. БҰҰ құрылымы. Бас Ассамблея: құрылымы, қызметі, өкілеттігі. Қауіпсіздік Кеңесі: құрылымы, қызметі, шешім қабылдау принциптері.

БҰҰ арнаулы ұйымдары. БҰҰ білім, ғылым және мәдениет мәселелері бойынша (ЮНЕСКО). Халықаралық Еңбек Ұйымының (ХЕҰ), Әлемдік Денсаулық сақтау Ұйымының (ӘДҰ) және т.б. қызметі. МАГАТЭ─ның құрылуы.

БҰҰ қызметінің негізгі бағыттары. Адам құқықтары мен демократия саласындағы БҰҰ қызметі және оның негізін қалайтын құжаттар. Жалпыға бірдей Адам Құқығы Декларациясының қабылдануы (1948) және оның негізгі принциптері. БҰҰ және экономикалық және әлеуметтік даму мәселелері. Қарусыздандыру мәселелері және БҰҰ рөлі. Ядролық қару және ұлы державалардың стратегиясы. Антарктидадағы алғашқы демилитаризацияланған аймақтың пайда болуы.

1960-жылдардағы БҰҰ қызметі. Халықаралық ынтымақтастық пен өзара түсінушілікті нығайтудағы БҰҰ рөлі. Отарлауға қарсы БҰҰ рөлі. БҰҰ мүшелері санының көбеюі. 1970-1980 жж. халықаралық ұйымдардағы БҰҰ рөлі. Аймақтық шиеленістерді реттеудегі БҰҰ рөлі. Герман мәселесін шешудегі БҰҰ рөлі. БҰҰ және экология мәселелері. Қоршаған ортаны қорғау бойынша БҰҰ Бағдарламасы.

Халықаралық жағдайдың түзелуі және БҰҰ жағдайы. Халықаралық ынтымақтастық пен өзара түсіністікті нығайтудағы БҰҰ рөлі.

Еуропадағы бәсеңдік. Жалпыеуропалық (Хельсинкі) үдеріс. 70-ші жылдардағы халықаралық шиеленістің бәсеңдетілуі бейбіт қатар өмір сүрудің маңызды түрлерінің бірі ретінде. КСРО-ның батысеуропалық елдермен периферияльық ынтымақтастық саясаты. Кеңес-француз қатынастары. Кеңес-британ қатынастары.

Еуропадағы қатынастардың реттелуі. В. Брандт және «жаңа шығыстық саясаттың» басталуы. 70-ші жылдардағы герман мәселесі. ГФР және КСРО, ГФР және ГДР арасындағы келісімдер. Хальштейн доктринасынан бас тарту. Соғыстан кейінгі Еуропа шекараларының батысеуропалық елдер тарапынан мойындалуы және Шығыс Еуропадағы саяси бәсеңдеушілік. Батыс Берлинге қатысты төртжақты келісім.

Варшава келісім-шарты ұйымының барлық еуропалық елдерге жалпы еуропалық кеңес шақыру туралы үндеуі. Финляндияның рөлі. Еуропадағы ынтымақтастық пен қауіпсіздік туралы Кеңеске дайындық және оның өткізілуі. Халықаралық өмірдегі жаңа ұғымның – Жалпыеуропалық үдерістің пайда болуы. Еуропадағы қауіпсіздік жіне ынтымақтастық жөніндегі Кеңес.

ЕЫҚК–нің Қорытынды Актісі, оның негізгі принциптері. ЕЫҚК қызметінің «үш қоржыны».

Бейбіт өмір сүрудің жалпыдемократиялық принциптері. Хельсинки форумының халықаралық маңызы. ЕЫҚК шеңберіндегі кездесулер мен келіссөздер. ЕЫҚК мүше-мемлекеттері өкілдерінің Вена және Париж қаласында өткен кездесулері.

Еуропадағы интеграциялық үдерістердің дамуы

Еуропалық бірігу идеялары. Еуропалық интеграцияның объективті және субъективті факторлары. Соғыстан кейінгі Еуропадағы еуропалық қозғалыс. Еуропалық экономикалық ынтымақтастық ұйымы. Батыс Одағының құрылуы. Еуропа Кеңесінің құрылуы. Адам құқықтары жөніндегі Еуропалық комиссия. Адам құқықтары жөніндегі Еуропалық сот.

1950 ж. Шуман декларациясы. Еуропалық Қауымдастықтардың қалыптасуы. Еуропалық Көмір және Болат өндіру Бірлестігінің құрылуы (ЕКББ): мақсаттары, құрылымы, қызметі. Еуропалық төлем одағы. Еуропалық қорғаныс қауымдастығын (ЕҚҚ) құру жоспарлары. 50-ші жылдардағы Батыс Еуропаның әскери салада бірігу жоспарларының жүзеге аспай қалуының себептері.

1957 ж. Рим келісім-шарты. Еуропалық Экономикалық Қауымдастықтың (ЕЭҚ) құрылуы: мақсаттары, принциптері, стратегиясы. Еуропалық интеграция мәселесі бойынша Франция, Германия, Италияның ұстанымдары. ЕЭҚ негізгі институттары.

Еуратом, оның қауымдастықтар жүйесіндегі рөлі. Формирование Еуропалық еркін сауда ассоциациясының қалыптасуы (ЕАСТ). ЕЭҚ елдерінің үшінші мемлекеттермен қатынастары.

ЕЭҚ дамуының негізгі кезеңдері. Европалық Қауымдастықтардың ортақ саясаты. XX ғ. 60-70-ші жж. ЕО институционалдық өзгерістер. Европалық интеграцияның Қауымдастықтан Европалық Одаққа дейін дамуы. 1986 ж. Европалық Бірыңғай Акт. Европалық Қауымдастықтардың кеңею кезеңдері. Европадағы жаңа халықаралық жағдай.

Биполярлық жүйе кезеңінде халықаралық қатынастар жүйесіндегі Таяу және Орта Шығыс елдері

Екінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы және Таяу және Орта Шығыстың әскери-стратегиялық, экономикалық және саяси маңызының өсуі. Аймақтағы КСРО, АҚШ және Ұлыбритания бәсекелестігі. Түркия, Иран, Ирак, ОАР, Сирия және Ливандағы демократиялық қозғалыстар.

"Трумэн доктринасы" және аймақтағы АҚШ-тың саясаты.

Мандаттық жүйенің құлдырауы. БҰҰ-ның Палестинаға қатысты резолюциясы. Израиль мемлекетінің құрылуы. 1948-1949 жж. Палестинадағы әскери әс-қимылдар. Таяушығыстық дағдарыс пен оның алғышарттары. Таяушығыстық жанжалдың басты кезеңдері. Суэц дағдарысы және аймақтағы халықаралық қарама-қайшылықтардың өткірленуі. Таяушығыстық дағдарысты реттеудегі БҰҰ-ның рөлі. «Эйзенхауэр доктринасының» жариялануы және оның мәні. Араб мемлекеттеріне қарсы 1967 ж. Израиль агрессиясы. Таяу Шығыстағы КСРО-ның сыртқы саясаты және оның ерекшеліктері. Таяушығыстық дағдарыстағы Египеттің ұстанымы. 80-ші жж. Таяушығыстық дағдарыс. Таяушығыстық дағдарысты шешудің жолдары мен әдістері.

Әскери-саяси одақтар жүйесінің құрылуы. «Бағдад пактісі». ОШАКҰ –ның құрылуы. Әскери одақтар жүйесіндегі Иран. 1979 Иран революциясы және Иранның сыртқы саясатының ерекшеліктері. Араб түбегінің шығыс жағалауындағы жаңа тәуелсіз Бахрейн, Біріккен Араб Эмираттары (БАЭ), Катар мемлекеттерінің пайда болуы.

Ирак республикасының сыртқы саясаты. Иран-ирак соғысы және оның нәтижесі. Исламдық экономикалық және саяси интеграция. ОПЕК-тің құрылуы және оның қызметі. Халықаралық қатынастар және Түркия.

Ауғанстан маңайындағы сыртқысаяси жағдай. Халықаралық қоғамдастық және ауған мәселесін реттеу. Халықаралық қатынастардың биполярлық жүйесіндегі Үндістан мен Пәкістанның рөлі. Экономикалық Ынтымақтастық Ұйым(ЭЫҰ) және оның қызметі.

Биполярлық жүйе кезеңіндегі Азия-Тынық мұхит аймағындағы халықаралық қатынастар

Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия-Тынық мұхиты аймағының қалыптасуы. АТА-ның басты субаймақтары. Әлемдік саясаттағы АТА рөлінің күшеюі.

ҚХР мен Жапонияның аймақтық саясаттың тәуелсіз орталықтарына айналуы. Корея мәселесінің туындауы.

Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі халықаралық қатынастар жүйесіндегі Жапония. Американдық оккупация. Жапонияның КСРО және ҚХР-мен қатынастары. Солтүстік территориялар мәселесі. Дипломатиялық қарым-қатынастардың орнатылуы. Хатояманың сыртқы саясаты. 50-70-ші жылдардағы қытай-жапон қарама-қайшылықтары.

ҚХР сыртқы саясатының негізгі принциптері. БҰҰ-дағы ҚХР құқығы туралы мәселе. АҚШ-тың ұстанымы. Кеңес-қытай қатынастары. ҚХР-дың халықаралық аренаға шығуы. ҚХР-дың сыртқы саясатындағы "ерекше бағыт". «Хунвейбиндік дипломатия»: мақсаты, құралы және нәтижесі. Оңтүстік-Шығыс Азия елдеріне қатысты ҚХР-дың саясаты. «Пинпонгтік дипломатия». Тайвань мәселесі. ҚХР мен АҚШ ұстанымдары. ҚХР мен Жапония арасындағы бейбіт келісім-шарт. Қытай және АСЕАН елдері: ынтымақтастықтың мәселелері мен перспективасы. 70-ші жылдардың басындағы Қытайдың сыртқысаяси бағытындағы өзгерістер. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі халықаралық қатынастар жүйесіндегі Оңтүстік-Шығыс Азия елдері.

Аймақтың халықаралық дамуындағы басымды фактор. Тынық мұхиттық алдыңғы қатарлы державалар – КСРО, АҚШ,ҚХР, Жапония арасындағы өзара қарым-қатынас. Орталықтандырылған күш қатынастарының аймақтық деңгейінің құрылуы мен мемлекетаралық қатынастардың біршама дербес ішкіжүйелерінің қалыптасуы.

Аймақтағы басты қарама-қайшылықтар. АТА-дағы халықаралық қатынастардың екіжақты сипаттамасы және «жұмсақ аймақтану». АТА-дағы АҚШ-тың алатын ерекше рөлі. АТА-дағы қауіпсіздік мәселесі. Кореяны біріктіру мәселесі. Аймақтағы жанталаса қарулану. Аймақтағы қауіпсіздік жүйесін құру мәселелері. АТА елдеріндегі экономикалық интеграция мен оның ерекшеліктері. Аймақтық көпполярлылықтың дамуы.

Биполярлық жүйе кезеңінде халықаралық қатынастар жүйесіндегі АҚШ және Латын Американдық мемлекеттер

Екінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы америкааралық ынтымақтастың дамуы. Латын Америкасындағы АҚШ әскери базалар желісінің құрылуы. Америкааралық қорғаныс кеңесінің құрылуы. Американдық мемлекеттер Ұйымының құрылуы (АМҰ). Америкааралық қауіпсіздік жүйесінің қызметтері. Әскери-саяси топтардың құрылуы – Орталық Америка мемлекеттер Ұйымы (ОАМҰ).

1940-1980-ші жылдар аяғындағы Латын Америкасындағы интеграциялық үдерістер. Латын Америкасындағы интеграцияның формалары. Латынамерикандық Еркін сауда Ассоциациясын құру туралы келісім-шарт (ЛЕСА). Орталықамерикандық ортақ нарықтың құрылуы (ОАОН). Анд тобының құрылуы. Латынамерикандық экономикалық жүйенің құрылуы (ЛАЭЖ). Латынамерикандық мемлекеттердің интеграциялық үдерістері әлсіздігінің себептері. АҚШ-тың Латын Америкасындағы интеграциялық үдерістерге әсері.

Аргентинаның ұзаққа созылған халықаралық изоляциядан шығуы. Аргентинаның прагматикалық сыртқы саяси бағыты. Аргентинаның аймақтық интеграцияға қатысуы. Оңтүстікамерикандық құрлықтағы Бразилияның рөлінің басымдылығы. Аймақтық халықаралық ұйымдардағы Бразилияның белсенді қызметі. Чилидің халықаралық изоляциядан шығуы. Чилидің халықаралық және аймақтық интеграцияға қатысуы. Чили дипломатиясы және адам құқығы мен демократияны қорғау мәселесі. Чили және халықаралық лаңкестік және есірткі мафиясымен күрес.

Халықаралық қатынастардағы Латынамерикандық елдер. 60-шы жылдардағы латынамерикандық мемлекеттердің сыртқысаяси белсенділігінің өсуіне бағытталған тенденция. 1967 ж. ядросыз аймақ құру жөніндегі Тлателолько келісім- шарттары.

1970-80-ші жылдардағы халықаралық сахнадағы өзгерістер және латынамерикандық елдердің сыртқы саясаттары. Ынтымақтастық пен қауіпсіздік мәселелері (Рио тобы, америкааралық қауіпсіздік жүйесінің қызметі). Латынамерикандық елдер және АҚШ. Өосылмау қозғалысы және Тыныкмұхиттық экономикалық ынтымақтастық жөніндегі Кеңес. Латынамерикандық елдер және БҰҰ, халықаралық қаржылық ұйымдардың Латын Америка елдеріне көмегі.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1.Париж конференциясындағы шығыс және отарлық мәселелер

2.Вашингтон конференциясындағы теңіздегі қаруландыруды шектеу мәселесі

3.Халықаралық қатынастардағы Германия мәселесі және соғысаралық кезеңдегі дипломатия.

4.ХХ ғасырдың 20-шы жылдардың аяғы мен 30-шы жылдардағы бейбітшілік пен қауіпсіздік үшін күрес.

5.Соғыстан кейінгі Германияның тағдыры бойынша антигитлерлік коалицияның жоспарлары

6.Соғыстан кейінгі әлемді бейбіт реттеу мәселелері және «қырғи қабақ соғысының» басталуы

7. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі үшінші әлем елдері

8. Ядролық қаруды таратпау саласындағы БҰҰ қызметі

9.Кариб дағдарысы және оның салдарлары

10.ГФР-ның «Жаңа шығыс саясаты» және оның халықаралық мәні

11.Еуропалық Қауымдастықтың қалыптасуы

12.ЕЫҚК-ның Қорытынды актісі және оның принциптері

13.Таяушығыстық қақтығыс: алғышарттары, сипаты

14.АТА қауіпсіздігінің қауіптері мен қатерлері және Азияда әскери блоктардың құрылуы

15.Латын Америкасындағы аймақтық интеграция

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Халықаралық қатынастардың Версаль-Вашингтон жүйесін құру бойынша халықаралық конференциялардың негізгі шешімдері
2. Соғысаралық кезеңдегі халықаралық қатынастардың негізгі тенденциялары
3. Соғыстан кейінгі халықаралық қатынастар жүйесіндегі герман мәселесі және жетекші державалардың ұстанымы
4. «Қырғи қабақ соғыс» түсінігі, оның пайда болу себептері
5. Азия және Африкада тәуелсіз мемлекеттердің құрылуы
6. Араб-Израиль қақтығысындағы негізгі акторлардың ұстанымдары
7. Аймақтық қақтығыстарды реттеудегі БҰҰ-ның бітімгершілік рөлі
8. Еуропалық интеграциялық үдеріс: идеялық қайнар көздері, институттары және негізгі кезеңдері
9. Орталық және Оңтүстік-Шығыс Еуропа елдері халықаралық қатынастар жүйесінде
10. Корея жартыаралындағы екі мемлекеттің мәселесі
11. XX ғ. 70-80-ші жылдарында халықаралық қатынастардың ғаламдық мәселелерінің өсуі
12. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі латынамерикандық қоғамның дамуындағы ортақ белгілер

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Соғысаралық кезеңдегі халықаралық қатынастардағы репарациялық мәселенің мәні
2. Соғысаралық кезеңдегі халықаралық қатынастар және дипломатиядағы орыс мәселесі
3. Бірінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі Азия-Тынық мұхиты аймағында жаңа күштер теңдігінің қалыптасуы
3. Соғысаралық кезеңде Еуропадағы агрессорды «тыныштандыру» саясаты
4. Антигитлерлік коалициядағы елдердің ынтымақтастығы және олардың келіспеушіліктері
5. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейінгі әлемнің саяси картасы
6. Екінші дүние жүзілік соғыстан кейін әскери-саяси блоктардың құрылуы
7. Биполярлық жүйе кезіндегі соғыс қаупіне қарсы бейбітшілікті сүйгіш күштердің күресі
8. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі үшінші әлем елдері

9. Социалистік елдердің сыртқысаяси доктринасы

10. Кеңестік және американдық сыртқы саясаттың ғаламдануы

11. .«Қайта құру» және КСРО-дағы саяси жаңаша ойлау саясатының басталуы

12. ЕЭҚ дамуының негізгі кезеңдері

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. История международных отношений в новейшее время. – Алматы, 2006

2. История международных отношений. – Т.3. Ялтинско-Потсдамская система /Под ред. А.В. Торкунова, М.М. Наринского. – М., 2015

3. Протопопов, А.С. История международных отношений и внешней политики России: 1648-2005: учеб. для студентов вузов. - 2-е изд., испр. и доп.- М.: Аспект Пресс, 2008.

4. Системная история международных отношений. В 4-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1-2. – М.,2000

5. Системная история международных отношений. В 2-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1. События 1918-1945 – М.,2006

Қосымша:

1. Арыстанбекова А.Х. Миротворческая деятельность ООН. - Алматы, 2005

2. Арыстанбекова А.Х. Глобализация. – Алматы, 2007

3. Байзакова К.И., Губайдуллина М.Ш. и др. Становление и развитие системы европейской безопасности и обороны. – Алматы, 2002

4. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т. США и НАТО. – Алматы, 2005

5. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т., Умаров К.Е. История внешней политики США. Учебное пособие /Под ред. Кукеевой Ф.Т. – Алматы: КазНУ, 2007

6. Быстрова Н.Е. СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945–1955 гг.). Ч. 1. – М.: ИРИ, 2005.

7. Быков О.Н. Международные отношения: трансформация глобальной структуры. – М., 2003

8. Губайдуллина М.Ш. Внешняя политика Германии (1871-2004). – Алматы, 2004

9. Европа: вчера, сегодня, завтра / Отв. ред. Н.П. Шмелев. – М., 2002

10. Кальвакоресси П. Мировая политика после 1945 года. М., 2000.

11. Китай в мировой и региональной политике: История и современность / Ин-т Дальнего Востока РАН. - Отв. ред. А.Г. Яковлев. – М., 2002

12. Кукеева Ф.Т. Европейский Союз и США: современные аспекты трансатлантического партнерства. – Алматы, 2003.

13. Международные отношения: теории, конфликты, организации /Под ред. П.А. Цыганкова – М., 2004

14. Современные международные отношения. /Под ред. А.В.Торкунова. – М.,2015

15. Уткин А.И. Мировая «холодная война». – М.: ЭКСМО: Алгоритм, 2005.
16. Ширяев Б.А. История международных отношений в Тихоокеанском регионе: учеб. пособие. – СПб., 2010.

DKZHT 2206 – ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ КЕЛІССӨЗДЕР ЖҮРГІЗУ ТЕХНИКАСЫ

Көлемі 2 кредит

Авторлары:
Әліпбаев А.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Байкушикова Г.С. – доктор PhD, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.

Пікір жазғандар:
Шкапяк О.Н. – доктор PhD, Қазақстан-Неміс университетінің әлеуметтік және саяси ғылымдар факультетінің деканы
Чукубаев Е.С. – тарих ғылымдарының кандидаты, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының меңгерушісі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценті

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

“Дипломатиялық келіссөздер жүргізу техникасы” оқу пәні болашақ халықаралық қатынастар мамандарына халықаралық келіссөздерді ұйымдастыруды, өткізуді, оның жіктелуі мен тағылымдық астарын жан-жақты көрсету. Болашақ мамандардың коммуникативті құзыреттілік деңгейін көтеру.

“Дипломатиялық келіссөздер жүргізу техникасы” оқу пәнін игеру шеңберінде студенттің ие болуға тиісті **құзыреті:**

құралдық: дипломатиялық қызметтер мен халықаралық келіссөздер туралы деректі фильмдермен танысу мүмкіндігі, келіссөздердің әдіс-тәсілдері туралы нақтылы мәліметтердің болуы;

жалпы түсінік: халықаралық келіссөздер тарихы дипломатия тарихы екендігі, ресми дипломатиялық қызметтің басқа нұсқалары мен түрлері келіссөздерге қатысты бағынышты орында болатындығы туралы;

жүйелік: келіссөздерді мемлекетаралық қарым-қатынастардағы қайшылықты жағдайларда саяси мәмілеге қол жеткізудің шеберлігі мен ғылымы ретінде де қарастыруды түйіндеу;

халықаралық келіссөздер әртүрлі елдер өкілдерінің арасындағы пікір алмасу мақсатындағы, өзара мүдделі мәселелерді шешудегі, алауыздықты реттеудегі, әртүрлі саладағы ынтымақтастықты дамытудағы, халықаралық келісімдерді дайындау және жасасу барысындағы негізгі байланыстардың бірі екендіктерін *сараптай алуы тиіс;*

Нақты құзыреті:

- пән бойынша оқылатын негізгі ұғымдар мен терминдерді; Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі мен дипломатиясының қағидаларын;

халықаралық келіссөздердің түрлері мен келіссөздер үрдісінің негізгі кезеңдерін *білуге тиіс;*

- келіссөздер үрдісінің табиғатын түсінуге тиіс;

келіссөздер дайындығын ұйымдастыру шеберлігіне ие болуға тиіс;

- халықаралық келіссөздер жүргізудің стратегиялықжәне тактикалық әдіс-тәсілдерін пайдалана алуы тиіс;
- дипломатиялық келіссөздердегі тәжірибелік шеберлікті *меңгеруге тиіс.*
- келіссөздер барысының бағыт-бағдарын айқындауға қабілетті болуы тиіс;
- халықаралық келіссөздер нәтижесінде дайындалатын құжаттарды, олардың мәнерлік және тілдік ерекшеліктерін біліктілік тұрғысынан сараптай білуге *құзыретті болуы тиіс.*

"Дипломатиялық келіссөздер жүргізу техникасы" пәнінің бағдарламасы "5В020200- халықаралық қатынастар" мамандығының типтік оқу жоспарына сәйкес құрастырылған. Пәнді тиімді игеру үшін студенттер келесі пәндерді теоретикалық және тәжірибелік тұрғыдан жетік меңгерулері тиіс:

Пререквизиттері: "Дипломатиялық және консулдық қызмет", «Дипломатиялық құжаттама», «Дипломатиялық протокол және этикет»,

Постреквизиттері: "Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты", «Көпжақты дипломатия» және т.б.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Тақырыптың аты
1	Кіріспе
2	Дипломатия, дипломат және халықаралық келіссөздердің мәні
3	Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты мен дипломатиясы
4	Халықаралық келіссөздер үрдісінің тағылымдық астары
5	Халықаралық келіссөздердің ерекшеліктері, түрлері және қызметі
6	Келіссөздер жүргізуді ұйымдастыру
7	Халықаралық келіссөздер үрдісінің құрылымы
8	Халықаралық келіссөздердің қорытынды құжаттарын дайындау
9	Келіссөздер жүргізудің негізгі стратегиялары және әдіс-тәсілдері
10	Халықаралық қақтығыстарды реттеудегі үшінші тараптың рөлі мен орны
11	Аса жоғары, жоғары деңгейдегі келіссөздер және қорытынды құжаттары
12	Халықаралық келіссөздерді жүргізудің қағидалары мен ережелері
13	Келіссөздер үрдісіндегі ұлттық мәдени ерекшеліктердің мәні мен рөлі
14	Келіссөздер этикеті
15	Дипломатиялық сұхбаттасудың сындарлы тәсілдері

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

«Халықаралық келіссөздер» ұғымы дипломатияда нық бекіген ұғым, өйткені келіссөздер дипломатиялық қызметтің тұғыры. Халықаралық келіссөздер тарихы дипломатия тарихы екендігі, ресми дипломатиялық қызметтің басқа нұсқалары мен түрлері келіссөздерге қатысты бағынышты орында болатындығы сараланады.

Келіссөздерді мемлекетаралық қарым-қатынастардағы қайшылықты жағдайларда саяси мәмілеге қол жеткізудің шеберлігі мен ғылымы ретінде де қарастыруға болады. Сонымен бірге халықаралық келіссөздер әртүрлі елдер өкілдерінің арасындағы пікір алмасу мақсатындағы, өзара мүдделі мәселелерді шешудегі, алауыздықты реттеудегі, әртүрлі саладағы ынтымақтастықты дамытудағы, халықаралық келісімдерді дайындау және жасасу барысындағы негізгі байланыстардың бірі екендігі дәйектеледі.

Пән *мақсаты*: халықаралық келіссөздер жүргізудің әдіс-тәсілдеріне үйрету, соның негізінде студенттер мен магистранттарға дипломатиялық келіссөздердегі тәжірибелік шеберлікті меңгеруге көмектесу;

Міндеттері: Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты мен дипломатиясының қалыптасуы мен негізгі міндеттерін айқындау;

- дипломатия және халықаралық келіссөздер ұғымымен және оның ерекшеліктерімен таныстыру;
- халықаралық келіссөздер үрдісінің тағылымдық астарына студенттердің назарын аудару;
- келіссөздердің түрлері мен қызметін жан-жақты қарастыру;
- келіссөздерді ұйымдастырудың әдіс-тәсілдерін сараптау;
- халықаралық келіссөздер үрдісінің құрылымын талқылау;
- келіссөздер жүргізудің негізгі стратегиялары және әдістерімен таныстыру;
- келіссөздердегі бітістірушілік мәселесін жан-жақты қарастыру;
- қақтығыстарды реттеудегі және алдын алудағы келіссөз мәдениетінің қалыптасуымен таныстыру;
- келіссөздер үрдісіне қатысты Келіссөздер жүргізу ережесімен таныстыру;
- іскерлік кездесудің этикетімен таныстыру;
- икемділік қабілетін жетілдіру, келіссөздердің өзіндік мәнері мен әдісін табуға ұмтылдыру, өздік жүйені дербес түрде жетілдіруді ойластыруға бейімдеу;
- халықаралық келіссөздер нәтижесінде дайындалатын дипломатиялық құжаттардың мазмұны мен нысанына қарай, құжаттардың тілдік нұсқаларын пайдалануға байланысты құжат дайындауға қатысты студенттерде шеберлік пен ептілікті қалыптастыру. Қазақстанның жүргізіп отырған дипломатиялық бағыты мен бағдарын келіссөздер арқылы жан-жақты жеткізуге дағдыландыру.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Дипломатия, дипломат және халықаралық келіссөздердің мәні

«Дипломатия» сөзіне түсінік. Г. Никольсонның дипломатия сөзінің мәнін айқындауы. Дипломатия сөзінің анықтамасы. “Дипломатия” ұғымын халықаралық қақтығыстардың алдын алу немесе реттеу, өзара тиімді шешімдер мен мәмілеге келу, сондай-ақ халықаралық ынтымақтастықты кеңейте және тереңдете түсу мақсатында келіссөздер жүргізу өнерімен де байланыстыруы.

Дипломат мамандығы ең ежелгі мамандықтардың бірі ретінде. Қазақ дипломатиясының тарихына қысқаша шолу жасау. Қытай мен Қазақ хандығы арасындағы дипломатиялық байланыстар.

Бүгінгі күні дипломат – Сыртқы істер министрлігінің орталық негізгі және қосымша мекемелерінде немесе шетелдегі дипломатиялық өкілдіктерде (елшіліктерде, миссияларда, консулдықтарда) шет мемлекеттердің өкілдерімен саяси байланысты жүзеге асырушы ресми лауазымды тұлға, сыртқы істер министрлігінің қызметкері ретінде. Қазіргі кезеңдегі дипломат мамандығына қойылатын талаптар.

1961 жылғы 18 сәуірде қабылданған Дипломатиялық қатынастар жөніндегі Вена конвенциясы мен 1963 жылғы 24 сәуірдегі Консулдық қатынастар жөніндегі Вена конвенциясы. Дипломатиялық қызметке қатысты еңбектер.

Халықаралық қатынастардағы мемлекеттердің дипломатиялық қызметінің негізгі түрлері: халықаралық конгрестер, мәслихаттар, мәжілістер, мемлекет өкілдерінің әр қилы деңгейлеріндегі жүйелі кездесулері мен халықаралық қатынастардың әр түрлі мәселелеріне байланысты көпжақты немесе екіжақты халықаралық келіссөздер өткізуі.

Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты мен дипломатиясы

XX ғасырдың 90-жылдары халықаралық қатынастардағы жаңа бетбұрыс кезеңі. 1991 жылғы 16 желтоқсан күні Қазақстан Республикасының мемлекеттік Тәуелсіздігінің салтанатты түрде жариялануы.

Әлемнің жетекші елдері Қазақстан Республикасын халықаралық қатынастардың толыққанды мүшесі ретінде тануы. Қазақстан Республикасының тұңғыш Сыртқы істер министрі. Қазақстан Республикасымен жандандыратын ынтымақтастық аясының басым бағыт-бағдарының айқындалуы.

Халықаралық қатынастардың жаңа жүйесінде Қазақстан Республикасы өзінің геосаяси орналасу ерекшеліктеріне сай сыртқы саяси бағыттарын азиялық елдермен қоса еуропалық елдермен де тең дәрежеде жүргізу мақсатында көптармақты саясатты ұстануы. Дипломатиялық қызметті үйлестіруші Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігі туралы алғашқы ереже. Шетелдегі дипломатиялық қызметті ұйымдастыру мақсатында 1992 жылы 2 шілде күні Президент Жарлығымен «Қазақстан Республикасының Елшілігі туралы», «Қазақстан Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісінің негізгі міндеттері мен құқықтары туралы» ережелерінің бекітілуі.

Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігіне жүктелген негізгі міндеттемелер. Қазақстан Республикасының 1997 жылы 12 қарашада қабылдаған «Дипломатиялық қызмет туралы заңы». Қазақстан Республикасының "Дипломатиялық қызмет туралы заңына" толықтырулар енгізіліп, 2002 жылы 7 наурызда қабылдаған жаңа мәтіні.

Халықаралық келіссөздер үрдісінің тағылымдық астары

Ежелгі кезеңдегі *келіссөз* сөзінің мәні. «Келіссөз» ұғымы. Н. Макиавелли мен К. фон Клаузевиц саяси келіссөздер туралы пікірі. Бүгінгі «халықаралық келіссөздер» ұғымы.

Халықаралық қатынастардағы келіссөздердің мәні мен маңыздылығының сараланyы. Кардинал Ришельенің «Саяси өсиет» атты еңбегіндегі келіссөздер анықтамасы. Французбдық ғалым Франсуа де Кальердің «Ел билеушілерімен келіссөздер жүргізу тәсілдері» деген еңбегіндегі келіссөздердің мәні. Французбдың белгілі саясаттанушысы М. Дюверженің саясатқа қатысты ойы.

Халықаралық келіссөздердің іс жүргізу астары. Басқа саяси қарым-қатынастардан келіссөздердің ерекшелігі. Халықаралық келіссөздер – тараптардың саяси қақтығыстарды шешуге немесе ынтымақтастықты ұйымдастыруға және бірлескен шешім қабылдауды қажет етуге бейімделінген, жазба түрде келісімдермен немесе шарттармен ресімделінген саяси жеке тұлғаралық өзара әрекеттестігінің және бірлескен қызметінің арнайы түрі ретінде. Келіссөздерге қатысты шетелдік ғалымдар: американдық ғалымдар Р.Фишер мен У. Юридің пікірлері. Ф. Ч. Икленің «Мемлекеттер келіссөздерді қалай жүргізеді» атты еңбегі. Ресейлік саясаттанушы М. Лебедеваның еңбектеріндегі келіссөздердің мәні. Ресейлік ғалым В. В. Удаловтың ойы. Американдық саясаттанушы И.В. Зартман келіссөздер барысы туралы. К.Селлих и С.С. Джейн пікірі. Французбдық зерттеуші Л. Белланже келіссөздер туралы. Канадалық автор Г. Уинхем келіссөздің үш сатысы туралы. Келіссөздерді зерттеу әдістері. Контент-сараптама әдісінің мәні.

Халықаралық келіссөздердің ерекшеліктері, түрлері және қызметі

Келіссөздер – бұл адамдар арасындағы көптеген өзара әрекет түрлері. Халықаралық келіссөздердің өзіндік ерекшеліктері. Мәселенің болуы. Тараптар мүдделерінің ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Уағдаласушы тараптардың өзаратәуелділігі. Күрделі құрылым. Тараптардың пікір алмасулары. Мәселелерді бірлесе отырып шешу. Халықаралық келіссөздерге тән негізгі белгілер. Келіссөздерді бірнеше топқа жіктеу. Келіссөздердегі өкілдіктер деңгейіне байланысты саяси келіссөздер және дипломатиялық келіссөздер. Келіссөздердегі қатысушылардың санына байланысты екіжақты және көпжақты келіссөздер болып бөлінуі. Келіссөздерді өткізу түрлері. Халықаралық келіссөздердің тікелей және жанама, ашық және құпия, бір мәрте ғана өтетін және жиі өтетін (жүйелі) келіссөздер деп айқындалуы. Халықаралық келіссөздерді топтастыру. Тараптардың қызығушылық танытуына қарай американдық зерттеуші Дж.Дин

пікірі. Француз зерттеушісі Ж.-И.Нирамбердің қатысушылардың қажеттіліктеріне қарай келіссөздерді бөлуі. Келіссөздердің алға қойған мақсат-мүдделеріне қарай бірқатар қызметтерді атқаруға бағытталуы**.** Ақпараттық-коммуникативті қызметі. Келіссөздердің реттеушілік қызметі. Өзіндік мақсаттарды шешу (ішкісаяси және сыртқы саяси) қызметі. Келіссөздердің насихаттық қызметі. Келісссөздердің саяси айла-амалдары. Келіссөздер халықаралық алаңдағы әрекеттерді үйлестіру қызметі

Келіссөздер жүргізуді ұйымдастыру

Келіссөздерге дайындық. Мәліметтер жинау және келіссөздер жөнінде болжау. Келіссөздер тұжырымдамасын және болашақ шешімінің нұсқаларын дайындау, негізгі стратегия мен тактиканы айқындау. Әріптестермен ұйымдастырушылық мәселелерін келісу кезеңі. Келіссөздерге дайындықтың бірінші кезеңі. Келіссөздерге қатысушылардың бастапқы ұстанымын талқылау. Келіссөздерге теоретикалық тұрғыдан дайындық. Келіссөздің қажеттілігі және келіссөздер нәтижесінде мақсатқа жету деңгейін белгілеу. «Келіссөздердегі ұстаным” ұғымы. Қатысушылардың бастапқы саяси ұстанымдарын талқылау. Жалпы мәселені сараптау келіссөздерге дайындалудың негізі. Ұстанымды нығайтуда келіссөздерге қатысушылардың мәртебелерінің әсері.

Келіссөздер алдында бастапқы ұстанымды нығайтуда бұқаралық ақпарат құралдарының ықпалы. Сенім деңгейін арттыру. Келіссөздерге дайындықтың екінші кезеңіндегі келіссөздердің тұжырымдамасын айқындау. Ұсыныстар мен дәйектемелерді дайындау. «Ішкі келіссөздер». Стратегия мен тактиканы айқындау. Келіссөздерде мәселені қарастыруға қатысты тиісті нұсқаулық құжаттарды айқындау. Анықтамалық сипаттағы құжаттар (анықтамалар, сұхбаттарға қатысты мәліметтер, осы келіссөздерге қатысты БАҚ хабарламалары) және негізгі құжаттар (негізгі сөз сөйлеулердің мәтіндері, ұсыныстардың жобасы, ұсынылатын қорытынды құжаттар).

Келіссөздерге дайындықтың үшінші кезеңі. Ұйымдастырушылық дайындығының негізгі кезеңдері. Өткізетін орын мен кездесу уақытын таңдау. Келіссөздерді өткізу мерзімдерін айқындау. Келіссөздердегі күн тәртібін анықтау. Келіссөздердің атауын айқындау. Келіссөздерді өткізудің деңгейін айқындау. Дайындық кезеңінде келіссөзге қатысушы өкілдерді отырғызу мәселесі. Қазіргі кезеңдегі келіссөздерге қатысушыларды отырғызудың бірқатар нұсқалары. «Келіссөздер жөніндегі келіссөздер». Халықаралық келіссөздерді жүргізу тәртібінің негізгі ережелері. Халықаралық келіссөздерді жүргізудегі тіл мәселесі. Келіссөздердің нәтижесінде шешім қабылдау тәртібі. Консенсус және дауыс беру түрлерінің жетістіктері мен кемшіліктері.

Халықаралық келіссөздер үрдісінің құрылымы

Халықаралық келіссөздер – өзіндік құрылымы мен даму қарқыны бар күрделі үрдіс. Келіссөздер саласындағы сарапшылардың келіссөздер үрдісін шартты түрде бірнеше сатыға бөлуі. А*лғашқы сатысы* - өзара мүдделер мен ұстанымдарды, тұжырымдарды айқындау, әр тараптың ұсыныстар жасауы және

пікірталас тақырыбын белгілеу. П*ікір-сайыс сатысы*, негізгі мәселелерді талқылау және мәмілеге келу, болашақ келісімнің жалпы шеңберін айқындау. Қ*орытынды сатысы* – келісімді өңдеу және қол қою.

Келіссөздер үрдісінің әр құрамдас бөлігінің бір-бірінен өзіндік айырмашылығы болатын міндеттерінің болуы. Бастапқы кезеңде ұстанымдардың түйісу нүктесін айқындай алу. Келіссөздер үрдісінің маңызды құрамдас бөлігі: ұстанымды алға тарту тәсілі. Ұстанымдардағы үйлесімділікті атап өту; ұстанымдардағы айырмашылықты атап өту; ұстанымдардың ашықтығы; ұстанымдардың жабықтығы. Келіссөздердің екінші сатысы – *пікір-сайыс* кезеңІнің негізгі міндеттері: талқылануға түсетін мәселе шешімінің нұсқаларын саралау және дәйектеу, күн тәртібіндегі негізгі мәселенің өзімен айналысу. Бұқаралық ақпарат құралдары тараптардың іс-әрекеттерін ақтау мақсатында да белсенді түрде қызмет атқаруы. Келіссөздерді жүргізу тәжірибесіндегі нұсқалық әдіс; интеграциялық әдіс; теңгермешілік әдіс; ымырашылдық әдіс. Үшінші кезеңнің негізгі міндеттері: ұстанымдарды келісу және қорытынды құжаттарды, яғни шарттар, келісімдер, коммюнике және т.б. дайындау.

Халықаралық келіссөздердің қорытынды құжаттарын дайындау

Халықаралық келіссөздердің қорытынды құжаттары ретінде халықаралық шарттар, келісімдер және т.б. Халықаралық шарттар құқы туралы 1969 жылғы Вена конвенциясы. Халықаралық шарттарды өзіне тән ерекшеліктеріне орай жіктеу. Қатысушы тараптардың шеңберіне байланысты: екіжақты, көпжақты, шектелмеген, шектелген. Басқа да қатысушылардың қосылу мүмкіндігіне қарай: жабық, жартылай ашық, ашық. Халықаралық шарттардың нышаны мен құрылымына байланысты шарттар жазбаша немесе ауызша жасалынуы. Халықаралық шарттарды нысанына қарай топтау: саяси шарттар, экономикалық және мәдениет, ғылым мен басқа да арнайы мәселелер жөніндегі шартттар. Бітімгершілік шарттары. 2005 жылғы 30 мамырдағы «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы заңы». Екіжақты халықаралық шарттарға қол қоюда өкілеттіліктің түп нұсқасымен алмасуы. Халықаралық шарттардың құрылымы. Халықаралық шарттарды ресімдеу сатылары. Халықаралық шарттарға қосылу. Депозитарийлер, олардың міндеттері.

Келіссөздер жүргізудің негізгі стратегиялары және әдіс-тәсілдері

Келіссөздер стратегиясы – іс-әрекеттің қорытынды мақсаты. Мақсат – іс-әрекеттен күткен нәтиже. Келіссөздер стратегиясы және мемлекеттің сыртқы саяси стратегиясы. Келіссөздердің екі стратегиясы: саудаласу стратегиясы, әріптеспен бірлесе отырып мәселенің шешімін іздеу. Г. Никольсонның келіссөздер тәсілі. Келіссөздер нәтижесі «қатты» немесе «жұмсақ». С. Сиджел мен Л. Фурекердің келіссөздер стратегиясы жөніндегі ілімдері. «Қағидалы стратегия». Р. Фишер мен У. Юридің «Келісімге барар жол, немесе жеңіліссіз келіссөздер» еңбегі. Мақсатқа жетудің әдіс-тәсілі. Стратегия мен тактиканың байланысы. «Қысым жасау» тактикасы. «Бастапқы талаптарды көтермелеу»

тактикасы. «Біліктілігін жоққа шығару» тактикасы. «Өздік ұстанымда жалған ой туғызу» тактикасы. «Соңғы сәтте талапты ұсыну» тактикасы. «Өспелі талаптар» тактикасы. «Топтама» («пакеттік») тактикасы. «Салями» тактикасы.

Халықаралық қақтығыстарды реттеудегі үшінші тараптың рөлі мен орны

Шиеленісті мәселелерді шешуде үшінші жақты қосу. Бүгінгі сәттегі «Үшінші тарап» ұғымы. Келіссөздерге қатысушылардың «Үшінші тарапты» айқындау. «Бітістірушілік» қызметі және өкілеттілігінің мерзімі. «Бітістіруші» (делдал). «Келіссөздер үрдісінің барысын бақылаушылар», «төреші». Келіссөздердегі бітістірушілердің мақсаттары мен міндеттері. Екіжақты тиімді шешімге келудегі үшінші тараптың рөлі мен маңыздылығы. «Бітістіруші» мәртебесі. Ресми немесе бейресми «Бітістірушілер». Төреші мен бітістіруші тараптың өзара ерекшеліктері. Бітістірушілер құзыреті. Бітістірушіліктің негізгі мақсаттары. Қақтығысушы тараптардың бітістірушілікке жүгінуінің негізгі себептері. Мүдделі емес тұлғаның мәртебесі. Мүдделі тұлғаның мәртебесі. Бітістірушіліктің тікелей, жанама (қосымша), ресми, бейресми түрінде болуы. Бейтараптылық. Қақтығысушы тараптар арасында бітістірушінің атқаратын негізгі қызметтері: ақпараттық, коммуникативтік (байланыстырушылық), балама ойлардың қозғаушысы, сараптамалық, бақылаушылық. Бітістірушіліктің: дайындық, өзара танысу, өз ұстанымдарын мәлімдеу (тұсаукесер), мәселені шешу, келісімге келу сияқты кезеңдері. Бітістірушіліктің дайындық кезеңінің негізгі мақсаты. Бітістірушіліктің өзара танысу кезеңінде келіссөздерде кімдер және қандай деңгейде қатысатындығын айқындауы. Мәселені шешу кезеңінің міндеттері. Қақтығыс кезіндегі келіссөздер. Қақтығыстарды бейбіт түрде шешу.

Аса жоғары, жоғары деңгейдегі келіссөздер және қорытынды құжаттары

Мемлекеттің аса жоғары, жоғары деңгейдегі ресми тұлғаларымен: монархтар, президенттер, премьер-министрлер, сыртқы істер министрлері және басқа да үкімет мүшелерімен, жоғары заң шығарушы және атқарушы билік өкілдерімен кездесулері. Жиі кездесулер, екіжақты саммиттер және де мерекелі күндердегі жоғары деңгейдегі келісімдер. Аса жоғары деңгейдегі келіссөздер жүргізуде бітістірушілік үрдісінің де орын алуы. Мәселенің табысты шешілуіне оңтайлы ықпал етуші фактор техникалық байланыс құралдары мен коммуникацияның дамуы. Ағылшын зерттеушісі Д. Данн келіссөздер үрдісіне жеке тұлғалардың әсер етуі туралы.

Келіссөздер кезінде аса жоғары, жоғары деңгейдегі қатысушылардың қол жеткізген келісімдері қате деп шешілсе, онда олардан бас тарту қиынға соғады, яғни келіссөздерге шектеулі сипат береді деген сөз. Аса жоғары, жоғары басшылардың қатысуымен өтетін келіссөздерді жүргізу үшін, алдын ала дайындық. Үкіметаралық келіссөздердің, сапарлардың қорытынды құжаттары:

бірлескен коммюнике, бірлескен мәлімдеме, бірлескен декларация, шарттар, келісімдер және т.б. Келіссөздер нәтижесінде баспасөз мәжілістерін өткізу.

Халықаралық келіссөздерді жүргізудің қағидалары мен ережелері

БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының 1998 ж. желтоқсанындағы қарары: «Халықаралық келіссөздер жүргізудің қағидалары мен қондырғысы». Келіссөздердің адал жүргізілуі. Келіссөздердің мақсаттары мен мәселелері БҰҰ жарғысының, халықаралық құқық заңнамаларының қағидаларына сәйкес болуы. Келіссөздерде қолайлы көңіл күйді сақтау. Халықаралық келіссөздер жүргізу барысында мемлекеттердің “өзін-өзі ұстау (тәртіп) ережесін” сай болуы. Келіссөздер барысында “жеке тұлға” факторын есепке алу. Адам факторын ескеру – осының үш құрамдас бөлшегін ескеру: зейіннің қабылдауы, сезім (эмоция), қарым-қатынас. Мәліметті қабылдау. Сұхбаттасу, пікір алмасу. Мүдде және ұстаным. Балама жолдар іздестіру. Ресейлік ғалым В.А.Кременюктің қазіргі кезеңдегі халықаралық келіссөздер жүйесіне тән сипаттары. Аамерикалық ғалым Р.Фишер ұғымы. Келіссөздерге тәжірибелі мамандар мен сарапшылардың қатысуы.

Мәселеге қатысты әртүрлі түсініктің ара-қатынасы тым алшақ болмау үшін қарсылас тараптың орнына өздеріңізді қоя білу. Келіссөздер жүргізу кезінде адамға тән сезімге көңіл бөлу. Қарсылас тараптың айтайын деген ойын айқындау.Қарсылас әріптестеріңіздің ойын өзіңше жеткізуге талпыну. Келіссөздердің соңында түйіндей білу. Келіссөздер барысында “Мен-Біз” ұғымын ұтымды пайдалана білу. Келіссөздер барысында тиімді нәтижеге жету үшін алдын-ала жобалау мен алғашқы байланыстар. Алдын-ала өтетін келіссөздерде әріптестер арасындағы байланысты қалыптастырудың алты ережесі. Келіссөздер кезінде сауал қоя білу. Ақпараттық- мәлімет жинау және мәселені түсіну. Бақылау. Бағыттаушы - жағымсыз бағытқа жібермеу, өз арнаңда ұстау. Арандату – мақсатын білу немесе қыр көрсету. Балама –әріптеске таңдау мүмкіндігін беру. Келіссөздер жүргізуге арналған жаттығулар.

Келіссөздер үрдісіндегі ұлттық мәдени ерекшеліктердің мәні мен рөлі

Халықаралық келіссөздер үрдісіне мәдениеттің әсері. Мәдени ерекшеліктерді түсіну. Әртүрлі әлем халықтарының ұлттық протоколының ерекшеліктері. Ұлттық мәдениетіне тән әдет-ғұрыптары. Келіссөздер үрдісі және оған қатысушылардың ерекшелігі. Мәдени ерекшеліктерімен ерекшеленетін келіссөздердегі мәселелерді шешу үрдісі. ҚР дипломатиялық протоколының негізгі ұстанымдары: мемлекеттің егемендігін құрметтеу; теңдік; аумақтық тұтастық, ішкі істерге арласпау. Дипломатиялық протокол нормаларын сақтаудың ұлттық ерекшеліктері. Келіссөздердің ұлттық стилі жөнінде: (М. Берман,У. Зартман, Г. Зонненфельд, Р. Фишер, Р. Коэн, К. Йонссон, Л. Слосс, У. Кванд, Д. Макдональд, Р. Соломон, М. Лебедева). Келіссөздердің ұлттық стилі ұғымы. Келіссөздердің ұлттық стилінің айырмашылығы: өкілдерді құрастыру және олардың өкілеттілігі. Құнды қондырғылар мен бағдарлар. Келіссөзге

қатысушылардың өз-өзін ұстауы. Келіссөздердің ұлттық стилі. Келіссөздер жүргізудің жеке тұлғалық стилі. Халықаралық келіссөздерге қатысушы дипломаттардың жеке тұлғалық кәсіптік қасиеті. Дипломатиялық өкілдің келісушілік қасиеті. Келіссөздердің барысы мен нәтижесіне қатысушылардың жеке бас қасиетінің әсері. Ағылшын дипломаты Г.Никольсонның «Дипломатия» атты еңбегіндегі «Өте оңды (идеальный) дипломат» тарауы.

Келіссөздер этикеті

Қоғамдағы этикет рөлі: тарихи және әлеуметтік дамуы, қоғамдағы этикет қызметі. Этикет ережелері. Этикеттің әлеуметтік қызметі: жеке қатынастағы шиеленісті жағдайдың алдын алу, психологиялық шиеленісті бәсеңдету.

Іскерлік кездесу, сұхбаттасушыға көңіл бөлу, өкілдер жетекшісіне назар аудару. Дипломатиялық өкілділікте іскерлік қатынас стилін қалыптастыру. Дипломатиялық өкілділіктерде ресми қонақтарды қабылдау этикеті. Топтық ынтымақтастық және іскерлік қарым-қатынас. Іскерлік қарым-қатынас кезеңдері. Әріптеспен қатынасты орнату жолындағы кедергіні жеңе білу. Ортақ сұхбаттасу тақырыбыен таба білу. Келіссөздер этикеті. Тиімді келіссөздер жағдайын жасай білу. Келіссөздер тәртібі, протоколы. Шетелдік өкілдерді қарсы алу, орналастыру мәселесі, кездесу бағдарламасы, алдын-ала келісімдер, кездесу алаңын дайындау және келіссөзге қатысушыларды жайғастыру, келіссөз жүргізу үрдісі, келіссөздердің жазбасын жүргізу, әр елдің өкілдерін қабылдаудағы ерекшеліктер. Қарсы алу этикеті.

Дипломатиялық сұхбаттасудың сындарлы тәсілдері

Іскерлік кездесулер: сұхбаттасу күйінде және келіссөздер түрінде. Келіссөздер жүргізу техникасы. Келіссөздер жүргізуде – үлкен өнер болғандықтан, психология, социология, саясаттану, заңнамалық, іскерлік этикет негіздерін білу қажеттілігі. Пікір талас сәтінде сөз таба білуге баулу. Қайшылықты жағдайдың алдын алу. Қажетті сөздер мен сөзтіркестерін орынды пайдалана білу. Белгілі қайраткерлердің, ғалымдардың сөздерін қолдану. Дәйектеме таба білу, көп мағыналы сөздерді орынды пайдалану. Кездесуді жүргізу ережесінде іскерлік этикетті қоса білу. Көпжақты келіссөздердің, мәслихаттардың, мәжілістердің этикеті.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1.Дипломатия - халықаралық келіссөздердің құралы ретінде.
2. Халықаралық келіссөздердің құрылымы мен қызметі.
3. Жаһандық күн тәртібі және келіссөздер түрлері.
4.Келіссөздердің негізгі сатылары мен кезеңдері.
5.Келіссөздер жүргізудің стратегиясы мен тактикасы.
6.Келіссөздер және ақпараттық-сараптамалық қызмет.

7. Келіссөздер қақтығыстарды реттеу құралы ретінде.

8. Бітістірушілік.

9.Халықаралық келіссөздер барысындағы өзара араласудың мәдениеті мен техникасы.

10.Көпжақты келіссөздер.

11.Келіссөздер жүргізудің протоколдық және процедуралық сипаты.

12.Келіссөздердің психологиялық және бейресми құрамдас бөліктері.

13.Келіссөздер жүргізудің тәжірибесі және қорытынды келісім құжаттары.

14.Келіссөздер жүргізудегі ұлттық ерекшеліктері.

15. Қазақстанның халықаралық өзекті мәселе бойынша келіссөздердегі ұстанымы.

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Халықаралық мәслихаттар жағдайындағы келіссөздер үдерісінің ерекшеліктері.

2. Қазіргі келіссөздер үдерісіндегі ақпараттық технологиялар.

3. Көпдеңгейлі келіссөздер құрылымының дамуы.

4. ЕО шеңберіндегі мүдделер келісімінің келіссөздік құрылымы.

5. Қақтығыстарды реттеудегі келіссөздер құралдарына салыстырмалы сараптама.

СТУДЕНТЕРДІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Келіссөздер жүргізудің ұлттық стиліне салыстырмалы сараптама.

2. Көпжақты келіссөздер тәжірибесінің дамуы.

3. Дипломатия келіссөздер үдерісі ретінде.

4. Қарулы қақтығыстарды шешу барысындағы мүмкіндіктер мен шеңбері. 5. Ынтымақтастық жағдайындағы келіссөздер үрдісі.

6. Келіссөздер барысындағы айла-амал мәселесі.

7. Бір мәрте және тұрақты өзара әрекет жағдайындағы келіссөздер.

8. Келіссөздерді ашық жүргізу мәселелері.

9. Қазіргі халықаралық келіссөздердің дамуындағы негізгі үрдістер.

10. Қазіргі әлемдегі аса жоғары деңгейдегі келіссөздердің рөлі.

11. Қақтығыстар жағдайындағы тараптар мүдделерінің «айналы бейнесін» келіссөздер үдерісіне бөгет ретінде қабылдануы.

12. Халықаралық келіссөздер үдерісі жаһандық жетекшілікте.

13. Әртүрлі мәдениеттегі келіссөздер ерекшеліктері.

14. Келіссөздер үдерісі және қысым көрсету.

15. Қазіргі әлемдік саясаттағы бітістірушілік мүмкіндіктері мен шектеуліктері.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Закон Республики Казахстан “О дипломатической службе от 13.03. 2002 г.”

2. Василенко И.А. Международные переговоры. – М.: Издательство Юрайт, 2013.

3. Василенко И.А. Искусство международных переговоров: Учебное пособие. - М. : Научная книга, 2014.

4. Дубинин Ю.В. Мастерство переговоров. – М., 2009.

5. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.

6. Лебедева М.М. Технология ведения переговоров. – М.: Аспект Пресс, 2010

Қосымша:

1. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения: Пер. с анг. М.: Наука, 1990. Новейшая история стран Азии и Африки. / Под ред. А.М. Родригеса. - М., 2004

2. Попов В.И. Современная дипломатия : теория и практика: дипломатия - наука и искусство : курс лекций. – М,. 2016.

3. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2010.

4. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. –Алматы, 2009.

5. Шеретов С. Г. Ведение международных переговоров. - Учебное пособие. - 2-ое изд. - Алматы: КОУ, 2007. — 164 с.

6. Дипломатическая служба РК.Под об.ред. К.К.Токаева. А.,2004.

7. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.

8. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.

9. Попов В.И. Современная дипломатия. Теория и практика. – М.: Научная книга, 2011.

10. Файзуллаев А.А. Дипломатические переговоры. – Ташкент: Университет мировой экономики и дипломатии, 2007.

11. Кац Д.В. Переговоры и посредничество: инструменты повседневной деятельности международника. СПб.: СпбУ, 2005.

12. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. –Алматы, 2016.

13.Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. –Алматы, 2016.

DK 3207 – ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАМА

Көлемі 3 кредит

Авторлары:
Әліпбаев А.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент
Чукубаев Е.С. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Каратаева Л.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, ҚР Президенті жанындағы ҚСЗИ директорының орынбасары
Нұрдаулетова С.М. – тарих ғылымдарының кандидаты, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің доценті

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

“Дипломатиялық құжаттама” пәні “5В020200 – халықаралық қатынастар” мамандығының типтік оқу жоспарының Мемлекеттік стандартына сәйкес осы мамандықта оқитын студенттер үшін арнайы негізгі пән болып табылады. Пән қолданбалы сипатқа ие және студентерді дипломатиялық қатынас хаттарын және дипломатиялық құжаттарды жазу үшін дипломаттардың кәсіби қызметіндегі тәжірибелік дағдысын қалыптастыруға бейімдейді.

Пәнді игеру барысында студент:

дипломатиялық құжаттар екі елдің сыртқы саяси мекемелері арасындағы, шетмемлекеттердің дипөкілдіктері мен қабылдаушы елдің мемлекеттік мекемелері арасындағы, мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктері мен халықаралық мемлекетаралық ұйымдардың басқарушы органдарымен, шетелдік дипломаттар мен қабылдаушы елдің мемлекеттік және қоғам қайраткерлері арасындағы байланыс көзі болып табылатындығы, сонымен бірге дипломаттардың ішкі ведомстволық хат-хабар жазысу ұғымын білдіретіндігі жөнінде *түсінігі болуға тиіс;*

негізгі дипломатиялық ұғымдар мен терминологияны, мемлекеттер және халықаралық қатынастардың басқа да субъектілері арасындағы қатынас көздері болып табылатын ресми құжаттарды, мемлекеттің, мекемелер мен ұйымдардың сыртқы саясат саласындағы ішкі құжаттарын *білуге тиіс*;

дипломатиядағы негізгі қағидаларға, ережелер мен өлшемдерді дайындауға, ресімдеуге және дипломатиялық құжаттар мен қатынас хаттарымен іс жүргізуге *үйренуі тиіс;*

дипломатиялық құжаттаманы ресімдеуге және жазуға қойылатын талаптар мен өзіндік ахуалға сәйкес студенттерде дипломатиялық құжаттарды құрастыруға *дағдылануы тиіс.*

дипломатиялық құжаттар мен қатынас хаттарының типтерін және түрлерін саралауға, дипломатиялық құжаттардың құрылымын айқындауға *құзыретті болуы тиіс.*

Сондай-ақ пән көлемінде студенттерге ақпараттық-талдау жұмыстарының әдістемесі жөнінде, ақпараттық базаны құрастыру тәсілі және онымен жұмыс жасау, ақпараттық-талдау және сараптау құжаттарын жазу жөніндегі негізгі білім беріледі.

Пәннің пререквизиттері: “Дипломатиялық және консулдық қызмет”, “Қазақстан Республикасының консулдық қызметі”, “Дипломатиялық протокол және этикет”.

Пәннің постреквизиттері: “Көпжақты дипломатия”, “Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері”.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

	Кіріспе
1.	Дипломатиялық тіл және оның ерекшеліктері
2.	Дипломатиялық құжаттарды жазуға және ресімдеуге қойылатын талаптар
3.	Дипломатиялық құжаттардың құрылымы және протоколдық сөз орамдары
4.	Дипломатиялық құжаттардың мағыналы өзегі
5.	Дипломатиялық құжаттардың дәйектеме бөлімі
6.	Дипломатиялық құжаттардағы дерек келтірілетін бөлімді ресімдеу
7.	Дипломатиялық қатынастардағы хат-хабар жазысу құжаттары
8.	Аса жоғары, жоғары деңгейдегі кездесулердің, халықаралық мәжілістердің, ресми іс сапарлардың, келіссөздердің қорытынды құжаттары
9.	Халықаралық шарттар
10.	Дипломатиялық құжаттар негізінде мемлекеттердің хат арқылы байланысының жаңа түрлері
11.	Келіссөздер мен іс сапарларға байланысты дайындалатын дипломатиялық құжаттар
12.	Ішкі ведомстволық құжаттардың түрлері
13.	Дипломатиялық сұхбат және жазу мен ресімдеу әдістері
14.	Ақпараттық - талдау жұмысының әдістемесі

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

“Дипломатиялық құжаттама” пәні “халықаралық қатынастар” мамандығы бойынша оқитын студенттер үшін арнайы негізгі пән болып табылады.

Пәннің мақсаты: студенттерді негізгі қағидаларға, ережелер мен өлшемдерді құрастыруға, ресімдеуге және дипломатиялық құжаттар мен қарым-қатынас хаттарымен іс жүргізуге үйрету.

Осы мақсаттарға жету үшін пән шеңберінде келесі міндеттер жүзеге асырылады:

- студенттерді дипломатиялық құжаттар және қарым-қатынас хаттарының типтерімен және түрлерімен таныстыру;
- дипломатиялық тәжірибедегі дипломатиялық құжаттардың қызметі мен рөлін көрсету;
- студенттерді дипломатиялық құжаттардың құрылымымен таныстыру;
- дипломатиялық құжаттарды ресімдеуге және жазуға қойылатын талаптар мен өзіндік ахуалға сәйкес студенттерде дипломатиялық құжаттарды құрастыру дағдысын қалыптастыру;
- дипломатиялық құжаттарды жазу барысында студенттердің дипломатиялық терминологияны пайдалана білу дағдысына үйрету.

Сондай-ақ пән көлемінде студенттерге ақпараттық-талдау жұмыстарының әдістемесі жөнінде, ақпараттық базаны құрастыру тәсілі және онымен жұмыс жасау, ақпараттық-талдау және сараптау құжаттарын жазу жөніндегі негізгі білім беріледі.

“Дипломатиялық құжаттама” пәні студенттерге халықаралық саладағы мемлекеттік және мемлекеттік емес әртүрлі ұйымдарда қызмет ету үшін қажетті тәжірибелік білім алуға мүмкіндік береді.

Негізгі қарастырылатын мәселелер: дипломатиялық құжаттардың түрлері; ішкі мекемеаралық құжаттар; мемлекетаралық ресми қатынастарды жүзеге асыратын құжаттар; дипломатиялық қызметтің түрлері және дипломатиялық құжаттардың үлгілері; "дипломатиялық тіл" түсінігі; Дипломатиялық тілдің даму тарихы; дипломатиялық қатынастардың қазіргі ресми тілдері; дипломатиялық тілдің ерекшеліктері; дипломатиялық құжаттарды жазу және толтыру; дипломатиялық хат алмасудың тәртібі; дипломатиялық құжаттың реквизиттері мен дипломатиялық пошта; дипломатиялық құжаттың құрылымы; протоколдық сөз орамдары, рөлі, міндеттері; дипломатиялық құжат мәтініннің мағыналық өзегі: рөлі, міндеттері, толтыру; мағыналық өзегіне байланысты құжаттардың түрлері; дәйектемелік бөлімі: рөлі, міндеттері, ресімдеу үлгілері; деректер келтірілетін бөлім: рөлі, міндеттері; дипломатиялық хат-хабар жазысу құжаттары және оның түрлері; дипломатиялық ноталарды, естелік жазбаларды, меморандумды, жартылай ресми жеке хатты жазудың тәсілдері; Декларация. Үкімет мәлімдемесі. Халықаралық мәжілістер мен халықаралық ұйымдардағы мемлекеттер өкілдерінің мәлімдемелері мен сөз сөйлеуі. Жеделхат. Келіссөздерге әзірленетін құжаттар тізімі, сипаты. Оларды толтырудағы талаптар. Аса жоғары дәрежедегі кездесулер, сапарлар мен конференциялардың қорытынды құжаттары және т.б.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Дипломатиялық тіл және оның ерекшеліктері

“Дипломатиялық тіл” түсінігі. Дипломатиялық тіл дипломаттардың ауызша және жазбаша түрдегі қатынастарда қолданатын тілі ретінде. Дипломатиялық қатынастар барысындағы жалпы тіл ретіндегі латын тілінің рөлі. Дипломатия тарихындағы француз тілінің рөлі. Дипломатиялық қатынастардағы қазіргі ресми тілдер. Тілмаштар (аудармашылар) институты, олардың қызметі және дипломатиялық келіссөздердегі рөлі. Дипломатиялық тіл дипломатиялық сөздіктің техникалық сөз орамы ретінде. Дипломатиялық тілге қойылатын талаптар, дипломатиялық тілдің ерекшеліктері. Сөздің дипломатиядағы мәні мен беделі.

Дипломатиялық құжаттарды жазуға және ресімдеуге қойылатын талаптар

Жазбаша дипломатиялық қатынастар барысында дұрыс дипломатиялық құжат түрін таңдай білу. Дипломатиялық құжат түрінің оның мазмұнына сәйкес келуі. Дипломатиялық құжаттағы “дұрыстық пен рухты” сақтау. Әрбір дипломатиялық құжатқа жауап беру қажеттілігі. Дипломатиялық құжатта қаратпа сөзді ресімдеу талабы. Құжат жолданған адамның ата тегі мен дәрежесінің дұрыс жазылуы. Дипломатиялық құжаттың сыртқы көрінісі. Дипломатиялық құжаттың реквизиті. Дипломатиялық пошта.

Дипломатиялық құжаттардың құрылымы және протоколдық сөз орамдары

Дипломатиялық құжаттардың бағытталуы. Дипломатиялық құжаттардың екі бағытта жолдануы. Үкімет - дипломатиялық құжаттың бірінші адресаты ретінде. Халық - дипломатиялық құжаттың екінші адресаты ретінде. Дипломатиялық қатынастағы екінші бағыттың рөлі. Халықаралық қауымдастыққа арналған дипломатиялық құжаттардың бағытталуын ресімдеуге қойылатын талаптар. Екіжақты сипатқа ие дипломатиялық құжаттардың бағытталуын ресімдеуге қойылатын талаптар. Дипломатиялық құжаттардың халыққа жолдануы. Дипломатиялық құжаттардың мағыналық құрылымы: протоколдық сөз орамдары, мағыналы өзегі, дәлелдеу бөлімі, дерек келтірілетін бөлім. “Протоколдық сөз орамы” түсінігі. Дипломатиялық құжаттардағы протоколдық сөз орамының қызметі мен рөлі. Протоколдық сөз орамы қолданылатын дипломатиялық құжаттар. Ең кең таралған протоколдық сөз орамдары. Нотада, есте сақтау жазбаларында, үкімет басшыларының жеке арнауларында протоколдық сөз орамдарын дұрыс ресімдеу. Протоколдық сөз орамдарын рұқсатнама алу мәселелеріне қатысты ноталарда ресімдеу ерекшеліктері. Халықаралық қатынастар тәжірибесінде протоколдық сөз орамдарын пайдаланбайтын сәттер.

Дипломатиялық құжаттардың мағыналы өзегі

Мағыналы өзектің қызметі мен рөлі. Ішкі мазмұнына қарасты дипломатиялық құжаттардың түрлері. Мазмұны жағынан наразылық білдіретін дипломатиялық құжаттар. Ұсыныс жасауды білдіретін дипломатиялық құжаттар. Мүмкін болатын жауап қадамды ескертетін дипломатиялық құжаттар. Мемлекеттің халықаралық-құқықтық немесе саяси ұстанымын айқындайтын құжаттар. Іс-шара жөнінде хабарлайтын құжаттар. Келіскендікті ресімдейтін дипломатиялық құжаттар.

Дипломатиялық құжаттардың дәйектеме бөлімі

Дипломатиялық құжаттардағы дәйектеме бөлімінің қызметі мен рөлі. Келіссөздер барысындағы "тікелей қарым-қатынас" - дипломатиялық құжаттардағы дәйектеме бөлімінің негізі. Екіжақты қатынастарды қамтитын құжаттардағы дәйектеме бөлімін жазуда қойылатын талаптар. Көпжақты сипаттағы қатынастарды қамтитын құжаттардағы дәйектеме бөлімін жазуда қойылатын талаптар. Мемлекеттердің қандайда бір мәселеде ұсыныс жасау барысына түрткі болған деректі дәлелдеу. Қарсыдәлел және оны дәйектеме бөлімінде келтіре білу. Дәйектеме бөліміндегі дерек келтірудің рөлі. Екінші жақтың құжатына жауап болып табылатын дипломатиялық құжаттардағы дәйектеме бөлімін ресімдеу.

Дипломатиялық құжаттардағы дерек келтірілетін бөлімді ресімдеу

Дипломатиялық құжаттардағы дерек келтірілетін бөлімдер, негізгі кескіндері мен ерекшеліктері. Дипломатиялық құжаттардың деректік бөлімін жазу және оны ресімдеуге қойылатын талаптар. Дерек келтірілетін бөлімнің қызметі мен рөлі. Деректік бөлімді жазу барысында деректі сұрыптай білу, оны жіктеп, сараптап, дипломатиялық құжатта орын тәртібін белгілеу.

Дипломатиялық қатынастардағы хат-хабар жазысу құжаттары

Дипломатиялық қатынастардағы хат-хабар жазысу барысында дайындалынатын құжат түрлері. Дипломатиялық нота - дипломатиялық қатынас хаттарының негізгі түрі. Нотаның түрлері. Вербальды нота, жеке нота. Дипломатиялық ноталарды жазу тәсілі. Есте сақтау жазбаларының түрлері. Есте сақтау жазбаларын жазу тәсілі. Меморандум. Меморандум түрлері. Меморандум жазу тәсілдері. Жартылай ресми сипаттағы жеке хат. Жартылай ресми сипаттағы жеке хатты жазу барысында қойылатын талаптар. Мемлекет басшыларының жеке арнаулары мен сыртқы істер министрлерінің хаттары. Оларды ресімдеу тәсілдері.

Аса жоғары, жоғары деңгейдегі кездесулердің, халықаралық мәжілістердің, ресми іс сапарлардың, келіссөздердің қорытынды құжаттары

Дипломатиялық қорытынды құжаттардың түрлері. Коммюнике. Коммюникенің рөлі, дипломатиялық тәжірибедегі оның қызметі. Дипломатия

тарихындағы коммюнике жөніндегі түсініктің өзгеруі. Мемлекет басшыларының бірлескен мәжілістері, оның рөлі мен мәні.

Бірлескен мәлімдеме. Декларация (көпжақты және екіжақты). Коммюнике, Бірлескен мәлімдеме, Декларация арасындағы айырмашылық. Дипломатиялық тәжірибедегі қандайда бір қорытынды құжаттың дайындалуы мен қол қойылуы. Қорытынды құжаттардың тілі. Қорытынды құжаттардың тақырыптық мазмұны. Аса жоғары деңгейдегі кездесулердің, мәжілістердің, ресми іс сапарлардың қорытынды құжаттарында кең көлемде қолданылатын сөз орамдары. Қорытынды дипломатиялық құжаттардың протоколдық бөлімін ресімдеу ерекшеліктері. Қорытынды құжаттарды дайындауда және жариялауда қойылатын талаптар.

Халықаралық шарттар

Халықаралық келісімшарттар, келісімдер – келіссөздер нәтижесіндегі қорытынды құжаттар. Келісімшарттың анықтамасы мен түрлері. Халықаралық келісім шарттардың құқықтары жөніндегі Вена конвенциясы (23 мамыр, 1969 ж.) «Қазақстан Республикасының халықаралық келісім шарттарға келу, жүзеге асыру және жою тәртібі туралы» заңы. Халықаралық шарттардың топтамасы; Қатысушы тараптардың шеңберіне байланысты: екіжақты, көпжақты: шектелмеген, шектелген. Басқа да қатысушылардың қосылу мүмкіндігіне қарай: жабық, жартылай ашық, ашық. Халықаралық шарттардың құрылымы. Халықаралық шарттардың атауы, кіріспе немесе преамбула, қатынасты реттеуге қатысты нормативті ережелерден тұратын негізгі (орталық) бөлім және қорытынды ереже халықаралық шарттар құрылымының негізгі құрамдас бөліктері. Кіріспе немесе преамбула - шарттың маңызды бөлімдерінің бірі. Негізгі бөлімдегі тараптардың келісімге келген мәселе бойынша жүктелген міндеттемелері, шарттары, анықтамаларына сараптама. Халықаралық шарттарды ресімдеу сатылары. Депозитарийлер, олардың міндеттері.

Дипломатиялық құжаттар негізінде мемлекеттердің хат арқылы байланысының жаңа түрлері

Дипломатиялық құжаттардың мемлекеттік дипломатиялық қызмет түріне сәйкес келуі. Декларация, дипломатиялық құжаттың бұл түрінің ерекшелігі. Үкіметтің (Сыртқы істер министрлігінің) мәлімдемесі, оның ерекшеліктері. Баспасөзге арналған мәлімдеме. Халықаралық мәжілістердегі және халықаралық ұйымдардағы мемлекеттердің өкілдерінің мәлімдемелері мен баяндамалары. Дипломатиялық тост (ресми тілек айту). Жеделхат.

Келіссөздер мен іс сапарларға байланысты дайындалатын дипломатиялық құжаттар

Келіссөздер - мемлекеттердің сыртқы саяси мақсаттарын жүзеге асыру жолындағы маңызды құралы. Дипломатиялық келіссөздер әдісінің мәні. Екіжақты және көпжақты келіссөздер, оларды жүргізу тәсілдері. ҚР СІМ өкілдерінің шетелдік елдермен болатын келіссөздер күнтәртібінде қойылатын халықаралық

мәселелердің тақырыптары. Келіссөздерге дайындалатын құжаттар тізімі, сипаты. Оларды ресімдеуге қойылатын талаптар. ҚР СІМ қызметкерлерінің аса жоғары және жоғары деңгейдегі ресми іс сапарларға қатысты дайындайтын құжаттары, олардың сипаты. Ресми іс сапар бағдарламаларын дайындау. Халықаралық келіссөздер тәжірибесінде ауызша жасалынатын «джентельмендік келісім». Нысанына қарай топтау. Халықаралық келіссөздерде дайындалатын шарттар, ондағы қаралатын нысанға байланысты шарттардың үш үлкен тобы: саяси шарттар, экономикалық және мәдениет, ғылым мен басқа да арнайы мәселелер жөніндегі шартттар. Бітімгершілік шарттар түрлері: алдын-ала және ақырғы, қорытынды; жалпы және оңаша, жеке-дара. Қорытынды құжаттарды дайындауда және жариялауда қойылатын талаптар.

Ішкі ведомстволық құжаттардың түрлері

Ішкі ведомстволық құжаттардың түрлерін анықтау. Жылдық саяси есеп. Жылдық саяси есептің құрылымы. Жылдық саяси есепті жазу әдістері мен мәні. Жылдық саяси есепті жазу ерекшеліктері. Консулдық мекемелердің жылдық саяси есептері. Саяси хаттар. Ақпараттық хаттар. Саяси хаттар мен апараттық хаттардың ұқсастықтары мен ерекшеліктері. Баспасөзге шолу. Баспасөзге шолу құжаттарының маңыздылығы. Ақпараттық-талдау құжаттарының түрлері және оларды ресімдеу. Ақпараттық жазба. Талдау жазбасы. Талдау мақаласы. Талдау баяндамасы. Дипломатиялық сұхбат жазбасы. Саяси мінездеме. Мінездеменің негізгі бөлімі: оның саяси, қоғамдық қызметіне, оның көзқарастарына, елдегі саяси рөліне арналуы. Жедел құпия хаттар. Елдің өз дипломатиялық өкілдігі мен министрлігі арасында күнделікті дайындалатын құжаттарының қатарына жататын шартты белгімен жазылатын жеделхаттар. Шартты белгімен жазылатын жеделхаттарды дайындау Жазу тәсілдері. Консулдық қызметте дайындалатын ішкі құжаттар. Қандайда мәселені айқындау үшін немесе мәселеге қатысты ұсыныс жасалуы - Қызметтік жазба арқылы жүзеге асуы.

Дипломатиялық сұхбат және жазу мен ресімдеу әдістері

“Дипломатиялық сұхбат” түсінігі. Дипломатиялық сұхбат – дипломаттардың жұмыс түрі ретінде. Дипломатиялық сұхбаттың рөлі мен қызметі. Дипломатиялық сұхбат түрлері. Жеке белсенділігі негізінде өткізілген дипломатиялық сұхбат. Сыртқы істер министрлігі аппаратының тапсырмасы негізінде өткізілген дипломатиялық сұхбат. Дипломатиялық күнделік. Сұхбатқа дейінгі алдын-ала дипломаттың қысқа тезисті дайындауы. Дипломатиялық сұхбаттың әдіс-тәсілі. Сұхбатты күнделікте атап өтуі. Дипломатиялық сұхбатты жазбаша түрде ресімдеуге қойылатын талаптар. Дипломатиялық сұхбаттың мәтінін орталыққа жіберу.

Ақпараттық - талдау жұмысының әдістемесі

“Ақпарат” түсінігі. Ақпараттық жұмыстың түрлері мен құралы. Талдау жұмысы. Талдау жұмысының түрлері мен құралы. Зерттеу ретіндегі ақпараттық-

талдау жұмысы. Ақпараттық-талдау құжаттарын дайындау барысындағы уақытша қозғаушы күштер: құжатпен танысу уақыты мен дайындаудағы уақыт есебі. В.Плэттің ақпараттық жұмыс жөніндегі тоғыз қағидасы. Зерттеудің ойлау деңгейі. Тапсырма мен жоспар. Тапсырманы басшылыққа ала отырып зерттеу жүргізу және оның жоспарға сәйкес келуі. Ақпараттық-талдау жұмысының қызметі. Ақпараттық-талдау жұмысы және сыртқы саяси шешімдерді қабылдау процессі. Зерттеу мәселесі, оның сыртқы шекарасын айқындау. Зерттеу ниеті. Мақсатты, міндетті және жұмыс болжамын анықтау. Зерттеу тақырыбы. Зерттеудің ақпараттық негізі және оны құруы. Компьютерлік техника арқылы мәліметтік негіз жинау. Жоспарлы түрде мәлімет жинау. Ақпарат іздеу және оның түрлері. Ақпараттың құжатты деректері. Ақпараттың құжатты деректерді іздеудің жүйелілігі.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Дипломатия және дипломатиялық қызмет.
2. “Дипломатиялық тіл” ұғымы. Дипломатиялық терминдер.
3. Дипломатиялық құжат түрін дұрыс таңдай білу және оларды ресімдеуге қойылатын талаптар.
4. Дипломатиялық нота - дипломатиялық қатынас хаттарының негізгі түрі.
5. Жеке нота. Вербальді нота. Жеке ноталарды жазу тәсілі
6. Мағыналы өзегіне сай іс жүзінде дипломатиялық ноталарды ресімдеу.
7. Жадынамалық жазбалар Меморандум және жеделхаттар: ресімдеуге қойылатын талаптар.
8. Халықаралық шарттар: мәні, топтамасы, ҚР заңы.
9. Халықаралық шарттар: құрылымы, ресімдеу сатылары.
10. ҚР СІМ тарапынан дайындалған ноталардың мағыналы өзегіне қарай сараптау және ресімдеу.
11. Коммюнике: түрлері, мәні және құрылымы.
12. «Келісім» ұғымы. Келісімдерді ресімдеу.
13. Ұсыныс жасауды және қарсылық немесе мүмкін болатын жауап қадамды ескертетін дипломатиялық құжаттар дайындау**.**
14. Белгілі қоғам қайраткерінің саяси мінездемесін дайындау және сараптау.
15. Дипломатиялық сұхбат жазбасы.

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. 1961 ж. дипломатиялық қатынастар туралы Вена конвенциясын саралау.

2. ҚР Дипломатиялық қызмет жөніндегі заңын (2002 ж.) сараптау.

3. «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы» 2005 ж. 30 мамырдағы № 54 Заңы.

4. Халықаралық келісім шарттардың құқы жөніндегі Вена конвенциясы (1969 ж.).

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Дипломатиялық қызметтің құқықтық негіздері.
2. Біріккен Ұлттар Ұйымы қызметіндегі дипломатиялық тіл.
3. Дипломатиялық қатынастардағы қазіргі ресми тілдер.
4. Дипломатиялық терминдер мен сөз орамдарының жиынтығын сараптау.
5. Тілмаштар (аудармашылар) институты, олардың қызметі және дипломатиялық келіссөздердегі рөлі.
6. ҚР СІМ туралы қолданыстағы ережені саралау.
7. ҚР дипломатиялық өкілдіктер туралы заңнамасына шолу.
8. Дипломатиялық қатынастардағы хат-хабар жазысу құжаттарына шолу.
9. Мемлекетаралық қатынастардағы жеделхаттар түрлеріне шолу (Баспасөзден іздеу).
10. ҚР қолданыстағы халықаралық шартын саралау.
11. Дипломатиялық қорытынды құжатарды дайындауда және жариялауда қойылатын талаптар.
12. Конвенция ұғымы. Конвенцияны ресімдеу.
13. Шарт, келісім, конвенцияға салыстырмалы сараптама: дипломатиялық құжаттардың осы түрлерін ресімдеудегі ұқсастықтары мен айырмашылықтары.
14. Халықаралық мәжілістер мен халықаралық ұйымдардағы мемлекет өкілдерінің мәлімдемелері мен баяндамалары.
15. Маңызды халықаралық саяси оқиғалар бойынша апталық баспасөзге шолу жасау.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml

2. Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/consular.pdf

3. Венская конвенция о праве международных договоров от 23 мая 1969 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/law_treaties.shtml

4. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 7 марта 2002 года» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm

5. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 октября 2004 года № 1118. Вопросы Министерства иностранных дел Республики Казахстан (по состоянию на 22.10.2007 г.) // http://mfa.kz/ru/#!/legal-status/

6. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.

7. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. –Алматы, 2009.

Қосымша:

1. Лойко, Л. В. Дипломатическая переписка. - Минск, 2007.

2. История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.

3. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.

4. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.

5. Смағұлова Г.М., Төлеуова Б.Т. Дипломатиялық және консулдық қызмет. Оқу құралы. -Қарағанды, 2011.

6. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.

7. Исағалиев Қ., Исағалиев А.Қ. Дипломатия дәрістері. -Алматы, 2013.

8. Батырша-ұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. Оқулық. -Астана,2011.

9. Лапин Г.Э. Консульская служба. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2012.

10. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. –Алматы, 2016.

11. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. –Алматы, 2016.

12. Официальный сайт Министерства иностранных дел РК// http://www.mfa.kz/

SPMO 4208 – ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ҚАЗІРГІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Көлемі 2 кредит

Авторлары:
Күзембаева Ә.Б. – тарих ғылымдарының кандидаты, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.
Деловарова Л.Ф. – доктор PhD, халықаралық қатынастар және әлемдік экономика кафедрасының доцент м.а.

Пікір жазғандар:
Кукеева Ф.Т. – тарих ғылымдарының докторы, аль-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры;
Нурша А.К. – тарих ғылымдарының кандидааты, ҚР Тұңғыш Президенті қорының жанындағы Әлемдік экономика және саясат институтының Халықаралық зерттеулер орталығының директоры

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

"Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері" пәні жоғары оқу орындарында бастапқы даярлау мен білім беру процесінің маңызды бөлігі және осы саладағы мамандарды дайындауда міндетті компоненті болып табылады.

Оқыту мақсаты – халықаралық қатынастар мен жаһандық геосаяси және геоэкономикалық үрдістердің аясында туындайтын мәселелерді, әр түрлі саяси жүйелер, қоғам мен табиғат арасындағыжаңа үрдістерді оқытуда дағдыларды дамыту және қалыптастыру.

"Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері" пәнін оқу алдында "Қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастар тарихы", "Әлемдік Интеграция процестері"және мамандық бойынша кіріспе пәндер оқытылады.

Пәнді оқу нәтижесінде білім алушыныңтүсінігі болуы қажет:

- курс пен мамандықтың іргелі ұғымдарының табиғаты туралы;
- қазіргі заманғы халықаралық қатынастардың негізгі мәселелерін шешуде қабылданған әдістер мен теориялар туралы;
- жаһандану және басқа үрдістер контекстіндегі халықаралық қатынастар жүйесінің жұмыс істеу және қайта құру ерекшеліктері туралы.

Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы білуі қажет:

- Халықаралық қатынастар негізгі санаттары мен ұғымдарының ерекшеліктерін;
- жаһандық және өңірлік тұрғыда шешуді қажет ететін өзекті халықаралық мәселелердің туындауының жалпы себептерін;

- қазіргі таңда өзекті мәселелерді шешу бойынша басты теориялық тәсілдер мен институттарды.

- *Пәнді оқу нәтижесінде білім алушы игеруге тиісті:*

- қажетті ұғымдық аппарытты пайдалану;

- қазіргі заманғы халықаралық қатынастардың негізгі мәселелері контекстінде саяси жағдайды болжау және модельдеу;

- Халықаралық қатынастар жүйесі мен негізгі мәселелерді дамыту шеңберінде қажетті ақпаратты интерпретациялау және талдау.

Бағдарламаның мазмұны студенттердің қазіргі заманғы басты үрдістер мен мәселелерді, өзгеріп отырған геосаяси және геоэкономикалық ақиқатты зерттеудегіқажеттіліктерімен анықталады.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Тақырыптың аты
1	Кіріспе
2	Жаһандану үрдістері мен қазіргі заманғы халықаралық қатынастардың өзекті мәселелері
3	Қазіргі халықаралық қатынастардағы қауіпсіздік және тұрақтылық мәселесі
4	Халықаралық қатынастардың қазіргі заманғы жүйесіндегі қарусыздану мәселесі (жаппай қырып-жою қаруын халықаралық бақылау режимдерінің құқықтық реттелуі (ЖҚҚ)
5	Халықаралық лаңкестік қауіпсіздіктің жаһандық үрдісі ретінде
6	Тұрақты даму халықаралық қатынастардың тұжырымдамасы ретінде
7	Әлемдік саясатқа БАҚ пен коммуникацияның ықпалы
8	Адам құқығын қорғау және қамтамасыз ету мәселесі
9	«Солтүстік» пен «Оңтүстік» арасындағы алшақтық мәселесі
10	Қазіргі халықаралық қатынастардағы энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері
11	Климаттың жаһандық өзгеруі және қоршаған ортаны қорғау проблемалары
12	Демографиялық теңгерімсіздік және бақыланбайтын көші-қон ағындардың мәселесі
13	Әлемдік саясаттағы әлемдік орталықтар және жетекші мемлекеттер
14	Әлемдік және аймақтық деңгейдегі интеграция мен денинтеграция мәселелері
15	Әлемнің әр түрлі аймақтарындағы халықаралық қатынастар мәселелері

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Пәннің негізгі мазмұны. Пәннің әдіснамасы. Деректермен, анықтамалық материалдармен, электрондық ресурстармен жұмыс жасау. Пән аясында интерактивті әдістерді пайдалану.

"Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері" пәнінің негізгі мақсаты – студенттерді халықаралық қатынастардың жаһандық мәселелер табиғатымен, қазіргі кезеңдегі халықаралық қатынастар жүйесіндегі басты үрдістер мен ерекшеліктері және жаһандық өзгерістердің серпінімен таныстыру.

Курсты оқу барысында жекелеген аймақтардың және жалпы әлемнің дамуын ескере отырып, қазіргі заманғы халықаралық қарым-қатынастардың мәселелерінің мазмұны мен типологиясын жалбы заңдардың күрделі саяси құбылыстары ретінде анықтау маңызды.

Басты міндеттер:

- Халықаралық қатынастардың жаһандық мәселелеріне саяси, экономикалық, әлеуметтік-мәдени және идеологиялық қарым-қатынастарың және т.б. жұмыс істеуінің заңдарын түсіне отырып халықаралық, жан-жақты талдау жасау;
- студенттерге жаһанданудың қазіргі заманғы процестері мен халықаралық қатынастарды әртараптандыру арасындағы қарым-қатынастарының түсінігін беру;
- теориялық және қолданбалы зерттеулер дағдыларын тереңдету;
- саяси жағдайларды болжау және модельдеу дағдыларын тереңдету.

Пәннің зерттеу объектісі - жылдам өзгеріп жатқан шындықтар контекстініндегіқазіргі заманғы халықаралық қатынастар болып табылады.

Бұл курс қазіргі заманғы халықаралық қатынастардың кейбір теориялық және практикалық аспектілерін халықаралық қатынастардың нақты мәселелерін, осы мәселелердің негізгі дереккөздерін, олардың типологиясы мен ықтимал шешімдеріне амалдарды талдауға назар аударту арқылы зерделейді.

Осы пәнді оқу барысында алынған білімдер мамандарға кәсіби қызметіндегі, ғылыми және практикалық жұмысындағы ағымдағы мәселелер контекстінде халықаралық қатынастардың түйін санаттарын пайдалануға мүмкіндік береді.

Пән студенттерге мүмкіндік береді:

- қазіргі заманғы халықаралық қатынастардың дамуын терең біліп көруге;
- өзекті мәселелерді шешуде әр түрлі саяси акторлардың орны мен рөлін түсінуге;
- әр түрлі саяси (халықаралық және ұлттық) мекемелердің ағымдағы мәселелері мен іс-әрекеттеріне нақты талдау жасауға;
- бұқаралық ақпарат құралдарында және басқа да дереккөздерінде құжаттар, жарияланымдардың талдауын жасауға;

- әлемдік саяси процестердің негізгі факторлары мен үрдістерін талдау мен болжаудың әдіснамасы мен құралдарын пайдаланудың тәжірибелік дағдыларын игеруге.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Жаһандану үрдістері мен қазіргі халықаралық қатынастардың өзекті мәселелері

Жаһандану процесі мен халықаралық қатынастардың жаңа үрдістерінің басты ерекшеліктері. «Жаһандану» ұғымы, негізгі көзқарастар. Экономикалық жаһандану. Қазіргі халықаралық қатынастар мәселелерінің түсінігі. Теориялық көзқарастар мен практикалық аспектілер. Мәселелер мен деңгейдің типологиясы мен жіктелуі және мәселелерді шешу мен алдын алудың халықаралық тетіктерін қалыптастыру.

Қазіргі халықаралық қатынастардағы қауіпсіздік және тұрақтылық мәселесі

Жаңа жаһандық фактілер контексіндегі «қауіпсіздік» ұғымын әртараптандыру. Қазіргі кезеңдегі қауіпсіздіктің жаһандық және аймақтық деңгейлері, жаңа көзқарастар және ой-пікірлер. Қазіргі кездегі қауіпсіздіктің әскери, саяси, экономикалық, экологиялық, мәдени, ақпараттық факторларының корреляциясы (арақатынастылығы). Қауіпсіздіктің гуманитарлық аспектілері. Қауіпсіздік және ынтымақтастық. Ұжымдық қауіпсіздік, оның құрылу шарттары мен негізгі мәселелері. Халықаралық қауіпсіздікті институттандыру (әскери бөлімдер, қауымдастықтар, ұйымдар). Халықаралық тұрақтылық түсінігі. Қауіпсіздік және тұрақтылық. Қауіпсіздіктің ұлттық, өңірлік және жаһандық тетіктерін қалыптастыру.

Халықаралық қатынастардың қазіргі заманғы жүйесіндегі қарусыздану мәселесі (жаппай қырып-жою қаруын халықаралық бақылау режимдерінің құқықтық реттелуі (ЖҚҚ)

Жаппай қырып-жою қаруын бақылаудың заманауи тәсілдемелері, құралдары және әдістері. Халықаралық құқық нормалары. Өңірлік жанжалдарды реттеу құрылымында кәдімгі қаруландыруды бақылау мәселелері. Сенімді нығайту жөніндегі шаралар. Әдеттегі қаруландыруды бақылау және Азия-Тынық мұхит аймағындағы сенімді нығайту бойынша шаралар. Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) және әдеттегі қаруландыруды бақылаудың өңірлік режимі. АӨСШК. Азиялық Аймақтық Форумда сенімді, АСЕАН қауіпсіздігін нығайту шаралары. Халықаралық келісімдер жүйесі мен осы келісімдерді енгізудің тетіктері ретінде ЖҚҚ-ны халықаралық бақылау режимдерін түсіну. Қазіргі кезеңдегі ядролық қарусыздандыру мәселелері. Қазіргі кезеңдегі ядролық тежеу саясатының рөлі: ядролық және ядролық емес мемлекеттердің жағдайы. Ядролық қауіпсіздітің өңірлік аспектілері. Солтүстік Корея мен Иранның ядролық

бағдарламалары. Ядролық қауіпсіздік қамтамасыз етудегі ядросыз аймақтардың рөлі. Қазақстанның бастамалары.

Халықаралық лаңкестік қауіпсіздіктің жаһандық үрдісі ретінде

Халықаралық лаңкестік 21-ші ғасырдың жаһандық қаупі ретінде. "Халықаралық лаңкестік" ұғымы. Қазіргі заманғы халықаралық лаңкестіктің қайнар көздері, себептері және ерекшеліктері. Халықаралық лаңкестікпен күрестегі халықаралық қауымдастық. Киберлаңкестіктің пайда болуы. Ядролық, химиялық, биологиялық терроризмнің қаупі. Халықаралық терроризм, халықаралық қылмыс және адам мен есірткі саудасының корреляциясы. Лаңкестікке қарсы күрес стратегиялары: лаңкестіктің әлеуметтік, саяси, экономикалық және басқа да себептерін жою. Халық арасында жеке алдын алу жұмысы.

Тұрақты даму халықаралық қатынастардың тұжырымдамасы ретінде

"Тұрақты даму" тұжырымдамасы (әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілері). БҰҰ-ның 1970-1990 жылдардағы қызметінің шеңберіндегі Тұрақты даму көрінісін қалыптастыру. Риодағы Жер Саммиті, 1992. Күн тәртібі 21. Тұрақты дамудың Бірінші және Екінші онжылдықтары. Йоханнесбург Саммиті, 2002 және оның негізгі нәтижелері. Тұрақты дамуға қатысты іс-әрекеттің жаһандық жоспары. 2015 кейін Тұрақты дамудың күн тәртібі. Тұрақты даму мақсаттары, оның 17 мақсаттары және оларды жүзеге асыру көрінісі. Қазақстан тұрақты даму контекстінде.

Әлемдік саясатқа БАҚ пен коммуникацияның ықпалы

Бірыңғай ақпараттық және телекоммуникациялық кеңістікті қалыптастыру. БАҚ және әлемдік саясат. Халықаралық қоғамдастықтың бірыңғай кеңістік-уақытша инфрақұрылымының сипаттамалары. Мәдени және ақпараттық жаһандану. Халықаралық саяси қарым-қатынастар саласында БАҚ-тың рөлін кеңейту. Саясатты жүргізу үшін БАҚ-та компьютерлік желілерді әзірлеу және кеңінен қолдану. БАҚ-тың әлемдік саясатқа ықпалы.

Қоғамдық ой-пікірді қалыптастыруда қолдау қызметтері, теледидар мен телекомпаниялардың рөлі.

Халықаралық қатынастар жүйесіндегі және жаһандық экономикалық қарым-қатынастардағы ақпараттың рөлі.

Қазіргі әлемдегі дереккөздер мен ақпараттық айналымының табиғаты. Мемлекет және халықаралық ақпараттық қысым көрсету. Қазіргі заманғы халықаралық қақтығыстардағы ақпараттың рөлі. Ақпараттық соғыс. Интернет жаһандық ауқымдағы ақпараттық ықпал ету құралы ретінде.

Адам құқығын қорғау және қамтамасыз ету мәселесі

Адам құқығы халықаралық құқықтың негізгі қағидасы ретінде. Адам Құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. Адам Құқықтары жөніндегі

халықаралық пактілер. Экономикалық, Азаматтық және Мәдени Құқықтар бойынша келісім. Азаматтық және Саяси құқықтардың Халықаралық Келісімі. Келісімнің қатысушылары – мемлекеттердің адам құқығының сақталуын бақылау. Адам құқықтарын қорғау бойынша Біріккен Ұлттар Ұйымының іс-әрекеттері. Адам Құқықтары жөніндегі Комиссия. Еуропа Кеңесі, ЕҚЫҰ және Еуропалық одақтағы адамның құқықтары мен негізгі бостандықтарын қорғау. Үкіметтік емес ұйымдардың адам құқықтары мен бостандықтарын қорғау бойынша іс-әрекеттері. Адамның негізгі құқықтарына интернационализациялау процесінің әсері. Адам құқықтарын қорғау жүйесінің артықшылықтары мен шектеулері. Адам құқығы және халықаралық гуманитарлық құқық.

«Солтүстік» пен «Оңтүстік» арасындағы алшақтық мәселесі

"Бай" және "кедей" мемлекеттер. Солтүстік пен Оңтүстік елдерінің негізгі сипаттамалары. Оңтүстік Азия, Оңтүстік Африка және Латын Американың дамушы елдері. Оңтүстік Африкадағы экономикалық өзгерістер. Дамушы елдердің әлеуметтік-экономикалық артта қалушылық мәселесі. Байлық көрсеткіштерін бөлу (әлемдік жалпы ішкі өнімнің үлесі, әлемдік саудада қатысу, трансұлттық корпорациялардың тікелей инвестициялары, валютаның жалпы ағынынң үлесіне). Дамушы елдерде кедейшілік, жұмыссыздық, тұрмыстың әлеуметтік поляризация деңгейі мәселелерінің нашарлауы. Азық-түлік және ауыз суының жетіспеушілігі. Дамушы елдердің екі деңгейлі экономикасының феномені. Аштық, кедейлік пен аурулардың себептері. Індеттер мен әлеуметтік қақтығыстар облыстары. Экономикалық алшақтықты еңсеру стратегиялары (импортты ауыстыру саясаты, ұлттандыру, жаңа халықаралық экономикалық саптың стратегиясы). БҰҰ-ның даму бағдарламасы (БҰҰДБ), өндіргіш күштерді дамытуда ұзақ мерзімді қолдау.

Қазіргі халықаралық қатынастардағы энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері

Энергетикалық қауіпсіздік ұлттық, аймақтық және жаһандық қауіпсіздіктің бөлігі ретінде. Қазіргі заманғы гео-экономика мен геосаясатта энергетикалық мәселелер және энергияның дәстүрлі қайнар көздерінің рөлі мен маңызы. Мұнай-газ саясаты. Энергетикалық соғыс. Этом энергетикасын пайдалануға қатысты жаңа көзқарастар. Баламалы және жаңартылатын энергия көздерін дамыту. Энергия алмасу және энергияны пайдалану саласындағы аймақтық және жаһандық ынтымақтастықтың дамуы.

Климаттың жаһандық өзгеруі және қоршаған ортаны қорғау проблемалары

Қазіргі халықаралық қатынастар дамуы аясындағы қоршаған ортаны қорғау мәселелері. Қоршаған орта мәселелерін шешудегі халықаралық қауымдастықтың іс-әрекеттері. Климаттың өзгеруі және қоршаған ортаны қорғау қорғау мәселелері бойынша халықаралық және аймақтық институттардың қызметі. Экологиялық

қауіпсіздік. Орталық және ШығысЕуропадағы, Латын Америкасындағы, ТМД елдеріндегі, Тынық мұхиты аймағындағы жаппай экономикалық реформалардың қоршаған ортаға әсері. Киото хаттамасы және пост-Киото. Париж келісімі. Жаңа экологиялық саясаттың қалыптасуы.

Демографиялық теңгерімсіздік және бақыланбайтын көші-қон ағындардың мәселесі

Қоғамның демографиялық құрылымындағы жалпы өзгерістер. Әлем халқының өсу динамикасындағы өзгешеліктер. Дамыған елдерде халықтың өсуінің шектеліуі және оның себептері. Дамушы елдердегі (Қытай, Үндістан, Пәкістан және т.б.) халық өсуінің жоғары қарқыны. Африка, Оңтүстік және Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің игілігіне қарай шешілген аумақтық өзгерістер үрдісі.

Көші-қон үдерісі. Еңбек нарығындағы ұлттар құрамына қарқынды көші-қонның әсері. Жаһандану аясындағы негізгі көші-қон үрдістері. Еңбек көші-қоны. Босқындар мәселесі. Трансшекаралық аймақтардың мәселесі, заңсыз көші-қон және қауіпсіздік проблемасы.

Әлемдік саясаттағы әлемдік орталықтар және жетекші мемлекеттер

Әлемдік саясат пен экономиканың жаңа орталықтары. Халықаралық акторлардың түрлері. Халықаралық қатынастардың белсенді қатысушысы ретінде мемлекеттің мәні мен рөлі. Халықаралық қатынастардың мемлекеттік емес қатысушылары. Қазіргі халықаралық қатынастардағы БҰҰ рөлі. 2000-жылдардағы БҰҰ-ның қызметі және оны реформалау мәселесі. БҰҰ-ның бітімгершілік қызметі: теориялық негіздері мен тәжірибесі (1991-2013 жж.). 2000-жылдардағы ЕҚЫК/ЕҚЫҰ: халықаралық қатынастардың еуропалық жүйесіндегі рөлі мен орны, институционалдық құрылымдардың эволюциясы және қызметінің негізгі бағыттары. ЕҚЫҰ-ның жаңа міндеттері. Ауыспалы әлем жағдайындағы НАТО. "Үлкен сегіздіктің" қызметі. АҚШ, ЕО және Азия-Тынық Мұхит аймағы. Германия, Франция. Ұлыбритания, Италия, Жапония, ТМД. Латын Америкасы елдері. Қытайдың жаңа рөлі. Шығыс - Батыс: қақтығыс немесе өзара іс-қимыл. Аймақтық геостратегиялық үшбұрыштар. Көпполярлылық және халықаралық қатынастардың аймақтық жүйелері. Дихотомиялар: орталық – перифирия. Батыс – Шығыс, Солтүстік – Оңтүстік. Еуразияшылдық және халықаралық қатынастардың өңірлік проблемалары.

Әлемдік және аймақтық деңгейдегі интеграция мен денинтеграция мәселелері

Әлемдік және аймақтық интеграцияның жалпы проблемалары. Интеграцияның себептері мен қозғаушы күштері, оның мәні. Дезинтеграцияның негізгі факторлары. Еуропалық интеграцияның жаңа кезеңіне өткен ЕО. 2000-жылдардағы Еуропалық интеграция: қазіргі жағдайы мен проблемалары. НАФТА және Солтүстікамерикалық интеграция. Қазіргі экономикалық ықпалдастық

жүйесіндегі НАФТА рөлі. АТА аймағындағы интеграциялық үдерістер. Африка құрлығындағы қазіргі интеграциялық үдерістер. Еуразиялық интеграция және Еуразиялық экономикалық одақтың қызметі. ТМД. БРИКС феномені.

Әлемнің әр түрлі аймақтарындағы халықаралық қатынастар мәселелері

Әлемнің әр түрлі аймақтарындағы қазіргі халықаралық қатынастардың жалпы және жеке мәселелері. Әр түрлі аймақтардағы нақты мәселелерді жобалау және айқындау.

Азия-Тынық мұхит аймағындағы ағымдағы проблемалар. Оңтүстік Азиядағы халықаралық қатынастар және негізгі мәселелері. Халықаралық қатынастардағы Латын Америкасы. Халықаралық қатынастардың Таяу Шығыс жүйесі. Африка және тұрақты даму проблемалары. Посткеңестік кеңістіктегі халықаралық қатынастар. Орталық Азиядағы және Еуразиядағы халықаралық қатынастардың өзекті мәселелері.

СЕМИНАР САБАҒЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Қазіргі заманғы халықаралық қатынастар түйінді үрдістері: жаһандану, интеграция мен жаһандану
2. Халықаралық қатынастарда қауіпсіздік пен тұрақтылық мәселелері, жаңа тәсілдері
3. Қаруландыруды бақылаудың құқықтық шектеулері
4. Қазіргі кезеңде қару-жарақ пен ядролық қаруды таратпай мәселесі
5. Халықаралық терроризм жаһандық мәселе ретінде: негізгі ұғымдар мен мәселелер.
6. Діни экстремизм: саясат және/немесе демократия
7. Солтүстік пен Оңтүстік мәселесі: түйінді үрдістер
8. Адам құқықтары мәселесі, жалпы контекст
9. Қазіргі заманғы халықаралық қатынастарда Тұрақты даму мәселелері: Тұрақты дамудың Мақсаттары
10. Қазіргі заманғы халықаралық қатынастарда көші-қон процестері: Еуропадағы көші-қон дағдарысы.
11. Энергетикалық қауіпсіздік және түйінді энергетикалық үрдістер.
12. Экологиялық қауіпсіздік: басты перспективалары мен мәселелері
13. Азия-Тынық мұхит өңіріндегі түйінді мәселелер
14. Латын Америкасындағы түйінді мәселелер
15. Посткеңестік Орталық Азиядағы халықаралық қатынастар

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық егемендік пен ұлттық мүдделер мәселесі (Эссе)
2. 21-ші ғасырдағы ұйымдасқан қылмыс мәселесі (Power Point презентация).
3. Қазіргі әлемдегі есірткінің заңсыз айналымы және адам саудасының мәселелері.
4. Тұрақты дамудың негізгі аспектілері (Power Point презентация).
5. Еуропадағы босқындар дағдарысы (Power Point презентация).

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Жаһандану мен ұлттық мемлекеттің рөлі, халықаралық қатынастардың жаңа параметрлері.
2. Халықаралық қатынастар жүйесінің көпполярлы, биполярлы және монополярлы құрылымдары: негізгі сипаттары.
3. Қазіргі таңдағы БҰҰ рөлі.
4. Қазіргі халықаралық қатынастар жүйесіндегі аймақтардың рөлі.
5. Еуропалық (АТА, Солтүстік Африка, Латын Америкасы, Таяу Шығыс) аймақтағы тұрақтылық пен қауіпсіздіктің қауіп-қатерлері
6. Халықаралық қатынастардағы ықпал етудің және дамудың жаңа факторлары
7. XXI ғасырдағы аймақтық қатынастар жүйесіндегі АСЕАН рөлі
8. 2011 - 2012 ж.ж. "Араб көктемі" кезіндегі Таяу Шығыс пен Солтүстік Африкадағы Еуропалық мемлекеттердің саясаты.
9. XXI ғ. Африка құрлығындағы Қытай саясаты.
10. Латын Америкасындағы Қытай мүдделері.
11. Әлемдік қауымдастықтың есірткі тасымалына қарсы күресі.
12. АҚШ-тың Ұлттық қауіпсіздік стратегиясы.
13. Қытай Халық Республикасының сыртқы саясаты тұжырымдамасы.
14. Жапонияның сыртқы саяси стратегиясы.
15. Әлем халқының көші-қонының өсуі жаһандық үрдістердің бірі ретінде

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. International Relations / Joshua S. Goldstein, Jon C. Pevehouse.- 10th ed.- Boston [etc.]: Longman, 2012.- 563 p.
2. Kegley, C.W. World Politics: trend and transformation [Text] / C.W. Kegley, S.L. Blanton.- update ed.- Boston [etc.]: Wadsworth, Cengage Learning, 2012.

3. Jackson R.H., Sorensen G. Introduction to International Relations: Theories And Approaches. – Oxford University Press, 2007. – 342 p. 2. Kegley C.W., Blanton S. L. World Politics: Trends and Transformations. – 2009. – 636 p.

4. Thomas L. Friedman, The World is Flat, Picador Books, New York, 2007.

5. Politics & International Relations Online Resource Centres http://www.oup.com/uk/orc/politics/ Center for International Policy

6. Мировое политическое развитие: век XX / Н.В. Загладин и др. М., 1995.

7. Кулагин В.М. Международная безопасность: Учебное пособие для студентов вузов. – М., 2007.

М.М. Лебедева Мировая политика и международные отношения на пороге нового тысячелетия – 2010.

8. Мировая политика и международные отношения: учебное пособие / под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. – СПб.: Питер, 2006 – 448 с.

9. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ / отв. ред. А.А. Кокошин, А.Д. Богатуров. – М.: Комкнига, 2005. – 432 с.

10. Мовкебаева Г.А. Современные проблемы международных отношений: учеб. пособие для спец. «Междунар. Отношения» и «Регионоведение».- Алматы: Қазақун-ті, 2010.- 254 с.

11. Современные международные отношения / под ред. А.В. Торкунова; РОССПЭН. - М., 2000.

12. Шерьязданова К.Г. Современные интеграционные процессы: Учебное пособие. Астана: Академиягос. упр. ПриПрезиденте РК, 2010.

Қосымша:

1. Message from the President of the Republic of Kazakhstan - Leader of the Nation NursultanNazarbayev to people of Kazakhstan. "Kazakhstan-2050" Strategy // //http://www.akorda.kz.

2. Tokayev K.K. «Reflections at the United Nations», Astana, 2014.

3. Henry, C.M. Globalization and the politics of development in the Middle East - Cambridge: Cambridge University Press, 2011.// www.loc.gov/catdir/samples/.../00067 452.pdf.

4. M.Jovanovic. International Handbook on the Economics of Integration: General Issues and Regional Groups – Edward Elgar Publishing, 2011 – 531 p.

5. R.Stubbs, G.Underhill. Political Economy and the Changing Global Order – NY: Oxford University Press, 2006 – 492 p.

6. Черников П.Г. Как оценить ООН? О некоторых методах анализа результативности и эффективности международных организаций. – М.: Р.Валент, 2005. – 184 с.

7. Современные международные отношения и мировая политика. А.В.Торкунов, И.Г.Тюлин, А.Ю.Мельвиль. Просвещение. М., 2004.

KRSS 3301 – ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ СЫРТҚЫ САЯСАТЫ

Көлемі 3 кредит

Авторлар:
Губайдуллина М.Ш. – тарих ғылымдарының докторы, профессор
Мақашева К.Н. – тарих ғылымдарының докторы, профессор

Пікір жазғандар:
Сұлтанов Б.Қ. – тарих ғылымдарының докторы, Қазақ-неміс университетінің профессоры
Мовкебаева Г.А. – тарих ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты республиканың сыртқы әлемде ұлттық мүдделерін қорғау мен егемендігін орнықтыруға бағытталған мемлекет беталысының бөлінбес бөлшегі болып табылады. XXI ғасырдағы Қазақстанның жаңа бейнесі көптеген жағдайда халықаралық қатынастар мамандарын дайындау сапасына байланысты болады. Қазақстан Республикасы аймақтық және жаһандық деңгейлерде басқа мемлекеттер мен халықаралық ұйымдармен өзара әрекеттестігі мен ынтымақтастығы күшею жағдайында халықаралық қатынастар саласындағы жоғары біліктіліктігі маманнан еліміздің тыс жаңа құбылыстарды тез арада қабылдай біліп, дұрыс баға беруді және шетелдік тәжірибені қолдану білуді талап етеді. Осыған орай теоретико – практикалық мазмұндағы «халықаралық қатынастар» мамандығына қатысты дисциплиналар арасында базистік және негізгі орын алатын «Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты» атты пәннің рөлі мен маңызы өсуде. «ҚР сыртқы саясаты» пәнін оқу Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты мен дипломатиясы, халықаралық қатынастар саласында қажетті біліктілігін иеленетін бәсекелестікке қабілетті кәсіби кадрлар дайындауға септігін тигізеді.

«ҚР сырты саясаты» пәнін меңгеру үшін төмендегі әлеуметтік –қоғамдық және саяси ғылымдардың негіздерін білген жөн: «Философия негіздері», «Политология» оқу барысында студент халықаралық қатынастар маманы қызметіне кәсіби біліктілігін қалыптастырады, жаңа икем мен дағдылар қалыптасырады.

Бұл үшін студент:

- ҚР сыртқы саясатының концептуальдық негіздерін, жаһандану үдерісі мен қазіргі саяси үдерістердің даму жағдайындағы оның (ҚР сыртқы саясатының) қалыптасу мен эволюциясының кезеңдерін білуі керек.

- ҚР сыртқысаяси ведомстволарының қызметі мен ұйымдасуын білуі керек.
- Пәнға қатысты лексика мен түсініктер аппаратын игеруі тиіс.
- Әлімдік және сыртқы саясат, халықаралық үдерістер облысындағы салыстырмалы талдау тәсілдерін игеруі тиіс.
- Кең әрі ғылыми түрде ойлай білуі тиіс.
- Әлемдік қоғамдастықтағы ҚР сыртқы саясатының рөлін бағалап, сыртқы саясат жөніндегі білімдерін байланыстыра, Орталық Азиядағы халықаралық үдерістерді сараптай, Қазақстанның жүргізіп жатқан сыртқы саясатын объективті түрде жеткізіп, бағалай білулері керек;

Пререквизиттер: «Еуропа және Америка елдерінің жаңа және қазіргі заман тарихы», «Азия мен Африка елдерінің жаңа және қазіргі тарихы», «Халықаралық қатынастар тарихы», «Халықаралық ұйымдар», «Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері».

Постреквизиттері: Көпжақты дипломатия.

Типтік бағдарлама 1998 және 2004 жылғы алғашқы басылымдардағы «Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты» типтік бағдарламаларына негізделеді.

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Тақырыптың атауы
1	Кіріспе
2	Қазақстан және Біріккен Ұлттар Ұйымы
3	Қазақстан Республикасының Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ) мен Солтүстікатлантикалық альянспен өзара қатынастары (САКҰ)
4	Қазақстан және аймақтық ұйымдар
5	Қазақстан және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (ТМД)
6	Қазақстанның Ресей Федерациясы, Украина және Беларусь республикаларымен қарым – қатынастары
7	Қазақстан Орталық Азия және Закавказ республикаларымен қарым–қатынастары
8	Қазақстан мен Оңтүстік және Оңтүстік–Шығыс Азия мемлекеттерімен қатынастары
9	Қазақстанның Таяу және Орта Шығыстағы сыртқы саясаты
10	Қазақстанның араб әлеміндегі елдермен қатынастары
11	Қазақстан және АҚШ арасындағы қатынастар
12	Қазақстан-Канада қатынастары
13	Қазақстанның Латын Америка мемлекеттерімен қатынастары
14	Қазақстан және Еуропалық Одақ

15	Қазақстанның Балтық, Скандинавия және Шығыс Еуропа елдерімен қатынастары
16	Қазақстанның аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша бастамалары
17	Экологиялық мәселелер, Каспий аймағы және қазақстандық дипломатия

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

Қазақстан республикасының халықаралық қоғамдастыққа кіруі. Қазақстанды басқа мемлекеттер мен халықаралық ұйымдар тарапынан саяси-дипломатиялық тану үрдісі. Қазақстан Республикасының сыртқысаяси тұжырымдамасының қалыптасуы. ҚР сыртқы саясатының тұжырымдамалық негізі, қағидалары және негізгі бағыттары.Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының ерекшеліктері: көптармалық пен тепе-теңдік.Қазақстанның ұлттық-мемлекеттік мүдделері. Қазақстанның сыртқы саясатының сыртқы экономикалық бағыттары. Экономикалық және әскери-саяси мүдделері және Қазақстанның потенциалы. Халықаралық проблемалардың ғаламдануы.

Пәнді оқытудың басты мақсаты ретінде студенттерде Қазақстан Республикасының қазіргі сыртқы саясатының мәнің елдің ішкі модернизация міндеттерін сәйкестендіріп ойлау дағдыларын қалыптастыруды атап өтеміз. Пәнді оқыту негізгі және арнайы мақсаттарды ала тартады:

- курстың мәселелеріне байланысты отандық және шетелдік басылымдармен таныстыру;
- қазақстанның сыртқы саясаты мен халықаралық өміріндегі оқиғалар мен жағдайлар, фактілер туралы білімді кеңейту, оларды жүйелеу;
- сыртқысаяси бағыттың ең маңызды бағдарларын оқыту;
- қазақстандың дипломатияның шет елдер мен әлем аймақтарына қатысты қызметінің ерекшеліктерін анықтау;
- халықаралық қоғамдастықта Қазақстанның рөлі мен орнын айқындау;
- ҚР сыртқы саясатының өзекті құжаттарын білу;
- ҚР базистік екіжақты және көпжақты келісімдерін білу;
- қазақстандық жобалар мен бастамаларының халықаралық жүзеге асырылу нәтижелерін талдау.

«ҚР сыртқы саясаты» пәнінің оқыту объектісі қазіргі халықаралық қатынастар жағдайындағы Қазақстан Республикасының сыртқысаяси бағыты болып табылады.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Қазақстан және Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ)

Қазақстанның БҰҰ-ға қабылдануы. Қазақстан БҰҰ мыңжылдығы саммитінде. Н.Назарбаевтың БҰҰ БА сессиясында сөз сөйлеуі. БҰҰ дағы Қазақстан дипломаттарының және дипломатиясының рөлі. Қазақстан басшылығымен БҰҰ Хатшылығы арасындағы диалогтың кеңеюі. БҰҰ бас хатшыларының Қазақстанға сапарлары (Кофи Аннан, Пан Ги Мун).

Жаһандық және аймақтық қауіпсіздік мәселелері, Қазақстанның бастамалары. СНВ-1келісіміне Лиссабон протоколы (1992.). ҚР ның ядролық қаруды таратпау жөніндегі келісімге қосылуы. Ядросыз статус бойынша міндеттер. Халықаралық ядролық қарулық сынақтарға қарсы тұру күні. (29тамыз) – БҰҰ БА 64-ші сессиясындағы Қазақстанның бастамасы. «Ауған мәселесін шешу бойынша шараларды қолдану». БҰҰ дағы Қазақстанның ұсыныстары. БҰҰ ны қайта құру мәселесі бойынша Қазақстанның ұстанымы. Нью-Йоркте және Женевадағы БҰҰ жанынан ҚР Тұрақты өкілділігінің ашылуы. Қазақстанның БҰҰ-дағы ұйымдармен, арнаулы мекемелермен, бағдарламалармен жан жақты ынтымақтастығы. БҰҰ ның Басты Комитеттері мен Комиссиялары жұмыстарына қатысуы.

Қазақстан Республикасының Еуропадағы қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ) мен Солтүстікатлантикалық альянспен өзара қатынастары (САКҰ)

Қазақстанның ЕҚЫМ қабылдануы. ЕҚЫҰ жаңа мүшелеріне үйлестірілген көмек бағдарламасы. 1993 жылғы Будапештегі самммит қорытындылары. ЕҚЫҰ Мәжілістің жаңа мүшелеріне үйлестірілген көмек бағдарламасы. Қазақстан қауіпсіздігін кепілдендіру туралы меморандум. Қазақстан мен ЕҚЫҰ біріккен қимылдар бағдарламасы. Сенімділікті күшейту жөніндегі шаралар. Вена құжаттары: ВҚ-92 және ВҚ-94. Ауқымды қауіпсіздік концепциясы аясында ЕҚЫҰ мен ҚР ынтымақтастығы. Орталық Азияда байланыстар бойынша ЕҚЫҰ Бюросының ашылуы. Қазақстанда Президент сайлауы кезіндегі ЕҚЫҰ миссиясының қызметі. ЕҚЫҰ есебі және Қазақстанның ұстанымы.

Алматыда ЕҚЫҰ Орталығының ашылуы. Әскери-саяси қауіпсіздік мәселелері. ЕЫҚҰ және Азиядағы сенім шаралары мен өзара әрекеттестік жөніндегі Кеңесті (СВМДА) шақыру туралы Қазақстанның ұсынысы. Ауғанистанды қалпына келтіру бойынша Қазақстанның гуманитарлық көмек бағдарламасы. Экологиялық қауіпсіздік. Экономикалық қауіпсіздік және ынтымақтастық. Гуманитарлық салада ынтымақтастық. Мәдениетаралық, дінаралық, этникааралық, төзімділік бойынша ЕҚЫҰ кеңесі. Қазақстан және ЕҚЫҰ адам құқықтары мен демократиялық реформаларды дамыту жөнінде. ҚР дағы Омбудсман қызметі. Гендерлік теңдік.

Астанадағы ЕҚЫҰ орталығының қызметі. Венада ЕҚЫҰ дағы Қазақстан өкілдігі. Қазақстан ЕҚЫҰ ның басқарушы «үштік» төрағалары қатарында (2009-

2011). 2010 жылғы ЕҚЫҰ-дағы ҚР төрағалығы бағдарламасы. Астанадағы ЕҚЫҰ саммиті. «Қауіпсіздік қауымдастығына өту жолында» Астана декларациясы.

XXI ғасыр қарсаңындағы НАТО-ның саясаты мен стратегиясы. Қазақстан мен НАТО арасында қатынастар орнату. “Бейбітшілік үшін серіктестік” бағдарламасы. Монс қаласында (Бельгия) НАТО линиясы бойынша серіктестікті үйлестіру жөніндегі тобында Қазақстан Республикасы кеңсесінің ашылуы. Қазақстан – СЕАП мүшесі. НАТО-да Қазақстан өкілділігінің ашылуы. Брюссельде НАТО жанында Қазақстан Республикасы миссиясының ашылуы. Орталық Азия мен Кавказда бейбітшілікті сақтау жөніндегі Астанадағы (2008) СЕАП тың III форумы.

ҚР мен НАТО арасындағы құқытық келісім базасы ынтымақтастығының кеңеюі. Әскери және дипломатиялық кадрларды тағайындау. Бейбітшілік тәжірибесі. Қарулы күштерді дайындық деңгейін арттырудың бірлескен жобалары. «Ортразбат» бірлескен аймақтық оқулары. Экологиялық ынтымақтастықтың белсендірілуі. ҚР ның НАТО ның «Бейбіт үшін ғылым» бағдарламасы мен ынтымақтастығы.

Қазақстан және аймақтық ұйымдар

Қазақстан және ірі мемлекетаралық мұсылмандық халықаралық ИЫҰ. Ұйымға мүше болу үрдісі. Халықаралық қатынастардағы ислам факторы. ИКҰ-ның Қазақстанға қызығуы. Қазақстанның ИКҰ-ға, Ислам даму банкісіне толыққанды мүше болып қабылдануы. Алматыда ИДБ-ның аймақтық өкілділігінің құрылуы. Ынтымақтастықтың перспективалық бағыттары. Қазақстан діни бостандықты қорғаушылардың лидері ретінде. Әлемдік және дәстүрлі діндер съезді. ИЫҰ қаржы құрылымдары мен ынтымақтастықтың дамуы. Ынтымақтастықтың болашақ бағыттары. ИЫҰ жаңа Жарғысы, Дакар (2008). ҚР ның ИЫҰ СІМКнде төрағалығы (2011), ИЫҰ үшін жаңа механизм «өркениеттер диалогы». Астанадағы ИЫҰ СІМК нің 38-ші сессиясы, ҚР ның ұйымның атын ауыстыруға және жаңа эмблема жасауға ұсынысы. 2015 ж бағдарлама: Алматы – «Ислам мәдениетінің астанасы».

Халықаралық және аймақтық экономикалық ұйымдармен байланыстардың дамуы. Сыртқы саясатының «экономикаландыруға» бет бұруы. Қазақстан ТАСИС техникалық көмегін алушы. БҰҰ ның ОА елдеріне арналған арнаулы аймақтық экономикалық бағдарламасы (СПЕКА). ЭСКАТО аймағы елдерінің экономикалық үрдісі үшін ОА-ға арналған бірлескен бағдарлама. ҚР ның ДСҰ-ға кіруі жөніндегі келіссөз барысы. Қазақстанның Экономикалық Ынтымақтастық Ұйымына енуі (1992). Қазақстан Президенті Н.Назарбаев – ЭЫҰ-ның Төрағасы (1998-2000). Ынтымақтастықты дамытудың басты бағыттары. Қазақстан мен ЭЫҰ ынтымақтастығының перспективалары. Халықаралық қаржы ұйымдарымен ынтымақтастық. ҚР – ДСҰ ның мүшесі. ДВҚ-ның мүшесі (1992). Жүйелік қайта құруларды қаржыландыру бағдарламасы (1993). «Стендбай» қорлық кредиттары туралы келісімдер (1994,1995). Кеңейтілген кредиттер бағдарламасы. ДВҚ алдындағы міндеттерді өтеу. Әлемдік банктің ҚР үкіметімен серіктестігі, негізгі

бағыттар. ҚР және Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі. Қазақстан Еуропалық Қайта Құру және Даму Банкінің, Азиялық Даму банкінің мүшесі. ҚР дағы ЕҚҚДБ және АДБ қызметінің негізгі бағыттары. ЕҚҚДБ және АДБ ның ҚР ға қаржылай және техникалық көмегі(1994-2000). Кіші және Орта бизнестің дамуы. ҚР ИДБ мүшесі. Қазақстандағы ИДБ аймақтық өкілдігінің мекемесі және қызметі(1996).

Қазақстан және Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (ТМД)

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығын құру туралы (ТМД). Қазақстанның бастамасы. Алматы Декларациясы және ТМД-ның құрылуы. Қатынастардың құқықтық негізінің қалыптасуы Посткеңестік кеңістіктегі интеграцияның ерекшеліктері. Астанадағы ТМД саммиты. Н.Назарбаевтың Достастықты қайта құру жөніндегі ұсынысы, Қазақстанның бағдарламасы. ҚР-ның, ТМД-ның қызметінің жаңа ұстанымы туралы ниеті, «бір жыл бір тақырып» (2007).

ТМД мемлекеттері үрдісінің экономикалық аспектілері. ТМД кеңістігіндегі Кедендік одақ және Бірыңғай экономикалық кеңістік идеясы (1999). ТМД дағы ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің құрылуы. ТМД-ның ары қарай дамуының концепциясы. Еуроазиялық Экономикалық Қауымдастықтың - ЕурАзЭҚ құрылуы (қазан 2000).

Қазақстанның Ресей Федерациясы, Украина және Беларусь республикаларымен қарым – қатынастары

Екі жақты қатынастардың келісімдік-құқықтық негізінің қалыптасуы. Мемлекеттердің өзара қарым-қатынастарының принциптері. Қатынастар дамуының кезеңдері. ҚР мен РФ арасындағы өзара ынтымақтастық және көмек туралы неізгі достастық келісімі. Көршілестік принциптері. Саяси ынтымақтастық. В.Путин және Д.Медведев президентері кезіндегі қатынастардың тереңдеуі. ҚР (Астрахань) және РФ (Орал) консулдықтарының маңызы. ТМД шеңберіндегі екі жақты қатынас. Мемлекеттік шекара тәртібін орнату. Сауда және экономикалық ынтымақтастықтың негізгі бағыттары. Қазақстан-Ресей қатынастарындағы Каспий. Энергетикалық мәселелер. Байқоңырдың статусы туралы мәселені реттеу. Әскери-саяси және әскери-техникалық ынтымақтастық. Қазақстан мен Ресейдің шекаралық аймақтарының ынтымақтастығы. Мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық. 2004 ж. ҚР және РФ ЕуроАзЭҚте. Трансшекаралық өзендер мәселесі. Атом саласындағы Қазақстандық-Ресейлік біріккен энергетикалық жобалар. Ынтымақтастықтың болашағы мен қабілеті.

Қазақстанның Украинамен және Беларусь Республикасымен қатынастары. Екі жақты ынтымақтастықтың келісімдік-құқықтық негізі. Экономикалық ынтымақтастық. Мұнай-газ саласындағы екі жақты қатынастардың дамуы. Әскери-техникалық және ғарыш салаларындағы ынтымақтастық. Мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық. Қазақстандағы украин және Украинадағы қазақ диаспорасы. Білім беру саласындағы өзара қимылды кеңейту.

Саяси және мемлекетаралық ынтымақтастық мәселелері және келісімдік-құқықтық база. Жоғары дәрежедегі байланыстар деңгейі. Еркін сауда туралы келісім. Кедендік одақтың құрылуы. Қазақстан мен Белорусь арасындағы өнеркәсіптік ынтымақтастық мәселесі. ҚР мен БР арасындағы әскери ынтымақтастық. Мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық.Қазақстандағы белорус диаспорасы. Екі елдің жастар саясаты.

Қазақстанның Орталық Азия және Закавказ республикаларымен қарым–қатынастары

Орталық Азиядағы Қазақстанның орны мен рөлі. Орталық Азия аймағы елдерімен сыртқы саясат бағыттарын анықтау. ОА елдеріндегі экономикалық реформалардың темпі мен деңгейлерінің әр түрлілігі. Ынтымақтастықтың құқытық келісімдік базасы. Екі жақты сауда-экономикалық ынтымақтастықтың басты бағыттары. Үш мемлекеттің Кедендік одағы. Душанбе саммиті және “ОАЭҚ-ның интеграциялық дамуының стратегиясы”. Орталық Азиядағы қауіпсіздік мәселесі.

Қазақстанның Өзбекстанмен қатынасы. Қазақстан мен Өзбекстан Ұлы Жібек жолын қайта қалпына келтіруде және Еуропа–Кавказ–Азия (ТРАСЕКА) транспорттық коридорын пайдалану. Қазақстан дипломатиясы және екі ел арасында мемлекеттік шекараны делимитациялау.Өзбекстандағы қазақ диаспорасы.

Қазақстанның Қырғызстанмен қатынасы. Екі жақты қатынастардың келісімдік-құқықтық негізі. Екі жақты ынтымақтастықтың принциптері, бағыттары және кезеңдері. Сауда-экономикалық және ғылыми-техникалық байланыстар. Шу және Талас өзендеріндегі су-шаруашылық құрылыстарын мемлекет аралық пайдалану. Су-энергетикалық консорциумын құру идеясы. Әскери саладағы ынтымақтастық. Аймақтағы экологиялық қауіпсіздік.Гуманитарлық және мәдени салалардағы біріккен қимыл.

Қазақстан және тәжік мәселесі. Қазақстанның тәжікаралық келіссөздердің және азаматтық соғысты тоқтатылуындағы рөлі. Қазақстан-тәжік қатынастарының саяси-құқықтық негізі. Әскери саладағы ынтымақтастықтың орны және шекараларды қорғау туралы мәселе. Тәжік-ауған шекарасын қорғауға Қазбаттың қатысуы. Қазақстанға Тәжікстан мен Ауғанстаннан босқындардың келуі мәселесі.Тәжікстан және Ауғанстандағы жағдайды реттеу.

Қазақстанның Түркменстанмен қатынасы. Екі жақты қатынастардың принциптері мен басты бағыттары. Екі жақты ынтымақтастықтың келісімдік-құқықтық негізі. Мемлекеттік шекара делимитациясы туралы және оны бірігіп қорғау мәселесі. Аралдың экологиялық жүйесін қайта қалпына келтіру бойынша күштерді біріктіру. Екі жақты қатынастардағы Каспий мәселесі.

Қазақстан және Закавказье республикалары. Әзербайжан, Грузия және Армениянның рөлдері. Қазақстанның Еуроазиялық көліктік жолды құруға қатысуы. Транскавказдық транспорттық коридордың маңызы.

Қазақстан мен Әзербайжанның экономикалық және саяси мүдделері. Екі жақты қатынастардың келісімдік-құқықтық негізінің қалыптасуы. Екі ел арасындағы экономикалық ынтымақтастықтың деңгейі. Энергоресурстарды тасымалдау мен мұнай газ саласындағы ынымақтастық.

Мұнай газ саласындағы ынтымақтастық, қазақстан мұнайын Грузияның қара теңіздік порттарына және Джейхан түрік портына тасымалдау мәселесі. Қазақстан және «Баку-Тблиси-Джейхан» жобасы. Каспий теңізінің құқықтық статусын анықтаудағы екі елдің ұстанымы. Мәдени ынтымақтастық.

Қазақстан Республикасы мен Грузия Республикасы арасындағы қатынастар. Экономикалық ынтымақтастықтың дамуы. Мәдениет, білім беру, денсаулық сақтау, қоршаған орта салаларындағы ынтымақтастық.

Армениямен өзара қарым-қатынасындағы Қазақстанның мүдделері. Орталық Азиядағы Армениянның сыртқы саясаты. Өзара қатынастардың дамуын тежейтін факторлар. Сауда-экономикалық және гуманитарлық серіктестік. Қазақстандағы армяндық диаспораның рөлі.

Қазақстанның Оңтүстік және Оңтүстік–Шығыс Азия мемлекеттерімен қатынастары

Қазақстанның Үндістан мен Пәкістан арасындағы дипломатиялық қатынастардың орнатылуы. Ынтымақтастықтың келісімдік-құқықтық негізі. Оңтүстік Азия аймағындағы ядролық фактор және Қазақстанның ұстанымы. Кашмир мәселесі және Қазақстан. Екі елдің саяси өзара қимылы. Сауда-экономикалық ынтымақтастық. Мұнай-газ саласындағы ынтымақтастығы. Үндістанның Қазақстандағы мемлекеттік және жеке капиталы. Екі жақты ынтымақтастықтың перспективалары.

Қазақстан және Пәкістан Ислам Республикасы арасында екі жақты қатынастардың орнатылуы. Екі жақты қатынастардың келісімдік-құқықтық негізі. Қазақстан мен Пәкістанның ұлттық мүдделері. Қазақстан мен Пәкістан қатынастарындағы наркотрафик мәселесі. Қазақстан мен Пәкістан арасындағы ғылыми-мәдени байланыстар.

Қазақстан мен Қытай арасында саяси, дипломатиялық қатынастардың орнатылуы. Ынтымақтастықтың келісімдік-құқықтық негізі. БҰҰ АӨЫСШК аясында ҚР мен ҚХР ның қауіпсіздік мәселелері бойынша ынтымақтастығы. Қытайдағы этникалық сепаратизм мәселесі және Қазақстанның ұстанымы. ШЫО аясындағы әскери саяси ынтымақтастық. Шекара мәселесі. Азиялық қауіпсіздік мәселесі. Қытайдағы этникалық қазақтар мәселесі.

Қазақстан және Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттері Ассоциациясы (АСЕАН). Оңтүстік-Шығыс Азиядағы Қазақстанның сыртқы саяси ерекшеліктері. Оңтүстік-Шығыс Азиядағы интеграциялық процестерге Қазақстанды тарту мәселесі. ОША елдерімен дипломатиялық және саяси қатынастардың құрылуы. Ынтымақтастықтың құқықтық келісімдік базасы. АСЕАН елдерімен қатынастың деңгейі. Өзара қатынастың негізгі бағыттары мен принциптері. ҚР аймақтық форумдарға қатысуы. Инвестициялық ынтымақтастық. Сауда экономикалық

қатынастардың белсендірілуі. Жаңа технологиялар мен ғарышты игеру саласындағы ынтымақтастық. Азия-Тынық мұхиты аймағындағы аймақтық интеграцияға қосылу.

Қазақстанның Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттеріндегі сыртқы саяси қызметі. Қазақстан-жапон қатынастары. Қазақстанның Корея Республикасы мен қатынастары. Қазақстан Республикасы мен Корей Республикасының өзара қимылы. ҚР ның екі Корей мемлекетімен ынтымақтастығының болашағы. Малайзия, Вьетнам, Индонезия, Таиланд Корольдігі, Сингапурмен дипломатиялық қатынастар орнатуы. Монголиямен қатынастардың кеңеюі.

Қазақстанның Таяу және Орта Шығыстағы сыртқы саясаты

Орта және Таяу Шығыс мемлекеттері ҚР сыртқы саясаты мүдделері аясында аймақтағы Қазақстандық дипломатияның басым мақсаттары. Ынтымақтастықтың құқықтық келісімдік базасының дамуы.

Қазақ-түрік ынтымақтастығы, даму кезеңдері. Екі жақты сауда-экономикалық қатынастар. Қазақстан мұнайын Түркия территориясы арқылы тасымалдау перспективалары. Каспийдің заңдық мәртебе мәселесі.. Қауіпсіздік мәселелері және халықаралық терроризммен күрес. ҚР-ның ЕҚЫО, ЭҚҰ, ИКҰ-дағы мүдделерінің Түркияның қолдауы. АӨЫСШК қауымдастығы ниетін Түркияның қолдауы. Мәдени-гуманитарлық саладағы ынтымақтастығы.

Иран Ислам Республикасы мен Қазақстан арасында дипломатиялық қатынастың орнатылуы (1992). Қазақстан және Иран сауда экономикалық ынтымақтастығы. Екі жақты қатынастардың келісімдік-құқықтық негізі. Қазақстан мен Иран арасындағы қатынастарды нығайтудың жаңа кезеңі. Мұнайды өндіру, қайта өңдеу және тасымалдау, өнеркәсіп, құрылыс, сауда, банк ісі, ауыл шаруашылығы салаларындағы ынтымақтастық. Каспий мәселесін шешудегі Қазақстан және Иран ұстанымдары.

Қазақстанның араб әлеміндегі елдермен қатынастары

Қазақстанды араб әлемінің елдерімен жақындайтынын белгілейтін факторлар. Қазақстан Республикасының сыртқы саясатындағы Израиль және Палестинамен қатынастарының ерекшелігі. Таяу Шығыс мәселесі және Қазақстан дипломатиясы. Ислам факторы. Қазақстанның араб елдері қатынастарының ерекшелігі. Қазақстанның Магриб және Парсы шығанағының араб мемлекеттерімен қатынастар орнатуы. Келісімдік қатынастардың ерекшелігі. Қазақстанның Египет Араб Республикасымен қатынастары. Ынтымақтастықтың келісімдік-құқықтық негізі. Сауда-экономикалық ынтымақтастық. Екі елдің мәдени-гуманитарлық байланыстары. Халықаралық ұйымдар шеңберіндегі Қазақстан мен Египеттің саяси өзара қимылы.

Қазақстанның Сауд Аравиясы Корольдігімен ресми қатынас орнатуы. Аймақтық мәселелер бойынша Қазақстанның САК-мен саяси байланыстары. Таяу Шығыстағы бейбіт үодістерді қолдау.Ынтымақтастықтың негізгі салалары. Қазақстандағы сауд бизнесі. Қазақстанның Иордания, Ливия, Марокко, Тунис

және Ливанмен қатынастарының дамуы. Кувейт, Бахрейн және Оманның ҚР сыртқы саясатында. Қазақстанның бұл елдермен ОИК, ЛАГ, ОАПЕК шеңберінде өзара іс-қимылы. Қатынастардың болашағы.

Қазақстан және АҚШ арасындағы қатынастар

ҚР сыртқы саясатындағы американ бағыты, жалпы сипаты, ерекшелігі. ҚР мен АҚШ арасындағы қатынастардың негізгі кезеңдері. АҚШ-тың ҚР саяси-экономикалық қызығушылығы. Қазақстан– АҚШ-тың стратегиялық серіктесі. Базалық құжаттары. Ядролық қауіпсіздік саласында ҚР мен АҚШ арасындағы ынтымақтастық. АҚШ- СВМДА бақылаушы. Әскери-саяси ынтымақтастығы. Аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі ынтымақтастық. ҚР мен АҚШ сыртқы экономикалық қызметіндегі ынтымақтастығы. Қазақстанның ӘСҰ-ға кіруіне көмек көрсету.ҚР-дағы АҚШ-тың білім беру бағдарламалары.

Қазақстан-Канада қатынастары

ҚР мен Канада арасында ынтымақтастықтың принциптері туралы декларация (1995). Сауда-экономикалық және мұнай ынтымақтастығы. ҚР- дағы Канада корпорациялары. Халықаралық ұйымдар шеңберінде Қазақстан мен Канада ынтымақтастығының кеңеюі. “Бейбітшілік үшін серіктестік” бағдарламасы шеңберіндегі ынтымақтастық.

Қазақстанның Латын Америка мемлекеттерімен қатынастары

Латин Америкасы елдерінің экономикалық және саяси реформаларының Қазақстан үшін тәжірибесі. Қазақстан–Америка Мемлекеттері Ұйымының (АМҰ) бақылаушысы. Латин Америкасы елдерімен ҚР дипломатиялық қатынастарының шектеулі сипатының себептері.Американ аралық даму банкісінің -ААДБ (МАБР) бағдарламалары мен жобаларына Қазақстанның қосылуы. Аймақ елдерімен дипломатиялық қатынастар орнату процессі. Куба, Мексика, Колумбия, Аргентина, Уругвай, Чили, Бразилия, Никарагуа, Панама, Гондурас, Венесуэла, Коста-Рикамен Қазақстан арасындағы қатынастар. Парламенттік байланыстар жоғарғы технологиялар аясы. Көпжақты ынтымақ-тастық шеңберінде Латин Америкасы елдерімен қатынастардың даму перспективалары.

Қазақстан және Еуропалық Одақ

ҚР сыртқы саясатындағы еуропалық бағыт, сипаты. ҚР ЕО қатынастары, кезеңдері, нәтижелері. Алматыдағы Еуропа Одағы Комиссиясы Өкілділігі. Қазақстан мен Еуропа Одағы ынтымақтастығының келісімдік-құқықтық негізі. Парламентаралық байланыстар. Сыртқы экономикалық байланыстардың дамуы. Қазақстанға қатысты Еуропа Одағының инвестициялық саясаты. Қазақстан Республикасының энергетика секторындағы Еуропалық Одақтың мүдделері. Ортақ жобалар, оларды ұйымдастыру. Еуропалық «ТАСИС» бағдарламасы. ҚР – ЕО комитеті. Еуропа мен Орталық Азия арасында байланыс линиясын құру. “ИНОГЕЙТ” және “ТРАСЕКА” транзит магистральдерінің жобасы.

Қазақстандағы “ИНТАС” және “TEMPUS” бағдарламалары. Наркотикке бақылау бойынша ЕО пен ҚР арасындағы өзара әрекет. Жыл сайын Қазақстандағы Еуропа Күндері шеңберіндегі шаралар.

ЕО тың 2007-2013 жылдарға ОА ға қатысты стратегиясы. «ЕО және ОА: жаңа серіктестік стратегиясы». ҚР президенті Н.Назарбаевтың «Еуропаға жол» бағдарламасы. Қазақстанның Германия, Франция, Ұлыбритания және Бенилюкс мемлекеттерімен қатынастары. Қазақстанның Орталық және Оңтүстік Еуропа елдерімен қатынастары.

Қазақстанның Балтық, Скандинавия және Шығыс Еуропа елдерімен қатынастары

Қазақстанның сыртқы саясатындағы балтық жағалауы мемлекеттері. Балтық аймағы елдерімен ынтымақтастықты тереңдету және келісімдік-құқықтық базаны кеңейту. Елшіліктердің ашылуы. Ұйымдастырылған қылмыс, қару-жарақ контрабандасы, халықаралық терроризммен бірлесіп күресу. Литва – аймақтағы Қазақстанның жетекші серіктесі. Қазақстан жүктерін қайта жасау және тасымалдау үшін Литва айлақтарын пайдалану.

Қазақстан мен Латвия арасындағы ынтымақтастық және экономикалық мүдделер. Қазақстан мен Эстония арасындағы өзара түсіністік пен ынтымақтастық туралы келісім-шарт. Қазақстан және Солтүстік Еуропа елдері. Ынтымақтастықтың болашағы.

ҚР сыртқы саясатындағы Шығыс Еуропа елдерінің алатын орны. Ынтымақтастықтың негізгі бағыттары. Қазақстандағы экономикалық және саяси мүдделер. Қазақстан мен Венгрия, Польша, Чехия, Румыния т.б. серіктестік қатынастарының құқықтық базасы. Екіжақты және көпжақты байланыстарының дамуы. Республикасы арасындағы саяси, экономикалық, дипломатиялық және мәдени қатынастардың дәрежесі мен деңгейі. Транзиттік елдердің тәжерибесі. Қазақстанмен жақындасуындағы поляк, румын диаспораларының рөлі.

Қазақстанның аймақтық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша бастамалары

ҚР аймақтық ұжымдық қауіпсіздіктің бір элементі ретінде. Топтық жою қаруларын таратпау мәселесі жөніндегі ҚР ұстанымдары. Ядролық мемлекеттерімен қатынастардың ерекшеліктері. ҚР-ның ядролық қарудың барлық түрінен бас тартуы. Әскери өнеркәсіп комплекс конверсиясы. Халықаралық қатынастардағы Семей ядролық полигоны.

Азиядағы превентивті дипломатия. Азиядағы сенім шаралары мен өзара әрекеттестік жөніндегі Кеңесі, кезеңдері және механизмдері (АСШӨӘЖК). Қазақстан және Ұжымдық Қауіпсіздік Келісім-шарты (ҰҚК). Қарусызданыру, қарулану, жапай жоятын қаруды таратпауға бақылау. ҰҚК координациялық кеңесі. «Канал» аймақтық анти-наркотикалық операциясы. Қазақстан КСОР-ды құруда. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі дипломатияның рөлі мен

маңызы.Тәжікстандағы бейбіт процесті аяқтау жөніндегі Қазақстанның бастамасы. Ауғанстандағы бейбіт реттеуге ықпал ету.

Шанхай ынтымақтастығы ұйымы (ШЫҰ) және қауіпсіздікті қамтамасыз ету. ҚР ның ШЫҰ дағы мүдделері, басты мақсаттар. ШЫҰ дағы аймақтық қауіпсіздік жүйесін нығайтуға ҚР-ның салған еңбегі. ШЫҰ мүше мемлекеттердің қорғаныс министрлерінің кеңесі. ҚР-ның ШЫҰ төрағалығындағы басымдылықтары.

Экологиялық мәселелер, Каспий аймағы және қазақстандық дипломатия

Қазақстанның экологиялық жағдайы. ҚР-ның экологиялық қауіпсіздігі мен тұрақты дамуы концепциясы. Экологиялық қауіпсіздік ұлттық қауіпсіздіктің құрамы ретінде. Қоршаған орта мен даму туралы Рио-де- Жанейролық декларацияның ұстанымдары. XXI ғасырға БҰҰ-ның Күнтәртібінің басым бағыттары. ҚР қоршаған ортаны қорғау саласындағы халықаралық ынтымақтастығы. Қоршаған ортаның ластану мәселесі. Су қорлары мәселесі. ҚР сыртқы саясатындағы Арал экологиялық апаты. Халықаралық аралды қорғау қоры және аймақты өмірмен қамтамасыз ету бағдарламасы. Климаттың ғаламдық өзгеруі проблемасы (Йоханнесбург, ОАР, 2002).Қазақстан және шөлейтпен күрес (опустынивание). БҰҰ-ның “Каспий теңізі” бастамасы. Халықаралық ұйымдардың жобалары. Қазақстандағы экологиялық қозғалыс. Антиядролық қозғалыс.

Каспий мәселесі бойынша Қазақстанның сыртқы саясатының стратегиялық сипаты. Қазақстан дипломатиясының міндеттері. Каспий теңізінің құқықтық режімі келіссөз үрдісіндегі Әзірбайжан, Ресей, Түрікменстан, Иран және Қазақстаның ұстанымдары. Қарама қайшылықтар мен жақындасулар.

Каспий теңізі аймағындағы углеводородтық шикізат ресурстары және әлемдік державалардың мүдделері.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. ҚР сыртқы саясатының конституциялық негіздері.
2. Сыртқысаяси шешімдерді қабылдау үрдісі
3. ҚР халықаралық ұйымдардағы рөлі. БҰҰ, ЕҚЫҰ, НАТО-дағы Қазақстанның бастамалары
4. ТМД шеңберіндегі ҚР саясаты
5. ҚР Орталық Азия елдерімен екі жақты және көпжақты форматтағы қатынастары
6. Қазақстан-ресей қатынастары
7. Орта Шығыстағы ҚР сыртқы саясаты; Туркия және Иран
8. Қазақстанның араб елдерімен қатынастары
9. ҚР сыртқы саясатындағы еуропалық бағыт: елдер және бағыттар

10. Қазақстанның Франция, Великобритания, Шығыс Еуропа елдерімен қатынастары

11. Қазақстан және АТМ елдері

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. ЕҚЫҰ-дағы төрағалық кезіндегі Қазақстанның дипломатиясы
2. ИКҰ-дағы Қазақстанның дипломатиясы мен бастамалары
3 Экологиялық мәселелер мен казахстандық дипломатия
4 Қазақстан Республикасының дипломатиясы және халықаралық қауіпсіздіктің өзекті мәселелрі: ауған мәселесін шешу жобалары
5 Қазақстанның Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттеріндегі сыртқы саяси қызметі.
6 Қазақстанның сыртқы саясатындағы балтық жағалауы мемлекеттері.

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Н. Назарбаевтің еуразиялық идеясы; интеграциялық жобалар
2. ШЫҰ-дағы Қазақстанның қызметі
3. АТР, АТЭС және АСЕАН саяси және экономикалық форумдарындағы Қазақстан.
4. Қазақстан және Азияда қауіпсіздік жүйенің құрылыу (АСШӨӘЖК).
5. Топтық жою қаруларын таратпау мәселесі жөніндегі ҚР ұстанымдары.
6. ШЫҰ дағы аймақтық қауіпсіздік жүйесін нығайтуға ҚР-ның салған еңбегі

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Арыстанбекова А.Х. Глобализация мировой политики. – Алматы, 2007
2. Внешняя политика Республики Казахстан. Учебник для вузов / колл. авторов под ред. К.И.Байзаковой. - Алматы 2007
3. Внешнеполитическая деятельность Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева в 2009 году. – Алматы, 2009
4. Казахстан: 20 лет независимости / Под общ. ред Б.К.Султанова. – Алматы КИСИ при Президенте РК, 2009. – 408 с.
5. Казахстан и ОБСЕ / Под ред. Султанова Б.К. – Алматы, 2009

6. Первый саммит Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА). – Астана, 2003.
7. Политика и интересы мировых держав в Казахстане. – Алматы, 2002

Қосымша:

1. Азии. – Алматы, 2003
2. Лаумулин Акимбеков С.М. Афганский узел и проблемы безопасности Центральной М.Т. Казахстан в современных международных отношениях: безопасность, геополитика, политология. - Алматы, 2000.
3. Токаев К.К. Дипломатия Республики Казахстан. - Астана, 2001
4. Центральная Азия: 1991 – 2009 гг. – Алматы, 2010
5. Закон о дипломатической службе Республики Казахстан от 7 марта 2002 г. N 299-II. - Алматы, 2002
6. Мансуров Т.А. Казахстанско-российские отношения.1991-2001. – М., 2001
7. Европейский Союз и Центральная Азия / колл. авторов под ред. Ж.У. Ибрашева. - Алматы, 2000
8. Сборник документов по международному праву/Под общей ред. К.К.Токаева. Т.1 - 4. Алматы: САК, 1998-2000

KD3302 - КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯ

Көлемі 2 кредит

Авторлары:
Ауған М.А. – тарих ғылымдарының докторы, профессор
Әліпбаев А.Р. – тарих ғылымдарының кандидаты, доцент

Пікір жазғандар:
Кукеева Ф.Т. – тарих ғылымдарының докторы, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің профессоры
Иембекова М.О. – тарих ғылымдарының кандидаты, «Нархоз» университетінің доценті

ТҮСІНДІРМЕ ХАТ

«Көпжақты дипломатия» пәні “5В020200 – халықаралық қатынастар” мамандығының типтік оқу жоспарына сәйкес осы мамандықта оқитын студенттерге арналған арнайы негізгі пән болып табылады. Пәннің негізгі бағыты дипломатиялық қызметтің халықаралық ұйымдардағы өзара әрекеттестігінің негізгі қағидаларын айқындап, көпжақты дипломатияның мәні мен маңыздылығын жан-жақты дәйектеу.

Пәнді игеру барысында студент: пән бойынша оқылатын негізгі ұғымдар мен терминдерді; Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі мен дипломатиясының қағидаларын; халықаралық келіссөздердің түрлері мен әлемдік тарихтағы көпжақты дипломатияның даму үдерісінің негізгі кезеңдерін *білуге тиіс.*

Сонымен бірге әлемдік саясаттағы қазіргі дипломатияның даму заңдылықтарын түсінуге тиіс;

халықаралық ұйымдар шеңберіндегі келіссөздер дайындығын ұйымдастырудың тәжірибелік шеберлігін *меңгеруге тиіс;*

көпжақты келіссөздер барысының бағыт-бағдарын айқындауға қабілетті болуы тиіс;

көпжақты дипломатия нәтижесінде дайындалатын құжаттарды, олардың мәнерлік және тілдік ерекшеліктерін біліктілік тұрғысынан сараптай білуге *құзыретті болуы тиіс.*

Пәнді оқу нәтижесінде студенттің *нақты құзіреті:*

алған білімін көпжақты дипломатия саласында қолдана алуы және сараптама жасай білуі;

саяси ахуалды болжай және жобалай алуы, қол жеткізілген ақпараттарды, деректерді саралай білуі;

дипломатиялық қызметтің мәнін білу және түсіне алуы, халықаралық қатынастар саласындағы болашақ мамандардың өз елі, аймағы үшін тиімді ынтымақтастық стратегиясын таңдай алуы;

дипломатиялық институттар қызметінің іс жүзіндегі тетіктерін, ерекшеліктерін, келіссөздер үдерісін білуі, әртүрлі елдер өкілдерінің арасындағы пікір алмасу мақсатындағы, өзара мүдделі мәселелерді шешудегі, алауыздықты реттеудегі, әртүрлі саладағы ынтымақтастықты дамытудағы, халықаралық келісімдерді дайындау және жасасу барысындағы негізгі байланыстардың бірі екендіктерін сараптай алуы тиіс. Пәнді тиімді игеру үшін студенттер келесі пәндерді теоретикалық және тәжірибелік тұрғыдан жетік меңгерулері тиіс:

Пәннің пререквизиттері: «Еуропа және Америка елдерінің жаңа және қазіргі заман тарихы», «Азия және Африка елдерінің тарихы», «Халықаралық қатынастардың жаңа және қазіргі заман тарихы», Дипломатиялық және консулдық қызмет», «Дипломатиялық протокол және этикет», «Дипломатиялық құжаттама».

*Пәннің постреквизиттері: «*Халықаралық қатынастардың теориясы», «Халықаралық қатынастар жүйесіндегі қақтығыстар», «Дипломатиялық келіссөздер: теория, түрлері және тәжірибесі».

ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ

№	Кіріспе
1	XVIII-XIX ғг. көпжақты дипломатияның алғашқы тәжірибелері
2	XX ғасырдың бірінші ширегіндегі көпжақты дипломатия
3	XX ғасырдың екінші жартысындағы БҰҰ үлгісінде көпжақты дипломатияның даму үрдісі
4	Көпжақты дипломатия шеңберіндегі адам құқы мәселелерін шешудің алғашқы тәжірибелері
5	XX ғасырдың 70-жылдарындағы көпжақты дипломатияның ЕҚЫК тәжірибесінде жүзеге асуы
6	Еуропалық Одақ шеңберіндегі көпжақты дипломатия тәжірибесі
7	Халықаралық келіссөздерді жүргізу әдісі және көпжақты келісімдерді ресімдеу үрдісі
8	Халықаралық конференцияларды техникалық ұйымдастыру бойынша дайындау
9	Әлемдік өзекті мәселелер және көпжақты дипломатия
10	Халықаралық ұйымдар және халықаралық шенеуніктер
11	Көпжақты дипломатияның аймақтық қақтығыстарды реттеу әдісі мен тәсілдері
12	Көпжақты аймақтық ұйымдар және мүдделер бойынша көпжақты ұйымдар

ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

Кіріспе

«Көпжақты дипломатия» пәні халықаралық қатынастар мамандығында оқитын студенттерге арналған пән болып табылады.

«Көпжақты дипломатия» *пәнінің мақсаты:* халықаралық қатынастар саласындағы дипломатиялық қызметтің халықаралық кездесулер, мәслихаттар, ұйымдар шеңберінде қалыптасуы мен даму эволюциясын қарастыру, көпжақты дипломатиялық қызметтердің ерекшеліктерін сараптау.

Осы мақсатқа келесі *міндеттерді* жүзеге асыру арқылы қол жеткізуге болады: ”көпжақты дипломатия” пәнінің жүйелендірілген түріндегі мазмұнын көрсететін негізгі ұғымдарды, тұжырымдамалық және әдістемелік тәсілдерді ұсыну; көпжақты дипломатия бойынша білімдерін кеңейту және жүйелеу; көпжақты дипломатия тарихындағы елеулі оқиғаларды зерделеу, дипломатиялық қызметтің халықаралық ұйымдардағы өзара әрекеттестігінің негізгі қағидаларын айқындау; көпжақты дипломатиядағы келіссөздер мен қорытынды құжаттардың мәнін қарастыру; студенттерді ұғымдық аппаратымен таныстыру және оларға оқып жатқан теорияны халықаралық қатынастардағы қазіргі және тарихи оқиғаларды сараптама жасауда қолдануды үйрету.

Халықаралық қатынастар, Сыртқы саясат, Әлемдік саясат, Ұлттық мүдде ұғымдарын саралау. Өзара тәуелділік пен қазіргі кезде жаһанданудың кең етек алуы. Қазіргі жаһандану үрдістері және халықаралық қатынастар жүйесіндегі мәселелер. Жаһандану кезеңінде ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселесі.

Әлемдік, аймақтық халықаралық ұйымдардың рөлі мен мәнін айқындау. Бейүкіметтік халықаралық ұйымдардың халықаралық үрдістерге ықпалы мен беделінің нығаюын саралау. Қазіргі кездегі ғаламдық мәселелер және оны шешудегі көпжақты дипломатияның рөлін қарастыру.

«Көпжақты дипломатия» түсінігі. Көпжақты дипломатияның пайда болуының себептері және оның дамуы. 1815 жылғы Вена конгресі және «Қасиетті Одақтың» құрылуы. 1919 жылғы Париж конференциясы. Ұлттар Лигасы. 1921 жылғы Вашингтон конференциясы. Халықаралық қақтығыстар және көп жақты дипломатия. Халықаралық даулар мен халықаралық қақтығыстар ұғымы. Көпжақты дипломатия тұрғысынан халықаралық даулар мен қақтығыстарды шешу. Халықаралық қақтығыстарды шешудегі халықаралық ұйымдардың рөлі. Жалпы еуропалық үрдіс тұрғысынан халықаралық қақтығыстарды реттеу мәселесі. ЕО шеңберіндегі даулы мәселелерді реттеу үрдісі.ТМД шеңберіндегі даулы мәселелерді реттеу үрдісі. Көпжақты шеңберіндегі келліссөздер жүргізу техникасы. Арбитраж. Делдалдық. Кепіл-мемлекет. Көпжақты дипломатияны жүзеге асырудағы халықаралық конференциялар. Халықаралық конференцияларды шақыру мен дайындау. Шешім қабылдау ережелері. Халықаралық конференциялар ының актыларының түрлері және олардың құқықтық негіздері. ХХ ғасырдың екінші жартысындағы көпжақты дипломатия. Біріккен Ұлттар Ұйымы: қызметі; құрылымы, қызмет ету механизімі.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

XVIII-XIX ғғ. Көпжақты дипломатияның алғашқы тәжірибелері

1648 ж. Вестфаль бейбіт шарты және Еуропадағы Отызжылдық соғыстың нәтижелері. Жаңа халықаралық қатынастардың бекітілуі. Еуропалық өркендеу тарихының басталуы. “Мемлекеттік мүдде”, “табиғи шекара”, және “саяси тепе-теңдік” қағидалары халықаралық қатынастардың ортақ еуропалық қағидалары ретінде. Негізгі құжат ретінде Весфаль трактатының Еуропа мемлекеттері үшін және Еуропалық көпжақты дипломатияның алғашқы тәжірибесі үшін маңызы.

Утрехт конгресі және XYIII ғ. Еуропа тарихындағы оның маңызы. Наполеон соғыстары барысындағы антифранцуз коалициялары – көпжақты дипломатияның тәжірибесі ретінде. Шоман трактаты. 1815 ж. Вена конгресі және оның міндеттері. Франция, Англия, Ресей, Пруссия, Австрияның ұстанымдары. Вена конгресінің шешіміндегі Польшаның тағдыры. Саксон мәселесі. Кіші мемлекеттер жөніндегі мәселе. Герман одағының ұйымы. Италия мәселесі және оны шешу жолдары. Вена конгресінің нәтижесі. Қорытынды акт. Еуропалық картаның аумақтық бөлісі. “Қасиетті Одақтың” құрылуы – еуропалық халықаралық ұйымның алғашқы үлгісі. Қарусыздандыру және дүниежүзілік соғысты болдырмау мәселелеріне арналған XIX ғ. соңындағы халықаралық конгрестер.

XX ғасырдың бірінші ширегіндегі көпжақты дипломатия

Бірінші дүниежүзілік соғыстың аяқталуы және халықаралық қатынастардың жаңа жүйесінің қалыптасу үрдісі. “В.Вильсонның 14 тармағы” және ашық дипломатия жүйесінің жариялануы. Вильсон дипломатиясының мәні. Құпия дипломатиядан бас тарту. Версаль бейбіт конференциясы және жаңа дүниежүзілік тәртіптің орнауы. Еуропалық және теңізжағалауындағы аумақтарды қайта бөлісу. Еуропада жаңа шекаралардың бекітілуі және даулы аумақтық мәселелерді келіссөздер шеңберінде шешу. Соғыс шығындарына қатысты төлемақы мәселесі. Әлемдік сипаттағы алғашқы халықаралық ұйымның - Ұлттар Лигасының құрылуы. Ұйымды құру құжаттарының дайындалуы, оның мақсаттары мен міндеттері. Құрылықта тұрақтылық пен бейбітшілікті сақтау үшін ортақ еуропалық әскери күштерді құру идеясы. Халықаралық қақтығыстарды реттеудегі Ұлттар Лигасының қызметі. Ұлттар Лигасының таралуының себептері.

Вашингтон конференциясы және әскери-теңіздік қарулануды шектеу мәселесін шешу.

Көпжақты дипломатия және кеңестік Ресейді мойындау үрдісі. Соғысаралық кезеңіндегі Еуропадағы халықаралық конференциялар.

Екінші дүниежүзілік соғыс жылдарындағы көпжақты дипломатияның тәжірибесі. Коалиция шеңберінде шешімдерді қабылдау және жүзеге асыру жолдары. Тегеран, Ялта, Потсдам конференциялары және соғыстан кейінгі бейбіт реттеу мәселелері.

XX ғасырдың екінші жартысындағы БҰҰ үлгісінде көпжақты дипломатияның даму үрдісі

БҰҰ қазіргі көпжақты дипломатияның үлгісі ретінде. БҰҰ-ның құрылу тарихы. БҰҰ Жарғысы: мәні мен маңыздылығы. БҰҰ-ның міндеттері, мақсаттары мен негізгі қағидалары. БҰҰ-ның құрылымы. БҰҰ тарихындағы бас хатшылар. Биполярлы жүйе кезінде БҰҰ қызметі. БҰҰ мүшелері және оның қарамағындағы бақылаушылар. БҰҰ-ны реформалау мәселесі.

Бас Ассамблея. Кеңестің қызметі мен құзыреті. Экономикалық және Әлеуметтік Кеңес (ЭКОСОС): қызметі мен құзыреті. Бас Ассамблеяның сессиялары. Бас Ассамблеяның сессияларындағы тұрақты және қосымша органдар.

Қауіпсіздік Кеңесі: қызметі мен құзыреті. Қауіпсіздік Кеңесінің тұрақты мүшелігін кеңейту мәселесі. Экономикалық және Әлеуметтік Кеңес (ЭКОСОС); функциясы және өкілеттілігі.

Көмекші органдар. Үкіметтік емес ұйымдармен қарым-қатынасы. Халықаралық сот. Мүшелік құрамы. Хатшылық. Адам құқығы бойынша Жоғарғы комиссар. БҰҰ-ға кіретін халықаралық ұйымдар. БҰҰ-ның мамандырылған мекемелері.

Көпжақты дипломатия шеңберіндегі адам құқы мәселелерін шешудің алғашқы тәжірибелері

Адам құқықтары мен еркіндіктерінің анықтамасы. Адам құқықтары мен оларды қорғау. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясын қабылдау үрдісі. БҰҰ-ның адам құқы жөніндегі Комиссиясының адам құқы жөніндегі халықаралық пакті жобасын талқылауы. Адам құқықтарының жалпыға бірдей Декларациясының маңыздылығы жөніндегі мемлекеттердің саяси көзқарастары. Адам құқықтарының жалпыға бірдей Декларациясының кемшілікті тұстарына қатысты қатысушы мемлекеттердің ұсыныстары. Адам құқықтарының жалпыға бірдей Декларациясының мәні. Адам құқықтарының сақталуы мен жүзеге асырылуын қадағалайтын бақылаушы органдар. Адам құқықтары жөніндегі бүкіләлемдік конференция және оның шешімдерін жүзеге асыру. 1993 жылы Бас Ассамблея БҰҰ-ның Адам құқықтары жөніндегі жоғарғы комиссары қызметін БҰҰ-ның қызметші тұлғасы ретінде бекітуі. Жоғарғы комиссар міндеттері. Адам құқықтары жөніндегі Орталық: мақсаттары мен міндеттері. Адам құқықтары жөніндегі Орталық құрамы. БҰҰ-ның адам құқықтарының бұзылуына қатысты атқарып жатқан іс-шаралары. Арнайы келісімдерге сәйкес адам құқықтарының бұзылуы бойынша шағымдар.

Құқықтық, әлеуметтік, экономикалық, гуманитарлық және т.б. салалардағы түрлі арнайы ынтымақтастық мәселелері бойынша халықаралық конвенциялар.

Әлемдік деңгейдегі мәселелерді шешудегі мемлекеттердің көзқарастары мен ұстанған ұстанымдарының мәні мен мазмұнын, мемлекеттер арасындағы қатынастарды, ерекшеліктерін адам құқықтары жөніндегі Жалпыға бірдей декларацияны қабылдау үрдісінің негізінде жан-жақты талқылау.

XX ғасырдың 70-жылдарындағы көпжақты дипломатияның ЕҚЫК тәжірибесінде жүзеге асуы

Европада ұжымдық келісім негізіндегі қауіпсіздік жүйесін құру мәселесі. Европадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық кеңесін (ЕҚЫК) құрудың алғышарттары. Болашақ Кеңесті құрудың үш кезеңі. Кеңесті құруға қатысты мүдделі елдердің ұстанымы. Социалистік жүйедегі елдер мен капиталистік елдердің ұстанымына салыстырмалы сараптама. ЕҚЫК-ты құрудың I кезеңіндегі өзара келіссөздер нәтижелері. II кезеңдегі атқарылған негізгі қызметтер. Келіссөздердің қорытынды III кезеңінің мәні. Европадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық жөніндегі кеңестің Қорытынды актісі (ЕҚЫК). Қатысушы мемлекеттер. Қорытынды Актіде қарастырылған мәселелерді 3 “қоржынға” бөліп қарастыру. Қорытынды Актіде белгіленген Европалық 10 қағиданың мәні. Хельсинки Қорытынды Актісінің ерекшелігі. Қатысушы мемлекеттердің құқықтары. Құрылымы және институттары. Шешімдерді қабылдау және жүзеге асыру жолдары.

1977-1978 жылғы Белград кездесуінің мәні. 1980-1983 жылдары Мадрид кездесуі. 1984-1986 жылдары Стокгольм кездесуі. ЕҚЫК-тің мүше мемлекеттер өкілдерінің Венадағы кездесуі (1989 ж.). Жаңа Европа үшін Париж Хартиясы қабылданған 1990жылғы Париж саммиті. Қарулануды шектеу мәселесі. Адам өлшемі жөніндегі Конференцияның 1991 жылғы Мәскеудегі соңғы үшінші отырысы. 1994 жылы жоғары деңгейдегі Будапешт кездесуі. 1995 жылдың 1 қаңтарынан бастап Европадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Кеңесін Европадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымына өзгерту шешімінің қабылдануы. 1999 жылғы Ыстамбул кездесуі. Европалық қауіпсіздік Хартиясының қабылдануы. 2010 жылғы 1-2 желтоқсандағы Астана саммитінің мәні мен маңыздылығы.

Европалық Одақ шеңберіндегі көпжақты дипломатия тәжірибесі

Шаруашылық өмірдің интернационализациялануы және интеграция – көпжақты дипломатия жүйесінің пайда болуының алдыңғы жағдайы ретінде. Европалық интеграцияның себептері. Европалық көмір және болат бірлестігі (ЕКББ) – европалық интеграция жолындағы алғашқы қадам. Шуман жоспарының мәні. Саяси одақ жөніндегі мемлекеттер көзқарастары. 1957 ж. Рим келісім шарты және Европалық Экономикалық Қоғамдастықтың (ЕЭҚ) құрылуы. ЕЭҚ шеңберінде ортақ европалық басқару органдарының құрылуыы. Европалық Парламент: функциясы, өкілеттілігі, қызметі. Европалық Одақ Комиссиясы: функциясы, өкілеттілігі, қызметі. ЕЭҚ министрлер Кеңесі: функциясы, өкілеттілігі, қызметі Европалық сот; функциясы, өкілеттілігі, қызметі. ЕЭҚ шеңберінде шешім қабылдау механизмі.

1986 ж. Біріккен Европалық Акт – интеграциялық үрдістерден кейінгі даму үрдісі. Интеграцияның саяси кезеңінің басталуы. Европалық одақтың құрылуы. Маастрихт келісім шарттары және саяси интеграцияның кеңеюі. Европалық

Одақтың Үшінші мемлекеттерге және жеке аймақтарға ортақ сыртқы саясатының қалыптасуы. Қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі ортақ саясат.

Еуропалық Одақ көлеміндегі көпжақты дипломатияның негізінде екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі жаңа халықаралық тәртіп идеясын қарастыру. Халықаралық құқықтың қолдану салалары мен рөлінің кеңеюі. Халықаралық институттардың маңыздылығының артуы. Әлемдік қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі кейінгі кездердегі іс шаралар.

Халықаралық келіссөздерді жүргізу әдісі және көпжақты келісімдерді ресімдеу үрдісі

Бүгінгі күні халықаралық мәселелерді шешудің құралы ретінде халықаралық келіссөздердің рөлінің өсуі. “Келіссөз” ұғымының ежелгі кезеңде тікелей сауда-саттық мәселесімен байланысты болуы. Халықаралық құқық туралы сөздіктегі «келіссөз» ұғымының анықтамасы. Келіссөздер – адамдар арасындағы көптеген өзара әрекет түрлерінің бірі ретінде. Келіссөздерге ғана тән негізгі сипаттамалар. Келіссөздердің ерекшеліктері. Келіссөздер топтамасы. Келіссөздердің басты қызметі. Келіссөздерді алдын-ала жобалау және келіссөздердің дайындық кезеңдері. Келіссөздерді ұйымдастыру тәсілдері. Келіссөздерде қатысушыларды отырғызу мәселесін талқылаудың маңыздылығы. Халықаралық келіссөздерді жүргізу тілін айқындау мәселесі. Келіссөздер барысындағы сауал қоя білудің мәні мен қызметі. Әріптестерден ақпарат алудың маңыздылығы. Халықаралық келіссөздерді жүргізу тәртібінің негізгі ережелері. Қазіргі кезеңдегі халықаралық келіссөздер тәжірибесінде көпжақты келіссөздерде шешім қабылдаудың екі тәсілін сараптау. БҰҰ-ның Қауіпсіздік Кеңесінде дауыс берудің арнайы тәртібі. Халықаралық келіссөздердің қорытынды құжаттарының түрлері. Халықаралық шарттар құқы жөніндегі Вена конвенциясы. Халықаралық тәжірибеде кездесетін халықаралық шарттардың атаулары. Қатысушы тараптардың шеңберіне байланысты халықаралық шарттардың жіктелуі. Халықаралық шарттардың нышаны мен құрылымына байланысты бөлінуі. 2005 ж. 30 мамырдағы «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттары туралы заңы». Халықаралық келісімдердің құрылымы. Халықаралық шарттарды ресімдеу сатылары.

Халықаралық келісімге қол қою өкілеттігі. Келісімге қол қоюдың қатысушылары. Көпжақты келісімге қол қою тәртібі. Келісім-шартты парафирлеу. Көпжақты келісім-шарттарға қосылу. Жеке шетел мемлекеттердің көпжақты келісім-шарттарды ратификациялау және денонсациялау заңдары. Көпжақты келісім-шарттың күшіне енуі. Келісім-шарттың күшінің мерзімі. Келісім-шарттың пролонгациясы. Көпжақты келісім-шарттың негізгі мазмұны.

Халықаралық конференцияларды техникалық ұйымдастыру бойынша дайындау

Халықаралық форумдардың түрлері. Халықаралық конференциялар (конгрестер). Ұғым анықтамасы. Халықаралық конференцияларды (конгрестерді)

ұйымдастыру және жүргізу тәртібі. Халықаралық форумдардың санаттары: үкіметаралық және бейүкіметтік. Конференциялардың әмбебап, аймақтық және тағы басқаларға бөлінуі.

Халықаралық форумдарға дайындалу барысындағы шешілетін негізгі мәселелер. Халықаралық форумды шақыру мақсатын анықтау. Халықаралық форумды шақыруға байланысты мемлекеттер ұстанымының ымыраға келу үрдісі. Халықаралық келіссөздерге және конференцияларға қатысушылар құрамын анықтау. Делегаттарды тағайындау, делегаттардың деңгейлері. Делегацияның құрамын анықтау.

Күрделі жағдайлар мен дайындық үрдісін үйлестіру техникалық жұмыстың құрамдас бөлігі ретінде. Халықаралық конференцияны жүргізуге арналған мекен-жайды таңдау. Жетекші лауазымды тұлғалар халықаралық форумдардың құрамдас бөлігі ретінде. Конференцияның төрағасы және вице-төрағалар Ротация қағидалары. Конференция регламенті.

Қазіргі кездегі келіссөздер мен конференцияларды дайындау және жүргізудің ерекшеліктері. Мүше-мемлекеттер өкілдерінің көпжақты пікір алмасулары. Конференцияның кезеңдері. Халықаралық конференция протоколы. Негізгі құжаттарды және шешімдерді қабылдау жолдары. Халықаралық форумдардың актілері. Халықаралық конвенциялар.

Әлемдік өзекті мәселелер және көпжақты дипломатия

Жаңа дүниежүзілік жаһандық мәселелер және оларды шешудегі БҰҰ-ның негізгі мақсаттары. Белгілі халықаралық мәселелерді талқылау және халықаралық құжаттарды дайындау. Даярлық және көпжақты пікір алмасулар.

Әлемдік мәселелер және оларды шешу жолдарын айқындау. Біріккен Ұлттар Ұйымының ең басты және негізгі қағидаларының бірі, әлемдегі қауіпсіздікке қауіп төнген жағдайда тез арада оның алдын алу, жою және бейбітшілікті сақтау жолдарын анықтауы. 2007 ж. Таяу Шығыстағы Ирак мәселесіне аса қатысты БҰҰ назар аударуы. 2006 жылы Ливанда болған саяси тұрақсыздыққа қатысты БҰҰ-ның ұстанымы. Непалдағы дағдарысты БҰҰ –ның бақылауында болуы.

Ашхабаттағы БҰҰ-ның аймақтық орталығының қызметі. БҰҰ-ның Африка құрлығындағы превентивті дипломатиясы. Бейбітшілікті сақтау іс-әрекеттері жөніндегі департамент қарамағындағы миссиялар. БҰҰ-ның Таяу Шығыс бейбіт үрдісі жөніндегі арнайы үйлестіру кеңсесінің қызметі. БҰҰ-ның Бурундидегі біріккен өкілдігі.

БҰҰ-ның Гвинея-Бисаудағы бейбітшілікке қолдау көрсету жөніндегі бөлімі. Иракқа қолдау көрсету жөніндегі БҰҰ-ның мисссиясы. Бас хатшының Ливан бойынша жеке өкілділігінің кеңсесі. БҰҰ-ның Сомалиге арналған саяси бөлімшесі. БҰҰ-ның Сьерра-Леонедегі өкілдігі. Орталық Азиядағы БҰҰ-ның аймақтық орталығы. Орталық Африкалық республикаларда бейбітшілікке қолдау көрсету жөніндегі БҰҰ-ның бөлімшесі.

Халықаралық ұйымдар және халықаралық шенеуніктер

Халықаралық ұйымдардың құрылуындағы жеке тұлғалардың рөлі.

Ұйымдардың теоретиктері. Қазіргі саяси және әлеуметтану әдебиетіндегі бюрократияның, бюрократтық институттар мен орындаушылардың (шенеуніктердің) жіктелуі.

Халықаралық ұйымдардың легитимизация, Ұйымдардың рационалдығы. Ұйымдардың, комитеттердің, ассоциациялардың және т.б. құрылуындағы негізгі тұжырымдамалар. БҰҰ тұжырымдамасын ресімдеуге қатысты ұсыныстар. БҰҰ-ның қағидалары мен құзіретін талқылаған Думбартон-Окс мәслихатындағы көпжақты дипломатия тәжірибесі. Қырым мәслихаты, Сан-Франциско мәслихатындағы талқыланған кейбір мәселелерге қатысты ымыраға келу үрдісі. Әлеуметтік тапсырыс ретінде. Халықаралық ұйымдардың мақсаттары мен міндеттері. Олардың функциональдық артықшылықтары. Халықаралық ұйымдарға тән басқару институттары. Нормативті және мәдени ортаның ұйымдарды қалыптастырудағы рөлі.

Халықаралық шенеуніктер қазіргі күрделі бюрократтық ұйымдардың бөлігі ретінде. БҰҰ-ның Бас Хатшысы: құзіреті, қызметі мен иммунитеттері. БҰҰ-ның Бас Хатшысының өкілеттілігінің сипаты.

Халықаралық ұйымдарда қызмет ететін дипломаттар, олардың құқықтық мәртебелері. Халықаралық шенеуніктерді таңдап алу және дайындау.Оларға қойылатын негізгі талаптар. Халықаралық ұйымдардағы дипломатиялық протокол.

Көпжақты дипломатияның аймақтық қақтығыстарды реттеу әдісі мен тәсілдері

Қақтығыс түсінігі. Қақтығыстар классификациясының негізгі белгілері. Қақтығыстарға тән негізгі сипаттамалар. Американ саясаттанушысы А.Рапопорттың қақтығыстардың түрлеріне қатысты тұжырымы. Посткеңестік кеңістікке тән әскери қақтығыстардың негізгі түрлері. Я.Этингердің этникалық қақтығыстардың топтамасы жөніндегі ұстанымы. Қақтығыстарға тән функциялар. Қақтығыстардың кезеңдерге бөлінуі.

Қазіргі жағдайларда қақтығыстарды бейбіт жолмен реттеу технологиясын қарастырудың маңызы. Құқықтық және саяси құралдардың қақтығыстарды реттеудегі өзара байланысы. Халықаралық қақтығыстарды шешудің шарттық-құқықтық негізі.

Халықаралық ұйымдардың аймақтық қақтығыстарды шешудегі рөлінің арта түсуі. Қақтығыстардың алдын алудағы, шешудегі Ұлттар Лигасының, БҰҰ-ның қызметі. БҰҰ және оның аймақтық қақтығыстарды реттеуге қатысуы. БҰҰ Жарғысының 33 бабына сәйкес халықаралық дауларды шешуде жалпы танылған тәсілдері.

ЕҚЫҰ шеңберінде аймақтық қақтығыстарды шешудің үш деңгейі. НАТО-ның жаңа рөлі және оның қақтығыстарды шешу үрдісіне қатысуы.

Қатерлі халықаралық қақтығыстарды шешудегі көпжақты дипломатияның рөлі. Келіссөздер қақтығыстарды реттеудің маңызды құралдарының бірі ретінде. Халықаралық қатынастардағы қауіпсіздік мәселелерінің жаңа түсінігі.

Көпжақты аймақтық ұйымдар және мүдделер бойынша көпжақты ұйымдар

АТЕС. Пайда болу кезеңдері, мүшелік принциптері. Қазіргі кездегі басты мақсаттары және міндеттері. Саяси және экономикалық үйлесімділік жүйесіндегі рөлі. АСЕАН. Қызмет ету саласы, құрылымы, ұйымға мүшелік. АТЕС-пен және басқа аймақтық форумдармен қарым-қатынас.

Америка Мемлекеттерінің Ұйымы. Қалыптасу тарихы, дамуы, ұйымның рөлі және міндеттері. Мүшелік принциптері және міндеттері. АҚШ және Латын Америка мемлекеттерінің АМҰ шеңберіндегі қарым-қатынастары. Ресеймен қатынасы. Африка бірлігі ұйымы (АБҰ). Қалыптасу тарихы. Мүшелік принциптері және міндеттері. БҰҰ-мен қатынасы. Африка аймағындағы бейбітшілікке қол жеткізуге қосқан үлесі. Араб Мемлекеттері Лигасы – қалыптасу тарихы, міндеттері, мүшелік принциптері, қазіргі кездегі рөлі.

Қосылмау қозғалыстары. Құрылу тарихы және бастапқы міндеттері. Картахеннен Дурбанға дейінгі кезеңдегі дамудың ерекшеліктері. Қозғалыстың қазіргі кездегі құрылымы. Дн және ГН 77 арасындағы қатынастар. Солтүстік пен Оңтүстік және Оңтүстік пен оңтүстік арасындағы диалогтар.

Үлкен сегіздік (Г 8). Құрылу тарихы Париж-Бонн белдеуінен Үлкен сегіздікке дейінгі даму кезеңдері. Міндеттемелер саласы, қызметінің принциптері. қызметінің құрылымы: саммиттер, министрлік жиналыстар және кездесулер. БҰҰ-мен және басқа жан-жақты ұйымдармен, ДН-мен қатынасы. Үлкен сегіздік құрамындағы Ресей.

Ислам Мемлекеттерінің Ұйымы. Құрылуы, қызметінің принциптері, мүшелік құрамы, көпжақты ұйымдар жүйесіндегі рөлі мен алатын орны.

ОПЕК. Құрылу мақсаттары мен міндеттері, мүшелік құрамы, қазіргі кездегі қызметінің ерекшелігі. Ресеймен қатынасы.

СЕМИНАР САБАҚТАРЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Халықаралық қатынастардың негізгі құрамдас бөліктерін саралау (Сыртқы саясат, Әлемдік саясат, Ұлттық мүдде, Ұлттық қауіпсіздік, Жаһандану үрдісі).

2. Әлемдік, аймақтық, бейүкіметтік халықаралық ұйымдардың рөлі мен мәні.

3. 1815 ж. Вена конгресі және оның көпжақты дипломатияның үлгісі ретіндегі тәжірибесі.

4. 1919 ж. Париж бейбіт конференциясында қаралған негізгі мәселелер бойынша қатысушы мемлекеттер ұстанымы.

5. Ұлттар Лигасының қарусыздану мәселесіне қатысты қызметі.

6. 1921 ж. Вашингтон конференциясына қатысушы мемлекеттердің өзекті мәселелер бойынша ұстанымдары.

7. XX ғ. соғысаралық кезеңіндегі еуропалық халықаралық конференциялардың мемлекет аралық қатынастардағы рөлі мен мәні.

8. Тегеран, Ялта, Потсдам конференциялары және соғыстан кейінгі бейбіт реттеу мәселелері.

9. БҰҰ қазіргі көпжақты дипломатияның үлгісі ретінде және БҰҰ-ны реформалау мәселесі.

10. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясын (1948 ж.) қабылдау үрдісі.

11. БҰҰ-ның Адам құқықтары жөніндегі жоғарғы комиссары қызметі және мүше елдер көзқарастары.

12. Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық кеңесін құруға қатысты мүдделі елдердің ұстанымы.

13. Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық жөніндегі кеңестің Қорытынды актісі және қатысушы мемлекеттердің көзқарастары.

14. 2010 жылғы 1-2 желтоқсандағы Астана саммитінің халықаралық қатынастардағы мәні мен маңыздылығы.

15. Еуропалық интеграцияның даму кезеңдері және жетекші елдердің саяси ұстанымы.

СТУДЕНТТІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1.Даму шеңберіндегі қызметтің координациясы. ЭКОСОС рөлі.

2. Халықаралық сауда жөніндегі Орталықтың қызмет ету аймағы.

3. Дамуды несиелендіру. МБРР, МАР, МФК рөлі.

4. ЮНКТАД: міндеттері мен атқаратын қызметтері.

СТУДЕНТТІҢ ОҚЫТУШЫМЕН ОРЫНДАЛАТЫН ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫНА ҰСЫНЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР ҮЛГІСІ

1. Еуропалық Экономикалық Қоғамдастық институттарының шеңберінде шешім қабылдау жолдары.

2. Еуропалық Одақтың көлеміндегі көпжақты дипломатияның негізінде жаңа халықаралық тәртіп идеясын қарастыру.

3. Халықаралық келіссөздерді ұйымдастыру және жүргізу тәртібінің негізгі ережелері.

4. Халықаралық келіссөздердің қорытынды құжаттары және ресімдеу сатыларының мәні.

5. Халықаралық конференцияларды ұйымдастыру және жүргізу тәртібі.
6. Таяу Шығыстағы қақтығыстарға қатысты БҰҰ-ның рөлі мен қызметі.
7. БҰҰ-ның Африка құрлығындағы превентивті дипломатиясы.
8. БҰҰ-ның бейбітшілікке қолдау көрсету жөніндегі миссиясы.
9. Халықаралық ұйымдардың құрылуындағы жеке тұлғалардың рөлі.
10. БҰҰ-ның Бас Хатшысы: құзіреті, қызметі және өкілеттілігінің сипаты.
11. Аймақтық қақтығыстарды реттеудегі көпжақты дипломатияның рөлі мен мәні.
12. ЕҚЫҰ шеңберінде аймақтық қақтығыстарды шешу жолдары.
13. НАТО-ның жаңа рөлі және оның қақтығыстарды шешу үрдісіне қатысуы.
14. Аймақтық халықаралық ұйымдардың өзекті мәселелерді шешудегі рөлі мен маңыздылығы.
15. Халықаралық ұйымдар жанындағы Қазақстан Республикасының тұрақты өкілдіктерінің қызметі.

ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі:

1. Венская конвенция о представительстве государств в их отношениях с международными организациями универсального характера 1975 г.
2. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml
3. Венская конвенция о праве международных договоров от 23 мая 1969 года// http://www.un.org/ru/documents/decl_ conv/conventions/law_ treaties. shtml
4. Громогласова Е.С. Теория и практика политического управления в Европейском Союзе. – М.: ИМЭМО РАН, 2009.
5. Олеандров В.Л. Многосторонняя дипломатия. Учебник. –М. 2013
6. ООН: основные факты. М., 2006.

Қосымша:

1. Байзакова К.И. История международных отношений в новое время, 1918 - 2005 гг. Алматы, 2006.
2. Цыганков П.А. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации – М, 2007.
3. История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
4. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
5. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.

6. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.
7. Әліпбаев А.Р., Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. –Алматы, 2016.
8. Әліпбаев А.Р., Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. –Алматы, 2016.
9. 15.Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.
10. Исағалиев Қ., Исағалиев А.Қ. Дипломатия дәрістері. -Алматы, 2013.
11. 17.Батырша-ұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. Оқулық. -Астана, 2011.

PRYA 2201 – ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ РУССКИЙ ЯЗЫК

Объем 2 кредита

Авторы:
Байкушикова Г.С. – доктор PhD, и.о.доцента кафедры международных отношений и мировой экономики
Кульбаева А.Т. – кандидат исторических наук, и.о. доцента кафедры международных отношений и мировой экономики
Мухамадиев Х.С. – кандидат филологических наук, доцент, кафедра русской филологии и мировой литературы
Абаева Ж.С. – кандидат филологических наук, доцент кафедры русской филологии и мировой литературы

Рецензенты:
Байзакова К.И. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. Аль-Фараби
Нурша А.К. – кандидат исторических наук, координатор проектов по внешней политике Института мировой экономики и политики при Фонде Первого Президента РК

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Изучение дисциплины «Профессиональный русский язык» в высшем учебном заведении является составной частью базовой подготовки специалистов. Данная дисциплина предполагает более глубокое изучение русского языка с учетом специфики специальности, использование его не в качестве объекта, а в качестве средства овладения базовыми знаниями.

Изучению дисциплины «Профессиональный русский язык» предшествует общеобразовательная дисциплина «Русский язык» и вводные дисциплины специальности.

В результате изучения данной дисциплины студент должен:

иметь представление о научном стиле и его жанровом многообразии;

- о правилах построения научного текста и языкового оформления;

- о методах и приемах структурно-семантического и смысло-лингвистического анализа профессионального текста;

- об особенностях функционирования системы языка в профессиональном общении;

знать научную лексику и научные конструкции естественно-технического и общественно-гуманитарного профилей;

- правила продуцирования текстов разных жанров;

- речевые нормы профессиональной сферы деятельности;

- основы деловой коммуникации и документации;

- использовать основные приемы информационной переработки устного и письменного текста;

- выбирать языковые средства в соответствии с коммуникативной интенцией и ситуацией общения;

- знать технологию интерпретации и анализа текстов научно-профессиональной литературы;

- технологию самостоятельного поиска научной информации как основы профессиональной деятельности;

- быть компетентным в профессиональной области делового общения.

- знать стратегии и тактики речевой коммуникации в сфере профессионального взаимодействия.

Содержание программы определяется коммуникативными потребностями студентов в научно-профессиональной сфере.

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

1	*Введение в предметную область специальности на профессиональном русском языке.*
1.1	Профессиональный язык специальности «Международные отношения» и его составляющие. Профессиональная терминология как основной признак научного стиля
1.2	Обучение научному стилю речи как языку специальности «Международные отношения»
1.3	О научных методах исследования в международных отношениях. Правила выбора методов в соответствии с темой и коммуникативными задачами.
1.4	Структура научно-исследовательских работ по профилю специальности. Требования к содержанию работы
1.5	Основная терминология международных отношений в учебно-профессиональной и научно-профессиональной сферах
1.6	Официально-деловые тексты и их разновидности: законодательные, дипломатические, административно-канцелярские
1.7	Развитие профессиональной компетенции при работе с научными текстами по специальности «Международные отношения»
1.8	Связь профессионального русского языка с дисциплинами специальности.
2	*Устная научно-профессиональная речь*
2.1	Основные типы коммуникабельности людей в профессиональной сфере.
2.2	Общение как механизм взаимодействия и речевого воздействия в деловой сфере.
2.3	Коммуникативное пространство речевой личности в профессиональной картине мира.
2.4	Правила оформления презентаций и докладов.

2.5	Законодательство Республики Казахстан в области международных отношений, дипломатии и внешней политика.

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Целью изучения дисциплины «Профессиональный русский язык» является формирование и развитие навыков коммуникативной компетенции на русском языке и обеспечение профессионально-ориентированной языковой подготовки компетентной личности, способной адекватно выстраивать общение в профессионально значимых ситуациях.

Основные задачи дисциплины - выработать у студентов-международников представления о профессиональном тексте, о стратегиях и тактиках речевой коммуникации в профессиональной сфере, как об объектах, формирующих у будущих специалистов профессиональной компетенции – способности решать лингвистическим средствами реальные коммуникативные задачи в конкретных речевых ситуациях в сфере профессиональной деятельности. Помочь студентам понять сущность текста по специальности международные отношения, его основную терминологию: познакомить с типологией профессиональных текстов и их компонентов. Практическая задача курса – привитие навыков теоретически обоснованного анализа текстов, стратегии и тактики речевой коммуникации в профессиональной сфере.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Введение в предметную область специальности на профессиональном русском языке.

В процессе изучения дисциплины «Профессиональный русский язык» студенты должны научиться практически применять знания для построения профессиональных и научных текстов, для активного участия в сфере профессионального общения. Кроме профессиональных и научных задач, данная дисциплина должна обеспечить общекультурное развитие студентов и их эстетическое воспитание. В этом смысле концепция дисциплины «Профессиональный русский язык» подразумевает овладение навыками профессионального общения, а также расширение общегуманитарного и общепрофессионального кругозора.

Данная программа определяет содержание и объем учебного материала с учетом профессиональных потребностей студентов.

Профессиональный язык специальности «Международные отношения» и его составляющие. Профессиональная терминология как основной признак научного стиля.

Термин как основная понятийная единица научной сферы человеческой деятельности и основная лексическая составляющая научного стиля речи. Основные способы терминообразования. Научная терминология международных отношений. Узкоспециальные отраслевые термины международных отношений.

Обучение научному стилю речи как языку специальности «Международные отношения».

Общая характеристика научного стиля речи как языка специальности «Международные отношения». Профессиональный язык, профессиональный жаргон: сходства и различия. Разновидности (подстили) научного стиля речи. Жанры современного научного стиля речи.

О научных методах исследования в международных отношениях. Правила выбора методов в соответствии с темой и коммуникативными задачами.

Виды методов для различных направлений исследования. Принципы подбора литературы по теме исследования. Особенности работы с бумажными и электронными носителями.

Структура научно-исследовательских работ по профилю специальности. Требования к содержанию работы.

Сокращение. Виды сокращений. Общепринятые сокращения. Средства сокращения слов и словосочетаний. Формы рубрикации текста. Правила цитирования. Варианты выделения текстовых фрагментов и возможности их использования. Правила оформления сносок. Правила составления библиографии.

Основная терминология международных отношений в учебно-профессиональной и научно-профессиональной сферах.

Развитие профессиональных навыков и речевых умений на уровне интерпретации и анализа научно-профессиональных текстов и их разновидностей по их стилевой ориентации.

Научные тексты и их разновидности: собственно-научные, научно-популярные, учебно-справочные. Стилистическое своеобразие разных видов и жанров научных текстов. Основная терминология сферы международных отношений, дефиниции терминов в специальных научных текстах. Термины в научно-популярных текстах, особенности их образования в русском языке.

Формы представления чужой речи в научном тексте: *цитирование.* Проявление авторской индивидуальности в научном тексте. Интерпретация и анализ композиции профессионально-научного текста. Отзыв о научной работе по специальности.

Официально-деловые тексты и их разновидности: законодательные, дипломатические, административно-канцелярские.

Стилистическое своеобразие разных видов официально-деловых текстов. Виды дипломатических документов. Закон Республики Казахстан от 7 марта 2002 года № 299-II «О дипломатической службе Республики Казахстан»

Развитие профессиональной компетенции при работе с научными текстами по специальности «Международные отношения».

Усвоение специального профессионально-ориентированного материала с использованием его в профессиональных ситуациях.

Усвоение типовых языковых конструкций для выражения специальных смыслов профессиональных текстов различных жанров в ходе их интерпретации и анализа.

Субъект действия в контексте научной картины мира: *творческий портрет* и научный вклад *учёных-международников.*

Контент текстовика из аутетичных текстов, взятых из печатных и электронных источников. Ядерная часть вербального компонента *языкового портрета ученого-международника.*

Термины, обозначающие этапы развития международных отношений как науки, различных научных направлений, течений, школ, методов, принципов, подходов, процессов, законов.

Связь профессионального русского языка с дисциплинами специальности.

Реализация принципа взаимосвязанного обучения: взаимосвязь русского языка с дисциплинами специальности.

Развитие умений самостоятельной работы со справочной литературой, поиск информации по заданной тематике в Интернете.

Устная научно-профессиональная речь

Особенности речевого поведения в профессиональной сфере. Общение как механизм взаимодействия, в который включён субъект - языковая активность, речевая ситуация, коммуникация.

Основные единицы общения: речевое событие, речевое взаимодействие, речевое воздействие. Стимулированный диалог – обращение, предложение, совет, вопросно-ответные комплексы.

Построение устного текста - монолога: последовательность предложений, связанных семантически и формально при помощи различных языковых средств; тематические блоки.

Тактики и способности языковой личности при коммуникативной координации в сфере профессионального взаимодействия.

Основные типы коммуникабельности людей и диалогов в профессиональной сфере.

Тактики различных видов коммуникативного сотрудничества (кооперативный тип); полемичные тактики (центрированный тип). Виды собеседников.

Общение как механизм взаимодействия и речевого воздействия в деловой сфере.

Коммуникативные особенности диалогической речи. Типы диалогов: диалог-интервью (расспрос), диалог-унисон (согласие), диалог-диссонанс (несогласие), диалог-уточнение (переспрос), диалог-полилог (обсуждение).

Коммуникативное пространство личности в профессиональной картине мира.

Имитационные модели аспектов профессиональной деятельности: переговоры, деловая беседа. Методические приёмы игрового обучения общению и взаимодействию в профессиональной сфере. Анализ и результаты деловой беседы.

Речевые тренировки в виде высказываний, выступлений. Невербальные средства общения. Правила оформления презентаций и докладов.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ (ПРАКТИЧЕСКИХ) ЗАНЯТИЙ

Основные признаки текста: связность, логичность, объективность, точность, информативность, целостность, интертекстуальность, завершенность.

Интерпретация и анализ текстов по международным отношениям в аспекте *связности, логичности, целостности.*

Интерпретация и анализ текстов в аспекте *кинтенциональности, точности и информативности*

Интерпретация и анализ текстов в аспекте категорий *воспринимаемости, ситуативности и завершенности.*

Интерпретация и анализ текстов в аспекте категорий *интертекстуальности.* Цитаты и правила цитирования.

Информационно-структурные характеристики текста: *точность, логичность, ясность, понятность, доступность.*

Формирование принципов современных международных отношений.

Современные международные процессы международных отношений.

Ситуации профессионального общения. Основные виды общения.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА

Выделить термины и их дефиниции в специальных научных текстах, объединённых одной темой (тексты на выбор).

Презентация о становлении категориально-понятийного аппарата науки международных отношений

Особенности оформления дипломатических документов на профессиональном русском языке

Охарактеризовать минимум краткой и расширенной информации и понятие текстовой нормы – для деловой и справочной литературы.

Составить план предстоящей дискуссии по специальности международные отношения. Стандартные обороты речи в научной дискуссии.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Дипломатическая терминология и её особенности.
2. Научно-информативный стиль речи. Типы словарей. Работа со словарями *(дипломатический словарь)*.
3. Значение темы и её формулировка. Выбор темы. Тема и аудитория. Структура темы: коммуникативные задачи текста.
4. Культура общения в дипломатической сфере. Понятие общения и его структура. Портрет адресата. Понятие речевого жанра.
5. Устное деловое общение. Дипломатические переговоры. Дипломатическая беседа. Логическое доказательство. Типы аргументаций. Понятие об умозаключении.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Аксарина Н.А. Технология подготовки научного текста. Учебно-методическое пособие – М.: Наука, 2014. – 112 с.
2. Жаналина Л.К., Килевая Л.Т., Касымова Р.Т., Маймакова А.Д., Абаева М.К. Язык современной науки: языковые портреты. Учимся искусству научной речи./Учебное пособие. – Алматы, 2010. – 344 с.
3. Рогова К.И., Колесова Д.В. и др. Текст: теоретические основания и принципы анализа. Учебно-научное пособие. – СПб, 2011. – 464 с.
4. Мухамадиев Х.С. Профессионально-ориентированный русский язык. – Алматы, Казак университеті, 2013, 2016. – 210 с.
5. Кузьмин Э.Л. Дипломатическое и деловое общение: правила игры. – М.:Норма, 2005. - 304 с.
6. Закон Республики Казахстан О дипломатической службе Республики Казахстан от 7 марта 2002 года

Дополнительная:

1. Русский язык: Учебное пособие для студентов казахских отделений университета / Под ред. К.К. Ахмедьярова, Ш.К. Жаркынбековой.– Алматы, 2012. – 226.

2. Салагаев В.Г. Составление деловых документов. Учебно-справочная книга./Пер.на каз.язык А.А. Какишевой – Алматы: Раритет. – 2013. – 300 с.

3. Попов В. Современная дипломатия: теория и практика: дипломатия - наука и искусство: курс лекций. – М.: Издательство: Международные отношения. – 2016.- 574 с.

4. Байбек Б.К., Д.А.Абаев, Д.Б.Закиева Государственный протокол Республики Казахстан. – Астана, 2010.- 422 с.

POIYa 2202 – ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК

Объем 2 кредита

Авторы:
Сарбаева Р.Е. – кандидат исторических наук, и.о.доцента кафедры дипломатического перевода
Сарыбаев М.С. – PhD, и.о. доцента кафедры международных отношений и мировой экономики

Рецензенты:
Кукеева Ф.Т. - доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени аль-Фараби
Исмагулова А.Е. – кандидат филологических наук, и.о.доцента кафедры ангийского языка и МП Кокшетауского государтсвенного университета имени Ш.Уалиханова

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Языковая подготовка по профессиональному иностранному языку на гуманитарных специальностях является неотъемлемым компонентом профессионально ориентированной образовательной программы выпускника современного ВУЗа инновационного типа. Знание иностранного языка – одно из важных условий осуществления международного сотрудничества и повышения квалификации в рамках академической мобильности в условиях полиязычного образования в соответствии с принципами развития научно-исследовательского университета. Профессионально-ориентированный язык выступает как средством, так и целью обучения, т.к. подборка и изучение специализированного материала ориентированы, во-первых, на использование студентами профессиональных знаний, а во-вторых, на успешное овладение языком.

В ходе обучения дисциплине наряду с дальнейшим совершенствованием базовых умений иноязычного общения достигается профессионально-ориентированный уровень системных, предметных, межличностных, социокультурных компетенций в использовании языка в целях профессионального общения. Профессионально-ориентированный язык – продолжение курса базового английского языка, изучаемого в школьной программе, а также в рамках цикла общеобязательных дисциплин (ООД). Релевантным является усиление общепрофессиональной и межкультурной направленности траектории обучения студента на основе лингвистического компонента, формирование неподдельного интереса к будущей профессии, к

феноменам иной ментальности и культуры в сопоставлении с семантическим и ценностным фондом родной культуры. В ходе презентации учебного материала курса предусматривается использование аутентичных специальных текстов, аудио- и видеоматериалов, адекватно отражающих содержание изучаемой тематики и сфер общения, языковые единицы, обозначающие реалии, связанные с профессиональной деятельностью, а также важнейшими историческими событиями, культурно-историческими ассоциациями, особенностями общественно-политической жизни, государственным устройством и экономикой стран изучаемого языка.

В результате изучения дисциплины «Профессионально-ориентированный иностранный язык» студент специальности «5В020200 – международные отношения» должен владеть следующими компетенциями:

системные компетенции:

- знание функциональных особенностей устных и письменных профессионально-ориентированных текстов;
- практическое владение основами документоведения (в пределах программы), принятые в профессиональной и деловой коммуникации;
- знание стратегий и тактик коммуникативного поведения в ситуациях международного профессионального и научного общения (в пределах программы);
- термины и понятия на иностранном языке, описывающие место и роль МО в системе общественно-гуманитарного знания;
- роль политических явлений, процессов, институтов и систем в обществе и свободно излагать это знание на иностранном языке;
- категориальный аппарат и концепты МО на иностранном языке;
- теоретические проблемы исследования в области МО и свободно их излагать на иностранном языке.

предметные компетенции:

уметь:

- понимать устную (монологическую, диалогическую) речь в пределах профессиональной тематики;
- участвовать в обсуждении тем, связанных со специальностью;
- самостоятельно готовить и делать устные сообщения на профессиональные темы, в том числе с использованием мультимедийных технологий;
- извлекать необходимую информацию из англоязычных источников, созданных в различных знаковых системах (текст, таблица, график, диаграмма, аудиовизуальный ряд и др.) в типичных ситуациях профессионально-делового, научного общения;

- аннотировать, реферировать и излагать на родной язык / с родного языка основное содержание текстов по специальности, при необходимости пользуясь словарем;
- аргументировать, решать типовые стандартные профессионально-ориентированные задачи.

иметь навыки:

- писать сообщения, статьи, тезисы, рефераты на профессиональные темы;
- распознавать и употреблять в устных и письменных высказываниях основные грамматические единицы, характерные для профессиональной речи;
- распознавать и употреблять в устных и письменных высказываниях основную терминологию своей специальности, включающую активный и пассивный лексический минимум терминологического характера;
- отбирать информационные источники и критически оценивать информацию, необходимую для выполнения коммуникативных задач в профессиональной деятельности;
- самостоятельно определять способ достижения поставленной учебной и коммуникативной задачи;
- применять основные понятия, категории, принципы теоретических подходов в системе МО на иностранном языке;
- самостоятельно искать материал по общественно-политической литературе на иностранном языке для анализа общественных, политических явлений, процессов, институтов и организаций в стране и мире;
- обсуждать актуальные общественно-политические проблемы на иностранном языке.

социокультурные компетенции:

- способность конструировать речевое поведение с учетом социальных норм поведения, обусловленной культурой страны изучаемого языка;
- целенаправленное и активное использование возможностей информационных технологий как важнейшего средства формирования профессиональной компетенции в области делового общения современного специалиста (работа с поисковыми сайтами, страницами зарубежных вузов и профессиональных сообществ, электронными энциклопедиями и др., пользование электронной почтой на иностранном языке);
- умение работать в команде, проектной деятельности, в организации и проведении учебной и научно-исследовательской работы (доклады и выступления на конференции, оформление заявок на гранты и стажировки по программам академической мобильности и др.).

Пререквизиты: «Иностранный язык (английский язык)» в высшем учебном заведении, «Введение в специальность МО».

Постреквизиты: «English for specific purposes», а также теоретические дисциплины бакалавриата. «Дипломатическая и консульская служба», «Дипломатическая документация».

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

№ №	Наименование тем
1	Профессиональная сфера общения: введение в предметную область специальности «Международные Отношения» и «Дипломатия» на иностранном языке. Профессионально-ориентированный иностранный язык как дисциплинарный феномен, обслуживающий специальность
2	Профессионально-ориентированная терминология на иностранном языке. Формирование профессионального словаря основных общественно-политических терминов на иностранном языке
3	Предметная сфера специальности международные отношения на профессионально-ориентированном английском языке. Работа со специальными текстами на английском языке История МО и Дипломатии. Эволюция многостороней дипломатии
4	Использование иностранного языка для изучения основных теорий в системе МО**.** Выдающиеся ученые в области МО. Классические теории международных отношений.
5	Профессиональная межкультурная коммуникация: дискурсивные практики по специальности на английском языке. Понятие и основные компоненты структуры дипломатического ведомства и представительства МИД
6	Иностранный (английский) язык в дипломатической корреспонденции. Профессиональная дипломатическая корреспонденция на иностранном языке (Formal, informal letters; notes verbales, agrement, Letters of credence and recall etc.)
7	Иностранный (английский) язык в бизнес-коммуникации. Профессиональная коммуникация дипломата на иностранном языке (переговоры, встречи, дебаты, презентации, конференции и т.п.). Дипломатический протокол и дипломатический этикет
8	Специальный профессионально-ориентированный материал и использование иностранного языка в заданных профессиональных ситуациях (кейс-стадиз, ролевые игры и др.). Использование иностранного языка для изучения международных организаций
9	Профессиональные компетенции, формируемые использованием профессионально-ориентированного иностранного языка в МО. Академическое письмо на профессиональном иностранном языке. Профессиональный язык дипломатии (английский и французский)

10	Академическое общение в учебном процессе (лекции и семинары по профессиональным дисциплинам на английском языке). Дипломатические кадры. Дипломатический корпус. Дипломатические иммунитеты

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение. «Профессионально-ориентированный иностранный язык» – это учебная дисциплина, которая формирует компетенции студентов в презентации совокупности теоретических знаний о предметной сфере специальности в формате изучаемого профессионально-ориентированного английского языка.

Объект «Профессионально-ориентированного иностранного языка», изучаемого в рамках специальности, – описание сущности специальности, основных направлений профессиональных знаний в терминах и понятиях английского языка.

Предметом учебной дисциплины *Профессионально-ориентированный иностранный язык* является метаязык специальной науки на профессиональном английском языке.

Второй этап языковой подготовки формирует у студентов когнитивные и профессиональные компетенции на межкультурном уровне, стимулирует интеллектуальное и эмоциональное развитие личности студента. На этом этапе развития студенты проявляют готовность к коммуникативно-мыслительной деятельности на основе решаемой проблемной задачи. В области письменной речи предусматривается формирование навыков и умений написании продуктивных образцов письменной речи нейтрального и официального характера в пределах изученного языкового материала.

Программа рассчитана на углубленное изучение текстовых материалов: толкование, перевод, пересказ профессионального текста, а также на расширение словарного запаса студентов и анализ изучаемых лексических единиц и призвана сформировать социально-достаточный, общеобразовательный уровень владения английским языком. На этом этапе обучения формируются коммуникативные навыки и умения в четырех видах речевой деятельности, что обеспечивает достаточно свободное использование иностранного языка как средства межличностного и межкультурного общения в различных сферах общественной жизни.

Данный курс обучения иностранному языку включает основы коммуникативно-межкультурной компетенции в четырех видах деятельности: аудирования, говорения, чтения и письма.

Цель преподавания дисциплины:

Стратегической целью настоящей программы является формирование у обучающихся иноязычной коммуникативной компетенции для эффективного, самостоятельного общения в социокультурной, академической и профессиональной сферах в условиях поликультурной и многоязычной среды.

Практическая цель состоит в формировании умения использования английского языка в реальных ситуациях повседневного и академического общения, а также в типичных ситуациях профессионального общения.

В качестве **учебно-познавательной цели** выделяется стимулирование познавательного интереса обучающихся, развитие их когнитивных способностей, формирование стратегий и приемов познавательной деятельности, умений и навыков учебной работы на английском языке.

Образовательную цель программы составляет повышение уровня общей культуры и расширение кругозора бакалавров специальности «5В020200- международные отношения».

З**адачи** курса:

– обучение студентов пониманию и анализу текстов общего содержания, общенаучных, научно-популярных и специальных текстов по данной профессии;

– формирование и развитие навыков понимания устной речи на английском языке, включая навык понимания общего содержания общенаучных и специальных устных текстов, извлечения из них необходимой для профессиональной деятельности информации и навык конспектирования, реферирования специальных устных и письменных текстов;

– формирование и развитие навыков создания письменных текстов (эссе, рефератов, статей) в соответствии с общекоммуникативными, академическими и профессиональными потребностями;

– развитие навыков говорения, необходимых для решения общекоммуникативных и профессиональных задач, включая навыки ведения дискуссии, презентации и запроса информации, обоснования положения/тезиса и своей точки зрения;

– формирование и развитие лексического запаса и знаний грамматики, необходимых студентам для решения указанных общекоммуникативных и профессиональных задач;

– развитие навыков самостоятельного решения языковых проблем;

– формирование и развитие навыка работы со специализированными словарями, включая одноязычный словарь изучаемого языка, справочниками, мультимедийными и интернет-ресурсами;

– формирование и развитие межкультурной компетенции с целью эффективного использования иностранного языка в условиях поликультурного общения в повседневной и профессиональной сферах.

Успешное выполнение этих задач приведет к **конечной цели** – созданию стабильной системы формирования **профессионально-ориентированной иноязычной коммуникативной компетенции,** что обеспечит обучающимся конкурентное преимущество при осуществлении образовательной мобильности или продолжении образования, а также на рынке труда.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Профессиональная сфера общения: введение в предметную область специальности «Международные отношения» (МО). Профессионально-ориентированный иностранный язык как дисциплинарный феномен, обслуживающий специальность.

Введение в предметную область специальности «МО» на иностранном языке. Субъекты и объекты МО. Формы международных отношений. Знание иностранного (английского) языка в формировании образованного специалиста. Роль иностранного (английского) языка в профессиональной коммуникации. Связь профессионального иностранного (английского) языка с основными дисциплинами бакалавриата: «Введение в специальность» и др. Роль и место дисциплины «Профессионально-ориентированный иностранный язык» в структуре подготовки студента - международника. Цель и задачи учебного курса.

Профессионально-ориентированная терминология на иностранном языке. Формирование профессионального словаря основных общественно-политических терминов и дипломатических на иностранном языке.

Понятие о терминообразовании на английском языке. Профессионально-ориентированная терминология на иностранном (английском языке). Специфика перевода базовых категорий МО на иностранном языке. Особенности составления глоссария. Освоение политического, дипломатического словаря на иностранном языке. Навыки пользования профессиональными дипломатическими словарями на иностранном языке. Использование электронных словарей. Использование Wikipedia. Базовые категории МО: «дипломатия», «международные отношения», «мировая система», «международная организация», «политический процесс», «дипломатический этикет», «соглашения и договора» и т.д. Определения основных понятий и терминов на иностранном языке: «экзекватура», «агреман», «депозитарий», «политические акторы», «коммюнике», «дипломатический корпус», «дуайен», «конвенция», «меморандум», «декларация», «совместные заявления», «ноты», «дипломатические привилегии и иммунитет» и мн.др.

Предметная сфера специальности международные отношения на профессионально-ориентированном английском языке. Работа со специальными текстами на английском языке. История МО и Дипломатии. Эволюция многостороней дипломатии.

Внутренняя структура научной области. Основные функции специальности - дипломата. Профессиональная область и культура. Профилирующая специальность и ее место в системе образования. Использование иностранного языка для изучения и анализа истории учений в области МО. Краткая история история дипломатии. Использование иностранного языка для изучения и анализа истории дипломатии. Понятия “old diplomacy” and “new diplomacy”. Обзор исторических источников МО. Дипломатия Казахского ханства. Основные

научные парадигмы в современном мире в области МО. Общие и частные вопросы профессиональной области в трудах выдающихся ученых (реферирование трудов ученых по МО). Представители современного казахстанского научного знания. Основные тенденции зарубежных направлений профессиональной сферы. Профессиональные школы и концепции.

Использование иностранного языка для изучения основных теорий в системе МО. Выдающиеся ученые в области МО. Классические теории международных отношений.

Классические теории международных отношений. Наиболее популярные теории в международных отношениях — это реализм, либерализм и марксизм. Основные идеи классических теорий (Э.Х Карр и Ганс Моргентау и др.). Основные научные школы и открытия в области международных отношений: реализм и либерализм, социальный конструктивизм. Тексты из трудов известных ученых в области специальности (чтение, перевод, пересказ текстов на иностранном (английском) языке по материалам учебно-методических пособий по дисциплине МО).

Профессиональная межкультурная коммуникация: дискурсивные практики по специальности на английском языке. Понятие и основные компоненты структуры дипломатического ведомства и представительства МИД.

Язык и межкультурная коммуникация. Стереотипные формы языковых выражений в межкультурной коммуникации на английском языке. Перевод и межкультурная коммуникация. Межличностная коммуникация. Знакомство с основными межкультурными различиями во взаимоотношениях с представителями других культур. Тренинг по развитию межкультурной коммуникации в профессиональной сфере. Проигрывание ситуаций, встречающихся при ведении дипломатической коммуникации (дипломатические встречи, контакты, переговоры итд.). Понятие и основные компоненты структуры дипломатического ведомства и представительства МИД. Структура и деятельность МИД РК.

Иностранный (английский) язык в дипломатической корреспонденции. Профессиональная дипломатическая корреспонденция на иностранном языке (Formal, informal letters; notes verbales, agrement, Letters of credence and recall etc.).

Профессиональная дипломатическая корреспонденция на иностранном языке: formal, informal letters, notes verbales, agreement, letters of credence and recall etc. Написание резюме/CV, деловых писем (письмо-уведомление, письмо-сообщение, письмо-приглашение, письмо-заявление, письмо-благодарность, письмо-извинение, сопроводительное письмо, письмо – подтверждение, письмо-запрос, письмо-предложение) и другой бизнес-корреспонденции. Основы

терминологического подъязыка на иностранном языке в деловой переписке. Наиболее частотные термины и исходные понятия деловой переписки и их дефиниции на английском языке.

Иностранный (английский) язык в бизнес-коммуникации. Профессиональная коммуникация дипломата на иностранном языке (переговоры, встречи, дебаты, презентации, конференции и т.п.). Дипломатический протокол и дипломатический этикет.

Специальный профессионально-ориентированный материал для организации и проведения дипломатических переговоров, встреч, бесед, как важнейших средств дипломатии. Дипломатический этикет. Основные элементы дипломатического этикета. Проблема дипломатического старшинства. Дипломатический протокол, сущность и значение. Основополагающие принципы дипломатического протокола. Роль официальных контактов, визитов и бесед дипломатов. Особенности современного переговорного процесса. Структура, формы, основные функции, типология переговоров и ее основные критерии. Организационная подготовка переговоров.Технология переговорного процесса. Подходы и типы поведения на переговорах. Тактические приемы и методы ведения переговоров. Профессиональные дебаты как высший пилотаж ораторского искусства. Структура профессионального спича. Проведение конференции и подготовка минидокладов на заданную тему.

Специальный профессионально-ориентированный материал и использование иностранного языка в заданных профессиональных ситуациях (кейс-стадиз, ролевые игры и др.). Использование иностранного языка для изучения международных организаций.

Профессиональная компетенция: ориентированность на специальные тексты на иностранном (английском) языке. Чтение, аудирование, комментирование текстов по тематике специальности на профессионально-ориентированном английском языке. Реферирование, конспектирование текстов на иностранном языке, посвященных проблемам специальности МО. Использование иностранного языка в заданных профессиональных ситуациях (case-studies, role-plays etc.) а также для изучения и анализа общественно-политических событий в современном мире. Основные международные организации – ООН, ОБСЕ, ШОС, НАТО, ОДКБ, СВМДА и др. Роль и значение международных организаций. Основные международные организации. Создание и структуры международных организаций. Цели, задачи, функции международных организаций. ООН и его специализированные международные организации.

Профессиональные компетенции, формируемые использованием профессионально-ориентированного иностранного языка в МО.

Академическое письмо на профессиональном иностранном языке. Профессиональный язык дипломатии (английский и французский).

Профессиональная компетенция: ориентированность на специальные тексты на английском языке. Основные навыки и особенности подготовки академического письма на основе общественно-политических и дипломатических текстов на иностранном языке (эссе, реферат, аннотация, тезисы, статья, доклад, курсовая, дипломная работа, диссертация, критический анализ и др.формы). Подготовка научной работы, поиск литературных источников на иностранном языке. Подготовка библиографии научной статьи, требования к цитированию источников на иностранном языке. Написание научной статьи. Ее структура и оформление. Языки дипломатии (английский и французский).

Академическое общение в учебном процессе (лекции и семинары по профессиональным дисциплинам на английском языке). Дипломатические кадры. Дипломатический корпус. Дипломатические иммунитеты.

Дипломатическая служба и подготовка профессиональных дипломатических кадров. Консульская служба как составная часть дипломатической службы государства. Понятие консульского учреждения. Понятие «дипломатические привилегии и иммунитеты». Культура речи в академическом учебном общении (на английском языке). Академическое чтение (типология текстов по профилирующим дисциплинам на английском языке, источники информации). Устные формы академического общения (презентация, научное сообщение, доклад, обсуждение, дискуссия). Академическое учебное общение (лекции и семинары). Лекционная форма организации занятий на иностранном языке. Семинарское занятие на иностранном языке как одна из основных форм организации учебного процесса.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Современные проблемы международных отношений и дипломатии.
2. Базовые категории МО, определение основных понятий и терминов на иностранном языке.
3. История дипломатии. Понятия «старая» и «новая» дипломатия.
4. Дипломатическая доктрина и ее эволюция. Основные научные школы и открытия в области международных отношений
5. Организация и функция дипломатической службы - МИД РК. Дипломатические представительства. Эволюция внешнеполитических ведомств в XIX в.
6. Профессиональная коммуникация дипломата и дипломатическая корреспонденция на иностранном языке: formal, informal letters, notes verbales, agreement, letters of credence and recall etc.
7. Diplomatic contacts, visits and negotiations. Final instruments of Intergovernmental Negotiations, visits and international conferences.

Дипломатическая практика РК. Дипломатический этикет и протокол.

8. Профессиональный язык дипломата.

9. Дипломатические кадры. Дипломатический корпус. Дипломатические иммунитеты.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Анализ документов: а) Венская Конвенция о дипломатических сношениях 1961 года; б) Венская Конвенция о консульских сношениях 1963 года.
2. Составление дипломатического глоссария основных общественно-политических терминов на профессиональном иностранном языке с использованием словарей.
3. Краткое описание и презентация по теме: Штандарт РК (Официальные символы государственного суверенитета, герб, флаг, гимн, штандарт - их характеристика, правила использования и отношения к ним).
4. Анализ книг по истории дипломатии Казахского ханства. Обзор исторических источников МО. Дипломатия Казахского ханства.
5. Анализ книг по внешней политике Н.Назарбаева, К. Токаева.
6. Анализ документов: Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе» от 13 мая 2002 года.
7. Конвенция о привилегиях и иммунитетах Организации Объединенных Наций.
8. Аннотация политической статьи об актуальных проблемах в международных отношениях на современном этапе на профессиональном иностранном языке.
9. Эссе на тему: «Проблемы МО в современном мире» на иностранном языке.
10. Краткий реферат по теме: «Дипломатия и ее роль в международных отношениях».
11. Консульский Устав Республики Казахстан.
12. Положение о Министерстве иностранных дел Республики Казахстан.
13. Положение о дипломатическом и приравненном к нему представительстве Республики Казахстан.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Письменное и устное изложение текста из общественно-политической литературы или раздела монографии на иностранном языке по теме «Внешняя политика РК».
2. Составление «Терминологического политического словаря по МО» на иностранном языке.
3. Презентация по теме «Консульская служба: общие положения. Проблема определения дипломатического старшинства. Штатные и почетные консульские служащие, возглавляемые ими пункты».
4. Перевод и изложение содержания статьи из иностранной прессы. Подготовка устного выступления по актуальной политической теме, связанной с событиями, происходящими в стране и в мире.
5. Проведение презентации - конференции по теме международных отношений с использованием профессиональной терминологии. Регламент международных конференций: председательство, официальный язык, повестка дня, правила процедуры и т.д.
6. Использование политических материалов по внешней политики РК на иностранном языке
7. Устные и письменные переводы дипломатического материала и их значение в усвоении профессионального иностранного языка
8. Письменный анализ политических текстов в разных формах академического письма на профессиональном иностранном языке.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. R.G. Feltham. Diplomatic Handbook. Longman. London and New York, 2000.
2. Борисенко И. И., Евтушенко Л. И. Английский язык в международных документах. – учеб. Пособие. К.: Логос-М, 2007.
3. Murphy R.English Grammar in Use.Cambridge University Press, 1999.
4. Конституция Республики Казахстан Алматы, 1995.
5. Закон о дипломатической службе. Алматы, 2002.
6. Венская конвенция о дипломатических (1961г.) и консульских сношениях (1963 г.)
7. Современный словарь русско-английских, англо-русских слов (Любое издание).
8. Дипломатический словарь. М., 1984-1986. Т.1-3.
9. Kairbaeva R.S., Makisheva M.K. Reader for Students of International Relations department. – Алматы, Қазақ Университеті, 2007.

Дополнительная:

1. Английский для специалистов-международников.English for experts in International Relations/ Кубьяс Л.Н., Кудачкина И.В.- М: АСТ: Восток – Запад. 2008.
2. The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations. Edited by John Baylis and Steve Smith. Oxford, 1997.
3. European Foreign Policy. Key Documents. Edited by Christopher Hill and Karen E. Smith. London and New York, 2000.
4. International Relations/ F.Pearson, J. Rochester. II Title, 1994.
5. The Evolution of International Organizations. Luard, 1996.
6. Назарбаев Н. А. На пороге XXI в. Алматы, 1996.
7. Назарбаев Н. А. Критическое десятилетие. Алматы, 2003.
8. Токаев К. Дипломатия Республики Казахстан. – Астана, 2001
9. Barston. Modern diplomacy.– Moscow, 1988
10. Султанов Б.К. Становление внешней политики Казахстана. – Алматы, 2005.
11. Международные отношения: теории, конфликты, организации. Под ред. Цыганкова П.А. – Москва, 2004.
12. Монографии для индивидуального чтения.
13. Борковская Н.И. Костенко С.М. и др. Пособие для научных работников по развитию навыков устной речи. Английский язык. 1970.
14. Ежегодные отчеты Г.А. ООН.
15. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml
16. Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/consular.pdf
17. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 7 марта 2002 года» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm
18. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.

Дополнительный список Интернет-ресурсов:

1. Словари:
   1.1. http://www.multitran.ru
   1.2 http://dictionary.com
   1.3 http://dictionary.cambridge.org
   1.4 http://dictionary.reference.com
   1.5 http://www.multilex.ru/English-Russian_Multilex.html
   1.6 http://lingvo.ru
   1.7 http://www.thefreedictionary.com

2. Энциклопедии:

2.1. http://encarta.msn.co.uk
2.2. http://en.wikipedia.org
2.3. http://www.encyclopedia.com
2.4. http://www.britannica.com
2.5. http://www.probert-encyclopaedia.co.uk
2.6. http://dic.academic.ru

3. Новостные сайты:

3.1. http://www.voanews.com/specialenglish
3.2. http://www.en.wikipedia.org
3.3. http://www.findarticles.com

4. Сайты организаций:

4.1. сайты ООН: http://www.un.org/
4.2. Всемирного банка: http://www.worldbank.org
4.3. МВФ: http://www.imf.org
4.4. ВТО: http://www.wto.org
4.5. ОЭСР: http://www.oecd.org/statistics
4.6. МОТ: http://www.ilo.org
4.7. Агентство РК по статистике: http://www.stat.kz

Примечание: Высшее учебное заведение может дополнить список литературы рабочей программы дисциплины необходимыми учебниками, учебными пособиями, лексикографическими источниками.

DKS 2203 – ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ И КОНСУЛЬСКАЯ СЛУЖБА

Объем 3 кредита

Авторы:
Алипбаев А.Р. – кандидат исторических наук, доцент
Чукубаев Е.С. – кандидат исторических наук, доцент

Рецензенты:
Иембекова М.О. – кандидат исторических наук, доцент, университет «Нархоз»
Бюжеева Б.З. – кандидат исторических наук, доцент Казахского национального университета им. аль-Фараби

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Учебная дисциплина «Дипломатическая и консульская служба» призвана помочь сформировать у будущих специалистов-международников представление о дипломатии, как особом виде государственной деятельности, раскрыть специфику профессии дипломата, познакомить с функциональными назначением дипломатической и консульской службы государств.

Содержание данной дисциплины соответствует по данной специальности процессам, происходящим в современном мире и стоящих внешнеполитических задач РК;

В рамках освоения данной дисциплины студент должен:

иметь представление: об истории дипломатии и мирового опыта дипломатической службы и современной дипломатической службы Республики Казахстан.

знать: основные понятия и термины изучаемой дисциплины; ключевые определения Венской конвенции о дипломатических сношениях 1961 года; иммунитеты и привилегии дипломатических представительств; принципы дипломатии и дипломатической службы Республики Казахстан; основные формы и методы дипломатической работы.

уметь: анализировать современные тенденции и изменения дипломатической работы; анализировать дипломатическую стратегию и тактику, характерные черты, специфические особенности дипломатической и консульской службы.

иметь навыки: навыки в раскрытии роли и функции различных центральных ведомств иностранных дел и загранпредставительств, механизм координации их работы; навыки работы с основными видами дипломатических документов и организационными и практическими функциями государственного и дипломатического протокола.

быть компетентным: в использовании теоретических, методических и справочно-информационных материалов для самостоятельного осмысления и анализа тенденций к совершенствованию работы дипломатической и консульской службы в рамках внешнеполитической деятельности Республики Казахстан.

Программа курса «Дипломатическая и консульская служба» составлена в соответствии с типовым учебным планом специальности «05В020200 - международные отношения».

Пререквизиты: «Новая и новейшая история стран Европы и Америки», «Истории стран Азии и Африки», «Введение в специальность: Международные отношения».

Постреквизиты: «Дипломатическая документация», «Дипломатический протокол и этикет», «Многосторонняя дипломатия», «Консульская служба Республики Казахстан», «Дипломатическая служба зарубежных стран».

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

№	Название темы
	Введение
2.	Дипломатические отношения
3.	Государственные органы внешних сношений
4.	Дипломатическое представительство. Правовой статус дипломатических представительств
5.	Дипломатические представительства государств при международных межправительственных организациях
6.	Консульская служба и ее функционирование
7.	Дипломатический протокол
8.	Дипломатические кадры
9.	Дипломатическая практика Республики Казахстан
10.	Основные формы и методы дипломатической работы
11.	Протокольная работа
12.	Дипломатические контакты, личные визиты и беседы
13.	Переговоры как средство дипломатии
14.	Технология переговорного процесса
15.	Изменения в дипломатической организации и практике на современном этапе

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Провозглашение независимости Республики Казахстан означало вхождение нашей страны в мировое сообщество. Суверенной Республике для осуществления

своих внешнеполитических функций стали необходимы специалисты по международным отношениям знающие основы дипломатической и консульской службы. С выходом Республики Казахстан на международную арену в качестве суверенного государства значительно расширилась сфера его взаимодействия с зарубежными странами.

Во всем широком спектре внешнеполитических отношений немаловажное место занимают дипломатические и консульские связи между странами, их уровень развития, наличие соответствующей нормативно-правовой базы и т.д.

Цель курса: изучить функциональное назначение и роль дипломатической и консульской службы в реализации внешней политики государств.

Задачи: ознакомить с ключевыми принципами ведения дипломатических отношений; показать роль и значение дипломатической и консульской службы; раскрыть основные формы, методы и технические приемы дипломатической и консульской службы; изучить ключевые определения Венской конвенции о дипломатических сношениях 1961 года, иммунитеты и привилегии дипломатических представительств, принципы дипломатии и дипломатической службы Республики Казахстан.

Программа курса «Дипломатическая и консульская служба» базируется на первом издании учебной программы, которая была апробирована в ходе учебного процесса, начиная с 1992 г.

Предмет дипломатии и консульства.История. Субъекты посольского права.Источники дипломатического и консульского права. Многосторонние и двусторонние договора о дипломатических и консульских представительствах.Дипломатическое представительство и его правовое регулирование.Состав дипломатического представительства и его обязанности.Агреман. Нежелательное лицо (персона нон грата), консульский патент. Обязанности дипломатов. Обязанности консулов. Преимущества и привилегии дипломатов. Дипломатическое право международных организаций. Постоянные представительства государств при международных организациях. Правовое состояние делегаций на международных конференциях.

Правовое регулирование консульских обязательств. Правовой статус консульств зарубежных стран в Республике Казахстан. Правовой статус консула в внештатное время. Венская конвенция о дипломатических сношениях 1961 года. Венская конвенция о консульский сношениях 1963 года. Двусторонние договора Республики Казахстан с другими государствами.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Дипломатические отношения

Понятие «дипломатические отношения». Установление дипломатических отношений. Обмен дипломатическими представительствами.

Форма документов, фиксирующие соглашения, порядок и сроки опубликования документов о соглашении, согласование текста коммюнике.

Представительства в «третьих» странах, секции интересов.

Венская конвенция о дипломатических отношениях 1961 г. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе» 1997 и 2002 гг.

Порядок приостановления или разрыва дипломатических отношений. Восстановление дипломатических отношений.

Государственные органы внешних сношений

Органы внешних сношений, участвующие в принятии решений по вопросам внешней политики. Роль главы государства в осуществлении внешних сношений. Полномочия и функции правительства и главы правительства в осуществлении внешней политики страны. Роль парламентов в решении вопросов внешней политики и внешних сношений. Полномочия и функции главы внешнеполитического ведомства (МИД). Роль специальных внешнеполитических ведомств, их структура.

Зарубежные органы внешних сношений. Постоянные зарубежные органы внешних сношений. Временные зарубежные органы внешних сношений.

Задачи Министерства иностранных дел. Основные функции органов дипломатической службы. Организация и структура МИД.

Дипломатическое представительство. Правовой статус дипломатических представительств

Понятие и основные компоненты структуры дипломатического представительства. Статьи Венской конвенции 1961 г. о дипломатическом представительстве. Основные задачи и функции дипломатического представительства. Персонал и порядок назначения сотрудников дипломатического представительства. Глава дипломатического представительства. Агреман, процедура его запроса, получения. Персона грата. Персона нон грата. Вручение верительных грамот. Отзывные грамоты. Отпускные грамоты. Известительные грамоты. Представления и визы.

Понятие «дипломатические привилегии и иммунитеты». Основные иммунитеты и привилегии дипломатического представительства. Проблема теоретического обоснования дипломатических иммунитетов и привилегий.

Проблемы статуса дипломатического представительства. Вопросы безопасности и защиты дипломатических представительств и персонала

Современные тенденции международно-правового регулирования статуса дипломатических представительств и их персонала. Международные соглашения, регламентирующие статус и функции дипломатических представительств. Государственно-правовое регулирование статуса дипломатических представительств и их персонала в национальных законодательных документах.

Дипломатические представительства государств при международных межправительственных организациях

Понятие и классификация международных организаций. Общий характер международных организаций, их договорная база. Членство в международных организациях. Старшинство среди международных организаций.

Понятие и функции представительств при международных организациях.

Международные правила дипломатического протокола. Правовое положение международных организаций в стране пребывания. Статус международных должностных лиц.

Общие привилегии и иммунитеты государств-членов международных организаций. Специальные миссии. Функции и правовой статус специальных миссий. Конвенция 1969 г. о специальных миссиях.

Консульская служба и ее функционирование

Консульская служба как составная часть дипломатической службы государства. Правовая основа деятельности консульской службы. Международно-правовая основа консульской деятельности на современном этапе.

Понятие консульского учреждения. Виды консульских учреждений. Два вида консулов: штатные консулы, почетные консулы. Персонал консульского представительства. Консульский округ. Консульский корпус. Дуайен.

Общий характер консульских функций. Консульские привилегии и иммунитеты. Отличия консульских иммунитетов и привилегий от дипломатических, преобладание функционального подхода в их определении.

Дипломатический протокол

Дипломатический протокол, сущность и значение. Протокольные нормы Венской конвенции о дипломатических сношениях 1961 г. Обязательный характер норм дипломатического протокола. Основополагающие принципы дипломатического протокола. Международный характер дипломатического протокола. Национальные особенности соблюдения норм дипломатического протокола.

Классы и ранги дипломатических представителей. Порядок присвоения дипломатических рангов. Понятие «дипломатический корпус». Дуайен, характер его полномочий, функции. Строгая обязательность соблюдения норм дипломатического протокола. Соблюдение правил международной вежливости. Основные элементы дипломатического этикета. Совершенствование норм дипломатического протокола. Дипломатический протокол как политический инструмент дипломатии.

Дипломатические кадры

Дипломатическая служба и подготовка профессиональных дипломатических кадров. Эволюция требований к подготовке и квалификации дипломатов. Выдающиеся дипломаты как образец дипломатических кадров.

Модели дипломатической службы. Статус профессиональной службы во внешнеполитической системе. Дипломатические академии, школы, факультеты.

Зарубежные учебные центры дипломатического характера. Страноведческие особенности в подготовке дипломатических кадров. Прохождение дипломатической службы.

Процесс становления дипломатических кадров в Республике Казахстан. Состав кадров дипломатической службы Республики Казахстан. Система подбора и подготовки работников дипломатической службы.

Дипломатическая практика Республики Казахстан

Основные функции органов дипломатической службы: анализ современных тенденций развития в мире, представительство РК в сношениях с иностранными государствами и международными организациями; реализация стратегии международной политики РК; содействие распространению за рубежом информации о внешней и внутренней политики РК.

Становление и развитие консульской службы. Традиционные функции консульских учреждений. Создание нормативно-правовой основы консульской службы Республики Казахстан. Организация казахстанской консульской службы. Госпротокол и дипломатический протокол. Соответствие норм дипломатического протокола РК международной практике. Национальные особенности церемониала.

Основные формы и методы дипломатической работы

Традиционные направления работ дипломатического представительства. Информационная деятельность дипломатических работников в стране пребывания, и ее задачи. Информационно-разъяснительная работа о позиции своего государства. Аналитическая работа. Протокольные функции дипломатического представительства. Значение дипломатической переписки в работе дипломатического представительства.

Нетрадиционные виды работ дипломатического представительства: культурная, лингвистическая, экономическая, военная помощь, гуманитарная помощь. Типичные методы решения дел, координация работ.

Протокольная работа

Роль протокольной работы в дипломатической деятельности. Основные задачи протокольных мероприятий. Организации процедуры открытия посольства. Протокол официальных визитов и официальных контактов. Нормы и практика дипломатического протокола государственного визита на высшем уровне. Подготовка встреч иностранных дипломатов, делегаций.

Дипломатические приемы: цели приемов, основные виды приемов. Международная практика методов подготовки приема и его дипломатического этикета. Этикет международной протокольной практики. Виды представительных мероприятий. Визитные карточки дипломата.

Основные протокольные функции дипломатического представительства. Особенности дипломатического протокола отдельных стран. Дипломатический протокол Республики Казахстан.

Дипломатические контакты, личные визиты и беседы

Роль контактов, визитов и бесед дипломатов. Официальные контакты. Развитие контактов с помощью дипломатических приемов, протокольных мероприятий и иных встреч. Отличия деловых и личных встреч дипломата от протокольных визитов или визитов вежливости.

Значение дипломатических бесед. Техника подготовки дипломатических бесед.

Схема дипломатических бесед. Беседы по поручениям, их характер. Беседы по собственной инициативе. Встречи с представителями прессы.

Личные качества и искусство дипломатов в проведении бесед. Правила записи дипломатической беседы.

Переговоры как средство дипломатии

Переговоры как одна из важнейших форм дипломатической работы. Особенности современного переговорного процесса. Типология переговоров и ее основные критерии. Структура переговоров. Основные функции переговоров. Формы переговоров. Организационная подготовка переговоров. Методы подготовки к переговорам.

Этапы переговоров: дискуссионный (начальный); аргументация и определения общих рамок будущего соглашения; согласование позиций и выработка договоренностей (заключительный). Содержательная часть переговоров. Формирование общего подхода и его значение в переговорном процессе. Итоговые документы переговоров и их виды.

Технология переговорного процесса

Техника ведения переговоров и ее значение. Подходы и типы поведения на переговорах. Тактические приемы ведения переговоров. Расстановка ложных акцентов в собственной позиции. Прием вымогательства и постановки партнера в безвыходную ситуацию. Прием "салями" и его значение. Блеф как форма поведения. Отказ от собственных предложений. Двойное толкование. Пакетирование. Использование подхода "грязные уловки" и его правила. "Максимальное завышение начального уровня".

Особенности партнерского подхода. Проблема разработки и реализации обоюдных интересов и ее значение в переговорном процессе. Использование компромиссов. Посредничество в переговорах и их значение. Роль профессиональных дипломатов в политическом оформлении переговоров и документов. Особенности национальных переговорных стилей.

Изменения в дипломатической организации и практике на современном этапе

Возрастающее многообразие внешнеполитической деятельности государств и новые сферы деятельности современной дипломатии. Современные средства коммуникаций и дипломатия. Использование новых возможностей технологической революции.

Дипломатическая деятельность в рамках международных организаций. Современные дипломатические службы ведущих держав, малых государств, стран «третьего мира», микро государств. Унификация национальных стилей дипломатии; универсальность дипломатических методов. Конструктивный параллелизм в области переговоров.

Модификация дипломатических институтов. Перспектива развития дипломатической службы. Современный дипломатический стиль. Деловитость, открытость, энергичность современной дипломатии.

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. «Старая» и «новая» дипломатия
2. Дипломатия Казахского ханства
3. Дипломатическая доктрина и ее эволюция
4. Эволюция внешнеполитических ведомств в XIX в.
5. Международно-правовые основы Международных отношений
6. Дипломатическая практика зарубежных стран
7. Дипломатические представительства государств при международных межправительственных организациях
8. Дипломатические иммунитеты: нуждается ли в них дипломатический корпус
9. Дипломатические кадры
10. Проблема дипломатического старшинства
11. Становление дипломатической службы РК
12. Дипломатическая практика РК
13. Дипломатический этикет
14. Современные проблемы международных отношений и дипломатии
15. Дипломатический язык

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА

1. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе» от 13 мая 2002 года
2. Положение о Министерстве иностранных дел Республики Казахстан
3. Консульский Устав Республики Казахстан
4. Венская Конвенция о консульских сношениях 1963 года
5. Венская Конвенция о праве международных договоров 1969 года

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Дипломатическая служба Древнего Востока
2. Становление дипломатической службы Древней Греции
3. Становление дипломатической службы Древнего Рима
4. Дипломатическая служба Древнего Вавилона и Венецианской Республики
5. Венская конвенция о дипломатических сношениях 1961 года
6. Дипломатические отношения Германии и Франции на сегодня
7. Дипломатическая служба Великобритании
8. Становление дипломатической службы России и пути его развития
9. Дипломатическая служба КНР
10. Дипломатическая служба Италии и Испании
11. Дипломатическая служба Арабских стран
12. Дипломатическая служба Японии
13. Дипломатическая служба США
14. Правило о дипломатических и приравненных к ним представительств РК
15. Центральный аппарат МИД РК и его структура

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml
2. Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http: // www. un. Org /ru /documents/ decl_conv /conventions/pdf/consular.pdf
3. Венская конвенция о праве международных договоров от 23 мая 1969 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/law_treaties.shtml
4. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 7 марта 2002 года» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm
5. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 октября 2004 года № 1118. Вопросы Министерства иностранных дел Республики Казахстан (по состоянию на 22.10.2007 г.) // http://mfa.kz/ru/#!/legal-status/
6. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.
7. Смағұлова Г.М., Төлеуова Б.Т. Дипломатиялық және консулдық қызмет. Оқу құралы. -Қарағанды, 2011.

8. Лапин Г.Э. Консульская служба. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2012.

Дополнительная:

1. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. –Алматы, 2009.
2. Әліпбаев А.Р. «Дипломатия тарихы». Оқу құралы. –Алматы, 2013.
3. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.
4. Исағалиев Қ., Исағалиев А.Қ. Дипломатия дәрістері. -Алматы, 2013.
5. Батырша-ұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. Оқулық. -Астана,2011.
6. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2010.
7. История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
8. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
9. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.
10. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.
11. Официальный сайт Министерства иностранных дел РК// http://www.mfa.kz/

IMONV 2204 – ИСТОРИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В НОВОЕ ВРЕМЯ

Объем 3 кредита

Авторы:
Байзакова К.И. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби
Идрышева Ж.К. – кандидат исторических наук, доцент Казахского национального университета им. аль-Фараби

Рецензенты:
Султанов Б.К. – доктор исторических наук, директор Исследовательского института международного и регионального сотрудничества Казахстанско-Немецкого университета
Макашева К.Н. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Программа курса «История международных отношений в новое время» составлена в соответствии с типовым учебным планом государственного образовательного стандарта специальности «6В020200 – международные отношения». Тематика курса охватывает важнейшие проблемы истории международных отношений в период с XVII века до 1918 г.

Для целостного представления истории международных отношений и внешней политики содержание курса включает основные этапы и закономерности развития этого многовекового процесса, выделяя основные события внешнеполитической истории ведущих государств мира, крупных регионов. В изложении материала использованы системный, хронологический, географический и проблемный принципы.

В рамках освоения данной дисциплины студент должен:

иметь представление: об истории международных отношений, об основных тенденциях развития мировой политики и перспективах их развития.

знать: основные понятия и термины изучаемой дисциплины; основные события нового времени, с позиции сравнительной дипломатии; принципы тайной дипломатии и политику ведущих европейских держав.

уметь: анализировать процессы, происходящие в сфере международных отношений; анализировать взаимосвязь целостной системы получаемых знаний; квалифицированно применять полученные знания в области международных

отношений для организации работы структур по международному сотрудничеству.

иметь навыки: использования историко-политической карты регионов мира в новое время; прикладного анализа и прогнозирования международных политических процессов, общемировых демографических, миграционных, экономических, экологических процессов, международной безопасности и международных отношений.

быть компетентным: в вопросах логики развития международных отношений, в определении факторов развития международных отношений, влияющих на межгосударственные отношения, роли и места международной дипломатии в процессе исторического развития.

Излагаемый в курсе набор знаний и умений составляет основу для понимания роли и места международной дипломатии в процессе исторического развития. Посредством сравнительного и критического анализа событий у студентов формируется необходимый комплекс знаний и умений в вопросах истории международных отношений.

Пререквизиты: «История и дипломатия стран Европы и Америки в новое время», «Современная история и дипломатия стран Европы и Америки», «История и дипломатия стран Востока», "Дипломатическая и консульская служба".

Постреквизиты: «История международных отношений в новейшее время», «Современная система международных отношений», «Внешняя политика Республики Казахстан», «Многосторонняя дипломатия».

Программа курса «История международных отношений в новое время» базируется на нескольких изданиях этой программы, которые были апробированы в ходе учебного процесса, начиная с 1992 года.

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

	Введение
1	Международные отношения в XVII веке и формирование Вестфальской системы международных отношений
2	Международные отношения в XVIII веке
3	Становление колониальных империй в XVII - начале XIX веков
4	Война североамериканских колоний за независимость. США в системе международных отношений в конце XVIII - первой половине XIX веков
5	Международные отношения в конце XVIII- начале XIX веков
6	Становление Венской системы международных отношений в первой трети XIX века
7	«Восточный вопрос» и европейская дипломатия
8	Международные отношения на Среднем Востоке и в Индии в первой половине XIX века
9	Международные отношения на Дальнем Востоке в первой половине XIX

	века
10	Международные отношения в 40-60-х гг. XIX века
11	Международные отношения в последней трети XIX века
12	Международные отношения на Дальнем Востоке в конце XIX – начале XX веков
13	Международные отношения в Северной и Латинской Америке во второй половине XIX - начале XX веков
14	Завершение территориального раздела мира
15	Дипломатическая борьба в канун и в годы первой мировой войны (1900-1918 гг.)

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Целью курса является формирование у студентов необходимых знаний об истории международных отношений и дипломатии в XVII – начале XX вв.

Задачи курса:

- изучить основные понятия и термины изучаемой дисциплины;
- изучить историю принятия международных договоров и в различных трактовках тех или иных исторических событий;
- научиться проводить прикладной анализ и прогнозирование международных политических процессов, общемировых демографических, миграционных, экономических, экологических процессов, механизмов взаимовлияния планетарной среды, международной безопасности и международных отношений;
- изучить принципы тайной дипломатии ведущих европейских держав в междоусобной борьбе за колониальные приобретения в эпоху нового времени;
- стать компетентными в определении факторов развития международных отношений, влияющих на межгосударственные отношения.

Проблема периодизации истории международных отношений. Хронологический, формационный, цивилизационный подходы. Общая характеристика истории международных отношений. Понятие «внешняя политика», «внешнеполитические отношения», «двусторонние и многосторонние отношения». Внешнеполитические средства, факторы, влияющие на внешнеполитическую деятельность.

Общие и особенные черты периода нового времени. Важнейшие этапы и закономерности развития международных отношений в период становления и развития капитализма. Системы государств и их характерные черты. Основные международные противоречия. Формирование международного права.

Источники курса: документальная и мемуарная литература, дипломатические словари, пресса, парламентские документы, законодательные акты, статистика, архивные документы.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Международные отношения в XVII веке и формирование Вестфальской системы международных отношений

Международная и политическая обстановка к началу XVII в. Влияние Великих географических открытий и первых колониальных захватов на формирование системы международных отношений. Система национальных государств. Международная роль Русского государства, Османской империи, Англии, Франции, Испании, Португалии, Дании, Швеции, Республики Соединенных провинций.

Укрепление международного положения России. Завоевательные войны Османской империи в Восточной и Центральной Европе, на Кавказе и в Иране. Соперничество ведущих европейских династий. Усиление французской гегемонии в Европе. Принципы «государственного интереса», «естественных границ», «политического равновесия». Господство французской дипломатии. Тридцатилетняя война. Вестфальский мирный договор 1648 г. и его значение. Внешняя политика Англии в годы буржуазной революции. Дипломатия О.Кромвеля. Присоединение Шотландии и Ирландии к Англии. Англо-голландское соперничество. Формирование нового баланса сил. Столкновение торговых и колониальных интересов Испании, Франции, Англии и Голландии. Вестфальская система международных отношений, ее особенности.

Образование Казахского ханства. Внешнеполитические и торговые связи Казахского ханства в XVI - XVII вв. Попытки объединения казахского ханства.

Международные отношения в XVIII веке

Изменение соотношения сил в Европе. Начало соперничества Англии и Франции. Война за испанское наследство и ее итоги. Начало упадка международного влияния Франции. Усиление международной роли Австрии и Великобритании. Усиление Пруссии. Внешняя политика Англии в XVШ в.

Балтийский вопрос в международных отношениях. Внешняя политика России при Петре I. Северная война 1700-1721 гг. Превращение России в ведущую европейскую державу. Польский вопрос в международных отношениях в первой половине XVIII в. Война за польское наследство 1733-1735 гг. и ее итоги. Расширение Пруссии и превращение ее в военную державу. Усиление австро-прусского соперничества. Война за австрийское наследство 1740-1748 гг. и ее итоги. Ведущее значение англо-французского и австро-прусского соперничества.

Основные противоречия европейских держав. Семилетняя война 1756-1763 гг. и ее итоги. Новая фаза англо-французской борьбы за колонии и за мировое господство. Усиление австро-прусского соперничества. Обострение польского вопроса в международных отношениях. Первый раздел Польши.

Международное положение Османской империи. Русско-китайские отношения в XVII-XVIII вв. Освоение Россией Приамурья. Первый русско-

китайский Нерчинский договор. Торговые и пограничные вопросы между Россией и Китаем в XVIII в. Отношения Китая с западноевропейскими державами в XVII-XVIII вв.

Внешнеполитическое положение казахских ханств в начале XVIII в. Начало присоединения казахских земель к России. Завоевание территории Южного Казахстана и Семиречья среднеазиатскими ханствами.

Становление колониальных империй в XVII - начале XIX веков

Общая характеристика колониальной системы нового времени. Колониальная политика как один из ключевых вопросов во внешнеполитической деятельности крупнейших держав. Понятия «колония» и «метрополия». Возникновение и развитие колониальных империй. Типология колониальной экспансии: позднефеодальные Испания, Португалия и Россия; абсолютистская Франция; раннебуржуазные Нидерланды и Англия.

Особенности создания колониальных империй Испанией и Португалией. Возникновение Голландской колониальной империи и основные направления голландской колониальной политики.

Начало формирования колониальной империи Англии. Основные направления английской колонизации. Борьба Англии за колониальное, торговое и морское преобладание. Возникновение французской колониальной империи. Основные направления колониальной политики Франции. Политика меркантилизма. Колониальные захваты и соперничество европейских держав со второй половине XVIII века до 70–х годов XIX века. Переселенческие колонии Англии. Образование доминионов. Начало колониальной экспансии США в страны Латинской Америки в середине XIX века.

Война североамериканских колоний за независимость. США в системе международных отношений в конце XVIII - первой пол. XIX вв.

Причины войны за независимость. Позиция Франции в период войны за независимость США. Переговоры о заключении американо-французских договоров о торговле и о союзе. Дипломатическая борьба вокруг этого договора.

Войны североамериканских колоний Англии и их влияние на международные отношения. Позиции европейских держав. Вступление Франции в войну с Англией. Позиция Испании в отношении США. Создание Россией системы вооруженного морского нейтралитета и дипломатическая изоляция Великобритании.

Версальский договор 1783 г. и признание США независимым государством. Становление внешней политики США, ее принципы, средства. Англо-американские отношения после войны за независимость.

Активизация внешней политики США в начале XIX века. Два направления во внешней политике США. Процесс расширения государственной территории США как характерная особенность их внешней политики. Англо-американская война 1810-1812 гг. и ее итоги. Экспансия европейских держав и США в странах

Латинской Америки. Провозглашение внешнеполитической «Доктрины Монро». Начало политики изоляционизма. Война между США и Мексикой: результаты войны.

Международные отношения в конце XVIII- начале XIX веков

Изменения в формах и методах дворянско-династической дипломатии европейских государств. Новый принцип внешней политики европейских государств - «принцип невмешательства»

Влияние французской буржуазной революции конца XVIII в. на международные отношения. Изменения в системе организации дипломатической службы Франции. Пильницкая декларация и образование первой антифранцузской коалиции. Революционные войны Франции. Роль Англии в расширении антифранцузской коалиции. Второй раздел Польши. Европейская дипломатия в годы термидорианской реакции и директории 1794-1799 гг. Третий раздел Польши. Ликвидация Польского государства.

Внешняя политика и войны Франции в 1796-1799 гг. Начало завоевательных войн Франции. Установление французского преобладания в Европе. Образование «дочерних республик». Характер наполеоновских войн. Французская экспансия в Европе и на Ближнем Востоке и образование второй антифранцузской коалиции.

Дипломатия Наполеона Бонапарта. Англо-французская борьба за мировое господство. Роль России в войнах с наполеоновской Францией. Война с третьей коалицией. Установление французского господства в Европе. Причины военных и дипломатических успехов Наполеона Бонапарта.

Тильзитский мир 1807 г. и раздел сфер влияния в Европе между Францией и Россией. Война с пятой коалицией. Вторжение Наполеона в Россию. Отечественная война 1812 г. Шестая и седьмая антинаполеоновские коалиции. Разгром наполеоновской армии. Крушение наполеоновской империи.

Становление Венской системы международных отношений в первой трети XIX века

Итоги и значение наполеоновских войн. Венский конгресс. Цели европейских государств на конгрессе и противоречия между ними. Дипломатия А. Талейрана и принцип легитизма. Дипломатическая борьба европейских держав по вопросам территориально-государственного устройства в Европе. Тайный союз Англии, Австрии и Франции против России. Польско-саксонский вопрос. Создание Германского союза.

Заключительный акт Венского конгресса. Венский регламент о дипломатической службе и дипломатической документации. Становление Венской системы международных отношений. Новое политическое равновесие в Европе.

Образование «Священного Союза». Три периода деятельности «Священного Союза». Начало разложения «Священного Союза». Поворот во

внешней политике Англии в 1822 г. Французская интервенция в Испании. Европейские державы и Латинская Америка. Революции и национальные движения в Европе в 1830-1831 гг. и их влияние на европейскую дипломатию.

«Восточный вопрос» и европейская дипломатия

Суть «восточного вопроса». Кризис Османской империи. Русско-турецкие войны в конце XVIII- начале XIX вв. Превращение России в черноморскую державу. Русско-турецкая война 1806-1812 гг.

Рост национально-освободительного движения на Балканах. Возникновение «греческого вопроса». Позиции ведущих европейских держав и дипломатическая борьба вокруг греческого вопроса. Русско-турецкая война 1828-1829 гг. и создание независимого греческого государства. Международные противоречия в «восточном вопросе» в 30-х гг. XIX в. Турецко-египетские противоречия и египетские кризисы. Позиции европейских держав. Лондонская конвенция о проливах 1841 г.

Влияние революций 1848-1849 годов на международное положение балканских народов. «Восточный вопрос» в начале 50-х годов. Обострение противоречий между Россией и европейскими державами в «восточном вопросе». Крымская война 1853-1856 гг., ее характер. Парижский конгресс 1856 г. и его решения. Международные последствия Крымской войны. Начало нового курса русской внешней политики. Изменение баланса сил на континенте. Начало разрушения Венской системы международных отношений.

Международные отношения на Среднем Востоке и в Индии в первой половине XIX века

Экономическая и военная слабость государств Востока. Характерные черты дипломатии государств Среднего Востока и Индии. Колониальная экспансия европейских держав в первой половине XIX в.: их цели и методы. Дипломатическая борьба в Индии и на Среднем Востоке. Англо-французские и англо-русские противоречия. Сущность захватнической политики Англии. Отмена монополии Ост-Индской компании и новый этап колониальной эксплуатации Индии. Англо-сикхские войны. Завершение колониального завоевания Индии. Индийское народное восстание 1857-1859 гг. и изменение структуры колониального аппарата и формы колониальной политики в Индии. Дальнейшие захватнические планы Англии на Востоке.

Иран в политике европейских государств в начале XIX в. Экспансия европейских держав в Иране. Борьба между Англией и Францией на Среднем Востоке. Присоединение Закавказья к России. Англо-русское соперничество в Иране. Расширение границ России на Кавказе. Русско-иранские войны и их итоги. Гератский вопрос.

Афганистан в политике Англии и России. Первая англо-афганская война. Поражение Англии и переход ее к политике «совершенного бездействия».

Русские и английские миссии в среднеазиатских ханствах. Позиции России в Средней Азии.

Международные отношения на Дальнем Востоке в первой половине XIX века

Усиление колониальной экспансии стран Европы и США в Восточной и Юго-Восточной Азии. Политика «самоизоляции» Китая, особенности ее дипломатии. Международное положение Китая к началу XIX в. Борьба промышленных держав за «открытие» Китая в начале XIX в.

Первая опиумная война и Нанкинский договор 1842 г. Первые неравноправные договоры. Введение в практику международных отношений Китая «принципа наибольшего благоприятствования». Позиции Англии, США, Франции в Китае. Дипломатия Цинского правительства. Тяньцзинские договоры 1858 г. и начало раздела Китая на сферы влияния великих держав. Пекинские неравноправные конвенции 1860 г. Русско-китайские отношения в первой половине XIX в. Усиление колониальной зависимости Китая.

Отношения Японии с европейскими государствами. Политика «самоизоляция» Японии и Кореи: причины и последствия. Выход России на берега Тихого океана и возникновение территориальных вопросов в русско-японских отношениях. Колониальное проникновение США на Дальний Восток в 50-х гг. XIX в. Неравноправные договоры западных держав с Японией. Дипломатия европейских держав и Корея в 60-х гг. Англо-русские и англо-американские противоречия на Дальнем Востоке.

Международные отношения в 40-60-х гг. XIX века

Усиление австро-прусских русско-прусских противоречий в 40-х гг. XIX в. Стремление Франции к сохранению венской системы. Политика «европейского равновесия» Великобритании.

Влияние революций 1848-1849-х гг. на европейскую дипломатию. Отношение европейских держав к Шлезвиг-гольштейнскому вопросу и к проблеме национального объединения Германии в 1848 году. Революция1848-1849 гг. в Италии и национально-освободительная война против Австрии. Ослабление устоев “венской системы”.

Дипломатия Англии, Франции, России после Парижского мира 1856 г. Образование Крымской подсистемы международных отношений. Рост влияния Франции. Укрепление торгово-промышленного и колониального могущества Великобритании. Основы нового внешнеполитического курса России.

Два течения в борьбе за объединение Италии. Дипломатическая подготовка объединения. Война Франции и Италии с Австрией 1859 гг. Образование Итальянского королевства. Итоги и значение объединения Италии.

Основные этапы объединения Германии. Причины и ход австро-прусского соперничества. Австро-прусско-датская война. Австро-прусско-итальянская война. Франко-прусская война, цели и интересы воюющих сторон.

Франкфуртский мирный договор. Образование Германской империи. Международное значение объединения Италии и Германии. Крах Венской системы международных отношений.

Казахско-русские отношения в первой половине XIX в. Завоевание Россией территории Старшего жуза.

Международные отношения в последней трети XIX века

Переход к индустриальному обществу. Усиление борьбы за колонии и сферы влияния. Две тенденции развития международных отношений: сотрудничество народов и обособленность каждого. Основные изменения на политической карте Европы. Образование новых государств и их внешнеполитические устремления. Образование Союза трех императоров. Франко-германские противоречия в 70-х гг. XIX в.

Столкновение интересов Австро-Венгрии и России. Особенности Балканского кризиса середины 1875-1878 гг. Русско-турецкая война 1877-1878 гг. Берлинский конгресс: участники, цели и основные решения.

Обострение австро-русских и русско-германских отношений. Таможенные войны России и Германии. Образование австро-германского союза. Образование Тройственного Союза. Англо-французские и англо-русские противоречия. Образование Средиземноморской Антанты. Английская политика «блестящей изоляции». Образование франко-русского союза. Образование системы военно-политических блоков в Европе. Претензии США на гегемонию на американском континенте и в Юго-Восточной Азии.

Ближний Восток в политике европейских государств. Установление финансового контроля над Турцией. Международное положение Афганистана в 70-х гг. XIX в.

Международные отношения на Дальнем Востоке в конце XIX – начале XX веков

Обострение борьбы великих держав на Дальнем Востоке в конце XIX в. Внешнеполитическая доктрина Японии. Активизация политики России на Дальнем Востоке. Русско-японские переговоры по вопросу о Сахалине. Японская экспансия в Корее. Неравноправные договоры США, Англия, Германия и других государств с Кореей.

Японо-китайская война. Завершение раздела Китая на сферы влияния. Народные восстания в Китае в 1899-1900 гг. Интервенция европейских государств в Китай и подписание «Заключительного протокола». Превращение Китая в полуколонию.

Обострение борьбы великих держав за передел сфер влияния на Дальнем Востоке в начале XX в. Англо-русское соперничество на Дальнем Востоке. Русско-японские противоречия в начале XX в. Англо-японский союз 1902 г. Роль США в разжигании дальневосточного конфликта.

Русско-японская война 1904-1905 гг. Портсмутский мирный договор. Изменения в международной обстановке на Дальнем Востоке после поражения России в русско-японской войне. Аннексия Кореи Японией. Получение Японией полного равноправия. Установление японского преобладания на Дальнем Востоке.

Международные отношения в Северной и Латинской Америке во второй половине XIX - начале XX веков

Дипломатия Англии, Франции и Испании в ходе Гражданской войны в Северной Америке. Начало интервенции европейских держав на территорию США. Становление идеологии панамериканизма во внешней политике американских государств. Начало колониальной экспансии США. Усиления военно-морского флота США. Присоединение Гавайских островов к заморским владениям США. Испано-американская война 1898 г. и ее итоги.

Внешняя политика США в Латинской Америке. Территориальные конфликты между латиноамериканскими странами во второй половине XIX в. Экспансия США в Латинской Америке и новая интерпретация «Доктрины Монро». Политика «большой дубинки» Т.Рузвельта. Вооруженные интервенции США в страны Центральной Америки и Карибского бассейна. «Дипломатия доллара» и экономическое проникновение США в Латинскую Америку.Экономическое соперничество между Германией и США в Латинской Америке. Венесуэльские кризисы. Усиление американо-германских противоречий. Создание Панамериканского союза. Становление региональной подсистемы международных отношений в Латинской и Северной Америке.

Завершение территориального раздела мира

Роль колоний в эпоху индустриального развития. Продолжение колониальной экспансии европейских государств в Азии и Африке. Начало колониальной экспансии Германской империи, Италии и США.

Усиление колониальной экспансии европейских держав в Азии. Соперничество Англии и Франции за захват земель в Юго-Восточной Азии. Соперничество великих держав за влияние в Османской империи. Соперничество ведущих держав в области железнодорожного строительства на рубеже XIX-XX веков.

Установление протектората Великобритании над Афганистаном. Превращение Ирана в полуколонию. Политика России в Средней Азии. Англо-русские и англо-французские противоречия в колониальном вопросе

Африка в политике великих держав. Колониальный раздел Тропической Африки в 70-90-е гг. XIX века. Англо-бурская война. Усиление англо-германских противоречий в Африке. Завершение колониального раздела Африки. Английские, французские, германские, итальянские колонии в Африке.

Борьба великих держав за острова в Тихом океане. Завершение колониального раздела мира в начале XX века и становление глобальной системы международных отношений.

Дипломатическая борьба в канун и в годы первой мировой войны (1900-1918 гг.)

Основные международные противоречия, определявшие мировую политику в начале XX века. Усиление англо-германских противоречий. Англо-французское соглашение 1904 г. Англо-русское соглашение 1907 г. о разделе сфер влияния на Среднем Востоке. Образование Антанты или Тройственного согласия.

Англо-германское морское соперничество. Боснийский кризис и позиция великих держав. Экономические и политические противоречия между великими державами накануне первой мировой войны. Борьба Италии за утверждение своих стратегических позиций в Средиземном море. Балканские войны и перегруппировка сил. Усиление влияния австро-германского блока в Османской империи и Болгарии.

Цели и задачи военно-политических блоков. События в Сараево и июльский кризис. Причины и характер первой мировой войны. Стратегические планы, военные силы и экономический потенциал воюющих держав. Расширение противостоящих блоков. Образование Четверного Союза. Вступление в войну Японии. Лондонские соглашения и присоединение Италии к Антанте.

Дипломатическая борьба за выход из войны. Вступление США в войну. Программа «14 пунктов» В.Вильсона. Заключение сепаратного Брест-Литовского мира и его международные последствия. Начало гражданской войны и интервенции стран Антанты в Россию. Выход из войны Австро-Венгрии, Турции и Болгарии. Компьенское перемирие.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Начало процесса возвышения Англии в международных отношениях в конце XVII – первой половине XVIII вв.
2. Династические войны в Европе и их последствия
3. Формирование колониальных империй Англии и Франции
4. США в системе международных отношений в первой половине XIX века
5. Дипломатия Наполеона Бонапарта и формирование антифранцузских коалиций
6. Основные решения Венского конгресса 1814-1815 года
7. Крымская война: причины, ход и последствия
8. Завершение превращения Индию в колонию
9. Политика европейских держав в Китае в первой половине XIX века
10. Дипломатическая борьба за объединение Италии и Германии
11. Балканский кризис 1875-1878 гг.
12. Превращение Китая в полуколонию

13. Внешнеполитические доктрины США в начале XX века
14. Колониальные интересы ведущих стран в Африке в конце XIX века
15. Формирование военно-политических блоков накануне первой мировой войны

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Принципы «государственного интереса», «естественных границ», «политического равновесия».
2. Династические войны первой половины XVIII века
3. Балтийский вопрос в международных отношениях
4. Образование колониальных империй (XVII-XIX вв.)
5. Становление внешней политики США, ее принципы, средства
6. Причины военных и дипломатических успехов Наполеона Бонапарта
7. Итоги Венского конгресса 1814-1815 гг.
8. «Восточный вопрос» и европейская дипломатия
9. Образование Крымской подсистемы международных отношений
10. Усиление колониальной зависимости Китая к середине XIX в.
11. Международное значение объединения Италии и Германии.
12. Становление региональной подсистемы международных отношений в Латинской и Северной Америке
13. Основные международные противоречия в начале XX века
14. Дипломатическая борьба накануне первой мировой войны
15. Причины и характер первой мировой войны

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Англо-голландское соперничество в XVII в.
2. Анализ Вестфальского мирного договора
3. Семилетняя война 1756-1763 гг. и ее итоги
4. «Доктрина Монро» и ее сущность
5. Три периода деятельности «Священного Союза»
6. Русско-турецкие войны в конце XVIII- начале XIX вв. и их итоги
7. Международные последствия Крымской войны.
8. Дипломатическая борьба в Индии и на Среднем Востоке.
9. Колониальное проникновение США на Дальний Восток в 50-х годах XIX в.
10. Образование Тройственного Союза и его значение
11. Русско-японская война 1904-1905 гг. и ее итоги

12. Завершение территориального раздела мира в начале XX века
13. Образование Антанты, ее цели
14. Программа «14 пунктов» В.Вильсона

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. История международных отношений в новое время /Под ред. К.И. Байзаковой. – Алматы, 2006
2. История международных отношений /Под ред. Акд. А.В. Торкунова, проф. М.М. Наринского. – Т.1. – М., 2015
3. История дипломатии. Т. 1-2. – М., 1963
4. Протопопов, А.С. История международных отношений и внешней политики России: 1648-2005: учеб. для студентов вузов / А.С. Протопопов, В.М. Козьменко, Н.Е. Елманова. - 2-е изд., испр. и доп.- М.: Аспект Пресс, 2008.
5. Ревякин А.В. История международных отношений в новое время. – М.,2004
6. Системная история международных отношений. В 4-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1-2. – М.,2000

Дополнительная:

1. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т., Умаров К.Е. История внешней политики США. Учебное пособие /Под ред. Кукеевой Ф.Т. – Алматы: КазНУ, 2007
2. Губайдуллина, М.Ш. Внешняя политика Германии: (1871-2004): учеб. пособие.- Алматы: Қазақ ун-ті, 2004
3. Дебидур, А. Дипломатическая история Европы: Священный союз от Венского до Берлинского конгрессов:1814-1878. – Т.1-2. - Ростов-на-Дону, 1995
4. Китай в мировой и региональной политике: История и современность / Ин-т Дальнего Востока РАН. - Отв. ред. А.Г. Яковлев. – М., 2002
5. Мажиденова, Д.М. Дипломатическая служба в контексте эволюции мировой политики: (с древнейших времен до Венского регламента).- Астана: Күлтегін, 2003.
6. Никитина Ю.А. Международные отношения и мировая политика. Учебное пособие для студентов вузов. – М.,2014

IMONovV 2205 – ИСТОРИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В НОВЕЙШЕЕ ВРЕМЯ

Объем 3 кредита

Авторы:
Байзакова К.И. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби
Идрышева Ж.К. – кандидат исторических наук, доцент Казахского национального университета им. аль-Фараби

Рецензенты:
Султанов Б.К. – доктор исторических наук, директор Исследовательского института международного и регионального сотрудничества Казахстанско-Немецкого университета
Макашева К.Н. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Программа курса «История международных отношений в новейшее время» составлена в соответствии с типовым учебным планом государственного образовательного стандарта специальности «050202 – международные отношения». Тематика курса охватывает важнейшие проблемы истории международных отношений в период с 1918 до 1990 гг.

Для целостного представления истории международных отношений и внешней политики содержание курса включает основные этапы и закономерности развития этого процесса, выделяя основные события внешнеполитической истории ведущих государств мира, крупных регионов. В изложении материала использованы системный, хронологический, географический и проблемный принципы.

В рамках освоения данной дисциплины студент должен:

иметь представление: об истории международных отношений и современном состоянии международных отношений, об основных тенденциях развития мировой политики и перспективах их развития.

знать: основные понятия и термины изучаемой дисциплины; основные события новейшего времени, с позиции сравнительной дипломатии; принципы многосторонней дипломатии; особенности методов и средств ведения внешней политики ведущих держав.

уметь: осмыслить накопленный фактический материал по ведущим проблемам международных отношений новейшего времени; анализировать процессы, происходящие в сфере международных отношений; анализировать

взаимосвязь целостной системы получаемых знаний; геополитическую обстановку; ориентироваться в актуальных международных проблемах; квалифицированно применять полученные знания в области международных отношений для организации работы структур по международному сотрудничеству, для выработки рекомендаций соответствующим ведомствам.

иметь навыки: навыки в использовании историко-политической карты регионов мира в новейшее время; прикладного анализа и прогнозирования международных политических процессов, общемировых демографических, миграционных, экономических, экологических процессов, механизмов взаимовлияния международной безопасности и международных отношений.

быть компетентным: в вопросах логики развития международных отношений, в определении факторов развития международных отношений, влияющих на межгосударственные отношения.

Пререквизиты: «Современная история и дипломатия стран Европы и Америки», «История и дипломатия стран Востока», "Дипломатическая и консульская служба", «История международных отношений в новое время».

Постреквизиты: «Современная система международных отношений», «Внешняя политика Республики Казахстан», «Многосторонняя дипломатия».

Программа курса «История международных отношений в новейшее время» базируется на нескольких изданиях этой программы, которые были апробированы в ходе учебного процесса, начиная с 1992 года.

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

	Введение
1	Формирование Версальско-Вашингтонской системы международных отношений
2	Международные отношения в 20-х годах XX века
3	Международные отношения в 30-х годах XX века
4	Международные отношения на Дальнем Востоке в 1925-1939 годах
5	Предвоенный политический кризис в Европе и дипломатическая борьба держав в годы второй мировой войны
6	Проблемы послевоенного мирного урегулирования и формирование Потсдамско-Ялтинской системы международных отношений
7	Процесс деколонизации
8	Международные отношения в 60-х годах XX века
9	Международные отношения в 70-х годах XX века
10	Международные отношения в 80-х годах XX века
11	ООН в системе международных отношений
	Разрядка в Европе. Общеевропейский (Хельсинский) процесс
12	Развитие интеграционных процессов в Европе
13	Страны Ближнего и Среднего Востока в системе международных

	отношений в период биполярной системы
14	Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе в период биполярной системы
15	США и Латиноамериканские государства в системе международных отношений в период биполярной системы

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Цель курса - формирование у студентов необходимых знаний об истории международных отношений и дипломатии в 20-90-х годах XX в.

Задачи курса:

- изучить основные понятия и термины изучаемой дисциплины;
- изучить принципы многосторонней дипломатии и политику ведущих европейских держав в период Версальско-Вашингтонской системы международных отношений, в период биполярной системы;
- изучить особенности процесса деколонизации стран Азии и Африки и их влияние на международные отношения;
- стать компетентными в вопросах логики развития международных отношений, в определении факторов развития международных отношений, влияющих на межгосударственные отношения.

Периодизация истории международных отношений в новейшее время. Основные тенденции общественного развития в новейшее время. Хронологический, формационный, цивилизационный подходы. Общие закономерности и особенности внешней политики ведущих стран мира. Основные проблемы в развитии международных отношений в межвоенный и послевоенный периоды. Глобализация социальных и экономических процессов. Интеграция экономики развивающихся стран в мировую экономику. Глобализация экологических проблем. Международно-правовая база межгосударственных взаимоотношений. Роль правовых институтов в международных отношениях.

Новые принципы дипломатии. Характеристика дипломатии в XX веке. Системный подход изучения истории международных отношений. Создание Версальско-Вашингтонской системы международных отношений и ее особенности. Создание Потсдамско-Ялтинской системы международных отношений. Блоковая политика супер-держав. Сущность идеологической борьбы между двумя блоками. Особенности многосторонней и коллективной дипломатии.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Формирование Версальско-Вашингтонской системы международных отношений

Дипломатическая подготовка и открытие Парижской мирной конференции. Основные вопросы конференции. Совет десяти. Основные подходы держав-победительниц к проблемам мирного урегулирования.

Версальский мирный договор, его основные разделы и статьи. Характер и условия договора. Принятие статута Лиги Наций. Американо-германский договор 1921 г. Ослабление Германии и лишении ее статуса великой державы.

Мирные договора с союзниками Германии по первой мировой войне и условия мира. Положение Австрии. Сен-Жерменский мирный договор. Трианонский мирный договор. Условия мира для Болгарии. Нейиский мирный договор. Территориально-государственные преобразования в Центральной и Юго-Восточной Европе. Возникновение новых государств.

Севрский мирный договор, его условия. Международное и политическое положение Турции в период подписания мирного договора. Условия раздела Османской империи. Восточный и колониальный вопросы на конференции. Создание мандатной системы. Репарационный вопрос. Русский вопрос на Парижской конференции. Возвращение США к политике изоляционизма. Версальская система международных отношений в Европе.

Расстановка сил на Дальнем Востоке после первой мировой войны. Англо-американское соперничество. Японо-американские противоречия. Японо-российские противоречия. Созыв и открытие Вашингтонской конференции. Участники конференции. Цель конференции. Проблема ограничения морских вооружений. Трактат четырех держав, его содержание. Проблема ограничения морских вооружений. Договор пяти держав. Проблема Китая. Трактат девяти держав. Отказ великих держав от политики сфер влияния в Китае. Русский вопрос на Вашингтонской конференции. Нормализация советско-китайских и советско-японских отношений.

Становление нового баланса сил в Азиатско-тихоокеанском регионе. Вашингтонская система международных отношений в АТР, ее особенности и противоречия. Формирование подсистемы международных отношений в Латинской Америке. Версальско-Вашингтонская система, её достоинства и противоречия.

Международные отношения в 20-х годах XX века

Проблема укрепления Версальской системы международных отношений. Обострение противоречий великих держав на Ближнем и Среднем Востоке. Проекты и Конвенция о режиме Черноморских проливов. Отмена режима капитуляций. Мосульский конфликт. Лозаннский мирный договор. Становление ближневосточной подсистемы международных отношений. Особенности послевоенной многополярности.

Русский вопрос в международных отношениях и дипломатии межвоенного периода. Советско-польская война. Дипломатическое признание Советской России. Соглашения России со странами Востока. Проблема экономического восстановления Европы. Каннская конференция 1922 г. Генуэзская конференция, её цель, участники. Советско-германское сближение. Гаагская финансово-экономическая конференция. Выход СССР из дипломатической изоляции

Германский вопрос в международных отношениях и дипломатии межвоенного периода. Вопрос о разоружении Германии и репарациях. Отказ Германии от выплаты репараций и Рурский конфликт. Лондонская конференция 1924 г. и принятие плана Дауэса. Лига Наций и Женевский протокол о мирном урегулировании международных споров 1924 г. Вопрос о разоружении в Лиге Наций.

Становление подсистемы международных отношений в Средней Азии и на Среднем Востоке. Положение Ирана в региональных отношениях. Афганистан в системе региональных отношений после первой мировой войны. Особенности международного положения среднеазиатских государств. Установление советской власти на территории Туркестана.

Стабилизация международных отношений в Европе. Лига Наций и Женевский протокол о мирном урегулировании международных споров 1924 г. Основные черты европейского порядка во второй половине 20-х гг. Английская дипломатия на арабском Востоке. Дипломатические последствия войны в Марокко и Сирии. Германский меморандум о Рейнском пакте. Локарнская конференция 1925 г. Содержание и цель Рейнского гарантийного пакта. Подписание серии арбитражных договоров. Германская позиция после Локарно.

Англо-итальянское сближение после Локарно. Основная цель и притязания итальянского фашизма. Средиземноморская проблема. Инициативы Великобритании и Франции по созданию региональных пактов безопасности в Европе. Проекты создания «новых Локарно»: Прибалтийское, Балканское, Северное, Восточное, Среднеевропейское. СССР и Локарнский процесс. Малая Антанта. Лига наций и страны Малой Антанты. Проекты создания «Пан-Европы». Франко-германское экономическое сближение. Лига наций, её деятельность. Вопрос о разоружении в Лиге Наций. Подписание пакта Бриана-Келлога.

Международные отношения в 1930-х годах XX века

Лондонская конференция по ограничению морских вооружений. Обострение противоречий между державами к началу 30-х гг. Роль и место Германии в международных отношениях. Мировой экономический кризис 1929-1933 гг. и его влияние на международные отношения. Обострение противоречий между державами. Австро-германский таможенный союз 1931 г. Вопрос о пересмотре положений Версальского договора.

Фашизм в Италии и его захватнические планы. Внешняя политика национал-социалистов. Идейная основа фашисткой пропаганды. Программа, задачи и методы гитлеровской дипломатии. Планы территориальной экспансии фашистской Германии. Открытая агрессия фашистских держав. Нападение Италии на Эфиопию. Саарский плебисцит. Перевооружение Германии. Отказ Германии от военных статей Версальского договора и позиция западных держав. Выход Германии из Лиги наций. Крушение Версальской системы международных отношений.

Борьба за мир и безопасность в 30-е годы XX века. Международная конференция по разоружению в Женеве 1932-1934 гг. и позиции держав. Вопрос о разоружении в Лиге Наций. Курс Франции на противодействие Германии. Вступление СССР в Лигу наций и заключение договоров о взаимопомощи. Лондонская морская конференция 1935-1936 гг. Конференция в Монтрё 1936 г. и пересмотр Лозаннской конвенции о черноморских проливах. Нионская конференция и её решения.

Доктрина «изоляционизма» и политика невмешательства. Развитие политики невмешательства. Австро-германское соглашение 1936 г. Фашистский мятеж в Испании и итало-германская интервенция. «Политика невмешательства» в испанские дела и ее провал. Комитет по невмешательству, его состав. Выход СССР из Комитета по невмешательству. Становление блока агрессивных государств. Образование оси «Берлин-Рим». Антикоминтерновский пакт 1936 г., его участники, содержание. Присоединение к антикоминтерновскому пакту Италии.

Политика «умиротворения агрессора» в Европе. Усиление агрессии фашистских государств. Аншлюс Австрии и позиция европейской дипломатии. Судетский вопрос. Мюнхенская конференция, её цель, участники. Позиция дипломатии Англии, Франции, США после Мюнхена.

Международные отношения на Дальнем Востоке в 1925-1939 годах

Особенность международной системы и политика держав в регионе. Соперничество держав на Дальнем Востоке и в бассейне Тихого океана. Укрепление стратегических позиций Японии в Тихом океане. Урегулирование отношений между Китаем и СССР. Нормализация советско-японских отношений в середине 20-х годов.

Национальная революция в Китае 1925-1927 гг. и ее влияние на Вашингтонскую систему. Признание западными государствами правительства Гоминьдана и начало пересмотра неравноправных международных договоров с Китаем.

Укрепление режима военно-морских ограничений в АТР. Лондонская морская конференция пяти держав 1930 г. Японская внешняя политика, её цель. Пан-азиатская доктрина. Захват Японией Манчжурии. Маньчжурия как первый очаг мировой войны. Создание государства Маньчжоу-го. Японо-китайский конфликт в Лиге наций.

Усиление давление на Японию США и Англии. Японская политика в отношении СССР и Китая. Советско-китайский договор о ненападении. Японо-советские противоречия. Продажа КВЖД. Кризис Вашингтонской системы и переход Японии к прямой экспансии. Программа дальнейшей экспансии Японии 1936 г. Сближение Японии с Германией и Италией. Участие Японии в антикоминтерновском пакте.

Японская агрессия в Северном Китае в 1937 г. Политика США и Англии по «умиротворению агрессора». Столкновение интересов СССР и Японии на

Дальнем Востоке. Военные столкновения в районе озера Хасан и в районе реки Хал-хин-Гол.

Предвоенный политический кризис в Европе и дипломатическая борьба держав в годы второй мировой войны

Политика умиротворения агрессора. Захват и расчленение Чехословакии (1939 г.). Образование Словацкого государства. Переговоры западных стран с Германией о колониях. Германские требования к Польше и Литве. Опасность германской агрессии и англо-французский союз. Политика гарантий и англо-французские гарантии. Англо-франко-советские переговоры 1939 г. в Москве, позиции стран. Советско-германский пакт о ненападении. Секретные статьи договора. Раздел Польши между СССР и Германией. Линия границы.

Расстановка международных сил накануне второй мировой войны. Военное наступление Германии на Польшу. Начало войны. Причины и характер второй мировой войны. Цели воюющих стран. Дипломатия великих держав.

Советско-германское торговое соглашение 1939 г. Договор “О дружбе и границы” между Германией и СССР, его последствия. Присоединение Западной Украины, Западной Белоруссии и Прибалтийских республик к СССР. Финская компания 1939 года. Советско-финский договор 1940 года. Присоединение Бессарабии к СССР.

Тройственный пакт 1940 г. «Странная война» в Западной Европе и капитуляция Франции. Движение «Свободная Франция». Военный союз Германия-Италия-Япония. Позиция американской дипломатии.

Дипломатическая борьба за союзников в войне. Англо-американское сближение. Вступление СССР в войну. Атлантическая хартия 1941 г. Начало формирования антигитлеровской коалиции. Англо-советское соглашение. Обострение японо-американских и японо-английских отношений в бассейне Тихого океана. Нападение Японии на Пёрл-Харбор. Вступление в войну США. Межсоюзнические отношения.

Присоединение к Берлинскому пакту Болгарии, Венгрии, Румынии, Словакии и Хорватии. Договор о взаимопомощи между Германией, Италией и Японией .

Англо-советский договор и Соглашение между СССР и США (1942г.). Проблема открытия второго фронта. Сотрудничество стран антигитлеровской коалиции и их разногласия. Тегеранская конференция и ее решения. Открытие Второго фронта. Конференции в Каире и в Думбартон-Оксе. Планы антигитлеровской коалиции по послевоенному устройству Германии. Крымская (Ялтинская) конференция и ее решения. Капитуляция Германии. Образование ООН. Потсдамская конференция глав великих держав и ее решения. Война между СССР и Японией. Капитуляция Японии. Политическая карта мира после второй мировой войны.

Проблемы послевоенного мирного урегулирования и формирование Потсдамско-Ялтинской системы международных отношений

Мировой порядок после войны. Проблема послевоенного устройства Европы. Потсдамская конференция и ее решения. Раскол мира на две системы и полярность политического курса двух великих держав. Атомная проблема. Проблема разоружения. Проблема послевоенного устройства Европы. Проблемы послевоенного мирного урегулирования. Парижская мирная конференция. Вопрос о границах европейских государств. Мирные договоры с Италией, Румынией, Венгрией, Болгарией, Финляндией. Проблема заключения мирных договоров с Германией и Австрией. Основные положения мирного договора с Японией и противоречия держав на Дальнем Востоке.

Начало «холодной войны». Понятие «холодная война», ее причины. Истоки становления, факторы. Идеологическое противостояние СССР и США. Гонка вооружений. Формирование двух военно-политических блоков. Становление Потсдамско-Ялтинской биполярной системы международных отношений.

Доктрина сдерживания коммунизма. Доктрина Трумэна и план Маршалла. Образование социалистической системы под эгидой СССР. Германский вопрос. «Берлинский кризис» и раскол Германии. Германский вопрос в послевоенной системе МО и позиции ведущих держав.

Создание военно-политических блоков. Образование Организации Североатлантического Договора (НАТО). Организация Варшавского договора (ОВД), его роль в военно-политическом противостоянии двух систем. Военные конфликты великих держав. Война в Корее и позиции ведущих держав. Создание военно-политических союзов – АНЗЮС, СЕАТО, СЕНТО. Борьба миролюбивых сил против угрозы войны.

Процесс деколонизации

Национально-освободительные революции. Три этапа процесса деколонизации. Начало распада колониальной системы. Образование независимых государств в Азии и Африке. Колониальные войны.

Экономические и политические последствия второй мировой войны для стран Южной и Юго-Восточной Азии. Обретение независимости колониальными государствами. Война в Индокитае и дипломатия великих держав. Женевские соглашения и признание Францией независимости Вьетнама, Лаоса, Камбоджи. Независимость Сирии и Ливана. Преобразование французской империи во Французский союз.

Бирма в борьбе за национальную независимость. Освободительная война народа Индонезии. Образование “марионеточных государств” Восточная Индонезия, Восточная Суматра, Восточная Ява и борьба за национальное единство. Независимость Филиппинских островов. Отмена мандатной системы. Образование новых государств - Индии и Пакистана. Внешняя политика Дж. Неру. Создание Британского содружества наций.

Освободительное движение в Африке и международные отношения. Основные этапы освобождения Африки. Национализация Суэцкого канала и Тройственная англо-франко-израильская агрессия против Египта. Судьба итальянских колоний. Провозглашение независимости Туниса, Марокко, Мавритании. Колониальная война в Алжире. Эвианские соглашения 1962 г. Пробуждение стран Тропической Африки. Панафриканское движение. Год Африки.

Молодые независимые государства Азии и Африки как субъекты международных отношений. Изменение соотношения сил на международной арене. ООН и проблемы деколонизации.

Движение неприсоединения и его главные принципы. Выработка принципов Панча Шила и их роль в международных отношениях. Бандунгская конференция стран Азии и Африки и принятие «Пяти принципов мирного сосуществования». Неоднородность Движения неприсоединения. Деятельность Лиги арабских государств. Создание «Группы 77». Создание Ассоциации государств Юго-Восточной Азии (АСЕАН).

Обретение независимости португальскими и английскими колониями в Южной Африке в 70-80-х гг. XX в. Развивающиеся государства в системе международных отношений.

Международные отношения в 60-х годах XX века

Основные тенденции в международной политике. Характерные черты внешней политики США и других западных держав. Внешнеполитические доктрины крупнейших стран.

Доктрина «гибкого реагирования» США. Доктрина конвергенции. Её идеологи. Карибский кризис. Возможность начала ядерной войны. Московский договор о запрещении испытаний ядерного оружия в трех сферах. Договор о нераспространении ядерного оружия. Выход Франции из НАТО.

Борьба за нормализацию обстановки в Европе и разоружение. ООН и проблема сокращения вооружения. Венская встреча глав государств США и СССР (1961г.) Германский вопрос. Сооружение берлинской стены. Доктрина Хальштейна. Сближения ФРГ и Франции и Елисейский договор 1963 г. Инициатива стран-участниц Варшавского пакта о созыве совещания европейских государств по вопросам коллективной безопасности в Европе. Страны Центральной и Юго-Восточной Европы в системе международных отношений.

Внешнеполитическая доктрина социалистических стран. “Доктрина Брежнева”. Возникновение разногласий среди стран социалистического лагеря. Ввод советских войск в Чехословакию. Советско-китайский конфликт. Региональные конфликты. Агрессия США во Вьетнаме.

Международные отношения в 70-х годах XX века

Новая расстановка сил в системе международных отношений. Образование четырех групп противоречий современного мира. Рост глобальных проблем в

международных отношениях. Два периода в развитии системы международных отношений 70-х гг. Первый период и позитивные сдвиги в международной обстановке в первой половине 70-х годов.

Советско-американские отношения в первой половине 70-х годов и разрядка международной напряженности. Политика разрядки, два ее основных компонента. Встречи глав государств СССР и США. Договор «Основы взаимоотношений между СССР и США». Договор об ограничении систем противоракетной обороны (ПРО). Военно-стратегическое равновесие между СССР и США. «Гуамская доктрина» Никсона. Вклад Никсона в дело разрядки. Парижские мирные соглашения. Воссоединение Северного и южного Вьетнама. Прекращение деятельности военных блоков СЕАТО и СЕНТО. Начало общеевропейского процесса. Деятельность Всемирного Совета мира.

Второй период международных отношений 70-х годов. Основные тенденции в развитии международных отношений во второй половине 70-х годов. Процессы революционного обновления. Поворот от разрядки к новой фазе жесткой конфронтации между СССР и США. Оппозиция «новому курсу» в СССР. Глобализация советской и американской внешней политики. Срыв в политике разрядки. Революция в Афганистане и ввод советских войск. Обострение региональных конфликтов. Обострение напряженности в международных отношениях. Мирное сосуществование как одна из форм международных отношений в 70-е гг. Советская интерпретация концепции мирного сосуществования, ее идеологический аспект.

Международные отношения в 80-х годах XX века

Основные тенденции развития международных отношений в 1980-е годы. Два периода международных отношений в 80-е годы, и их характеристика. Обострение международной напряженности в первой половине 80-х годов. Факторы усиления конфронтации. Обострение международной военно-стратегической обстановки. Военное противостояние СССР и США. Рост гонки вооружения. Провозглашение США стратегической оборонной инициативы (СОИ). Президент США Р. Рейган и концепция «ограниченной ядерной войны».

Начало политики «перестройки» и нового политического мышления в СССР. Советская концепция всеобъемлющей международной безопасности. Советско-американские отношения во второй половине 80-х гг. Вашингтонский договор о сокращении ракет средней и малой дальности. Договор о сокращении СНВ. Отказ СССР от «доктрины Брежнева». Демократические революции в странах Центральной и Юго-Восточной Европы и их результаты. Новая расстановка сил в Европе. Процесс трансформации в ЦЮВЕ. Новая политическая карта Европы. Роспуск Варшавского пакта (ОВД).

Международные и региональные конфликты. Рост роли ООН в посреднических функциях по разрешению конфликтов.

ООН в системе международных отношений

Образование ООН. Конференция в Сан-Франциско и Устав ООН. Цели и принципы ООН. Структура ООН. Генеральная Ассамблея (ГА): структура, функции и полномочия. Совет безопасности: Структура, состав деятельность и принципы принятия решений.

Специализированные организации ООН. Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры (ЮНЕСКО). Деятельность Международной организации труда (МОТ), Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ) и др. Образование МАГАТЭ.

Основные направления деятельности ООН. Деятельности ООН в сфере прав человека и демократии и ее основополагающие документы. Принятие Всеобщей Декларации Прав Человека (1948) и ее основные принципы. ООН и вопросы экономического и социального развития. Проблемы разоружения и роль ООН. Ядерное оружие и стратегия великих держав. Создание первой демилитаризованной зоны в Антарктиде.

Деятельность ООН в 1960-е гг. Роль ООН в укреплении международного сотрудничества и взаимопонимания. Роль ООН в борьбе против колониализма. Расширение числа членов ООН. Роль ООН в международных организациях в 1970-1980 гг. Миротворческая роль ООН в урегулировании региональных конфликтов. Роль ООН в решении германской проблемы. ООН и проблемы экологии. Программа ООН по охране окружающей среды. Оздоровление международной обстановки и положение ООН. Роль ООН в укреплении международного сотрудничества и взаимопонимания.

Разрядка в Европе. Общеевропейский (Хельсинский) процесс

Разрядка международной напряженности в 70-х годах как один из важнейших видов мирного сосуществования. Политика периферийного сотрудничества СССР с западноевропейскими странами. Советско-французские отношения. Советско-британские отношения.

Нормализация отношений в Европе. В.Брандт и начало «новой восточной политики». Германская проблема в 70-х годах. Договор между ФРГ и СССР, ФРГ и ГДР. Отказ от доктрины Хальштейна. Признание западноевропейскими странами послевоенных границ в Европе и политическая разрядка в Восточной Европе. Четырехстороннее соглашение по Западному Берлину.

Призыв стран Варшавского договора ко всем государствам Европы о созыве общеевропейского совещания. Роль Финляндии. Подготовка и проведение Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе. Появление нового феномена в международной жизни - Общеевропейского процесса. Европейское Совещание по безопасности и сотрудничестве в Европе.

Заключительный Акт СБСЕ, его основные принципы. «Три корзины» деятельности СБСЕ.

Общедемократические принципы мирного сосуществования Международное значение хельсинского форума. Встречи и переговоры в рамках

СБСЕ. Венская и Парижская встречи представителей государств-участников СБСЕ.

Развитие интеграционных процессов в Европе

Идеи европейского объединения. Объективные и субъективные факторы европейской интеграции. Европейское движение в послевоенной Европе. Организация Европейского экономического сотрудничества. Создание Западного Союза. Создание Совета Европы. Европейская комиссия по правам человека. Европейский суд по правам человека.

Декларация Р. Шумана 1950 г. Становление Европейских Сообществ. Образование Европейского Объединения Угля и Стали (ЕОУС): цели, структура, деятельность. Европейский платежный союз. Планы создания Европейского оборонительного сообщества (ЕОС). Причины провала планов объединения Западной Европы в военной сфере в 50-х гг.

Римский договор 1957 г. Образование Европейского Экономического Сообщества (ЕЭС): цели, принципы, стратегия. Позиция Франции, Германии, Италии, по вопросу о европейской интеграции. Основные институты ЕЭС.

Евратом, его роль в системе сообществ. Формирование Европейской Ассоциации Свободной торговли (ЕАСТ). Отношения стран ЕЭС с третьими государствами.

Основные этапы развития ЕЭС. Общие политики Европейских Сообществ. Институциональные изменения в ЕС в 60-70- х годах XX века Развитие европейской интеграции от Сообщества к Европейскому Союзу. Единый Европейский Акт 1986 г. Этапы расширения Европейских Сообществ. Новая международная ситуация в Европе.

Страны Ближнего и Среднего Востока в системе международных отношений в период биполярной системы

Окончание второй мировой войны и возрастание военно-стратегического, экономического и политического значения Ближнего и Среднего Востока. Соперничество СССР, США и Великобритании в регионе. Демократические движения в Турции, Иране, Ираке, ОАР, Сирии и Ливане.

«Доктрина Трумэна» и политика США в регионе.

Крах мандатной системы. Резолюция ООН по Палестине Создание государство Израиль. Военные действия в Палестине в 1848-1949 гг. Ближневосточный кризис и его истоки. Основные этапы ближневосточного конфликта. Суэцкий кризис и обострение международных противоречий в регионе. Роль ООН в урегулировании Ближневосточного кризиса. Провозглашение «доктрины Эйзенхауэра» и ее сущность. Израильская агрессия 1967 года против арабских государств. Внешняя политика СССР на Ближнем востоке и ее особенности. Позиция Египта в Ближневосточном кризисе. Ближневосточный кризис в 80-х гг. Методы и пути решения ближневосточного кризиса.

Создание системы военно-политических блоков. «Багдадский пакт». Образование СЕАТО. Иран в системе военных блоков. Иранская революция 1979 г. и особенности внешней политики Ирана. Образованию новых независимых государств на восточном побережье Аравийского полуострова.

Внешняя политика Иракской республики. Ирано-иракская война и ее последствия. Исламская экономическая и политическая интеграция. Создание ОПЕК и его деятельность. Международные отношения и Турция.

Внешнеполитическая обстановка вокруг Афганистана. Международная общественность и урегулирование афганской проблемы. Роль Индии и Пакистана в международных отношениях в биполярной системе международных отношений. Организация экономического Сотрудничества (ОЭС) и его деятельность.

Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе в период биполярной системы

Формирование азиатско-тихоокеанского региона после второй мировой войны. Основные субрегионы АТР. Усиление роли АТР в мировой политике.

Становление КНР и Японии в качестве независимых центров региональной политики. Возникновение корейского вопроса.

Япония в системе международных отношений после второй мировой войны. Американская оккупация. Отношения Японии с СССР и КНР. Проблема северных территорий. Установление дипломатических отношений. Внешняя политика Хатоямы. Китайско-японские противоречия в 50-70-х годы.

Основные принципы внешней политики КНР. Вопрос о праве КНР в ООН. Позиция США. Советско-китайские отношения. Выход КНР на мировую арену. «Особый курс» КНР во внешней политике. «Хунвейбиновская дипломатия»: цели, средства и результаты. Политика КНР в отношении стран Юго-Восточной Азии. «Пинпонговая дипломатия». Тайваньский вопрос. Позиция КНР и США. Мирный договор между КНР и Японией. Китай и страны АСЕАН: проблемы и перспективы сотрудничества. Изменения внешнеполитического курса КНР в начале 70-х гг. Страны Юго-Восточной Азии после второй мировой войны.

Доминирующий фактор международного развития региона. Взаимоотношения между ведущими тихоокеанскими державами - СССР, США, КНР, Японией. Образование регионального уровня центросиловых отношений и самостоятельной подсистемы межгосударственных отношений.

Основные противоречия в регионе. Двусторонний характер международных отношений в АТР и «мягкий регионализм». Особая роль США в АТР. Проблема безопасности в АТР. Проблема объединения Кореи. Гонка вооружений в регионе. Вопросы создания системы безопасности в регионе. Экономическая интеграция в странах АТР и ее особенности. Региональные экономические организации. Развитие региональной многополярности.

США Латиноамериканские государства в системе международных отношений в период биполярной системы

Развитие межамериканского сотрудничества в годы второй мировой войны. Создание в Латинской Америке сети военных баз США. Учреждение Межамериканского совета обороны. Образование Организации американских государств (ОАГ). Деятельности межамериканской системы безопасности. Образование военно-политической группировки — Организация Центральноамериканских государств (ОЦАГ).

Интеграционные процессы в Латинской Америке в конце 1940-80-х годах. Формы интеграции в Латинской Америке. Договор о создании Латиноамериканской ассоциации свободной торговли (ЛАСТ). Создание Центральноамериканского общего рынка (ЦАОР). Образование Андской группы. Создание Латиноамериканской ассоциации интеграции (ЛАИ), Латиноамериканской экономической системы (ЛАЭС). Причины слабости интеграционных процессов латиноамериканских стран. Влияние США на интеграционные процессы в Латинской Америке.

Выход Аргентины из длительного периода международной изоляции. Прагматический внешнеполитический курс Аргентины. Участие Аргентины в региональной интеграции. Доминирующая роль Бразилии на южноамериканском континенте. Активная деятельность Бразилии в региональных международных организациях. Выход Чили из международной изоляции. Участие Чили в международной и региональной политике. Чилийская дипломатия и проблемы защиты демократии и прав человека. Чили и борьба с международным терроризмом и наркомафией.

Латиноамериканские страны в международной жизни. Тенденция к росту внешнеполитической активности латиноамериканских государств в 60-х годах. Договора Тлателолько 1967 г. о создании безъядерной зоны.

Изменения на международной арене в 1970-80 годах и внешняя политика латиноамериканских стран. Проблемы сотрудничества и безопасности (группа Рио, деятельности межамериканская система безопасности). Латиноамериканские страны и США. Движение неприсоединения и Совет по тихоокеанскому экономическому сотрудничеству. Латиноамериканские страны и ООН, помощь финансовых международных организаций странам Латинской Америки.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Восточный и колониальный вопросы на Парижской конференции
2. Проблема ограничения морских вооружений на Вашингтонской конференции
3. Германский вопрос в международных отношениях и дипломатии межвоенного периода
4. Борьба за мир и безопасность в конце 20-х - 30-е годы XX века
5. Планы антигитлеровской коалиции по послевоенному устройству Германии

6. Проблемы послевоенного мирного урегулирования и начало «холодной войны»
7. Страны третьего мира в системе международных отношений
8. Деятельность ООН в области нераспространения ядерного оружия
9. Карибский кризис и его последствия
10. «Новая восточная политика» ФРГ и ее международное значение
11.Становление Европейских Сообществ
12. Заключительный акт СБСЕ и его принципы
13. Ближневосточный конфликт: истоки, характер
14. Вызовы и угрозы безопасности в АТР и создание военных блоков в Азии
15. Региональная интеграция в Латинской Америке

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Основные решения международных конференций по созданию Версальско-Вашингтонской системы международных отношений
2. Основные тенденции международных отношений в межвоенный период
3. Германский вопрос в послевоенной системе МО и позиции ведущих держав
4. Понятие «холодная война», причины ее возникновения
5. Образование независимых государств в Азии и Африке
5. Позиции основных акторов в арабо-израильском конфликте
7. Миротворческая роль ООН в урегулировании региональных конфликтов
8. Европейский интеграционный процесс: идейные истоки, институты и основные этапы
9. Страны Центральной и Юго-Восточной Европы в системе международных отношений
10. Проблема двух государств на корейском полуострове
11. Рост глобальных проблем в международных отношениях в 70-80-х годах XX века
12. Общие черты эволюции латиноамериканского общества после второй мировой войны

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Суть репарационного вопроса в международных отношениях в межвоенный период
2. Русский вопрос в международных отношениях и дипломатии межвоенного периода
3. Становление нового баланса сил в Азиатско-тихоокеанском регионе после первой мировой войны

3. Политика «умиротворения агрессора» в Европе в межвоенный период
4. Сотрудничество стран антигитлеровской коалиции и их разногласия.
5. Политическая карта мира после второй мировой войны
6. Создание военно-политических блоков после второй мировой войны
7. Борьба миролюбивых сил против угрозы войны в период биполярной системы
8. Страны третьего мира в системе международных отношений
9. Внешнеполитическая доктрина социалистических стран
10. Глобализация советской и американской внешней политики
11. Начало политики «перестройки» и нового политического мышления в СССР
12. Основные этапы развития ЕЭС.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Дипломатический словарь: В 3-х т. / Гл. ред. А. А. Громыко и др.- 4-е изд., перераб. и доп.- М.: Наука, 1986.
2. Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе
3. История дипломатии. /Под. ред.Зорина В.А., Семенова В.С., Сказкина С.Д., Хвостова В.М. Т. 3-5. – М., 1963-1979 гг.
4. История международных отношений в новейшее время. – Алматы, 2006
5. История международных отношений. – Т.3. Ялтинско-Потсдамская система /Под ред. А.В. Торкунова, М.М. Наринского. – М., 2015
6. Протопопов, А.С. История международных отношений и внешней политики России: 1648-2005: учеб. для студентов вузов. - 2-е изд., испр. и доп.- М.: Аспект Пресс, 2008.
7. Системная история международных отношений. В 4-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1-2. – М.,2000
8. Системная история международных отношений. В 2-х томах /Под ред.А.Д. Богатурова. – Т.1. События 1918-1945 – М.,2006
9. - Сборник документов по международному праву.- Т. 1-3. /Под общ. ред. К.К.Токаева.- Алматы: САК.-1998

Дополнительная:

1. Арыстанбекова А.Х. Миротворческая деятельность ООН. - Алматы, 2005
2. Арыстанбекова А.Х. Глобализация. – Алматы, 2007
3. Байзакова К.И., Губайдуллина М.Ш. и др. Становление и развитие системы европейской безопасности и обороны. – Алматы, 2002
4. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т. США и НАТО. – Алматы, 2005

5. Байзакова К.И., Кукеева Ф.Т., Умаров К.Е. История внешней политики США. Учебное пособие /Под ред. Кукеевой Ф.Т. – Алматы: КазНУ, 2007
6. Бересков В.М. Страницы дипломатической истории. – М., 1984.
7. Белецкий В.Н. Потсдам 1945: история и современность.-М.,1987.
8. Быстрова Н.Е. СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945–1955 гг.). Ч. 1. – М.: ИРИ, 2005.
9. Быков О.Н. Международные отношения: трансформация глобальной структуры. – М., 2003
10. Галкин А.А. Германский фашизм. М., 1989.
11. Губайдуллина М.Ш. Внешняя политика Германии (1871-2004). – Алматы, 2004
12. Европа: вчера, сегодня, завтра / Отв. ред. Н.П. Шмелев. – М., 2002
13. Европейская интеграция: происхождение и развитие Европейского Союза. - М.,1996.
14. Кальвакоресси П. Мировая политика после 1945 года. М., 2000.
15. Китай в мировой и региональной политике: История и современность / Ин-т Дальнего Востока РАН. - Отв. ред. А.Г. Яковлев. – М., 2002
16. Кукеева Ф.Т. Европейский Союз и США: современные аспекты трансатлантического партнерства. – Алматы, 2003.
17. Лундестаг Г. Восток, Запад, Север, Юг. Основные направления международной политики. 1945-1996. – М., 2002
18. Международные отношения 1945 -1975. М., 2004.
19. Международные отношения: теории, конфликты, организации /Под ред. П.А. Цыганкова – М., 2004
20. Современные международные отношения. /Под ред. А.В.Торкунова. – М.,2015
21. Токаев К.К. Организация Объединенных Наций: полвека служения миру. - Алматы,1995.
22. Уткин А.И. Мировая «холодная война». – М.: ЭКСМО: Алгоритм, 2005.
23. Ширяев Б.А. История международных отношений в Тихоокеанском регионе: учеб. пособие. – СПб., 2010.

TVDP 2206 – ТЕХНИКА ВЕДЕНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКИХ ПЕРЕГОВОРОВ

Объем 2 кредита

Авторы:
Алипбаев А.Р. – кандидат исторических наук, доцент
Байкушикова Г.С. – доктор PhD, и.о.доцента кафедры Международных отношений и мировойя экономики

Рецензенты:
Шкапяк О.Н. – доктор PhD, Декан факультета социальных и политических наук Казахстанско-Немецкого Университета
Чукубаев Е.С. – к.и.н., доцент кафедры Международных отношений и мировойя экономики КазНУ им.аль-Фараби

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Дисциплина «Техника ведения дипломатических переговоров» предназначена для будущих специалистов в области международных отношений, и показывает примеры организации, проведения международных переговоров и их классификацию. Поднимает уровень коммуникативных навыков будущих специалистов.

В рамках освоения дисциплины «Техника ведения дипломатических переговоров» студенты должны обладать следующими компетенциями:

инструментальные: возможность ознакомления с документальными фильмами о дипломатической службе и международных переговорах, иметь конкретные данные по методам переговоров;

общие: история международных переговоров является частью истории дипломатии,

системные: рассмотреть переговоры как мастерство для достижения компромисса в случае межгосударственных конфликтов;

умение анализировать международные переговоры, которые направлены на обмен мнениями между представителями различных стран, решающие вопросы, представляющие взаимный интерес, регулирующие разногласия; умение анализировать роль международные переговоров в развитии сотрудничества в различных областях, подготовка и заключения международных соглашений.

- *знать* основные понятия и термины по изучаемой дисциплине; принципы дипломатии и дипломатической службы Республики Казахстан; виды международных переговоров и основные этапы переговорного процесса;

- *понимать* природу переговорного процесса; владение мастерством организации переговоров;

- *уметь* использовать стратегии и тактические приемы при ведении переговоров;

- *владеть* практическими навыками ведения дипломатических переговоров;

- *быть компетентным* в сфере профессиональной деятельности по организации и проведению дипломатических переговоров;

- анализировать подготовленные документы по итогам международных переговоров в соответствии с нормами культурного делового общения.

Программа дисциплины «Техника ведения дипломатических переговоров» подготовлена в соответствии с типовым планом специальности «5В020200-Международные отношения»

Пререквизиты: «Дипломатическая и консульская служба», «Дипломатическая документация», «Дипломатический протокол и этикет»

Постреквизиты: «Внешняя политика Республики Казахстан», «Многостороння дипломатия»

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

№	Содержание дисциплины
1	Введение
2	Дипломатия, дипломат и понятие международных переговоров
3	Внешняя политика и дипломатия Республики Казахстан
4	Тенденции изучения международных переговоров
5	Особенности, формы и виды деятельности международных переговоров
6	Организация международных переговоров
7	Структура международного переговорного процесса
8	Подготовка заключительных документов международных переговоров
9	Основные стратегии и тактика ведения переговоров
10	Роль и место третей стороны в урегулировании международных конфликтов
11	Переговоры на высоком и высшем уровне и заключительные документы
12	Принципы и правила ведения международных переговоров
13	Роль и значения национальных особенностей в процессе переговоров
14	Этикет переговоров
15	Конструктивные методы дипломатических бесед

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Переговоры как компонент дипломатии. История международных переговоров как часть истории дипломатии.

Переговоры как наука и искусство достижения политических соглашений в условиях конфликтного противостояния сторон. Международные переговоры направлены на обмен мнениями между представителями различных стран, решают вопросы, представляющие взаимный интерес, регулируют разногласия; определение роли международных переговоров в развитии сотрудничества в различных областях, в подготовке и заключении международных соглашений.

Цель дисциплины: научить методам и тактикам, практическим навыкам ведение международных дипломатических переговоров.

Задачи:

- ознакомление с понятиями дипломатия и международные переговоры;
- рассмотрение типов переговоров и их деятельности;
- анализ методов организации переговоров;
- обсуждение структуры международного переговорного процесса;
- рассмотрение основных стратегии и методов переговоров;
- рассмотреть вопрос о посредничестве на переговорах;
- ознакомление с правилами ведения переговоров;
- ознакомление с правилами делового этикета
- используя дипломатический язык формировать у студентов навыки и умения подготовки итоговых документов переговоров.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Дипломатия, дипломат и понятие международных переговоров

Понятие «дипломатия». Определение дипломатии по Г.Никольсону. Дипломатия как средство осуществления внешней политики государств.

Дипломат, как один из самых древних профессии. Обзор истории казахстанской дипломатии.

Конвенция о дипломатических сношениях 1961 г. и дальнейшее развитие межгосударственных отношений. Венская конвенция о консульских сношениях 1963 г.

Основные виды дипломатической деятельности: международные конгрессы, конференции, встречи, встречи представителей государства на разных уровнях и переговоры на многосторонних или двусторонних уровнях.

Внешняя политика и дипломатия Республики Казахстан

90-е годы XX века новый поворотный пункт в международных отношениях. 16 декабря 1991 года независимость Республики Казахстан.

Призанание Республики Казахстан в качестве полноправного члена международных отношений. Формирование внешнеполитической доктрины Казахстана. Становление казахстанской дипломатической службы. Приоритетные задачи казахстанской дипломатии.

Правовая основа дипломатической службы РК. Присоединение Казахстана к международным конвенциям. Указ Президента Республики Казахстан от 2 июля 1992 года N 832 «Об утверждении Положения о Посольстве Республики Казахстан», «Положения об основных обязанностях и правах Чрезвычайного и Полномочного Посла Республики Казахстан». Основные обязательства, налагаемые на Министерство иностранных дел Республики Казахстан. Закон Республики Казахстан о дипломатической службе 2002 г. и его содержание.

Механизмы формирования внешней политики и создание внешнеполитической концепции. Основная цель, конкретные задачи, методы реализации внешней политики РК. Доктрина внешней политики РК.

Тенденции изучения международных переговоров

Понятие переговоров. Н. Макиавелли и К. фон Клаузевиц о переговорах. Понятие переговоров в работе «Политическое завещание» Кардинала Ришелье. Понятие переговоров в работе Французкого ученного «Как вести переговоры с правителями страны». Мысль Французкого политика касающаяся политики.

Отличие других политических отношении от переговоров. Междунородные переговоры – адаптирован на решение политических столкновении или организование сотрудничество и принятие общего решения. Р.Фишер и У.Юри «Путь к согласию или Переговоры без поражения». Работа Ф.Ч. Иклена «Как государства ведут переговоры».

Понятие переговоров в работах россиского политиога М.Лебедевой. Мнение россиского ученного В.В. Удалова. Американский политолог И.В. Зартман о ходе переговорах. Мнение К.Селлих и С.С. Джейн, французского исследователя Л.Беланже о переговорах, канадского автора Г. Уинхем о трех ступеней переговоров. Методы исследование переговоров. Метод контент анализа.

Особенности, формы и виды деятельности международных переговоров

Переговоры – это один из многочисленных видов взаимодействия между людьми. Особенности международных переговоров. Проблематика. Сходства и различия в интересах сторон. Взаимозависимость договаривающихся сторон. Сложная структура. Обмен мнениями между сторонами. Основные критерии, присущие в ходе международных переговоров. Классификация переговоров. Политические и дипломатические переговоры. «Закон о международных договоров Республики Казахстан». Двусторонние и многосторонние переговоры. Виды переговоров. Прямые и косвенные, открытые и закрытые, разовые и регулярные (возобновляемые) переговоры. Мнение американского исследователя Дж.Дин об интересах сторон. Типы переговоров по французкому исследователю

Ж.И.Нирамбера. Основные функции переговоров: информационно-коммуникативная, регуляционная, пропагандистская, функция решения собственных внутриполитических и внешнеполитических задач; координация действий на международной арене.

Организация международных переговоров

Подготовка к переговорам. Сбор данных и прогнозирование переговоров. Разработка плана переговоров, определение стратегии и тактики переговоров. Этап согласования организационных вопросов с партнерами. Первый этап подготовки к переговорам. Обсуждение начальных позиции участников переговоров. Теоретическая подготовка к переговорам. Важность переговоров и определение уровня достижения целей в результате переговоров. Концепция «Принцип переговоров». Рассмотрение первоначальных политических принципов участников. В основу подготовки к рассмотрению общего вопроса о переговорах.

Статус участников переговоров с целью укрепить позиций. Первоначальное воздействие средств массовой информации в укреплении позиций перед началом переговоров. Повышения уровня доверия. Определение концепции переговоров на втором этапе подготовки к переговорам. Подготовка предложений и фактов. «Внутренние переговоры». Определение стратегии и тактики. Определение соответствующих руководящих документов для решения вопроса в переговорах. Справочные документы (сертификаты, интервью, принял участие в переговорах в отношении информации, содержащейся в данном пресс-релиз) и документов (основные тексты выступлений, заключительных документах, представленных проектов предложений).

Третий этап подготовки к переговорам. Организационные основные этапы подготовки. Время встречи и место выбора. Определение сроков проведения переговоров. Определить повестку дня переговоров. Определить название переговоров. Проблема во время подготовки к посадке представителей, участвующих в переговорах. Ряд вариантов определение мест участников переговоров на современном этапе. «Переговоры о переговорах». Основные положения порядка международных переговоров. Вопрос языка в проведение международных переговоров. Принятия решений в результате переговоров в рамках процедуры. Преимущества и недостатки консенсуса и голосования.

Структура международного переговорного процесса

Международные переговоры - сложный процесс имеющий свою структуру и темпы развития. Разделить в условном виде на несколько стадий процесс переговоров экспертов в сфере переговоров. Начальная стадия - определение взаимных интересов и принципов, предложений, выявить исходящие предложения каждой стороны и определить тему дискусий. Стадия дискусий-обсуждение основных проблем и прихождение к общему знаменателю,

определение общих кругов будущего договора. Заключительная стадия-обработка переговоров и подписание договора.

Каждый из компонентов процесса переговоров отличается от одной из первоначальных целей. Определить точку совместных позиций на начальном этапе. Важная часть переговорного процесса: способ выдвигания положение; рассмотрение разниц принципов. Открытость позиции; закрытось позиций. Второй этап переговоров-основные задачи стадий дискусий: изучение и анализ вариантов решения задачи, на котором обсуждались основные вопросы повестки дня. Активное участие для того, чтобы оправдать действия средств массовой информации. Версий практики ведения переговоров; метод интегрирования; метод выравнивания; инклюзивный подход.

Основными задачами третьего периода: согласование позиций и итоговых документов то есть условий, договоров, коммюнике и т.д.

Подготовка заключительных документов международных переговоров

Международные договора, соглашения и т.д. как заключительные документы международных переговоров. Венская конвенция 1969 года о праве международных договоров. Классификация международных договоров по присущим ей особенностям. По кругу участников сторон: двусторонний, многосторонний, неограниченный, ограниченный. По возможности включения других участников: закрытый, полуоткрытый, открытый. Письменное или устное составление договоров по признаку и структуре международного договора. Группировка договоров по объекту: политические договора, договора по экономическим и культурным, научным и другим вопросам. Договоры Примирения. «Закон Республики Казахстан о международных договорах» от 30 мая 2005 года. Право на заключение актов связанных с составлением международных договоров без получения специальных полномочий (ex officio (англ.). Обмен подлинника документа полномочия при подписании двустороннего международного договора. Структура международного договора. Этапы оформления международных договоров. Присоединение к международным договорам. Депозитарий, их обязанности.

Основные стратегии и тактика ведения переговоров

Стратегия переговоров – конечная цель действий. Цель – ожидание результата действий. Стратегия переговоров и внешняя стратегическая политика государства. Две стратегии переговоров: стратегия торга (bargaining), стратегия совместного поиска решения поставленной проблемы вместе с партнером (joint problem –solving). Метод переговоров Г.Никольсона. Результаты переговоров «мягкие» или «жесткие». Учения С.Сиджела и Л.Фурекера о стратегии переговоров. «Принципиальная стратегия». Труд Р.Фишера и У.Юри «Путь к согласию, или переговоры без поражения».

Методы достижения цели. Связь между стратегией и тактикой. Тактика «давления». Тактика «завышения первоначальных требований». Тактика

«демонстрация некомпетенции». Тактика «расстановки ложных акцентов в собственной позиции». Тактика «Выдвижение требований в последнюю минуту». Тактика «растущих требований». Тактика «Пакетирование». Тактика «Салями». Тактика «двойного толкования». Тактика «ухода». Тактика «Талейрана». Тактика «милого друга». Тактика «Загадки». Тактика «вины». Тактика «Группировки».

Роль и место третей стороны в урегулировании международных конфликтов

Присоединение третьей стороны в разрешении конфликтных проблем. Понятие «Третья сторона» на сегодняшний момент. Определение «Третьей стороны» участника переговоров. Служба «Примирителя» и срок полномочий. «Примиритель» (посредник). «Наблюдатели процесса переговоров», «судья». Цели и задачи посредников на переговорах. Роль и значение третьей стороны в принятии взаимовыгодного решения. Статус «Посредника». Официальные и неофициальные «Посредники». Особенности судьи и посредника. Полномочие посредников. Основные цели посредничества. Основные причины обращения конфликтующих сторон к посредникам. Статус незаинтересованной сторон. Статус заинтересованной стороны. Прямое и косвенное (дополнительное), формальное (официальное) и неформальное (неофициальное) посредничество. Нейтральность. Основные функции посредника между конфликтующими сторонами: информационная, коммуникативная, двигатель альтернативных мыслей, аналитическая, наблюдательная. Этапы примирения как подготовка, знакомство, заявление своих позиции (презентация), решение проблемы, приход к соглашению. Основная цель подготовительного этапа примирения. Определение кто и на каком уровне будет участвовать на этапе знакомства примирения. Задачи этапа решения проблемы. Переговоры во время конфликта. Мирное урегулирование конфликтов.

Переговоры на высоком и высшем уровне и заключительные документы

Встречи с высокопоставленными официальными лицами государства: монархи, президенты, премьер-министры, министры иностранных дел и другие члены правительства, представители высших законодательных и исполнительных органов. Частые встречи, двусторонние саммиты и договора на высоких уровнях в праздничные дни. Процессы примирения при ведении переговоров на очень высоком уровне. Средства технической связи и развитие коммуникации как благоприятный фактор разрешения проблемы. Английский исследователь Д.Данн о влиянии частных лиц переговорному процессу.

Если в процессе переговоров будет принято решение об ошибке достигнутых договоров участников очень высокого, высокого уровней, то очень трудно отказаться от них, т.е. переговорам предоставляется ограниченный характер. Предварительная подготовка к переговорам с участием высокопоставленных руководителей. Заключительные документы

межправительственных переговоров, визитов: совместный коммюнике, совместное заявление, совместная декларация, договора, соглашения и т.д. Проведение пресс-конференции по итогам переговоров. Проблемы затрагиваемые в заключительных документах. Подготовка заключительных документов.

Принципы и правила ведения международных переговоров

Постановление Генеральной Ассамблеи ООН от декабря 1998 года: «Принципы и установки для ведения международных переговоров». Честное ведение переговоров. Соответствие целей и задач переговоров с уставом ООН, с принципами законодательств международного права. Сохранение благоприятного настроения на переговорах. Соотвествие государств правилу «самообладания» при ведении международных переговоров. Принятие во внимание фактора «личность» при ведении переговоров. Принятие во внимание фактор человека – учесть его три компонента: восприятие разума, чувства (эмоции), отношения. Вопрятие информации. Интервьюирование, обмен мнениями. Интерес и позиция. Поиск альтернативных путей. Черты свойственные современной системе международных договоров российского ученого В.А. Кременюка. понятие американского ученого Р. Фишера. Участие на переговорах опытных специалистов и аналитиков.

Умение ставить себя на противоположную роль, чтобы сократить расстояние между разнообразными понятиями проблемы. Уделение внимания человеческим чувствам во время переговоров. Определение мыслей противоположной стороны. Стремление к донесению мыслей коллег из противоположной стороны. Умение подводить итоги в конце переговоров. Выгодное использование понятия «Я – Мы» при ведении переговоров. Предварительная наметка и первые связи для достижения эффективного результата в переговорах. Шесть правил формирования связи между коллегами в предварительных переговорах. Умение задавать вопрос при переговорах. Собрание информационных данных и понимание проблемы. Наблюдение. Направляющий – удержка в своем направлении. Шантажировать – узнать цель или угрожать. Альтернатива – предоставление коллеге возможность выбора. Упражнения для ведения переговоров.

Роль и значения национальных особенностей в процессе переговоров

Влияние культуры на процесс международных договоров. Понимание культурных особенностей. Особенности национальных протоколов разных народов мира. Процесс переговоров и особенности его участников. Процесс решения проблем в переговорах отличающихся культурными особенностями. Основные принципы дипломатического протокола РК: уважение суверенитета государства; равенство; территориальная целостность, невмешательство во внутренние дела государства. Национальные особенности сохранения норм дипломатического протокола.

О национальных стилях переговоров: (М.Берман,У.Зартман, Г.Зонненфельд, Р.Фишер, Р.Коэн, К.Йонссон, Л.Слосс, У.Кванд, Д.Макдональд, Р.Соломон, М.Лебедева). Понятие национальный стиль переговоров. Различие начионального стиля переговоров: собрание уполномоченных и их полномочия. Ценные устройства и направления. Самообладание участников переговоров. Американский стиль переговоров. Немецкий стиль переговоров. Английский стиль переговоров. Китайский стиль переговоров. Арабский стиль переговоров. Стиль ведения переговоров частного лица. Личные профессиональные качества дипломатов участвующих в международных переговорах. Качество примиренчества дипломатического представителя. Влияние личных качеств участников на процесс и результат переговоров. Глава «Идеальный дипломат» в труде английского дипломата Г.Никольсона «Дипломат». Справедливость. Порядочность. Терпеливость. Хороший характер. Простота. Разум. Образованность.

Этикет переговоров

Роль этикета в обществе: историческое и социальное развитие, деятельность этикета в обществе. Правила этикета. Социальная роль этикета: предотвращение напряженности в личных отношениях, понижение психологической напряженности.

Деловая встреча, уделение внимания собеседнику, обращение внимания руководителю представителей. Формирование стиля деловый отношении в дипломатическом представительстве. Этикет принятия гостей в дипломатическом представительстве. Групповая солидарность и деловое отношение. Этапы деловых отношений. Умение побеждать преграды на пути формирования отношении с коллегой. Умение найти общую тему. Этикет переговоров.

Умение создавать условия для эффективных переговоров. Порядок переговоров, протоколы. Встреча иностранных гостей, вопросы поселения, программа встречи, предварительные договора, подготовка площадки переговоров и рассадка участников переговоров, процесс ведения переговоров, запись переговоров, особенности принятия представителей разных стран. Два вида этикета встречи: невербальный (почтение, рукопожатие, объятие, наклонение головы при встрече и т.д.) и вербальный (различные словосочетания: «здравствуйте», «до свидания», «добрый вечер», «до встречи»)

Конструктивные методы дипломатических бесед

Деловые встречи: в виде общения и переговоров. Техника ведения переговоров. Ведение переговоров большое искусство, поэтому необходимо знать основы психологии, социологии, политологии, законодательства, навыков делового этикета. Воспитание навыку нахождения слов при дискуссиях. Применение выражении известных деятелей, ученых. Умение находить аргументы, уместно употреблять многозначительные выражения. Умение

подключать деловой этикет в правило ведения встречи. Этикет многосторонних переговоров, заседании, совещании.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Дипломатия как инструмент международных переговоров.
2. Структура и функция международных переговоров.
3. Глобальная повестка дня и виды переговоров.
4. Основные этапы и периоды переговоров.
5. Стратегия и тактика ведения переговоров.
6. Переговоры и информационно-аналитическая деятельность.
7. Переговоры как инструмент регулирования конфликтов.
8. Посредничество.
9. Культура и техника общения в процессе международных переговоров.
10. Многосторонние переговоры.
11. Протокольные и процедурные аспекты ведения переговоров
12. Психологическая и невербальная составляющая переговоров
13. Практика проведения переговоров и заключительные договорные документы
14. Национальные особенности ведения переговоров
15. Особенности казахстанского переговорного стиля. Переговорная позиция Казахстана по ключевым международным проблемам.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Особенности переговорного процесса в условиях международной конференции.
2. Информационные технологии в современном переговорном процессе.
3. Развитие механизма многоуровневых переговоров.
4. Переговорные механизмы согласования интересов в рамках ЕС.
5. Сравнительный анализ урегулирования конфликтов переговорными средствами.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Сравнительный анализ национальных стилей ведения переговоров.
2. Развитие практики многосторонних переговоров.
3. Дипломатия как переговорный процесс.
4. Возможности и пределы переговорных процедур при разрешении вооруженных конфликтов.

5. Переговорный процесс в условиях сотрудничества.
6. Проблема манипуляций на переговорах.
7. Переговоры в условиях одноразового и постоянного взаимодействия.
8. Проблема публичности при ведении переговоров.
9. Основные тенденции в развитии современных международных переговоров.
10. Роль переговоров на высшем уровне в современном мире.
11. «Зеркальные образы» восприятия интересов сторон в условиях конфликта как преграда к переговорному процессу.
12. Международный переговорный процесс в глобальном управлении.
13. Особенности переговоров в различных культурах.
14. Переговорный процесс и силовое воздействие.
15. Возможности и ограничения посреднических процедур в современной мировой политике

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 13.03.2002 г.»
2. Василенко И.А. Международные переговоры. – М.: Издательство Юрайт, 2013.
3. Василенко И.А. Искусство международных переговоров: Учебное пособие. - М.: Научная книга, 2014.
4. Дубинин Ю.В. Мастерство переговоров. – М., 2009.
5. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.
6. Лебедева М.М. Технология ведения переговоров. – М.: Аспект Пресс, 2010

Дополнительная:

1. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения: Пер. с анг. М.: Наука, 1990. Новейшая история стран Азии и Африки. / Под ред. А.М. Родригеса. - М., 2004
2. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика: дипломатия - наука и искусство : курс лекций. – М,. 2016.
3. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2010.
4. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. –Алматы, 2009.
5. Шеретов С.Г. Ведение международных переговоров. - Учебное пособие. - 2-ое изд. — Алматы: КОУ, 2007. — 164 с.
6. Дипломатическая служба РК. Под об.ред. К.К.Токаева.- А.,2004.

7. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
8. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.
9. Попов В.И. Современная дипломатия. Теория и практика. – М.: Научная книга, 2011.
10. Файзуллаев А. А. Дипломатические переговоры. – Ташкент: Университет мировой экономики и дипломатии, 2007.
11. Кац Д.В. Переговоры и посредничество: инструменты повседневной деятельности международника. СПб.:СпбУ, 2005.
12. Әліпбаев А.Р., Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. – Алматы, 2016.
13. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. – Алматы, 2016.

DD 3207 – ДИПЛОМАТИЧЕСКАЯ ДОКУМЕНТАЦИЯ

Көлемі 3 кредит

Авторы:
Алипбаев А.Р. – кандидат исторических наук, доцент
Чукубаев Е.С. – кандидат исторических наук, доцент

Рецензенты:
Кукеева Ф.Т. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби
Нурша А.Қ. – кандидат исторических наук, координатор внешней политики проектов ИМЭП при Фонде Первого президента РК

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Предмет «Дипломатическая документация» является фундаментальным специальным курсом для студентов, обучающихся по данной специальности. Курс имеет прикладной характер и призван сформировать у студентов практические навыки профессиональной деятельности дипломата по написанию дипломатических документов и ведению дипломатической переписки.

В рамках освоения данной дисциплины студент должен:

иметь представление: об официальной переписке между дипломатическими представительствами и учреждениями двух стран; между дипломатическими представительствами зарубежных государств и государственными учреждениями страны пребывания; между дипломатическими представительствами государств и международной межгосударственной организацией в лице ее руководящего органа; между иностранными дипломатами с одной стороны и государственными и общественными деятелями страны пребывания; внутриведомственную переписку между дипломатами, работающими в загранучреждениях и Министерством иностранных дел, которому они подчинены, так называемая часть внутриведомственной переписки в МИДе Республики Казахстан, которая касается информационно-аналитической работы диппредставительств.

знать: основные понятия и термины изучаемой дисциплины; официальные документы, посредством которых происходят сношения между государствами и другими субъектами международных отношений; и внутренние документы, обеспечивающие деятельность органов власти, различных ведомств, организаций и учреждений в сфере внешней политики.

уметь: анализировать роль и функции дипломатических документов в дипломатической практике; владеть практикой ведения официальной переписки на дипломатическом уровне от обычного служебного делопроизводства в рамках

целого ряда особых норм международно-правового характера, протокольных требований, а также устоявшихся обычаев и традиций.

иметь навыки: составления дипломатических документов в соответствии со спецификой ситуации и требованиями, предъявляемыми к написанию и оформлению дипломатической документации; навыки использования дипломатической терминологии при написании дипломатических документов.

быть компетентным: в типах и видах дипломатической документации и переписки; в структуре дипломатических документов.

Презеквизиты курса: «Дипломатическая и консульская служба», «Консульская служба Республики Казахстан», «Консульская служба зарубежных стран», «Дипломатический этикет и протокол».

Постреквизиты курса: «Многосторонняя дипломатия», «Современные проблемы международных отношений»

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

1.	Введение
2.	Дипломатический язык и его особенности
3.	Требования, предъявляемые к написанию и оформлению дипломатических документов
4.	Структура дипломатического документа
5.	Основная часть дипломатического документа – смысловое ядро
6.	Аргументационная часть дипломатического документа.
7.	Часть, излагающая факты, и требования к ее оформлению
8.	Дипломатическая переписка
9.	Заключительные документы переговоров, визитов, международных конференций, встреч на высшем уровне
10.	Международные условия
11.	Новые способы связи между государствами на основе дипломатических документов
12.	Дипломатические документы подготовляемые для переговоров и визитов.
13.	Типы внутриведомственных документов
14.	Дипломатическая беседа и методы написания и оформления
15.	Методика информационно-аналитической работы
16.	

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Предмет «Дипломатическая документация» является фундаментальным специальным курсом для студентов, обучающихся по специальности «Международные отношения».

Цель курса: научить студентов основным принципам, правилам и нормам составления, оформления и ведения дипломатической документации и переписки.

Для достижения данной цели в рамках курса реализуются следующие *задачи:*

- познакомить студентов с типами и видами дипломатической документации и переписки;
- показать роль и функции дипломатических документов в дипломатической практике;
- ознакомить студентов со структурой дипломатических документов;
- сформировать у студентов навыки составления дипломатических документов в соответствии со спецификой ситуации и требованиями, предъявляемыми к написанию и оформлению дипломатической документации;
- выработать у студентов навыки использования дипломатической терминологии при написании дипломатических документов.

В результате изучения курса студент должен уметь разрабатывать дипломатические документы в соответствии с требованиями, предъявляемыми к их написанию и оформлению, готовить информационно-аналитические и аналитические документы, составлять информационные базы данных и работать с ними, владеть профессиональной дипломатической терминологией.

Курс “Дипломатическая документация” дает студентам возможность получить практические знания и навыки, необходимые для работы в различных государственных и негосударственных организациях международного профиля.

Основные рассматриваемые вопросы: виды дипломатической документации, внутриведомственные документы; реализационные документы официальных межгосударственных отношений, виды дипломатической деятельности и образцы дипломатических документов; понятие "дипломатический язык"; история развития дипломатического языка; официальные языки дипломатических отношений на сегодня; особенности дипломатического языка; написание и заполнение дипломатических документов; порядок обмена дипломатической почты; реквизиты дипломатической документации и дипломатическая почта; структура дипломатической документации; протокольная речь, роль и обязательства; смысловое ядро текста дипломатического документа: роль, обязательства, заполнение; виды дипломатической документации по смысловому значению; аргументационная часть: роль, обязательства, образцы оформления; отдел сведений его роль и обязательства; виды дипломатической почтовой переписки; методы написания дипломатических нот, памятных записок, меморандумов, полуофициальных личных писем; Декларация; Правительственный доклад; Доклады и речи представителей международных организаций на международных совещаниях. Телеграмма. Список документации подготовляемой для переговоров, их описание, требование по их заполнению; Конференции, встречи на высшем уровне, итоговые документы и т.д.

Дипломатический язык и его особенности

Понятие “дипломатический язык”. Дипломатический язык как язык, употребляемый дипломатами в устных и письменных сношениях. Роль латинского языка как общего языка при дипломатических сношениях. Роль французского языка в истории дипломатии. Современные официальные языки дипломатических сношений. Институт переводчиков, его функции и роль в дипломатических переговорах. Дипломатический язык как технические фразы дипломатического словаря. Требования, предъявляемые к дипломатическому языку, особенности дипломатического языка. Вес и значение слова в дипломатии.

Требования, предъявляемые к написанию и оформлению дипломатических документов

Правильный выбор вида дипломатического документа при письменных дипломатических сношениях. Соответствие формы дипломатического документа его содержанию. Соблюдение “буквы и духа” дипломатического документа. Необходимость ответа на любой дипломатический документ.

Требованию к оформлению обращения в дипломатическом документе. Правильность написания фамилии и титула адресата. Внешний вид дипломатического документа. Реквизиты дипломатического документа. Дипломатическая почта.

Структура дипломатического документа

Адресность дипломатического документа. Два адреса дипломатического документа. Правительство, как первый адресат дипломатического документа. Народ, как второй адресат дипломатического документа. Роль второго адреса в дипломатических отношениях. Требования к оформлению адресности в дипломатических документах, обращенных к международному сообществу.

Оформление адресности в дипломатических документах, носящих двусторонний характер. Обращение дипломатического документа к народам. Элементы дипломатического документа: протокольные формулы, смысловое ядро, аргументационная часть, часть, излагающая факты.

Основная часть дипломатического документа – смысловое ядро

Роль, функции смыслового ядра. Виды дипломатической документации с точки зрения заключенного в них содержания. Дипломатические документы, выражающие протест. Документы, содержащие предложение. Документы, предупреждающие о возможных ответных шагах. Документы, фиксирующие политическую или международно-правовую позицию государства. Документы, информирующие о мероприятиях. Документы, оформляющие договоренность.

Аргументационная часть дипломатического документа.

Роль, функции аргументационной части в дипломатическом документе. “Точки соприкосновения” при переговорах – основа аргументационной части

дипломатического документа. Требования, предъявляемые к написанию аргументационной части в документах, отражающих двусторонние отношения. Требования, предъявляемые к написанию аргументационной части в документах, носящих многосторонний характер. Проблемы мотивировки факта выступления государства с тем или иным предложением. Контраргументы и их составление в аргументационной части. Роль фактов в аргументационной части. Оформление аргументационной части в дипломатических документах, являющимися ответом на документ другой стороны.

Часть, излагающая факты, и требования к ее оформлению

Основные черты и особенности части, излагающей факты. Требования, предъявляемые к оформлению и написанию фактологической части дипломатического документа. Роль, функции части, излагающей факты. Отбор фактов при написании фактологической части, их классификация, анализ, расположение в дипломатическом документе.

Дипломатическая переписка

Виды документов, относящихся к дипломатической переписке. Дипломатическая нота – основной вид дипломатической переписки. Виды нот. Вербальная нота, личная нота. Техника составления дипломатических нот. Виды памятных записок. Техника составления памятных записок. Меморандум. Виды меморандумов. Техника составления меморандумов. Частное письмо полуофициального характера. Требования, предъявляемые при написании частного письма полуофициального характера. Личные послания глав государств и письма министров иностранных дел. Техника их оформления.

Новые формы письменного общения государств посредством дипломатических документов

Соответствие дипломатических документов формам дипломатической деятельности государства. Декларация, особенности этого вида дипломатического документа. Заявления правительства (Министерства иностранных дел), его особенности. Заявления для печати. Заявления и выступления представителей государств на международных совещаниях и в международных организациях. Дипломатический тост. Телеграмма.

Дипломатические документы, подготавливаемые к переговорам и визитам

Переговоры, как важнейшее средство осуществления внешнеполитических целей государства. Значение метода дипломатических переговоров. Двусторонние и многосторонние переговоры, техника их проведения. Тематика международных проблем, вносимых в повестку дня переговоров делегаций МИД РК с зарубежными странами. Характер, перечень документов, подготавливаемых к переговорам. Требования к их оформлению. Характер и документы,

подготавливаемые сотрудниками МИД РК к визитам на высшем и высоком уровнях. О составлении программ визитов.

Заключительные документы переговоров, визитов, международных конференций, встреч на высшем уровне

Виды заключительных документов. Коммюнике. Роль коммюнике, его функции в дипломатической практике. Изменение представлений о коммюнике в истории дипломатии. Совместные конференции руководителей государств, их роль и значение.

Совместное заявление. Декларация (многосторонняя и двусторонняя). Различие между коммюнике, совместным заявлением, декларацией. Случаи из дипломатической практике, когда составляется и подписывается тот или иной вид заключительного документа. Язык заключительных документов. Тематическое содержание заключительных документов. Наиболее распространенные фразеологические обороты заключительных документов встреч на высшем уровне конференций, визитов. Особенности оформления протокольной части заключительных дипломатических документов. Требования, предъявляемые к составлению и опубликованию заключительных документов.

Договор, соглашение – заключительные документы переговоров. Определение договора. Техника его составления. Определение соглашения. Техника его составления. Обязательные пункты договора (соглашения). Общее и особенное между договорами и соглашениями.

Переписка МИД РК с международными организациями, в том числе с ООН. Документы ООН и других международных организаций: содержание и форма их изложения.

Дипломатическая беседа и техника ее написания и оформления

Понятие “Дипломатическая беседа”. Дипломатическая беседа - как форма работы дипломатов. Функции, роль дипломатической беседы. Виды дипломатической беседы. Дипломатическая беседа, проводимая на основе личной инициативы. Дипломатическая беседа, проводимая по заданию аппарата МИД. Дипломатический дневник. Составление тезисов беседы дипломата накануне ее проведения. Техника проведения дипломатической беседы. Запись беседы в дневнике. Техника проведения дипломатической беседы. Требования, предъявляемые к письменному оформлению дипломатической беседы. Рассылка текста дипломатической беседы.

Методика информационно-аналитической работы

Понятие “информация”. Средства и формы информационной работы. Аналитическая работа. Средства и формы аналитической работы. Информационно-аналитическая работа как исследование. Временной фактор при подготовке информационно-аналитических документов: учет времени подготовки и времени чтения документа. Принципы информационной работы.

Логика исследовательского процесса. Задание и план. Проведение исследования по заданию руководства и в соответствии с плановой работой. Функции информационно-аналитической работы и процесс принятия внешнеполитических решений. Проблема исследования, определение ее внешних границ. Замысел исследования. Определение цели, задач и рабочих гипотез. Тема исследования.

Информационная база и техника работы с ней

Информационная база исследования и ее создание. Создание баз данных с помощью компьютерной техники. Плановый отбор материала. Поиск информации и его методы. Документальные источники информации. Последовательность поиска документальных источников информации. Официальные и частные документальные источники. Техника изучения документов. Методы работы с документальными и информационными источниками. Организация справочно-информационной деятельности. Достоверность, своевременность и ясность информации. Отбор, накопление, хранение, обработка и выдача информации. Защита информации.

Типы внутриведомственных документов

Определение типа подготавливаемого документа. Типы информационно-аналитических документов и особенности их написания и оформления. Информационная записка. Аналитическая записка. Аналитическая статья. Аналитический доклад. Применение логических законов и правил при информационно-аналитической работе. Анализ. Синтез. Аналогия. Дедукция. Аргументирование. Правила аргументирования и возможные ошибки. Апробирование результатов исследования. Документирование результатов исследования. Формулировка выводов и прогнозов. Вероятность и достоверность информации. И результатов анализа. Согласование и утверждение документов. Экспертная оценка информационно-аналитических документов. Реализация результатов информационно-аналитической работы. Проблема ответственности за информационно-аналитический документ.

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Дипломатия и дипломатическая служба.
2. Понятие "дипломатический язык". Дипломатические термины.
3. Правильный подход к выбору вида дипломатической документации и его правильное оформление.
4. Дипломатическая нота - основной вид дипломатической переписки.
5. Личная нота, вербальная нота, методы написания личной ноты.
6. Оформление дипломатических нот на практике в соответствии со смысловым значение.

7. Памятные записки. Меморандум и телеграммы: требования к оформлению.
8. Международные условия: значение, подразделения, законы РК.
9. Международные условия: структура, этапы оформления.
10. Оформление и проверка дипломатических нот по смысловому значению, подготовленные МИД РК.
11. Коммюнике: виды, значение, структура.
12. Понятие "соглашение". Порядок оформления соглашений.
13. Подготовка дипломатических документов предусматривающих возможные ответные действия или недовольства, а также предложения.
14. Подготовка и анализ характеристики известного общественного деятеля.
15. Запись дипломатической беседы.

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА

1. Анализ Венской конвенции о дипломатических сношениях 1961 года.
2. Анализ закона о дипломатической службе РК от 2002 года.
3. Закон о международных соглашениях РК от 30 мая 2005 года.
4. Венская конвенция о праве международных договоров.

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТА С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Правовые основы дипломатической службы.
2. Дипломатический язык в деятельности ООН.
3. Официальные языки в дипломатических отношениях на сегодня.
4. Анализ дипломатических терминов и речевых оборотов.
5. Институт переводчиков, их деятельность и роль в дипломатических переговорах.
6. Анализ применяемых правил о МИД РК.
7. Обзор закона РК о дипломатических представительствах.
8. Обзор дипломатической переписки.
9. Обзор видов телеграмм в межгосударственных отношениях.
10. Анализ международного стандарта, используемый РК.
11. Требования к подготовке и объявлению заключительных дипломатических документов.
12. Понятие "Конвенция". Оформление.
13. Сравнительный анализ конвенции, условия, соглашения: сходство и различия при оформлении этих видов дипломатической документации.
14. Доклады представителей государств на международных конференциях и при международных организациях.
15. Краткий обзор еженедельной редакции о важных международных политических событий.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Венская конвенция о дипломатических сношениях от 18 апреля 1961 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/dip_rel.shtml
2. Венская конвенция о консульских сношениях и факультативные протоколы от 24 апреля 1963 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/consular.pdf
3. Венская конвенция о праве международных договоров от 23 мая 1969 года // http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/law_treaties.shtml
4. Закон Республики Казахстан «О дипломатической службе от 7 марта 2002 года» // http://ru.government.kz/docs/z020000299_20101227~1.htm
5. Постановление Правительства Республики Казахстан от 28 октября 2004 года № 1118. Вопросы Министерства иностранных дел Республики Казахстан (по состоянию на 22.10.2007 г.) // http://mfa.kz/ru/#!/legal-status/
6. Дипломатическая служба Республики Казахстан: учеб. пособие/ под общ. ред. К. К. Токаева; ред. совет А. Ю. Волков и др. - 2-е изд., испр. и доп. – Алматы: Дом Печати Эдельвейс, 2005.
7. Әліпбаев А.Р. «Дипломатиялық құжаттама». Оқу құралы. – Алматы, 2009.

Дополнительная:

1. Лойко, Л. В. Дипломатическая переписка. - Минск, 2007.
2. История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
3. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.
4. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.
5. Смағұлова Г.М., Төлеуова Б.Т. Дипломатиялық және консулдық қызмет. Оқу құралы. -Қарағанды, 2011.
6. Әліпбаев А.Р. «Халықаралық келіссөздер». Оқу құралы. –Алматы, 2012.
7. Исағалиев Қ., Исағалиев А.Қ. Дипломатия дәрістері. -Алматы, 2013.
8. Батырша-ұлы С. Дипломатиялық қызмет және халықаралық қатынастар. Оқулық. -Астана,2011.
9. Лапин Г.Э. Консульская служба. Учебное пособие. – М: «Международные отношения», 2012.

10. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. –Алматы, 2016.
11. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. –Алматы, 2016.
12. Официальный сайт Министерства иностранных дел РК// http://www.mfa.kz/

SPMO 4208 – СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Объем 2 кредита

Авторы:
Кузембаева А.Б. – кандидат исторических наук, и.о.доцента
Деловарова Л.Ф. – доктор PhD, и.о. доцента

Рецензенты:
Кукеева Ф.Т. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета имени аль-Фараби;
Нурша А.К. – кандидат исторических наук, директор Центра международных исследований института мировой экономики и политики при Фонде Первого президента Казахстана

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Изучение дисциплины «Современные проблемы международных отношений» в высших учебных заведениях является важной частью начальной подготовки и образовательного процесса и является главным обязательным компонентом в подготовке профессионалов в данной области.

В результате изучения этой дисциплины студент должен:

Иметь представление/понимание:

- о природе фундаментальных понятий курса и специальности;
- о методах и теориях, принятых в решении основных проблем современных международных отношений;
- об особенностях функционирования и преобразования системы международных отношений в контексте глобализации и других тенденций.

Знать:

- специфику основных категорий и понятий Международных отношений;
- общие причины возникновения актуальных международных проблем, которые требуют решения в глобальном и региональном контексте;
- главные теоретические подходы и институты по решению актуальных на сегодня проблем.

Уметь:

- Пользоваться необходимым понятийным аппаратом;
- Прогнозировать и моделировать политическую ситуацию в контексте основных проблем современных международных отношений;
- Интерпретировать и анализировать необходимую информацию в рамках развития систем Международных отношений и основных проблем.

Содержание программы определено потребностями студентов в исследовании главных тенденций и проблем современного времени и изменяющейся геополитической и геоэкономической действительности.

Программа дисциплины «Современные проблемы международных отношений» подготовлена в соответствии с типовым планом специальности «5В020200-Международные отношения».

Пререквизиты: «История международных отношений в новое время», «История международных отношений в новейшее время", "Внешняя политика Республики Казахстан".

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

№	Содержание дисциплины
1	Введение
2	Процессы глобализации и актуальные проблемы современных международных отношений
3	Проблема безопасности и стабильности в современных международных отношениях
4	Проблема разоружения в современной системе МО (правовое регулирование режимов Международного контроля оружия массового уничтожения (ОМУ)
5	Международный терроризм как глобальная тенденция безопасности
6	Устойчивое развитие как концепция Международных отношений
7	Влияние СМИ и коммуникаций на мировую политику
8	Проблема защиты и обеспечения прав человека
9	Проблема разрыва между «Севером» и «Югом»
10	Проблемы обеспечения энергетической безопасности в современных международных отношениях
11	Глобальное изменение климата и проблемы окружающей среды
12	Проблема демографического дисбаланса и неконтролируемых миграционных потоков
13	Мировые центры и ведущие страны в мировой политике
14	Проблемы мировой и региональной интеграции и дезинтеграции
15	Актуальные проблемы международных отношений в различных регионах мира

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Основная цель курса "Современные проблемы международных отношений” состоит в том, чтобы ознакомить студентов с природой глобальных проблем Международных отношений, особенностями, главными тенденциями и

динамикой глобальных изменений в системе международных отношений на современном этапе.

Во время изучения курса важно определить сущность, типологию проблем современных международных отношений как сложное политическое явление общих законов, с учетом развития отдельных регионов и мира в целом. Нужно отметить, что современные международные процессы всегда находятся в движении, развитии и международные события не всегда предсказуемы.

Основные задачи:

- дать международный, всесторонний анализ глобальных проблем Международных отношений в сочетании с пониманием законов функционирования политических, экономических, социокультурных и идеологических отношений и т.д.;
- дать студентам понимание отношений между современными процессами глобализации и диверсификацией международных отношений;
- углубить навыки теоретического и прикладного исследования.
- углубить навыки прогнозирования и моделирования политических ситуаций.

Объектом исследования дисциплины являются современные международные отношения в контексте быстро изменяющихся реалий.

Этот курс изучает некоторые теоретические и практические аспекты современных международных отношений с фокусом на анализ фактических проблем международных отношений, основных источников этих проблем, подходов к их типологии и возможным решениям.

Знания, приобретенные в ходе изучения данной дисциплины, позволят профессионалам использовать ключевые категории современных международных отношений в контексте текущих проблем в профессиональной деятельности, научной и практической работе.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Введение в дисциплину

Основное содержание дисциплины. Методология курса. Работа с источниками, справочными материалами, электронными ресурсами. Использование интерактивных методов в рамках курса.

Процессы глобализации и актуальные проблемы современных международных отношений

Главные особенности процесса глобализации и новых тенденций в международных отношениях. Понятие «Глобализация», основные подходы. Экономическая глобализация. Понятие проблем современных международных отношений. Основные проблемы международных отношений. Теоретические подходы и практические аспекты. Типология и классификация проблем, уровня и формирования международных механизмов решения и предотвращения.

Проблема безопасности и стабильности в современных международных отношениях

Диверсификация понятия «безопасности» в контексте новых глобальных фактов. Глобальные и региональные уровни безопасности на современном этапе, новое восприятие и видение. Корреляция военных, политических, экономических, экологических, культурных, информационных факторов безопасности на современном этапе. Гуманитарные аспекты безопасности. Безопасность и сотрудничество. Коллективная безопасность, условия ее создания и ключевые проблемы. Институционализация международной безопасности (воинские части, ассоциации, организации). Понятие международной стабильности. Безопасность и стабильность. Национальное, региональное и глобальное формирование механизмов безопасности.

Проблема разоружения в современной системе МО (правовое регулирование режимов Международного контроля оружия массового уничтожения (ОМУ)

Современные подходы, средства и методы по контролю над оружием массового уничтожения. Нормы международного права. Вопросы контроля обычных вооружений в структуре урегулирования региональных конфликтов. Меры по укреплению доверия. Контроль над обычными вооружениями и меры по укреплению доверия в Азиатско-Тихоокеанском регионе. Шанхайская организация сотрудничества (ШОС) и региональный режим контроля над обычными вооружениями. СВМДА. Меры по укреплению доверия на азиатском Региональном Форуме, безопасности АСЕАН. Понятие режимов международного контроля над ОМУ как системы международных соглашений и механизмов внедрения этих соглашений. Проблемы ядерного разоружения на современном этапе. Роль ядерной сдерживающей политики на современном этапе: положение ядерных и неядерных государств. Региональные аспекты ядерной безопасности. Ядерные программы Северной Кореи и Ирана. Роль безъядерных зон в обеспечении ядерной безопасности. Инициативы Казахстана.

Международный терроризм как глобальная тенденция безопасности

Международный терроризм как глобальная угроза 21-го века. Понятие «международного терроризма». Источники, причины и особенности современного международного терроризма. Международное сообщество в борьбе с международным терроризмом. Появление кибертерроризма. Угроза ядерного, химического, биологического терроризма. Корреляция международного терроризма, международной преступности и торговли людьми и наркотиками. Стратегии борьбы с терроризмом: устранение социальных, политических, экономических и других причин терроризма; Индивидуальная профилактическая работа среди населения.

Устойчивое развитие как концепция Международных отношений

Концепция “Устойчивого развития” (социальные, экономические и экологические аспекты). Формирование видения Устойчивого развития в рамках деятельности ООН с 1970 до 1990-х. Саммит Земли в Рио, 1992. Повестка дня 21. Первые и Вторые десятилетия Устойчивого развития. Йоханнесбургский Саммит, 2002 и его ключевые результаты. Глобальный план действий относительно устойчивого развития. Повестка дня Устойчивого развития после 2015. Цели Устойчивого развития, 17 Целей и видение их осуществления. Казахстан в контексте устойчивого развития.

Влияние СМИ и коммуникаций на мировую политику

Формирование единого информационного и телекоммуникационного пространства. СМИ и мировая политика. Характеристики единой пространственно-временной инфраструктуры международного сообщества. Культурная и информационная глобализация. Расширение роли СМИ в сфере международных политических отношений. Разработка и широко распространенное использование компьютерных сетей в СМИ для проведения политики. Влияние СМИ на мировую политику.

Роль служб поддержки, телевидения и телекомпаний в формировании общественного мнения.

Роль информации в системе международных отношений и глобальных экономических отношений.

Источники и природа информационного оборота в современном мире. Государство и международное информационное давление. Роль информации в современных международных конфликтах. Информационные войны. Интернет как средство информационного влияния в глобальном масштабе.

Проблема обеспечения и защиты прав человека

Права человека как основной принцип международного права. Всеобщая декларация Прав человека. Международные пакты по Правам человека. Соглашение по Экономическим, Гражданским и Культурным Правам. Международный Договор Гражданских и Политических прав. Контроль за соблюдением прав человека государствами-участниками Договора. Действия Организации Объединенных Наций по защите права человека. Комиссия по Правам человека. Защита прав человека и основных свобод в Совете Европы, ОБСЕ и Европейском союзе. Действия неправительственных организаций по защите прав и свобод человека. Влияние процесса интернационализации на основные права человека. Преимущества и ограничения системы защиты прав человека. Права человека и международное гуманитарное право.

Проблема разрыва между «Севером» и «Югом»

Основные характеристики стан Севера и Юга. “Богатые” и “бедные” государства. Развивающиеся страны Южной Азии, Южной Африки и Латинской Америки. Экономические изменения в Южной Африке. Проблема социально-

экономического отставания развивающихся стран. Распределение показателей богатства (доля мирового валового внутреннего продукта, участия в мировой торговле, прямых инвестиций транснациональных корпораций, доле общих потоков валюты). Ухудшение проблем бедности, безработицы, социальной поляризации уровня жизни в развивающихся странах. Нехватка еды и питьевой воды. Феномен двухуровневой экономики развивающихся стран. Причины голода, бедности и болезни. Области эпидемий и социальных конфликтов. Стратегии по преодолению экономического разрыва (политика замены импорта, национализация, стратегия нового международного экономического строя). Программа развития ООН (ПРООН), долгосрочная поддержка в развитии производительных сил.

Проблемы обеспечения энергетической безопасности в современных международных отношениях

Энергетическая безопасность как часть национальной, региональной и глобальной безопасности. Роль и значение энергетических проблем и традиционных источников энергии в современной гео-экономике и геополитике. Нефтегазовая политика. Энергетические войны. Новые подходы к использованию атомной энергии. Развитие альтернативных и возобновляемых источников энергии. Развитие регионального и глобального сотрудничества в сфере энерго-обмена и энерго-пользования.

Глобальное изменение климата и проблемы окружающей среды

Проблемы охраны окружающей среды в контексте развития современных международных отношений. Усилия международного сообщества по решению проблем охраны окружающей среды. Деятельность международных и региональных институтов по вопросам изменения климата и охраны окружающей среды. Экологическая безопасность. Воздействие на окружающую среду всеобщих экономических реформ в Центральной и Восточной Европе, Латинской Америке, странах СНГ, Тихоокеанском регионе. Киотский протокол и пост-Киото. Парижское соглашение. Формирование новой экологической политики.

Проблема демографического дисбаланса и неконтролируемых миграционных потоков

Общие изменения в демографической структуре общества. Различия в динамике роста населения Земли. Ограничение прироста населения в развитых странах и его причины. Высокая динамика прироста населения в развивающихся странах (Китай, Индия, Пакистан, и т.д.). Тенденция территориальных изменений в пользу Африки, Южной и Юго-Восточной Азии. Политические аспекты демографических процессов в мире.

Миграционные процессы. Влияние интенсивной миграции на национальный состав стран в сфере традиций рынка труда. Основные миграционные тренды в

контексте глобализации. Трудовая миграция. Проблема беженцев. Проблемы трансграничных регионов, нелегальная иммиграция и вопрос безопасности.

Мировые центры и ведущие страны в мировой политике

Новые центры мировой политики и экономики. Типы международных акторов. Сущность и роль государства как участника международных отношений. Негосударственные участники международных отношений. Роль ООН в современных международных отношениях. Проблемы функционирования и реформы ООН в 2000 -е годы. Миротворческая деятельность ООН: теоретические основы и практика (1991–2013 гг.). СБСЕ/ОБСЕ в 2000 -е годы: роль и место в европейской подсистеме международных отношений, эволюция институциональной структуры основные направления деятельности. Новые функции ОБСЕ. НАТО в меняющемся мире. Деятельность «Большой восьмерки». США, ЕС и АТР. Германия, Франция. Великобритания, Италия, Япония. СНГ. Страны Латинской Америки. Новая роль Китая. Восток - Запад: конфликт или взаимодействие. Региональные геостратегические треугольники. Многополярность и региональные подсистемы международных отношений. Дихотомии: центр — периферия. Запад — Восток, Север — Юг. Евразийство и региональные проблемы международных отношений.

Проблемы мировой и региональной интеграции и дезинтеграции

Общие проблемы мировой и региональной интеграции. Причины и движущие силы интеграции, её сущность. Основные факторы дезинтеграции. ЕС на новом этапе европейской интеграции. Европейская интеграция в 2000-е годы: современное состояние и проблемы. НАФТА и Североамериканская интеграция. Роль НАФТА в системе современного экономического взаимодействия. Интеграционные процессы в АТР. Современные интеграционные процессы на Африканском континенте. Евразийская интеграция и деятельность Евразийского экономического союза. СНГ. Феномен БРИКС.

Актуальные проблемы международных отношений в различных регионах мира

Общие и частные проблемы современных международных отношений в различных регионах мира. Проектирование и отражение фактических проблем современности в различных регионах.

Текущие проблемы в Азиатско-Тихоокеанском регионе. Международные отношения в Южной Азии и основные вопросы. Латинская Америка в международных отношениях. Ближневосточная подсистема международных отношений. Африка и проблемы устойчивого развития. Международные отношения на постсоветском пространстве. Актуальные проблемы международных отношений в Центральной Азии и Евразии.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Ключевые тенденции современных международных отношений: глобализация, интеграция и глобализация
2. Проблема безопасности и стабильности в международных отношениях, новые подходы
3. Правовые рамки контроля над вооружениями.
4. Проблема нераспространения ядерного оружия на современном этапе
5. Международный терроризм как глобальная проблема: ключевые понятия и проблемы.
6. Религиозный экстремизм: сущность и основные факторы распространения.
7. Проблема Севера и Юга: ключевые тенденции
8. Проблема прав человека, общий контекст
9. Вопросы Устойчивого развития в современных международных отношениях: Цели Устойчивого развития
10. Миграционные процессы в современных международных отношениях: миграционный кризис в Европе.
11. Энергетическая безопасность и ключевые энергетические тенденции.
12. Экологическая безопасность: ключевые перспективы и проблемы
13. Основные проблемы в Азиатско-Тихоокеанском регионе
14. Ключевые проблемы в Латинской Америке
15. Международные отношения и актуальные в постсоветской Центральной Азии.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Проблема национального суверенитета и национальных интересов в эпоху глобализации (Эссе)
2. Проблема организованной преступности в 21-м веке (PowerPoint презентация).
3. Проблемы незаконного оборота наркотиков и торговли людьми в современном мире.
4. Основные аспекты устойчивого развития (PowerPoint презентация)
5. Кризис беженцев в Европе (PowerPoint презентация)

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1.Глобализация и роль национального государства, новые параметры международных отношений.

2.Многополярная, биполярная и монополярная структуры системы международных отношений: основные характеристики.

3.Роль ООН в современном мире.

4.Роль регионов в современной системе международных отношений.

5.Угрозы и вызовы стабильности и безопасности в Европейском регионе (АТР, Северной Африке, Латинской Америке, на Ближнем Востоке).

6.Новые факторы влияния и развития в международных отношениях.

7.Роль АСЕАН в системе региональных отношений в XXI веке.

8.Политика европейских государств на Ближнем Востоке и в Северной Африке в период «Арабской весны» 2011–2012 гг.

9.Политика Китая на Африканском континенте в XXI веке.

10. Интересы Китая в Латинской Америке.

11. Борьба мирового сообщества с наркотрафиком.

12. Стратегия Национальной безопасности США.

13. Концепция Внешней политики КНР.

14. Стратегия внешней политики Японии.

15. Возрастание мобильности населения мира как одна из глобальных тенденций.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. International Relations / Joshua S. Goldstein, Jon C. Pevehouse.- 10th ed.- Boston [etc.]: Longman, 2012.- 563 p.

2. Kegley, C.W. World Politics: trend and transformation [Text] / C.W. Kegley, S.L. Blanton.- update ed.- Boston [etc.]: Wadsworth, Cengage Learning, 2012.

3. Jackson R.H., Sorensen G. Introduction to International Relations: Theories And Approaches. – Oxford University Press, 2007. – 342 p. 2. Kegley C.W., Blanton S. L. World Politics: Trends and Transformations. – 2009. – 636 p.

4. Thomas L. Friedman, The World is Flat, Picador Books, New York, 2007.

5. Politics & International Relations Online Resource Centres http://www.oup.com/uk/orc/politics/ Center for International Policy

6. Мировое политическое развитие: век XX / Н.В. Загладин и др. М., 1995.

7. Кулагин В.М. Международная безопасность: Учебное пособие для студентов вузов. – М., 2007.

8. М.М. Лебедева Мировая политика и международные отношения на пороге нового тысячелетия – 2010.

9. Мировая политика и международные отношения: учебное пособие / под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. – СПб.: Питер, 2006 – 448 с.

10. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ / отв. ред. А.А. Кокошин, А.Д. Богатуров. – М.: Комкнига, 2005. – 432 с.

11. Мовкебаева Г.А. Современные проблемы международных отношений: учеб.пособие для спец. «Междунар. Отношения» и «Регионоведение».- Алматы: Қазақун-ті, 2010.- 254 с.

12. Современные международные отношения / под ред. А.В. Торкунова; РОССПЭН. - М., 2000.

13. Шерьязданова К.Г. Современные интеграционные процессы: Учебное пособие. Астана: Академиягос. упр. ПриПрезиденте РК, 2010.

Дополнительная:

1.Message from the President of the Republic of Kazakhstan - Leader of the Nation NursultanNazarbayev to people of Kazakhstan. "Kazakhstan-2050" Strategy // //http://www.akorda.kz.

2. Tokayev K.K. «Reflections at the United Nations», Astana, 2014.

3.Henry, C.M. Globalization and the politics of development in the Middle East - Cambridge: Cambridge University Press, 2011.// www.loc.gov/catdir/samples/.../00067 452.pdf.

4.M.Jovanovic. International Handbook on the Economics of Integration: General Issues and Regional Groups – Edward Elgar Publishing, 2011 – 531 p.

5.R.Stubbs, G.Underhill. Political Economy and the Changing Global Order – NY: Oxford University Press, 2006 – 492 p.

6.Черников П.Г. Как оценить ООН? О некоторых методах анализа результативности и эффективности международных организаций. – М.: Р.Валент, 2005. – 184 с.

7.Современные международные отношения и мировая политика. А.В.Торкунов, И.Г.Тюлин, А.Ю.Мельвиль. Просвещение. М., 2004.

8. Кац Д.В. Переговоры и посредничество: инструменты повседневной деятельности международника. СПб.:СпбУ, 2005.

9. Әліпбаев А.Р., Бөжеева Б.З. «Халықаралық қақтығыстар және оларды реттеу жолдары». Оқу құралы. –Алматы, 2016.

10. Әліпбаев А.Р.,Бөжеева Б.З. «Қазақстан Республикасы сыртқы саясатының хронологиясы». Хрестоматия. –Алматы, 2016.

VPRK 3301 – ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Объем 3 кредита

Авторы:
Губайдуллина М.Ш. – доктор исторических наук, профессор
Макашева К.Н. – доктор исторических наук, профессор

Рецензенты:
Султанов Б.К. – доктор исторических наук, профессор Казахстанско-немецкого университета
Мовкебаева Г.А. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Внешняя политика Республики Казахстан является неотъемлемой частью курса государства, направленного на утверждение суверенитета и отстаивание национальных интересов республики во внешнем мире. От качества подготовки специалистов-международников во многом зависит облик нового Казахстана в XXI веке. В условиях, когда Республика Казахстан усиливает сотрудничество и взаимодействие с другими государствами и международными организациями на региональном и глобальном уровнях, высокая квалификация специалиста в сфере международных отношений подразумевает умение быстро воспринимать и правильно оценивать новые явления за пределами страны, применять зарубежный опыт. В этой связи возрастает роль и значение дисциплины «Внешняя политика Республики Казахстан», которая является базовой и занимает основное место среди дисциплин специальности «международные отношения», имеющих теоретико-прикладной характер.

Изучение дисциплины «Внешняя политика РК» способствует подготовке конкурентоспособных профессиональных кадров, обладающих необходимыми компетенциями в сфере международных отношений, внешней политики и дипломатии Республики Казахстан. Для освоения дисциплины «Внешняя политика Республики Казахстан» необходимы знания основ социально-общественных и политических наук – «Основы философии», «Политология», формирующих методологию познания международных отношений и внешней политики государства. В ходе изучения дисциплины студент вырабатывает компетентностный подход в своей профессиональной деятельности.

Для этого студент должен:

- *иметь представление о* концептуальных основах внешней политики РК, этапах становления и эволюцию в условиях развития современного политического процесса и процессов глобализации;

- *знать* организацию и деятельность внешнеполитического ведомства РК;

- *владеть* понятийным аппаратом и лексикой дисциплины;

- *владеть* методами сопоставительного анализа в сфере международных процессов, мировой и внешней политики;

- *иметь навыки* мыслить широко и научно;

- *уметь* связывать отдельные знания по внешней политике воедино, оценивать роль внешней политики РК в мировом сообществе; анализировать международные процессы в регионе ЦА; объективно излагать и оценивать проводимую Казахстаном внешнюю политику.

Пререквизиты: История стран Европы и Америки, История стран Азии и Африки, История международных отношений

Постреквизиты: Многосторонняя дипломатия

Типовая программа базируется на первых изданиях типовой программы «Внешняя политика Республики Казахстан» 1998 и 2004 годов.

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

	Название темы
1	Введение
2	Казахстан и Организация Объединенных Наций (ООН)
3	Отношения республики казахстан с организацией по безопасности и сотрудничеству (ОБСЕ) и с североатлантическим альянсом (НАТО)
4	Казахстан и региональные организации
5	Казахстан и Содружество Независимых Государств (СНГ)
6	Отношения Казахстана с Российской Федерацией, с Украиной и Республикой Беларусь
7	Взаимоотношения Казахстана с республиками Центральной Азии (ЦА) и и Закавказья
8	Отношения Казахстана с государствами Южной и Юго-Восточной Азии
9	Внешняя политика Казахстана на Ближнем и Среднем Востоке
10	Отношения со странами арабского мира
11	Отношения Казахстана с США и Канадой
12	Отношения Казахстана с государствами Латинской Америки
13	Казахстан и Европейский Союз
14	Отношения Казахстана со странами Балтии, Скандинавии и Восточной Европы
15	Инициативы Казахстана по обеспечению региональной безопасности
16	Экологические проблемы, каспийский регион и казахстанская дипломатия

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Вхождение Республики Казахстан в международное сообщество. Процесс политико-дипломатического признания Казахстана международным сообществом. Формирование внешнеполитической концепции Республики Казахстан. Концептуальные основы внешней политики РК, принципы и основные направления. Особенности внешней политики Республики Казахстан: многовекторность и сбалансированность. Становление дипломатической и консульской службы Республики. Политико-правовое оформление внешнеполитической деятельности Республики Казахстан. Направления внешней политики РК. Внешнеполитическое ведомство РК. «Закон о дипломатической службе Республики Казахстан». Источники и литература. Текущий архив МИД РК. Казахстанские и зарубежные научные институты и центры, изучающие внешнюю политику РК.

Ц*ель курса:* выработка у студентов навыков осмысления современной внешней политики РК в сопоставлении с задачами внутренней модернизации страны. Преподавание дисциплины включает основные и специальные *задачи*:

- знакомство студентов с отечественными и зарубежными публикациями по проблематике курса;
- расширение знаний о фактах, событиях и явлениях международной жизни и внешней политики Казахстана, их систематизация;
- изучение важнейших направлений внешнеполитического курса;
- определение места и роли Казахстана в международном сообществе;
- знание ключевых документов по внешней политике РК;
- изучение базовых двусторонних и многосторонних договоров РК;
- изучение результатов международной реализации казахстанских инициатив и проектов (ОБСЕ, ШОС, ОИС, ЕврАзЭС и др.) и др.

Объектом изучения дисциплины «Внешняя политика РК» является внешнеполитический курс Республики Казахстан в условиях современных международных отношений.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Казахстан и Организация Объединенных Наций (ООН)

Вступление Казахстана в ООН (1992). Казахстан на саммите тысячелетия ООН. Выступления Н. Назарбаева на сессиях ГА ООН. Роль казахстанских дипломатов и дипломатии в ООН. Расширение диалога между руководством Казахстана и Секретариатом ООН. Визиты Генеральных секретарей ООН в Казахстан (Кофи Аннан, Пан Ги Мун).

Глобальные и региональные проблемы безопасности, инициативы Казахстана. Лиссабонский протокол к Договору СНВ-1 (1992). Присоединение РК к Договору о нераспространении ядерного оружия (ДНЯО), обязательства по

безъядерному статусу. Международный день действий против ядерных испытаний (29 августа) - инициатива Казахстана на 64-й сессии ГА ООН.

Позиция РК в ООН по вопросам региональных и международных кризисов. Казахстанские предложения в ООН «О принятии мер по решению афганской проблемы». Позиция Казахстана в вопросе реформирования ООН.

Постоянное представительство РК при ООН в Нью-Йорке и в Женеве. Многостороннее сотрудничество Казахстана с органами, специализированными учреждениями, программами ООН. Участие Казахстана в работе Главных Комитетов и Комиссиях ООН.

Отношения Республики Казахстан с Организацией по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ) и с Североатлантическим альянсом НАТО

Казахстан – член СБСЕ/ОБСЕ. Программа скоординированной помощи новым членам СБСЕ/ОБСЕ. Итоги саммита ОБСЕ в Будапеште 1993 г. Меморандум о гарантиях безопасности Казахстану. Программа совместных действий ОБСЕ и Казахстана. Меры по укреплению доверия. Венские документы: ВД-92 и ВД-94. Сотрудничество РК и ОБСЕ в рамках концепции «всеобъемлющей безопасности». Казахстан и концепция евразийской безопасности. Казахстанская программа гуманитарной помощи по восстановлению Афганистана.

Экологическая безопасность. Экономическая безопасность и сотрудничество. Сотрудничество в гуманитарной области. Казахстан и БДИПЧ/ОБСЕ по продвижению демократических реформ и прав человека. Деятельность омбудсмана в РК. Выборный процесс в Казахстане и наблюдатели ОБСЕ. Гендерное равенство.

Деятельность Центра ОБСЕ в Астане. Представительство Казахстана в ОБСЕ в Вене. Казахстан в руководящей «Тройке» председателей ОБСЕ (2009-2011). Программа председательства РК в ОБСЕ в 2010 г. Разделение ответственности за безопасность всего пространства ОБСЕ. Саммит ОБСЕ в Астане (2-3 декабря 2010). Астанинская декларация «На пути к сообществу безопасности».

Политика и стратегия НАТО в XXI веке. Развитие отношений между Казахстаном и НАТО. Вступление РК в Совет евроатлантического партнерства (СЕАП). Программа “Партнерство во имя мира” (ПВМ) и обязательства Казахстана. Открытие офиса Республики Казахстан в Группе по координации партнерства по линии НАТО в 1996 г. (Монс, Бельгия). Открытие представительства Казахстана в НАТО. Миссия РК при НАТО в Брюсселе (1998). Расширение договорно-правовой базы сотрудничества РК и НАТО. Военное сотрудничество и обучение в военно-учебных заведениях НАТО. Совместные региональные учения «Центразбат».

Казахстан и ПИМ по планированию действий в чрезвычайных ситуациях. Активизация экологического сотрудничества. Сотрудничество РК с программой

НАТО «Наука ради мира». Приоритеты и перспективы сотрудничества НАТО и Республики Казахстан.

Казахстан и региональные организации

Казахстан и крупнейшая межправительственная мусульманская международная Организация Исламского Сотрудничества (ОИК/ОИС). Процесс вступления в Организацию (1995*)*. Исламский фактор во внешней политике РК. Взаимные интересы. Официальные визиты и встречи высших руководящих деятелей. Участие Казахстана в работе Саммитов ОИК (1997, 2000). Проблемы Аральского моря и Семипалатинского ядерного полигона в решениях СМИД ОИК (резолюции). Казахстан как один из лидеров в сфере защиты религиозной свободы. Съезды мировых и традиционных религий.

Развитие сотрудничества с финансовыми структурами ОИК.

Перспективные направления сотрудничества. Новый Устав ОИК, Дакар (2008). Председательство Казахстана в СМИД ОИК (2011), новый механизм для ОИК «Диалог цивилизаций». 38-ая сессия СМИД ОИК в Астане, инициатива РК по переименованию организации (ОИС) и новой эмблеме Организации. Вклад Казахстана в укрепление системы региональной безопасности в ОИК. Программа на 2015 г.: г. Алматы - «столица исламской культуры».

Развитие связей с международными и региональными экономическими организациями. Поворот к «экономизации» внешней политики. Казахстан – получатель технической помощи ТАСИС. Специальная региональная программа ООН (СПЕКА) для экономики стран ЦА. Совместная программа для ЦА с целью экономической интеграции стран региона ЭСКАТО. Переговорный процесс по вступлению Казахстана в *ВТО*.

Вступление Казахстана в Организацию Экономического Сотрудничества (1992). Основные направления развития сотрудничества. Перспективы сотрудничества Казахстана и ОЭС.

Сотрудничество с международными финансовыми организациями. Казахстан – член Международного Валютного Фонда (МВФ, 1992). Программа финансирования системных преобразований (1993). Соглашения о резервных кредитах “Стэнд-бай” (1994, 1995). Программа расширенного кредитования МВФ (1996). Погашение обязательств перед МВФ (2000).

Партнерство *Всемирного банка* с Правительством Казахстана, основные направления. Казахстан и Международный Банк Реконструкции и Развития (*МБРР*). Казахстан - член Европейского банка реконструкции и развития (*ЕБРР*, 1993), Азиатского банка развития (*АБР*, 1994). Основные направления деятельности ЕБРР и АБР в Казахстане. Финансовая и техническая помощь ЕБРР и АБР Казахстану (1994-2000). Развитие малого и среднего бизнеса. Казахстан – член Исламского банка развития. Учреждение и деятельность в Казахстане регионального представительства ИБР (1996).

Казахстан и Содружество Независимых государств (СНГ)

Казахстан и формирование Содружества Независимых государств. Алма-Атинская Декларация и образование СНГ (1991). Этапы и пути развития СНГ. Формирование правовой основы отношений. Юридическая природа СНГ. Особенность интеграционных процессов на постсоветском пространстве. Саммит СНГ в Астане (2004). Предложение Н. Назарбаева о реформировании Содружества, программа Казахстана. Инициатива РК о новом принципе деятельности СНГ, «один год – одна тематика» (2007).

Экономические аспекты интеграции государств СНГ. Идея Таможенного союза и Единого экономического пространства СНГ (1999). Формирование системы коллективной безопасности СНГ. Концепция дальнейшего развития СНГ. Процесс создания Евразийского Экономического Сообщества ЕврАзЭС).

Отношения Казахстана с Российской Федерацией, с Украиной и Республикой Беларусь

Формирование договорно-правовой основы отношений. Становление отношений: этапы. Базовый Договор о дружбе, сотрудничестве и взаимной помощи между РК и РФ. Принципы добрососедства. Политическое сотрудничество. Углубление отношений в период президентства В. Путина и Д.Медведева. Значение консульств РК (Астрахань) и РФ (Уральск).

Двусторонние отношения в рамках СНГ. Установление режима государственных границ. Сферы экономического и торгового сотрудничества. Проблема Каспия в казахстано-российских отношениях. Энергетические вопросы. Урегулирование вопроса о статусе Байконура. Военно-политическое и военно-техническое сотрудничество. Приграничное сотрудничество регионов Казахстана и России. Культурно-гуманитарное сотрудничество. Казахстан и Россия в ЕврАзЭС. Строительство транспортного коридора Западный Китай – Западная Европа. Приграничное сотрудничество с Россией. Проблема трансграничных рек. Казахстанско-российские совместные энергетические проекты, в атомной сфере. Совместные проекты по развитию транспортно-коммуникационной инфраструктуры. Перспективы сотрудничества.

Отношения Казахстана с Украиной и Республикой Беларусь. Договорно-правовая основа двустороннего сотрудничества. Экономическое сотрудничество. Развитие двусторонних отношений в нефтегазовой области, военно-технической и космической областях. Гуманитарно-культурное сотрудничество. Украинская диаспора в Казахстане и казахская диаспора в Украине. Расширение взаимодействия в области образования.

Вопросы политического и межгосударственного сотрудничества Казахстана и Беларуси, оформление договорно-правовой базы. Контакты на высшем уровне. Казахстан и Беларусь в рамках СНГ, в ЕврАзЭС и экономическое сотрудничество. Соглашение о свободной торговле. Формирование Таможенного союза. Проблемы промышленного сотрудничества между Казахстаном и Беларусью. Развитие отношений в области сельского хозяйства. Военное сотрудничество

между РК и РБ. Культурно-гуманитарное сотрудничество. Белорусская диаспора в Казахстане. Молодежная политика двух стран.

Взаимоотношения Казахстана с республиками Центральной Азии (ЦА) и Закавказья

Роль Казахстана в ЦА. Основные задачи РК в отношениях с республиками ЦА. Договорно-правовая база сотрудничества. Различия в уровнях и темпах экономических реформ в странах ЦА. Основные направления двустороннего торгово-экономического сотрудничества. Таможенный союз трех государств. Проблема безопасности в Центральной Азии. Сотрудничество в гуманитарной и культурной областях.

Казахстан и Узбекистан в проекте возрождения Великого Шёлкового пути, проект транспортного коридора Европа – Кавказ – Азия (ТРАСЕКА). Казахстанская дипломатия и делимитация государственной границы с Узбекистаном. Казахская диаспора в Узбекистане.

Отношения Казахстана и Кыргызстана. Политико-правовая база двусторонних отношений. Принципы, направления и этапы двустороннего сотрудничества. Торгово-экономические и научно-технические связи. Водохозяйственные сооружения межгосударственного пользования на реках Чу и Талас, проблемы, решения. Идея создания водно-энергетического консорциума. Сотрудничество в военной области. Экологическая безопасность в регионе. Совместная деятельность в гуманитарной и культурной областях.

Отношения Казахстана и Таджикистана. Роль Казахстана в переговорах по установлению межтаджикского диалога и прекращению гражданской войны. Политико-правовая база отношений. Сотрудничество в военной области и вопрос об охране границ. Участие Казбата в охране таджико-афганской границы. Проблема беженцев из Таджикистана и Афганистана в Казахстане. Таджикистан и урегулирование ситуации в Афганистане (2001).

Отношения Казахстана с Туркменистаном. Принципы и основные направления двусторонних отношений. Вопрос о делимитации государственной границы. Объединение усилий по восстановлению экологической системы Арала. Вопросы Каспия в двусторонних отношениях. Сотрудничество в области нефтегазовой промышленности, энергетики, транспорта, связи и коммуникаций. Взаимные поставки сырья, природного газа. Совместное строительство дорог.

Казахстан и Закавказские республики. Роль Азербайджана, Грузии и Армении в Закавказском регионе. Проблема добычи и транспортировки нефти в Каспийском море. Участие Казахстана в создании Евроазиатского транспортного коридора (ТРАСЕКА). Значение Транскавказского транспортного коридора.

Экономические и политические интересы Казахстана и Азербайджана. Договорно-правовой процесс оформления двусторонних отношений. Уровень экономического сотрудничества между двумя странами. Сотрудничество в нефтегазовой сфере и транспортировке энергоресурсов.

Сотрудничество в сфере нефти и газа, вопрос о транспортировке казахстанской нефти в черноморские порты Грузии и турецкий порт Джейхан. Казахстан и проект «Баку-Тбилиси-Джейхан». Позиции двух стран в определении правового статуса Каспийского моря. Культурное сотрудничество.

Дипломатические отношения между Казахстаном и Грузией. Развитие экономического сотрудничества. Сотрудничество в области культуры, образования, здравоохранения, окружающей среды. Интересы Казахстана во взаимоотношениях с Арменией. Внешняя политика Армении в Центральной Азии. Факторы, сдерживающие рост взаимных связей. Торгово-экономическое и гуманитарное партнёрство. Роль армянской диаспоры в Казахстане.

Отношения Казахстана с государствами Южной и Юго-Восточной Азии

Развитие отношений Казахстана с Индией и Пакистаном. Установление политико-дипломатических отношений, политические переговоры, страновые особенности. Формирование договорно-правовой базы сотрудничества. Проблемы азиатской безопасности, ядерный фактор в регионе Южной Азии и позиция Казахстана. Кашмирский вопрос и позиция Казахстана. Направления казахстанско-индийских отношений. Торгово-экономическое сотрудничество. Сотрудничество Казахстана с Индией и Пакистаном в рамках ОЭС. Отношения РК с Исламской Республикой Пакистан. Декларация о принципах взаимоотношений между РК и Пакистаном.

Сфера образования, науки и культуры в отношениях Казахстана с Индией и Пакистаном. Афганистан во внешней политике РК.

Развитие отношений между Казахстаном и Китаем. Договорно-правовая база сотрудничества. Сотрудничество Казахстана и Китая в ООН, СВМДА по проблемам безопасности. Военно-политическое сотрудничество в рамках ШОС. Проблема этнического сепаратизма в СУАР, позиция Казахстана.

Казахстан и региональные форумы государств Юго-Восточной Азии. Особенности внешней политики Казахстана в Юго-Восточной Азии. Проблема вовлечения Казахстана в интеграционные процессы в Юго-Восточной Азии.

Договорно-правовая база сотрудничества. Основные направления и принципы взаимоотношений. Участие РК в работе региональных форумов. Инвестиционное сотрудничество. Активизация торгово-экономических связей. Страны АСЕАН и выход Казахстана на внешние рынки. Сотрудничество в области новых технологий, освоения космического пространства.

Внешнеполитическая деятельность Казахстана в странах Юго-Восточной Азии. Казахстанско-японские отношения. Отношения Казахстана с Республикой Корея. Взаимодействие РК и Кореи в международных организациях. Перспективы сотрудничества Казахстана с двумя корейскими государствами. Развитие отношений Казахстана с Малайзией, Вьетнамом, Индонезией, Королевством Таиланд, Сингапуром. Расширение дружественных отношений с Монголией.

Проблема этнических казахов в Монголии. Договорно-правовая база репатриации.

Внешняя политика Казахстана на Ближнем и Среднем Востоке

Государства Ближнего и Среднего Востока в сфере внешнеполитических интересов Казахстана. Приоритетные задачи казахстанской дипломатии в регионе. Развитие договорно-правовой базы сотрудничества.

Казахстанско-турецкое сотрудничество, этапы развития. Двусторонние торгово-экономические отношения. Перспективы транспортировки казахстанской нефти через территорию Турции. Проблема юридического статуса Каспия. Вопросы безопасности и борьбы с международным терроризмом. Турция и продвижение ею интересов Казахстана в ОБСЕ, ОЭС, ОИК. Поддержка инициатив СВМДА. Сотрудничество в культурно-гуманитарной области.

Казахстанско-иранские отношения. Новый этап в укреплении отношений между Республикой Казахстан и Исламской Республикой Иран. Торгово-экономическое сотрудничество. Сотрудничество в области добычи, переработке и транспортировке нефти, промышленности, строительства, торговли, банковского дела, сельского хозяйства. Позиция Казахстана и Ирана по решению каспийской проблемы.

Отношения со странами арабского мира

Факторы, определяющие сближение Казахстана со странами арабского мира. РК и Государство Израиль. Специфика внешней политики РК в отношениях с Израилем и Палестиной. Казахстанская дипломатия в вопросе ближневосточного урегулирования. Исламский фактор. Особенность отношений Казахстана с арабскими странами.

Установление отношений Казахстана с арабскими государствами Магриба и Персидского залива. Специфика договорных отношений.

Отношения Казахстана с Арабской Республикой Египет (АРЕ). Договорная база сотрудничества. Торгово-экономические связи. Культурно-гуманитарные контакты двух стран. Политическое взаимодействие Казахстана и Египта в рамках международных организаций.

Уровень отношений Казахстана с Королевством Саудовская Аравия. Политические контакты Казахстана с КСА по региональным проблемам. Поддержка мирного процесса на Ближнем Востоке. Основные области сотрудничества. Саудовский бизнес в Казахстане.

Основные направления развития двусторонних связей Казахстана и Государства Израиль. Особенности политических и гуманитарных связей. Торговые и экономические отношения. Позиция Казахстана по палестинскому вопросу.

Развитие отношений Казахстана с Иорданией, Ливией, Марокко, Тунисом и Ливаном. Кувейт, Бахрейн, Оман, Катар во внешней политике РК.

Взаимодействие Казахстана в рамках ОИК, ЛАГ, ОАПЕК. Перспективы отношений.

Отношения Казахстана с США и Канадой

Американское направление внешней политики РК, общая характеристика, специфика. Основные этапы развития отношений между РК и США. Политико-экономический интерес США к Казахстану. Стратегическое партнерство. Базовые документы. Сотрудничество в области ядерной безопасности и разоружения (ДНЯО). Статус наблюдателя США в СВМДА. Военно-политическое сотрудничество. Взаимодействие в обеспечении региональной стабильности и борьбе с международным терроризмом в рамках НАТО.

Сотрудничество во внешнеэкономической деятельности РК и США. Техническая помощь США в вопросе вступления РК в ВТО. Образовательные программы США в РК. ЮСАИД в РК.

Казахстанско-канадские отношения. Декларация о принципах сотрудничества между РК и Канадой (1995). Торгово-экономическое и нефтяное сотрудничество. Канадские корпорации в РК. Совместные инвестиционные проекты. Сотрудничество в рамках программы НАТО “Партнёрство во имя мира”.

Отношения Казахстана с государствами Латинской Америки

Опыт экономического и политического реформирования стран Латинской Америки для Казахстана. Казахстан – наблюдатель в Организации Американских Государств (ОАГ). Подключение Казахстана к программам и проектам Межамериканского банка развития – МАБР.

Особенность дипломатических отношений со странами латинской Америки. Отношения Казахстана с Кубой, Мексикой, Колумбией, Аргентиной, Уругваем, Чили, Бразилией, Панамой, Венесуэлой, Коста-Рикой. Парламентские связи. Сфера высоких технологий. Перспектива развития в рамках многостороннего сотрудничества в области торговли, экономики, финансов и культуры со странами Латинской Америки.

Казахстан и Европейский Союз

Европейское направление внешней политики РК, характеристика. РК в отношениях с ЕС, этапы, результаты. Неоднородность интересов европейских стран по отношению к Казахстану. Их условия и требования в процессе создания договорно-правовой базы с республиками СНГ и Казахстаном.

Деятельность Представительства КЕС. Договорные отношения между Казахстаном и ЕС. Развитие внешнеэкономических связей. Соглашение о партнерстве и сотрудничестве между ЕС и РК (СПС, 1995). Межпарламентские связи. ЕС – крупнейший торгово-экономический партнер РК. Режим наибольшего благоприятствования в отношениях с ЕС. Инвестиционная политика ЕС по отношению к Казахстану. Интересы ЕС в энергетическом секторе РК.

Совместные проекты, их реализация. Европейская программа “ТАСИС” в Казахстане. Комитет “РК – ЕС”. Проект транзитной магистрали “ИНОГЕЙТ” и “ТРАСЕКА”. Программы “ИНТАС”, “TEMPUS” в Казахстане. Взаимодействие между ЕС и РК по контролю за наркотиками. Ежегодные мероприятия в рамках Дней Европы в Казахстане.

Стратегия ЕС для ЦА на 2007-2013 гг. «Европейский Союз и Центральная Азия: стратегия нового партнерства». Программа Президента РК Н. Назарбаева «Путь в Европу».

Отношения Казахстан с Германией, Францией, Великобританией и государствами Бенилюкс. Отношения Казахстана со странами Центральной и Южной Европы.

Отношения Казахстана со странами Балтии, Скандинавии и Восточной Европы

Прибалтийские государства во внешней политике Казахстана. Углубление сотрудничества со странами Балтийского региона, расширение договорно-правовой базы. Открытие посольств. Экономические интересы и сотрудничество между Казахстаном и Латвией. Договор о взаимопонимании и сотрудничестве между Казахстаном и Эстонией. Вопрос о транзите казахстанских грузов через морские порты стран Балтии. Использование портов Литвы для переработки и транспортировки казахстанских грузов. Поставки зерна, сырья и продукции черной металлургии страны Балтии.

Казахстан и страны Северной Европы. Перспективы сотрудничества.

Восточная Европа во внешней политике РК. Основные направления развития сотрудничества. Дипломатические отношения. Правовая база партнерских отношений с Венгрией, Польшей, Чехией, Болгарией, Румынией и др. Поддержка взаимных инициатив. Развитие двусторонних и многосторонних связей. Товарооборот с Казахстаном и совместные предприятия. Опыт транзитных государств, моделей рыночных отношений ЦВЕ и процесс демократизации для Казахстана. Роль польской, румынской диаспор в сближении с Казахстаном.

Инициативы Казахстана по обеспечению региональной безопасности

Казахстан как составной элемент региональной системы коллективной безопасности. Подходы Казахстана к проблеме нераспространения оружия массового уничтожения. Специфика отношений Казахстана с ядерными государствами. Превентивная дипломатия в Азии.

РК и определение позиции по вопросам ядерного разоружения. Процесс ядерного разоружения в Казахстане. Конверсия военно-промышленного комплекса (ВПК). Семипалатинский ядерный полигон в международных отношениях.

Совещание по Взаимодействию и Мерам Доверия в Азии (СВМДА). Этапы и механизм осуществления СВМДА. Казахстан и ОДКБ. Договор о Коллективной

Безопасности (ДКБ). Контроль над вооружениями, разоружение и нераспространение оружия массового уничтожения. Координационный совет ОДКБ. Проведение оперативных мероприятий с участием сил внутренних дел, национальной безопасности, пограничных, таможенных служб. Региональная антинаркотическая операция «Канал». Казахстан в создании Коллективных сил оперативного реагирования (КСОР, 2009). Роль и значение дипломатии в обеспечении безопасности.

Казахстан и Шанхайская Организация Сотрудничества (ШОС).

ШОС и взаимодействие Казахстана в рамках субрегионального партнерства. Интересы Казахстана в ШОС, главные задачи. РК и двусторонние отношения в рамках ШОС. Вклад Казахстана в укрепление системы региональной безопасности в ШОС. Совещание министров обороны государств-членов Шанхайской организации сотрудничества (Астана, 2011). Приоритеты Казахстана на посту Председателя ШОС (2011).

Экологические проблемы, каспийский регион и казахстанская дипломатия

Экологическое состояние Казахстана. Концепция экологической безопасности и устойчивого развития РК. Экологическая безопасность как компонент национальной безопасности. Экологическая программа. Принципы Рио-де-Жанейрской Декларации по окружающей среде и развитию. Приоритетные направления Повестки Дня ООН на XXI век. Проблемы глобального изменения климата (Йоханнесбург, ЮАР, 2002).

Международное сотрудничество РК в области охраны окружающей среды. Проблема загрязнения окружающей среды. Проблема водных ресурсов. Аральская экологическая катастрофа во внешней политике РК. Участие Казахстана в международной конвенции по борьбе с опустыниванием, ее ратификация. Инициатива ООН "Каспийское море". Проблема охраны биоразнообразия в ЦА. Проекты международных организаций.

Экологические и антиядерные движения в Казахстане.

Стратегический характер внешней политики Казахстана по вопросу о Каспии. Казахстан и позиции Азербайджана, России, Туркменистана и Ирана о правовом режиме Каспийского моря в переговорном процессе. Противоречия и сближение. Ресурсы углеводородного сырья региона Каспийского моря и интересы мировых держав.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Конституционные основы Внешней политики Республики Казахстан.
2. Процесс принятия внешнеполитических решений.
3. Роль Казахстана в международных организациях: инициативы в ООН, ОБСЕ, НАТО

4. Политика Республики Казахстан в рамках СНГ.
5. Отношения Казахстана с республиками ЦА в двустороннем и многостороннем формате
6. Казахстанско-российские отношения
7. Внешняя политика Казахстана на Среднем Востоке: Турция и Иран
8. Казахстан и отношения с арабскими странами
9. Европейский вектор внешней политики РК: страны и направления
10. Отношения Казахстана с Францией, Великобританией, странами Восточной Европы
11. Казахстан и страны АТР

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Евразийская идея Н.Назарбаева: интеграционные проекты
2. Деятельность Казахстана в ШОС
3. Казахстан на международных экономических и политических форумах АТР, АТЭС и АСЕАН
4. Казахстан и создание эффективной системы безопасности в Азии (СВМДА).
5. Сотрудничество с международными финансовыми организациями
6. Внешнеполитическая деятельность Казахстана в странах Юго-Восточной Азии
7. Прибалтийские государства во внешней политике Казахстана

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Дипломатия РК в процессе Председательствования в ОБСЕ
2. Дипломатия Казахстана и инициативы в ОИК/ОИС
3. Экологические проблемы и казахстанская дипломатия
4. Внешняя политика Республики Казахстан и актуальные проблемы международной безопасности: проекты по решению афганской проблемы
5. Подходы Казахстана к проблеме нераспространения оружия массового уничтожения
6. ШОС и взаимодействие Казахстана в рамках субрегионального партнерства

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1. Арыстанбекова А.Х. Глобализация мировой политики. – Алматы, 2007

2. Внешняя политика Республики Казахстан. Учебник для вузов / колл. авторов под ред. К.И.Байзаковой. - Алматы 2007
3. Внешнеполитическая деятельность Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева в 2009 году. – Алматы, 2009
4. Казахстан: 20 лет независимости / Под общ. ред Б.К.Султанова. – Алматы КИСИ при Президенте РК, 2009. – 408 с.
5. Казахстан и ОБСЕ / Под ред. Султанова Б.К. – Алматы, 2009
6. Первый саммит Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА). – Астана, 2003.
7. Политика и интересы мировых держав в Казахстане. – Алматы, 2002

Дополнительная :

1. Акимбеков С.М. Афганский узел и проблемы безопасности Центральной Азии. – Алматы, 2003
2. Лаумулин М.Т. Казахстан в современных международных отношениях: безопасность, геополитика, политология. - Алматы, 2000.
3. Токаев К.К. Дипломатия Республики Казахстан. - Астана, 2001
4. Центральная Азия: 1991 – 2009 гг. – Алматы, 2010
5. Закон о дипломатической службе Республики Казахстан от 7 марта 2002 г. N 299-II. - Алматы, 2002
6. Мансуров Т.А. Казахстанско-российские отношения.1991-2001. – М., 2001
7. Европейский Союз и Центральная Азия / колл. авторов под ред. Ж.У. Ибрашева. - Алматы, 2000
8. Сборник документов по международному праву/Под общей ред. К.К.Токаева. Т.1 - 4. Алматы: САК, 1998-2000

MD3302 – МНОГОСТОРОННЯЯ ДИПЛОМАТИЯ

Объем 2 кредита

Авторы:
Алипбаев А.Р. – кандидат исторических наук, доцент Казахского национального университета им. аль-Фараби
Ауган М.А. – доктор исторических наук, профессор Казахского национального университета им. аль-Фараби

Рецензенты:
Кукеева Ф.Т. – доктор исторических наук, профессор, Казахского национального университета им. аль-Фараби
Иембекова М.О. – кандидат исторических наук, доцент Университета «НАРХОЗ»

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Программа дисциплины «Многосторонняя дипломатия» составлена в соответствии с типовым учебным планом специальности «5В020200-международные отношения».

Целями и задачами курса являются формирование у студентов знания, необходимые для осмысления и понимания роли многосторонней дипломатии в международных отношениях. Увеличение количества участников межгосударственного общения привнесло в дипломатию все новые методы и направления. Под многосторонней дипломатией чаще всего подразумевается совместное рассмотрение несколькими или большим числом государств, учреждений и т.д. общих глобальных, региональных и субрегиональных проблем, с целью нахождения их взаимоприемлемого решения. Эта деятельность осуществляется либо на специально созываемых или постоянно действующих конференциях, форумах, симпозиумах, круглых столах и т.д., либо в рамках международных, региональных, субрегиональных организаций или блоков, призванных регулировать многосторонние отношения.

В результате изучения курса студент должен:

- знать основные этапы развития мировой дипломатической службы и историю многосторонней дипломатии;
- знать основные этапы и закономерности развития системы международных отношений, понимать механизмы и факторы ее эволюции;
- знать современные подходы к понятию многосторонней дипломатии, владеть их категориальным аппаратом;

- знать методы, методологию, технику исследований в области международных отношений.

Студент должен уметь:

- системно мыслить, выявлять международно-политические и дипломатические смыслы и значения проблем, попадающих в фокус профессиональной деятельности;

- выделять содержательно значимые факты из потоков международно-политической информации и группировать их согласно поставленным задачам;

- работать с материалами СМИ, составить обзоры прессы по заданным темам.

Дисциплина «Многосторонняя дипломатия» позволяет освоить основные понятия, принципы и направления в изучении международных отношений и приобрести навыки самостоятельного анализа международных событий.

Пререквизиты: «Новая и новейшая история стран Европы и Америки», «История стран Азии и Африки», «Новая и новейшая история международных отношений», «Дипломатический протокол и этикет», «Дипломатическая служба зарубежных стран».

Постреквизиты: «Мировая политика», «Теория международных отношений», «Современные конфликты в системе международных отношений», «Дипломатические переговоры: теория, виды и практика».

ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛИНЫ

№	Наименование темы
1	Введение
2	Первые опыты многосторонней дипломатии в ХУШ-Х1Х вв..
3	Многосторонняя дипломатия в первой половине XX века.
4	Многосторонняя дипломатия во второй половине XX века на примере ООН
5	Первые опыты регулирования проблем прав человека в рамках многосторонней дипломатии
6	Реализация многосторонней дипломатии на опыте СБСЕ в 70-х гг. XX века
7	Коллективная дипломатия: опыт Европейского Союза
8	Международные переговоры и подписание многосторонних договоров
9	Организационно-техническая подготовка международных конференций
10	Мировые проблемы и многосторонняя дипломатия
11	Международные организации и международные чиновники
12	Механизмы многосторонней дипломатии в решении региональных конфликтов
13	Многосторонние региональные организации и многосторонние организации по интересам

СОДЕРЖАНИЕ ДИСЦИПЛИНЫ

Введение

Курс «Многосторонняя дипломатия» составлен в соответствии с требованиями госстандарта специальности “Международные отношения” для студентов обучающихся по этой специальности.

Цель курса: рассмотрение формирования и эволюцию развития дипломатической деятельности в сфере международных отношений в рамках международных встреч, совещаний и организаций, анализ многосторонней дипломатической службы.

Данная цель может быть достигнута путем реализации следующих задач: представить основные понятия, концептуальные и методологические подходы, отражающие содержание дисциплины “многосторонняя дипломатия” в систематизированном виде; систематизация и расширение знаний по многосторонней дипломатии, изучение исторических событий в международных отношениях, выявление основных принципов сотрудничества дипломатической деятельности в рамках международных организаций; оценка значения переговоров и заключительных документов в многосторонней дипломатии, познакомить студентов с понятийным аппаратом, научить студентов применять изучаемые теории при анализе современных и исторических событий в международных отношениях.

Анализ понятий «Международные отношения», «Внешняя политика», «Мировая политика», «Национальные интересы». Распространение взаимозависимости и процесса глобализации. Современные процессы глобализации и проблемы в системе международных отношений. Проблема обеспечения национальной безопасности в условиях глобализации. Определение роли и значения международных, региональных организаций. Анализ влияния и значения неправительственных международных организаций в международных отношениях.

Изучение современных глобальных проблем и роли многосторонней дипломатии в их решении.

Понятие «Многосторонняя дипломатия». Предпосылки появления и развития многосторонней дипломатии. Венский конгресс 1815 года и образование «Священного союза». Парижская конференция 1919 года. Лига Наций. Вашингтонская конференция 1921 года. Международные конфликты и многосторонняя дипломатия. Определение понятий международных споров и международных конфликтов. Решение международных конфликтов и международных споров методом многосторонней дипломатии. Роль международных организаций в решении международных конфликтов. Проблемы урегулирования международных конфликтов с точки зрения общеевропейских процессов. Процесс урегулирования спорных вопросов в рамках ЕС. Процесс урегулирования спорных вопросов в странах СНГ. Техника ведения переговоров в многосторонней дипломатии. Арбитраж. Посредничество. Государство-гарант.

Международные конференции в процессе имплементации многосторонней дипломатии. Подготовка и проведение международных конференций. Правила принятия решений. Виды заключительных актов конференций и их правовая основаі. Многосторонняя дипломатия во второй половине XX века. Организация Объединненых Наций: функции, структура, механизмы дейтствий.

ОСНОВНАЯ ЧАСТЬ

Первые опыты многосторонней дипломатии в XVШ-XIX вв.

Вестфальский мир 1648 г. и итоги Тридцатилетней войны в Европе. Установление новых международных отношений. Начало истории европейских конгрессов. Решение территориальных вопросов на конгрессе. Принципы “государственного интереса”, “естественных границ” и “политического равновесия” как общеевропейские принципы международных отношений. Значение Вестфальского трактата как основополагающего документа для стран Европы и первой практики европейской многосторонней дипломатии.

Утрехтский конгресс и его значение для истории Европы ХУШ в. Антифранцузские коалиции в период наполеоновских войн - как практика многосторонней дипломатии. Шомонский трактат. Венский конгресс 1815 г. и его основные задачи. Позиции Франции, Англии, России, Пруссии, Австрии. Дипломатическая концепция Талейрана и его принцип легитимизма. Судьба Польши в решениях Венского конгресса. Саксонский вопрос. Вопрос о малых государствах. Организация Германского союза. Итальянская проблема и механизм ее решения. Итоги Венского конгресса. Заключительный акт. Территориальный передел европейской карты. Учреждение “Священного Союза” - прототипа первой европейской международной организации. Международные конгрессы конца XIX в., посвященные проблемам разоружения и недопущения мировой войны

Многосторонняя дипломатия в первой половине XX века

Окончание первой мировой войны и процесс формирования новой системы международных отношений. “14 пунктов В.Вильсона” и провозглашение системы открытой дипломатии. Отказ от тайных договоров. Политика В.И.Ленина мирного сосуществования. Версальская мирная конференция и формирование нового миропорядка. Территориальный передел европейских и заморских территорий, установление новых границ в Европе и решение спорных территориальных проблем в рамках переговоров. Репарационный вопрос: противоречия и разногласия среди ведущих держав-участниц конференции.

Учреждение первой международной организации универсального характера. Выработка учредительных документов организации, ее цели и задачи. Процедура принятия решений в рамках Лиги Нации. Идея создания единых европейских вооруженных сил для поддержания мира и стабильности на

континенте. Деятельность Лиги Наций в урегулировании международных конфликтов. Причины роспуска Лиги Наций.

Вашингтонская конференция и решение проблем сокращения военно-морского вооружения. Многосторонняя дипломатия и процесс признания Советской России. Конференции по разоружению в Европе в межвоенный период. Локарнская конференция. Женевская конференция.

Опыт многосторонней дипломатии в годы Второй мировой войны. Проблемы и противоречия. Механизм принятия и осуществления решений в рамках коалиции. Тегеранская, Ялтинская, Потсдамская конференции и проблемы послевоенного мирного урегулирования.

Многосторонняя дипломатия во второй половине XX века на примере ООН

ООН как пример современной многосторонней дипломатии. Создание ООН. Устав. Задачи, цели и принципы ООН. Члены и наблюдатели при ООН. Структура ООН. Генеральная Ассамблея. Функции и полномочия Сессии.

Совет Безопасности: функции и полномочия. Проблема расширения постоянного членства Совета Безопасности. Экономический и Социальный Совет (ЭКОСОС): функции и полномочия.

Вспомогательные органы. Отношения с неправительственными организациями. Международный Суд. Юрисдикция. Членский состав. Секретариат. Генеральный секретарь. Верховный комиссар по правам человека.

Сессии Генеральной Ассамблеи. Очередные, специальные и чрезвычайные специальные сессии. Делегации. Полномочия. Выборы должностных лиц. Председатель и заместитель председателя. Голосование. Процедура. Порядок работы. Постоянные и вспомогательные органы на сессиях Генеральной Ассамблеи.

Международные организации, входящие в ООН. Специализированные учреждения ООН. Всемирная метеорологическая организация. Всемирная организация здравоохранения. Всемирная организация интеллектуальной собственности. Всемирный почтовый союз. Международная ассоциация развития. Международная морская организация. Международная организация гражданской авиации. Международная организация труда. Международная финансовая корпорация. Международный банк реконструкции и развития. Международный валютный фонд. Международный союз электросвязи. Международный фонд сельскохозяйственного развития. Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры. Организация Объединенных Наций по промышленному развитию. Продовольственная и сельскохозяйственная организация Объединенных Наций. Другие межправительственные учреждения. Международное агентство по атомной энергии.

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе. Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе (СБСЕ). Венская встреча представителей государств-членов СБСЕ (1989 г.). Парижская хартия для

новой Европы. Проблема сокращения вооружений. Конструктивная программа для международного сотрудничества.

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). Права стран-участниц. Структура и институты. Механизмы принятия и реализации решений.

Первые опыты регулирования проблем прав человека в рамках многосторонней дипломатии

Определение прав и свобод человека. Права человека и их защита. Процесс принятия Всеобщей декларации прав человека. Комиссия ООН по правам человека и обсуждение проекта международного пакта по правам человека. Позиций государств в отношений значимости Всеобщей декларации прав человека. Предложения государств-членов касательно Декларации прав человека. Значение Декларации прав человека. Наблюдательные органы по защите и реализации прав человека. Всемирная конференция по правам человека и реализация его решений. Функции Верховного Комиссара. Центр по правам человека: цели и задачи. Состав центра по правам человека. Меры предпринимаемые ООН по фактам нарушения прав человека. Иски по нарушению прав человека согласно специальным договорам.

Международные конвенции по проблемам сотрудничества в правовой, социальной, экономической, гуманитарной и пр. сферах.

Анализ позиции государств в решении мировых проблем, отношении между государствами на основе Всеобщей декларации прав человека.

Реализация многосторонней дипломатии на опыте СБСЕ в 70-х гг. XX века

Проблемы создания системы безопасности в Европе на основе коллективного согласия. Предпосылки создания Совета по безопасности и сотрудничеству в Европе (СБСЕ). 3 этапа создания будущего Совета. Позиции интересующих стран по созданию Совета. Сравнительный анализ позиции социалистических и капиталистических стран. Результаты переговоров 1-этапа по созданию СБСЕ. Основная деятельность 2-этапа. Суть переговоров 3-го завершающего этапа. Заключительный акт Совета по безопасности и сотрудничеству в Европе (СБСЕ). Государства-участники. Рассмотрение проблем указанные в Заключительном акте по трем «корзинам». Суть 10 Европейских принципов, утвержденные в Заключительном акте. Значимость Хельсинского Заключительного акта. Права государств-участников. Структура и институты. Пути принятия решений и их реализаций.

Суть Белградской встречи 1977-1978 гг. Мадридская встреча 1980-1983 гг. Стокгольмская встреча 1984-1986 гг. Встреча в Вене представителей государств-участников СБСЕ (1989 г.). Парижский саммит 1990 г. на котором был принят Парижская Хартия для Новой Европы. Проблема ограничений вооружения. 3-е Московское завершающее заседание конференций по человеческому измерению

1991 г. Будапештская встреча высшего уровня 1994 г. Принятие решения СБСЕ по внедрению изменений в ОБСЕ с 1-января 1995 г. Стамбульская встреча 1999 г. Принятие Хартии европейской безопасности. Суть и значимость Астанинского саммита 1-2 декабря 2010 г.

Коллективная дипломатия: опыт Европейского Союза

Интернационализация хозяйственной жизни и интеграция - как предпосылки возникновения системы многосторонней дипломатии. Причины европейской интеграции и процесс институционализации ЕЭС.

Европейское Объединение Угля и Стали (ЕОУС) - первый шаг на пути европейской интеграции. Римское соглашение 1957 г. и создание Европейского Экономического Сообщества. Учреждение общеевропейских органов управления в рамках ЕЭС. Европейский Парламент: функции, полномочия, деятельность. Комиссия Европейского Союза: функции, полномочия, деятельность. Совет министров ЕЭС: функции, полномочия, деятельность. Европейский суд: функции, полномочия, деятельность. Механизм принятия решений в рамках ЕЭС.

Единый Европейский Акт 1986 г. - процесс дальнейшего углубления интеграционных процессов. Начало политического этапа интеграции. Образование европейского Союза. Маастрихтские соглашения и углубление политической интеграции. Формирование общей внешней политики Европейского Союза к третьим странам и отдельным регионам. Общая политика безопасности.

Международные переговоры и подписание многосторонних договоров

Возрастание значимости переговорного процесса. Причины и цели международных переговоров. Расширение круга обсуждаемых проблем во второй половине XX века. Действующие лица переговорного процесса - непосредственные участники, эксперты, переводчики, консультанты и т.п. Продолжительность переговорного процесса.

Право и полномочия заключения многосторонних договоров. Конституционные основы отдельных зарубежных стран на заключение международных договоров: история и современность. Цель многостороннего договора. Заключение многосторонних договоров на международных конференциях. Полномочия на подписание международного договора. Участники подписания договоров. Правила подписания многостороннего договора. Парафирование договора. Присоединение к многосторонним договорам. Законы отдельных зарубежных стран о порядке ратификации и денонсации многосторонних договоров. Вступление в силу многостороннего договора. Срок действия договора. Пролонгация договора.

Подготовка и принятие международного договора, уставов межправительственных организаций. Их подписание, процесс ратификации и условия вступления в силу.

Функционирование Европейской комиссии и Суда по правам человека в Совете Европы. Основное содержание многостороннего договора.

Представительство судей. Многосторонние конвенции Совета Европы. Их особенность и механизм их выработки.

Организационно-техническая подготовка международных конференций

Виды международных форумов. Международные конференции (конгрессы). Определение понятия. Порядок организации и проведения международных конференций (конгрессов). Категории международных форумов: межправительственные и неправительственные. Подразделение конференций на универсальные, региональные и др.

Основные вопросы, разрешаемые в ходе подготовки к международным форумам. Определение цели созыва международного форума. Процесс согласования позиций государств относительно созыва международных форумов. Определение состава участников международных переговоров и конференций.

Назначение делегатов, ранги делегатов. Определение состава делегаций. Координации сложных явлений и процессов как составная часть технической работы. Выбор места проведения международной конференции. Руководящие должностные лица как компоненты международных форумов. Председатель и вице-председатели конференции. Принцип ротации. Регламент конференции. Прецеденты. Правила процедуры международных форумов и регулируемые ими вопросы.

Особенности подготовки и проведения современных переговоров и конференций. Многосторонние консультации представителей государств-участников. Этапы конференции. Протокол международной конференции. Механизм принятия решений и основополагающих документов. Традиционная, консессуальная, комбинированная системы принятия решений. Акты международных форумов. Международные конвенции.

Мировые проблемы и многосторонняя дипломатия

Новые мировые (глобальные) проблемы и необходимость их решения. Её детерминанты. Обсуждение определённых международных проблем и выработка международного документа. Подготовительные и многосторонние консультации. Заявление, декларация - многосторонние дипломатические документы. Всемирные и региональные конференции, форумы. Выработка совместных решений. Пленарные органы международных организаций, Генеральная Ассамблея ООН.

Проблема вооружений и нераспространения ядерного оружия. Проблема безопасности. Международная конференция в Хельсинки 1975 г. СБСЕ - ОБСЕ.

Демографический взрыв и рост народонаселения. Бухарестская конференция по вопросам народонаселения 1975 г. Международная конференция по народонаселению в Каире 199 г. Усиление миграционных процессов в регионах мира.

Проблемы эпидемий, голода и охрана здоровья в рамках многосторонней дипломатии. Глобальные экологические проблемы и сотрудничество в области

экологии. Проблема преступности и борьба против терроризма. Наркомания и борьба против распространения наркотиков. Интерпол и Европол.

Права человека и их защита. ОБСЕ. Совет Европы. Проблема сохранения и охраны достояния мировой культуры. ЮНЕСКО.

Углубление взаимозависимости современного мира и усиление тенденции сотрудничества в отношении глобальных проблем мира на межгосударственном уровне. Создание дополнительных инфраструктур, способствующих реализации сотрудничества.

Вопросы контроля, регулирования и решения мировых проблем. Роль многосторонней дипломатии в решении глобальных проблем. Механизм проведения в жизнь принятых решений органами многосторонней дипломатии. Международные конвенции по различным специальным вопросам сотрудничества в правовой, социальной, экономической, гуманитарной и др. областях.

Международные организации и международные чиновники

Теоретики организаций. Классификация бюрократии, бюрократических институтов и исполнителей (чиновников) в современной политической и социологической литературе.

Легитимизация международных организаций. Рациональность организаций. Создание организации, комитета, ассоциации и т.д. как социальный заказ. Цель и задачи международной организации. “Среда” (национальное и транснациональное окружение) международных организаций и зависимость от неё их поведения. Их функциональные достоинства. Роль нормативной и культурной среды в формировании организации.

Институты международных организаций. Международные чиновники как часть сложной современной бюрократической организации.

Дипломаты, работающие в международных организациях, их правовой статус. Подбор, подготовка международных чиновников. Основные требования к ним. Дипломатический протокол в международных организациях.

Механизмы многосторонней дипломатии в решении региональных конфликтов

Понятие конфликта. Основные критерии классификации конфликтов. Значение поиска технологии мирного урегулирования конфликтов в современных условиях. Взаимосвязь правовых и политический средств урегулирования конфликтов. Договорно-правовая база разрешения международных конфликтов.

Рост значения международных организаций в разрешении региональных конфликтов. Правовая база международных организаций. Деятельность Лиги Наций. ООН и ее участие в разрешении региональных конфликтов. Совет Европы и система защиты национальных меньшинств. Три уровня решения региональных конфликтов в рамках ОБСЕ. Новая роль НАТО и его участие в разрешении конфликтов.

Роль многосторонней дипломатии в разрешении опасных международных конфликтов. Переговоры как одно из важнейших средств урегулирования конфликтов. Виды переговоров, их участники, этапы переговоров. Значение переговоров, консультаций, посредничества, соглашений. Отсутствие всеобщего универсального характера методов урегулирования конфликтов.

Рост авторитета ООН и ее роль в разрешении международных конфликтов. Новое понимание проблем безопасности в международных отношениях.

Многосторонние региональные организации и многосторонние организации по интересам

АТЭС. Периоды формирования, принципы членства. Основные цели и задачи на сегодняшний день. Роль в политической и экономической координации. АСЕАН. Сфера деятельности, структура, членство. Сотрудничество АТЭС с другими региональными форумами.

ОАГ. История возникновения, развитие, роль и задачи организации. Принципы членства. Сотрудничества США и Латиноамериканских стран в рамках ОАГ. Отношения с Россией. Союз Африканских стран. История возникновения. Принципы членства и задачи. Отношения с ООН. Вклад в установлении мира на Африканском континенте. Лига Арабских Государств – история формирования, задачи, членство, современная роль.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ СЕМИНАРСКИХ ЗАНЯТИЙ

1. Проанализировать основные составляющие части международных отношений (Внешняя политика, Мировая политика, Национальный интерес, Национальная безопасность, Процесс глобализации, Взаимозависимость).
2. Роль и сущность мировых, региональных, негосударственных международных организаций
3. Венский конгресс 1815 г. и его опыт как образец многосторонней дипломатии.
4. Позиции стран-участниц Парижской мирной конференции 1919 года по основным рассмотренным вопросам.
5. Деятельность Лиги Наций по проблеме разоружения.
6. Позиции стран-участниц Вашингтонской конференции 1921 года по важным вопросам.
7. Роль и значение европейских международных конференций межвоенного периода в межгосударственных отношениях.
8. Конференции в Тегеране, Ялте, Потсдаме и вопросы послевоенного урегулирования.
9. ООН как образец современной многосторонней дипломатии и проблема реформирования ООН.
10. Процесс принятия Всеобщей декларации прав человека 1948 г.

11. Служба Верховного Комиссара ООН по правам человека и позиции стран-членов.

12. Позиции стран, заинтересованных в создании Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе.

13. Заключительный Акт ОБСЕ и позиции стран-участниц.

14. Сущность и значение Астанинского саммита (1-2 декабрь 2010 г.) в международных отношениях.

15. Этапы развития европейской интеграции и политические позиции главных стран.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ

1. Пути принятия решений в рамках институтов Европейского Экономического сообщества.

2. Рассмотрение идеи нового мирового порядка на основе многосторонней дипломатии в рамках Европейского Союза.

3. Основные правила организации и проведения международных переговоров.

4. Заключительные документы международных переговоров и значение стадий оформления.

5. Правила организации и проведения международных переговоров.

6. Роль и деятельность ООН по Ближневосточному конфликту.

7. Превентивная дипломатия ООН на Африканском континенте.

8. Миссия ООН по поддержанию мира.

ПРИМЕРНЫЙ ПЕРЕЧЕНЬ ТЕМ ДЛЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ С ПРЕПОДАВАТЕЛЕМ

1. Роль личностей в создании международных организаций.

2. Генеральный секретарь ООН: компетенция, деятельность и полномочия.

3. 26. Роль и значение многосторонней дипломатии в разрешении региональных конфликтов.

4. Пути урегулирования региональных конфликтов в рамках ОБСЕ.

5. Новая роль НАТО и его участие в разрешении конфликтов.

6. Роль и значение международных региональных организаций в решении важных вопросов.

7. Деятельность постоянных представительств РК при международных организациях.

СПИСОК РЕКОМЕНДУЕМОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Основная:

1.Громогласова Е.С. Теория и практика политического управления в Европейском Союзе. – М.: ИМЭМО РАН, 2009.

2.Казахстан в международном сообществе (очерки в многосторонней дипломатии. Под ред. Казыханова Е.- Астана. 2013

3.Многосторонняя дипломатия в биполярной системе международных отношений. Под ред. Егорова Н. И.- М.: Университет Дмитрия Пожарского, 2013

4.Олеандров В.Л. Многосторонняя дипломатия. Учебник. –М. 2013

5.ООН: основные факты. М., 2006.

Дополнительная:

1.Байзакова К.И. История международных отношений в новое время, 1918 - 2005 гг. Алматы, 2006.

2. Козыбаев И.М. Дипломатия Казахстана: страницы истории. – Алматы, 2001

3.Токаев К. Дипломатия Республики Казахстан. – Астана, 2001.

4.Токаев К.К. Внешняя политика в условиях глобализации. – Алматы., 2000

5. Hamilton K., Langhorne R. The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration. L.:Routledge, 2000. VII.

6. OSCE Handbook. 3rd ed. Vienna, July 2002 [электронный ресурс]. URL: http://www.osce.org

7.Зонова Т. В. Новые проблемы дипломатии // Современные международные отношения и мировая политика: учебник для вузов / отв. ред. А. В. Торкунов. М.: Просвещение, 2004.

8. Зонова Т. В. Современная модель дипломатии: истоки становления и перспективы развития: учеб. пособие / МГИМО (У) МИД России. М.: РОССПЭН, 2003.

9.История международных отношений. Учебник. В 3-х томах/ под общ. ред. Торкунова А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.

10. Косов Ю.В. Мировая политика и международные отношения. Учебное пособие. – С-Пб: «Питер», 2012.

11. Международные организации: сб. ст. / авт. идеи и сост. О. Г. Зайцева, Д. К. Утегенова. М.: ИМЭМО РАН, 2004.

12. Попов В.И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия - наука и искусство. Курс лекций. – М: «Международные отношения», 2010.

13. Современные международные отношения. Учебник/ под общ. ред. Торкунова А.В., Малыгин А.В. – М: «Аспект Пресс», 2012.

14. Цыганков П.А. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации – М, 2007.

МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ

№	Пәннің аты Название тем	
1	Кәсіби қазақ тілі	3
2	Кәсіби бағытталған шет тілі	14
3	Дипломатиялық және консулдық кызмет	25
4	Жаңа кезеңдегі халықаралық қатынастар	37
5	Қазіргі заманғы халықаралық қатынастар тарихы	50
6	Дипломатиялық келіссөздер жүргізу техникасы	68
7	Дипломатиялық құжаттама	80
8	Халықаралық қатынастардың қазіргі мәселелері	90
9	Қазақстан Республикасының сыртқы саясаты	100
10	Көпжақты дипломатия	114
11	Профессиональный русский язык	127
12	Профессионально-ориентированный иностранный язык	135
13	Дипломатическая и консульская служба	149
14	История международных отношений в новое время	159
15	История международных отношений в новейшее время	172
16	Техника ведения дипломатических переговоров	189
17	Дипломатическая документация	201
18	Современные проблемы международных отношений	211
19	Внешняя политика Республики Казахстан	221
20	Многосторонняя дипломатия	235